

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTEN

ÅRS REDO VISNING 2014

Länsstyrelsen
Västerbotten

Dnr: 1343-2015

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2014

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Umeå den 23 februari 2015

.....
Magdalena Andersson
Landshövding Länsstyrelsen Västerbotten

Innehåll

Landshövdingen har ordet	3
Organisation	5
Resultatredovisning	6
<i>Länsstyrelseinstruktion 2 §</i>	7
<i>Övrig förvaltning</i>	11
<i>Trafikföreskrifter</i>	16
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	17
<i>Regional tillväxt</i>	23
<i>Infrastrukturplanering</i>	43
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	46
<i>Energi och klimat</i>	55
<i>Kulturmiljö</i>	62
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	72
<i>Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd</i>	79
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	112
<i>Rennäring m.m.</i>	125
<i>Fiske</i>	131
<i>Folkhälsa</i>	136
<i>Jämställdhet</i>	144
<i>Nationella minoriteter och Mänskliga rättigheter</i>	154
<i>Integration</i>	159
<i>Organisationsstyrning</i>	166
<i>Personaluppgifter</i>	167
<i>Året i siffror</i>	170
Resultaträkning	187
Balansräkning	188
Anslagsredovisning	190
<i>Finansiella villkor</i>	191
Noter	192

LANDSHÖVDINGEN HAR ORDET

Verksamhet

Länsstyrelsen är regeringens företrädare i Västerbotten. Den viktigaste uppgiften för myndigheten är att arbeta för att riksdagens och regeringens beslut får genomslag i länet. Under 2014 har Länsstyrelsen haft en god måloppfyllelse och merparten av de planerade åtgärderna har genomförts.

Vår gemensamma värdegrund

Värdegrund var ett av fyra utpekade fokusområden under 2014. Fokus har legat på att stärka medarbetarskapet, det vill säga underlätta för varje medarbetare att ta ansvar och visa engagemang för sitt uppdrag. Det har till exempel inneburit att introduktionen till nyanställda utvecklats till att, på ett mer sammanhållet sätt än tidigare, också innehålla värdegrundsfrågor. Samtliga enheter har också gått igenom och diskuterat de sex principer som anges i den statliga värdegrunden utifrån situationer som är relevanta på varje enhet.

Demografi och migration

Västerbotten hade 261 397 invånare i slutet av 2014. Under första halvåret i år ökade Västerbottens befolkning med 285 individer, men sett i relation till befolkningsutvecklingen i övriga Sverige är tillväxttakten alltför låg. Västerbottens befolkning skulle de senaste åtta åren minskat varje år om det inte vore för invandringen, som i stället har gjort att summan på totalen vänts till en ökning.

Denna insikt – att Västerbotten, liksom många andra län i Sverige, är helt beroende av invandring för sin befolkningsutvecklings skull är en synnerligen viktig kunskap att ta till sig. En av våra allra största gemensamma utmaningar är därför att ta emot och integrera Västerbottens nya invånare på ett genomtänkt och effektivt sätt.

En stor utmaning för länet och länets kommuner är att ordna mottagande och integration av alla asylsökande och nyanlända. Stor vikt läggs nu vid att efter dialog med kommunerna sluta nya överenskommelser med kommunerna.

Kulturhuvudstadsår

Umeå, Norrlands största och snabbast växande stad, var Europas kulturhuvudstad 2014. Kulturhuvudstadsåret har inneburit ett ökat intresse för Umeå och Västerbotten. Länsstyrelsen har under året varit värd för ett stort antal besök i länet. Offentlig, privat, och ideell sektor har tillsammans format kulturhuvudstadsåret utifrån den gemensamma övertygelsen om att det finns ett samband mellan kultur, öppenhet, innovationer och olika former av tillväxt i ett samhälle. Kulturhuvudstadsåret har också fungerat som en samlande kraft och skapat gemenskap och stolthet i länet.

Länsstyrelsen som möjliggörare

Inom samhällsbyggnadsområdet har ett flertal uppmärksammade processer slutförts under året, myndigheten har bland annat tagit beslut i ett stort antal strandskyddsärenden samt hanterat ett flertal detaljplaner.

Länsstyrelsen har under 2014, parallellt med tillsynen av hur lagar följs, också strategiskt och målmedvetet utvecklat dialogen med kommuner och andra myndigheter. Detta har exempelvis skett genom att myndigheten har arrangerat och medverkat i seminarier och utbildningar där syftet varit att öka kunskapen om vad plan- och bygglagen, miljöbalken med mera, innehåller.

Supervalåret

Under 2014 gick Sverige och Västerbotten till val två gånger. Den 25 maj genomfördes valet till Europaparlamentet. Den tredje söndagen i september hölls dessutom val till riksdag, landsting och kommunfullmäktige. Länsstyrelsen hade en viktig roll före, under och efter valen.

Klimatambassadörerna

Det övergripande målet för miljöpolitiken i Sverige är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. I Västerbotten har samverkansrådet för hållbarhetsfrågor, Klimatrådet Västerbotten, utsett tre klimatambassadörer: idrottstjärnan Heidi Andersson, forskaren Thomas Olofsson och journalisten Sverker Olofsson. De tre har en nyckelroll i opinionsbildning och kunskapsspridning i klimatrådets och Länsstyrelsens gemensamma arbete för ett hållbart klimat.

Framtid Västerbotten

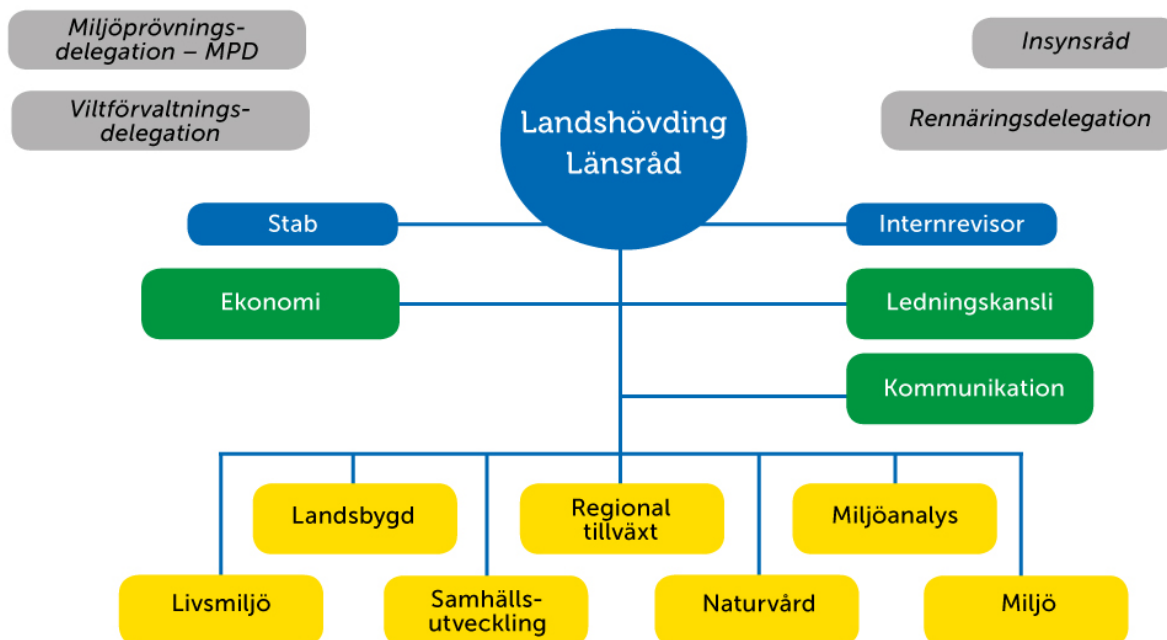
Framtid Västerbotten lanserades under 2014 som en mötesplats för samtal och diskussion och ingår i Länsstyrelsens roll som arenabyggare, katalysator och expertmyndighet.

Länsstyrelsens målbild

Under 2014 och kommande år läggs stor vikt vid att förankra en gemensam målbild för medarbetarna vid Länsstyrelsen i Västerbotten. Målbilden uttrycks på följande sätt: "Länsstyrelsen ska uppfattas både som professionell och pålitlig, oberoende och trovärdig och samtidigt som en hjälpsam myndighet. Vårt gemensamma fokus ska alltid vara att utgå från dem vi är till för".

Magdalena Andersson
Landshövding

ORGANISATION

Länsstyrelsen är en enrådgivningsmyndighet med ett insynsråd. Det betyder att landshövdingen är direkt ansvarig inför regeringen och insynsrådet ska uppfylla kravet på demokratisk insyn och medborgerligt inflytande. Insynsrådet har begränsat ansvar och ingen rätt att fatta beslut i Länsstyrelsens namn utan ska vara ett stöd för landshövdingen och verksamheten.

Länsstyrelsens kärnverksamhet är indelad i sju enheter och stödverksamheten i fyra enheter. Länsstyrelsens styrka ligger i den mångsidiga verksamheten och tvärsektoriella arbetssättet. Länsstyrelsen arbetar processororienterat med olika uppdrag som engagerar medarbetare från många olika delar av verksamheten. Syftet med den platta organisationen är att öka effektiviteten, kommunikationsvägarna samt stärka varumärket Länsstyrelsen.

RESULTATREDOVISNING

Resultatredovisningens ordningsföljd följer den av länsstyrelserna gemensamt beslutade verksamhets- och ärendestrukturen, (VÄS), som används för länsstyrelsernas ärende- och ekonomiredovisning.

Varje verksamhetsområde inleds med likvärdiga prestationstabeller där utvecklingen av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader, ärendehantering och bidragsutbetalningar presenteras samt i förekommande fall utfall av brukarundersökningar. Tabellerna följs av kommentarer till de redovisade värdena samt kommentarer till andra väsentliga prestationer inom sakområdet. Därefter följer återrapporteringen av de regleringsbrevsuppdrag som ska återrapporteras i årsredovisningen och som avser det aktuella verksamhetsområdet.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) 2 § första stycke avseende nationella mål återrapporteras genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde. Övriga delar av 2 § länsstyrelseinstruktionen återrapporteras under rubriken Länsstyrelseinstruktionen 2 §.

Indikatorer

Länsstyrelsen i Örebro län fick genom regleringsbrev för 2011 och 2012 i uppdrag att samordna arbetet med att utarbeta enhetliga indikatorer. Indikatorerna ska beskriva hur resultatet förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Uppdraget redovisades till regeringskansliet i juni 2011 resp. juni 2012.

Därefter tog regeringen beslut om att de föreslagna indikatorerna skulle användas från och med årsredovisningen för 2012. Indikatorerna ingår i den gemensamma årsredovisningsmallen och återfinns under det område de hör till.

Efter att årsredovisningarna för 2012 lämnats in till regeringskansliet gjorde Länsstyrelsen i Örebro en mindre uppföljning av erfarenheterna av indikatorerna. Sammantaget var erfarenheterna relativt positiva.

För de indikatorer som inte har något värde för 2014 ska endast värdena för 2010-2013 kommenteras i årsredovisningen 2014. Värdena för 2014 kommer i dessa fall att levereras först i samband med årsredovisningsarbetet 2015.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2014 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första - tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län. Detta innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter.

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen Västerbotten är angelägen om att i olika sammanhang informera om, följa upp och föra dialog om hur de nationella målen ska få genomslag i länet inom våra samtliga sakområden. Det sker med andra statliga myndigheter, kommuner, Region Västerbotten, företrädare för näringslivet, intresseorganisationer och enskilda företag.

Länsstyrelsen redovisar i årsredovisningen indikatorer inom 6 sakområden som ska beskriva hur resultat förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Indikatorernas återrapportering samt ytterligare redovisningar om hur Länsstyrelsen verkat för att nationella mål fått genomslag i länet återfinns under respektive sakområde.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Landshövdingen och länsrådet i Västerbotten samråder regelbundet med länets kommuner, det kommunala samverkansorganet Region Västerbotten, Landstinget och med statliga myndigheter i och utanför länet. De frågor som behandlas vid samråden är sådana som påverkar eller har betydelse för myndigheternas och kommunernas verksamhet samt länets utveckling.

Länsstyrelsen har initierat en sektorsövergripande samverkan med ett antal nationella myndigheter under 2014, såsom Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Migrationsverket, Sametinget, Fastighetsverket och Skatteverket för att föra en dialog kring sina verksamhetsområden, i första hand med Länsstyrelsen, men också med andra samhällsaktörer. Länsstyrelsen har också medverkat i möten med bl.a. Trafikverket och Swedavia.

Länsstyrelsen har också stått som värd för ett tvådagarsbesök av diplomatiska kåren, dvs. utländska ambassadörer stationerade i Sverige; riksdagens miljö- och jordbruksutskott samt en delegation från Västerbottens vänlän ryska Karelen under ledning av dess guvernör, samt organiserat olika former av samverkan i samband med besök från hovet respektive ministerbesök på flera olika håll i länet.

Länsledningen gör också regelbundna företagsbesök. Några exempel på detta är Olofsfors bruk i Nordmaling, Security Qube Systems i Skellefteå och Topp Chark i Bastuträsk.

Möten har också hållits med ledningen för Handelskammaren i Västerbotten. En söndag i oktober bjöd också landshövdingen in alla lanthandlare i länet till en uppskattad lunch med påföljande diskussion i residenset.

Landshövdingen har ett personligt uppdrag direkt från statsministern att vara svensk utredare av frågor rörande framtida samarbeten och samverkan mellan de nordliga delarna av Sverige, Norge och Finland, tillsammans med en kollega vardera utsedda av statsministrarna i Norge och Finland. Detta uppdrag benämns för *Tillväxt från Norr* och kommer att redovisas i början av 2015. Länsrådet sitter som expert i en utredning under Näringsdepartementet benämnd *Service i glesbygd*. Utredningens uppgift är att föreslå en ny form av ekonomiskt stöd till kommersiell service i landets mest glesa och sårbara områden.

Länsstyrelsens enhetschefer rapporterar löpande till Landshövding och länsråd om de samråd i verksamhets- och utvecklingsfrågor som genomförs under året inom sina sakområden. Samråd och samarbete med andra länsstyrelser sker i enlighet med den generella överenskommelse som upprättats mellan landets landshövdingar och i övrigt enligt de särskilda direktiv som utfärdas. Länsrådet utser Länsstyrelsens representanter i de olika nätverksgrupperna.

Ytterligare redovisningar om hur Länsstyrelsen under året initierat och vidareutvecklat samarbeten i länet återfinns under respektive sakområde.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen återrapporterar till regeringen uppgifter enligt Länsstyrelseinstruktionen och regleringsbrevets uppdrag, dels genom myndighetens årsredovisning och dels genom löpande redovisningar under året. Länsstyrelsen rapporterar även i vissa fall till nationella myndigheter som Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Tillväxtverket.

Redovisningar rörande länets utveckling återfinns under respektive sakområde men nedan redovisas några ytterligare exempel på aktiviteter som Länsstyrelsen särskilt vill redovisa:

Länsstyrelsen strävar efter största möjliga öppenhet och transparens och vill medverka till ökad kunskap om både Länsstyrelsens arbete och om länets möjligheter och förutsättningar. Landshövdingen har skapat ett forum för länets riksdagsledamöter där man kontinuerligt träffas och lyfter aktuella frågor. Riksdagsledamöterna erbjuds också att delta i Länsstyrelsens aktiviteter som rovdjursinventering, fiskeförvaltning, seminarier och samråd.

Basnäringarna i form av skog- och gruvnäring utgör fortfarande grunden för regional utveckling och tillväxt i länet men Länsstyrelsen ser också möjligheter i den tjänstesektor som är på stark tillväxt kring basnäringarna. I detta arbete deltar Process IT, Skogstekniska klustret, Georange, IGIS och Region Västerbotten.

Länsstyrelsen ser det samlade regionala ledarskapet som mycket viktigt för att vässa regionens möjligheter och har under året arbetat aktivt med att samla det regionala ledarskapet kring dessa viktiga frågor.

Under 2014 har ett flertal industrivarsel drabbat Västerbotten hårt: Volvo Lastvagnar i Umeå, Sulzer Pump i Nordmaling, Element Six i Robertsfors och Solifer Polar i Dorotea för att nämna några. Länsstyrelsen, och inte minst länsledningen, har engagerat sig starkt i det arbete som följt på dessa varsel. Landshövdingen leder en stor varselgrupp kopplat till Volvo och länsrådet har lett en motsvarande grupp kopplat till Sulzer Pump. Länsstyrelsen finansierar också halva kostnaden för en projektledare i Robertsfors med uppgift att samordna arbetet efter varslet på Element Six och ingår i en styrgrupp för detta arbete.

Länsstyrelsen medverkar i arbetet inom ramen för det regionala strukturfondspartnerskapet. Där har arbetet under året i huvudsak fokuserat på att förbereda för den kommande programperioden. Länsstyrelsen har också medverkat i arbetet med den regionala mineralstrategin, tillsammans med Länsstyrelsen i Norrbotten och Region Västerbotten.

Länsledningen medverkar också aktivt i arbetet inom ramen för Barents Regionråd. Två möten har hållits under året och frågor kring öst-västliga transporter av gods och personer har stått högt upp på agendan. Under våren 2015 kommer Västerbotten att stå som värd för ett kommande möte med regionrådet

En fråga som tagit mycket arbete i anspråk gäller efterbehandling av förorenade områden. Västerbotten är det län i Sverige som har flest aktiva gruvor, dessutom är det sulfidbaserade malmer som utvinns, vilka ger en potentiellt hög grad av miljöpåverkan. Länsstyrelsen har för det första drivit en rättslig process för att slå fast att ett konkursbo har ett ekonomiskt ansvar för den rening av process- och lakvatten som ovillkorligen måste fortgå vid en nedlagd gruva. Denna fråga har under året slutligt avgjorts till Länsstyrelsens fördel i Mark- och miljööverdomstolen. Länsstyrelsen har för det andra engagerat sig hårt för att utverka nödvändig nationell finansiering för efterbehandling av två nedlagda gruvor: Blaiken i Sorsele kommun och Svärträsk i Storumans kommun.

Uppgiften att svara för integrationen av flyktingar kräver mycket stora insatser med tanke på de volymer som för närvarande är aktuella. Ett hårt arbete har under framför allt hösten bedrivits för att förhandla fram nya överenskommelser om mottagande av nyanlända och ensamkommande barn med länets kommuner.

Länsstyrelsen har varit engagerad i ett flertal både nationella och regionala konferenser som gått av stapeln i länet under året. Några exempel på detta är: *MR-dagarna 2014* (Mänskliga rättigheter) i Umeå, den nationella *genusforskarkonferensen G14* också i Umeå, en samhällsbyggnadsdag i Lycksele samt en konferens om våld i nära relationer tillsammans med Socialstyrelsen i Skellefteå.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen har ansvaret för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt myndigheten. Tillsyn (inklusive kontroll) har under året bedrivits bland annat i form av handläggning, tillsynsbesök, utbildnings- och informationsinsatser.

Länsstyrelsen har även detta år genomfört en gemensam *Tillsynsvecka* där flera sakområden fokuserade på tillsyn. *Tillsynsveckans* syften har varit att öka omvärldens förståelse och uppmärksamheten kring Länsstyrelsens tillsynsroll, utveckla kunskap och kompetens om Länsstyrelsens tillsynsuppdrag samt möjligheterna att samordna tillsyn internt på Länsstyrelsen.

2014-års *Tillsynsvecka* har gett följande resultat:

- Ett frukostmöte med temat lärande och goda exempel genomfördes den 30 september 2014, ett 30-tal medarbetare deltog.
- En enhetsgemensam *Tillsynsvecka* genomfördes den 6-10 oktober 2014.
- Under *Tillsynsveckan* genomfördes cirka 70 tillsynsrelaterade aktiviteter. Vindkraft, djurhållning, fiske, och kyrkliga inventarier är några av de områden som berördes av aktiviteter under veckan.
- Verksamheterna anordade att antal seminarier och studiebesök.
- Två sakområden blev föremål för pressinsats, tillsyn alkohol samt tillsyn av fornminnen i skog. I enlighet med kommunikationsplanen skildrade medarbetare från fyra sakområden också sin vardag under veckan via bilder i Länsstyrelsens officiella twitterkanal och Instagramkonto.

En slutsats från 2014 års genomförda *Tillsynsvecka* är att vi både internt och externt ökat förståelsen för våra viktiga, men ibland utmanande, tillsyns- och kontrolluppgifter. Att arbeta med teman och verksamhetsområden som utgångspunkt kan vara ett sätt att vidareutveckla tillsynen.

Ytterligare redovisningar rörande faktiska tillsynsinsatser under 2014 återfinns under respektive sakområde.

Övrig förvaltning

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 20* och 21*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,31	2,11	1,94
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,94	2,95	3,66
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,23	2,38	2,73
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 208	5 730	5 760
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,12	2,80	2,92
Antal ärenden, inkomna och upprättade	996	928	1 436
Antal beslutade ärenden	997	969	1 462
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	4	2
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	31 821	31 332	47 127

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2012 – 2014 förutom för antal årsarbetskrafter som ökat med anledning av Länsstyrelsens arbete med de två valen, till europaparlamentet (EP-valet) samt riksdag, kommun- och landstigsfullmäktige (RKL-valen) som genomförts under 2014.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsens arbete med viltförvaltning innefattar rovdjur, klövvilt, fåglar och säl.

I förvaltningen ingår bland annat arbete med inventeringar av olika slag, jakt för att reglera viltstammar och hantera problem, information och samverkan samt lindring av viltskador genom bidrag och ersättningar. Sedan 2010 finns det hos Länsstyrelsen en Viltförvaltningsdelegation som beslutar och ger råd i viltfrågor.

Större insatser i delegationsarbetet 2014 har varit:

- Genomförande av fyra möten där fokus har legat på förankring och arbete kring övergripande riktlinjer och förvaltningsplaner samt till viss del utbildningsfrågor.
- Beslut i delegationen om fastställande av förvaltningsplaner för älg för 2014 och 2015, förslag till miniminivåer för de stora rovdjuren i länet samt ett antal inriktningsbeslut i olika frågor.
- Beslut om läns mål för älgförvaltningen som en del av arbetet med övergripande länsplan.

Under 2014 har mycket tid och fokus lagts på den nya älgförvaltningen som trädde i kraft 1/1 2012. Arbetet har inbegripit dialog och samordning mellan älgskötselplaner och älgförvaltningsplaner samt att likrikta förvaltningsgruppernas arbete kring ett par principfrågor.

Större insatser under 2014 i älgförvaltningsarbetet har varit:

- Omfattande registreringsarbete av licensområden som önskat ombildas eller ingå i ett älgskötselområde. Numera omfattas länet till större del av älgskötselområden. Om man bortser från den stora areal som utgörs av samernas jaktområden ovan odlingsgränsen är andelen väldigt hög.

- Informationsutskick gällande förklaring av regler kring älgjakten men även gällande den nya rapporteringsportalen älgdata.se.
- Utarbetat manualer för rapportering i älgdata.se
- Arbete med de fem älgförvaltningsområdena. Arbetet har inbegripit utbildning och samordning, i synnerhet arbete med att klargöra vad samstämmighet innebär mellan skötselområdenas planer och älgförvaltningsplaner och hur den processen bör genomföras.
- Påbörjat ett arbete med att klarlägga och tillhandahålla vägledning och manualer för samrådsprocessen inom älgskötselområden samt mellan älgskötselområden och älgförvaltningsgruppen.
- Beslut om älgjakt på 7245 vuxna älgar och 6453 kalvar i länets jaktområden.
- Deltagit i arbetet med att ta fram ett nytt administrativt handläggarsystem till länsstyrelsernas jakthandläggare.

Större insatser under 2014 i förvaltningen av övrig vilt har varit:

- Genomförande av åtgärder för personer som drabbats av problem med vilt (främst betesskador från älg, bäverdämmen, skador från kronhjort men även tranor och gäss i odlingar). Problemen har hanterats genom skydds jakt på ett fåtal djur men även genom diskussioner med lokala jägare om andra lösningar som skrämsel.
- Yttrande till Naturvårdsverket om hur många sälar som bör skjutas, för att möjliggöra ett kustfiske och lindra problemen för yrkesfiskarna. Förvaltningsutrymmet för Länsstyrelsen är begränsat och myndigheten har påtalat de brister som finns och vilka förbättringar som behöver komma till stånd.
- Beslut om skydds jakt på skarv för att möjliggöra ett kustfiske och lindra problemen för yrkesfiskarna.
- Yttranden i ett antal remisser, bland annat delbetänkandena i jaktlagsutredningen.

Tillsyn allmän kameraövervakning

Den planerade tillsynen inom verksamhetsområdet allmän kameraövervakning har genomförts utifrån den nationella tillsynsplanen som 2014 omfattar tillsyn av sjukhus, vårdcentraler och andra sjukvårdsinrättningar.

Länsstyrelsen har gjort tillsyn i Umeå och Skellefteå av totalt nio objekt. I dessa sjukvårdsinrättningar har allmänna utrymmen som korridorer, väntrum och övriga verksamheter kontrollerats. Exempel på övriga verksamheter som inryms i berörda lokaler är restauranger, kiosker och apotek.

Resultatet av tillsynen var åtta objekt utan anmärkningar och en verksamhet med olovlig kameraövervakning.

Återrapportering regleringsbrev

RB 18. Länsstyrelserna ska i samråd med berörda myndigheter och intressenter utarbeta regionalt anpassade finansieringsformer som möjliggör för älgförvaltningsområden i hela landet att regelbundet genomföra inventeringar.

Länsstyrelsen har tillsammans med älgförvaltningsområdena kommit överens om att de obligatoriska inventeringsmetoderna, avskjutningsstatistik och Älgobs, ska genomföras i samtliga förvaltningsområden årligen. Dessa båda inventeringar ligger till grund för en årlig beräkning av älgstammen. De båda metoderna ska genomföras rutinmässigt och är även nödvändiga för att följa upp målen i länsplan och älgförvaltningsplaner.

Valfria metoder, insamling av kalvvikter, spillningsinventering samt åldersbestämning utifrån skjutna älgar, får användas på frivillig basis och lämpar sig för älgskötselområden som vill få mer lokal information om den egna älgstammen. De valfria metoderna kan efter beslut av Länsstyrelsen, få finansiering ur älgvårdsfonden.

Utöver ovanstående inventeringar genomförs årligen en älgbetesinventering (ÄBIN) inom länet och bekostas till hälften av älgvårdsfonden och till hälften av skogsbruket.

I Västerbotten fälls ett så stort antal älgar att fällavgifterna idag klarar att bekosta de inventeringar som anses nödvändiga för länets älgförvaltning.

RB 19. Länsstyrelserna ska till älgförvaltningsgrupper, älgskötselområden, licensområden, markägare och jägare tillhandahålla en IT-plattform för älgförvaltningen. Utveckling och förvaltning av IT-plattformen ska ske i samråd med berörda myndigheter och intressenter. IT-plattformen ska genom datainsamling och sammanställning av befintlig kunskap vara stommen för en adaptiv förvaltning där målet är en älgstam av hög kvalitet i balans med sina betesresurser. Länsstyrelsen i Jönköpings län är sammanhållande för länsstyrelserna och ska återrapportera uppdraget.

Den 19 januari 2012 beslutade regeringen att ge länsstyrelserna uppdrag att skapa en IT-plattform till stöd för älgförvaltningen. IT-plattformen togs initialt i drift i samband med jaktstarten hösten 2012. Efter det har ytterligare komponenter av plattformen kompletterats.

IT-plattformen utgörs av en rad IT-komponenter som förser eller länkar data till älgdata.se, vilken utgör kärnan av IT-plattformen där underlagen för älgförvaltningen ska kunna nås på ett samlat sätt. Det är också till älgdata.se som fällda älgar rapporteras. Detta kan göras direkt på älgdata.se eller via tre undersystem. Av de totalt fällda 95 071 fällda älgarna rapporterades 49,7 procent genom Viltdata, 26,5 procent direkt i älgdata, 15,6 procent genom Jaktrapport och 8,2 procent i Moosecare. Ungefär 7 800 av älgarna rapporterades av handläggare på grund av att de rapporterats till länsstyrelserna på papper eller andra ej digitala sätt. Det innebär att 91,2 procent av alla älgar rapporterades in elektroniskt och länsstyrelsernas administration har därmed avlastats märkbart.

Samverkan

Två möten med IT-plattformens referensgrupp hölls under året. Referensgruppen består av representanter från Skogsnäringen, Jägarorganisationerna, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, länsstyrelserna och Nationella Viltolycksrådet. Utöver möten har diverse underhandskontakter tagits för synpunkter på framtagande av mall för älgförvaltningsområden och för löpande kommunikation om mindre problem som uppstått, till exempel vid överföring av rapporter mellan de ingående systemen eller hur data visas. Avstämningar görs mellan länsstyrelsens representanter i älgdatas förvaltningsorganisation och länsstyrelsens representanter i nationella klövviltsrådet inför rådets möten. En enkel arbetsordning för referensgruppen har tagits fram.

Förvaltning och utveckling

2014 års verksamhet med älgdata.se har bestått av förvaltning, support och utveckling. Förvaltningen har präglats av länsstyrelsernas övergång till en gemensam verksamhetsstyrd IT-förvaltning enligt den så kallade PM-3 modellen. Det har bland annat inneburit att nya rutiner har behövt skapas och att det ibland tagit tid innan dessa blivit inarbetade. Organisatoriskt innebär övergången att det tillkommit en förvaltningsledare för Naturområdet i vilket älgförvaltningen ingår och att två objektsspecialister utsetts. Dessa samordnar operativt frågor kring älgdata.se och dess utveckling samt intern och extern support. Supporten nås genom en resursbrevlåda (*algdata@lansstyrelsen.se*). Länsstyrelsernas gemensamma IT-organisation bistår med teknisk support. Under året har en rad vidareutvecklande insatser genomförts med utgångspunkt i den förvaltningsplan som togs fram i slutet av 2013:

- Mall för älgförvaltningsplan har tagits fram och lagts ut på älgdata.se
- Betallösning genom automatiskt skapande av faktura som numera alla länsstyrelser anslutit sig till
- Nationell statistik har lagts till för att komplettera den regionala statistiken
- Vargrevir från föregående års inventering visas på karta
- Manual för rapportering har lagts ut på älgdata.se
- Hantering av otjänlig älg har lagts in
- Resursbrevlåda för support finns tillgänglig

Funktionerna för slutrapportering och betalning har överlag fungerat bra men i vissa fall orsakat oönskat stor manuell hantering för länsstyrelsepersonal i första hand och vissa fall för användaren. Dessa problem har till största del avhjälpats under året.

Utöver ovanstående har ytterligare utveckling förberetts. Det gäller förberedande utveckling i Viltolycka.se för att kunna leverera data till älgdata.se samt framtagande av offert för lösningsspecifikation avseende visning av viltolyckor med älg i älgdata.se. Dessutom har förberedande arbete gjorts för kommande visning av data från älgbetesinventeringar och foderprognoser i älgdata.se. Tills vidare nås data om viltolyckor, betesskador och foderprognoser genom länkar från sidan.

I anslutning till arbetet med älgdata.se håller länsstyrelserna på att ersätta det tidigare administrationsprogrammet JAS för hantering av registrering av jaktområden. Detta förväntas på något års sikt effektivisera handläggningen av jaktområden väsentligt och underlätta för att e-tjänster ska kunna utvecklas. För älgdata.se innebär det bland annat att alla jaktområden kommer att visas på ett korrekt sätt på kartor och att uppdateringar av jaktområdesgränser visas med marginell fördröjning.

Information

Länsstyrelserna har informerat om älgdata i samband med utskick och på sin hemsida. Flertalet länsstyrelser har också använt och demonstrerat systemet i samband med utbildningar och information till älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationer. Information som andra aktörer (exempelvis Jägareförbundet) har inkluderar normalt info om älgdata.se, men har inte huvudfokus på det. Ett nyhetsbrev från förvaltningsorganisationen har skickats ut under året och spridits genom referensgruppens organisationer och myndigheter.

Finansiering

Länsstyrelserna finansierade älgdata.se med 1,4 miljoner kr. Ingen annan finansiering finns, men diskussioner om att exempelvis älgvårdsfonderna kan vara en möjlig finansiär påbörjades och kommer att fortsätta under 2015 då en finansieringsmodell för länsstyrelsernas samlade IT-verksamhet ska tas fram.

Synpunkter på älgdata.se

I december 2014 skickades en snabbenkät ut till länsstyrelserna och till referensgruppen. I den och i andra sammanhang har det framförts kritik mot systemet på grund av att det ännu inte innehåller alla komponenter som behövs för att enkelt ge en samlad bild av det underlag som älgförvaltningsgrupper och andra behöver. Förutom viltolyckor och data över betesskador och foderprognoser har bland annat fildelningsplatser för älgförvaltningsgrupper efterlysts. Något som hittills inte hittats någon lämplig teknisk lösning på. Även standardiserade analysverktyg efterfrågas. En annan kritik är att det komplicerar för rapportörer att det finns flera ställen att rapportera in fälld älg till. Jägarförbundet menar att länsstyrelsen bör inrikta sig enbart på att erbjuda en portal där all data finns enkelt tillgänglig, men överlåta åt andra att sköta den faktiska insamlingen av data.

Länsstyrelseinstruktion 4§

1. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också de allmänna valen

Under 2014 har val till europaparlamentet (EP-valet) samt riksdag, kommun- och landstigsfullmäktige (RKL-valen) genomförts. Exempel på Länsstyrelsens insatser inför vart och ett av valtillfällena är utbildningsträffar med länets kommuner, organisering av intern och extern personal för arbetet under valnatten och den slutliga sammanräkningen, diverse praktiska och administrativa arbetsuppgifter, service och hjälp till medborgare med röstkort och röstlängd samt genomförande av slutlig sammaräkning. Förutom nämnda insatser har Länsstyrelsen gett råd och stöd till kommunerna i deras valarbete. Inför RKL-valen har Länsstyrelsen administrerat och gjort valedelsbeställningar i samverkan med partierna.

Länsstyrelsen hade inför valåret 2014 en ambition om att minska sårbarheten i valarbetet genom att utforma en valorganisation bestående av medarbetare från olika enheter.

Det förberedande arbetet och huvudansvaret har legat på en av Länsstyrelsens enheter. Medarbetare från övriga enheter har deltagit under valnatten och vid den slutliga röstsammanräkningen. Utöver dessa har ett antal timanställda arbetat med den slutliga sammanräkningen

Valansvarig och valjuristerna har i olika omfattning deltagit i Lync-utbildningar som Valmyndigheten anordnat löpande under året. Deltagande har också skett i utbildningar, telefonitester och informationsinsatser av Lst-IT gällande den nya telefonlösningen.

Trafikföreskrifter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 25*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,01	0,12	0,12
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,37	0,35	0,53
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,17	0,22	0,32
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	352	458	527
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,15	0,22	0,27
Antal ärenden, inkomna och upprättade	124	132	176
Antal beslutade ärenden	125	136	190
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Sakområdet trafikföreskrifter innehåller bland annat ärenden om trafikföreskrifter, sjötrafikföreskrifter, tävling på väg, överklagande av kommuns beslut om parkeringstillstånd för funktionshindrade m.m. Ärenden avseende lokala trafikföreskrifter utgör merparten av ärendemängden.

Vid jämförelser av sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan är det marginella förändringar mellan åren 2012 - 2014. Ärendevolymer har legat på i stort sett samma nivå mellan åren 2013-2014 men minskning har skett under 2014. Den minskade ärendemängden inom sakområdet förklarar minskningen av antalet årsarbetskrafter.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 28*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,01	3,71	4,25
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	6,50	5,70	5,02
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,24	4,43	4,52
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 669	9 422	9 162
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	4,18	4,61	4,64
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 515	1 635	1 517
Antal beslutade ärenden	1 490	1 630	1 505
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	2	1
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Brucarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 28261, Djurskydd (djurskyddskontroll – normalkontroller) ³⁾	50		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 28261 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 58.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Tabellen visar att endast marginella förändringar har skett under perioden 2012 – 2014.

Under 2015 kommer Länsstyrelsen att arbeta på att förbättra våra utvecklingsbara områden som framkom i brukarundersökningen 2014.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Under 2014 har Länsstyrelsen anordnat en *Tillsynsvecka*. Enheter med tillsyn inom sitt ansvarsområde har lärt av varandra, och utförda insatser och resultat har sammanställts i en rapport och presenteras för ledningen. Länsstyrelsen har bland annat inbjudit media till aktiviteter och även visat upp vårt tillsynsarbete för allmänheten med hjälp av sociala medier.

Under 2014 har revisioner av kommunernas system för livsmedelskontroll fortsatt systematiskt med planering, genomförande, uppföljning och ledning av dessa. Vid tre av länets kommuner har systemen granskats genom dokumentgenomgång och kontroll på plats. Uppföljning av vidtagna åtgärdsplaners lämplighet har skett av två kommuner och visar att åtgärder vidtagits av kommunerna och revisionen har därmed gett avsedd effekt.

Där kommunerna granskats på plats har skugginspektioner utförts tillsammans med kommunens livsmedelsinspektör. Teknisk expert, d v s sakkunnig inom de områden som granskats vid respektive revision, har medverkat tillsammans med revisionsledare vid samtliga revisioner på plats.

Att en teknisk expert medverkat har underlättat och förtydligat revisionen av kommunernas kontrollsystem. Revisionerna innefattar planering, genomförande och uppföljning av livsmedelskontroller, kontrollernas kvalitet och enhetlighet samt om kontrollen haft avsedd effekt genom att avvikelser åtgärdats inom rimlig tid utifrån risk.

Länsstyrelsen ser att en systematisk uppföljning av revisionsresultaten har lett till att flera kommuner utvecklats positivt, främst vad gäller grundläggande förutsättningar för kontroll. Detta har gjort att revisionerna nu kan vidareutvecklas mot fokus på genomförande och uppföljning av kontrollen.

Länsstyrelsens uppdrag att samordna livsmedelskontrollen i länet har fortskridit med länsträffar. Vid dessa träffar har 42 kontrollanter från länet deltagit och träffarna fokuserar mer än tidigare på livsmedelskedjan som helhet där vi ser kommunerna, Livsmedelsverket och länsstyrelserna i samarbete med och mellan varandra. Vid mötena har samsynsövningar för kontrollmyndigheter, validering av kontroll och kontrollens effekt förmedlats och diskuterats. Under året har samsynsövningar med kontrollpersonal från länet genomförts på länsträffarna. Gränsdragningar för kontrollansvar mellan Länsstyrelsens ansvar för primärproduktion inom livsmedel och kommunernas livsmedelkontroll har klargjorts.

Förutom länsträffarna har även ett dricksvattenseminarium anordnats tillsammans med 44 personer från Livsmedelsverket och länsstyrelserna i Västerbotten, Norrbotten och Västernorrland. Från Västerbotten deltog 23 personer som på olika sätt arbetar med kontroll från kommuner, Länsstyrelsen och Livsmedelsverket.

Länsstyrelsen har deltagit som observatör i samverkan med Livsmedelsverkets revisionsteam vid två av kommunrevisioner gällande livsmedelskontroll i länet.

Vid de årliga nationella seminariedagarna för personal som reviderar kontrollmyndigheter inom livsmedelskedjan har Länsstyrelsen hållit föredrag om rollen som teknisk expert/sakkunnig.

Länsstyrelsen har även under året medverkat i en nationell referensgrupp för handböcker om verifiering av den offentliga kontrollens effekt samt planering, ledning och uppföljning av livsmedelskontrollen.

Inom primärproduktionen av livsmedel har planerade kontroller skett vid 28 tillfällen. 22 av dessa är planerade tvärvillkorskontroller och sex stycken är planerade utifrån ett riskklassificeringssystem. Det innebär att Länsstyrelsen når målet på att minst en procent av registrerade verksamheter ska kontrolleras årligen. Vid årsskiftet var 540 verksamheter registrerade som primärproducenter av livsmedel i Västerbotten. Samsynsövning tillsammans med Norrmejerier och länsstyrelserna i Västernorrland och Norrbotten har skett inom området mjölkproduktion.

Under 2014 har Länsstyrelsen deltagit i det nationella projektet i att spåra vildfångad lax från östersjöområdet där halten av dioxin är förhöjd. Det kan konstateras att det operativa genomförandet av spårbarheten av aktuella laxpartier inom livsmedelskedjan har fungerat väl mellan kontrollmyndigheterna Länsstyrelsen, Livsmedelsverket och Göteborg stad. Länsstyrelsen bedömer att samarbetet med övriga aktörer kan förbättras.

Kontroll av primärproduktion av foder har genomförts vid tvärvillkorskontroller samt uppföljning av tidigare konstaterade brister. 23 normalkontroller och en uppföljning har genomförts under 2014, varav merparten fullständiga tvärvillkorskontroller.

Handläggare från Länsstyrelsen har deltagit vid en utbildning i Prag anordnad av EU-kommissionen gällande primärproduktion av foder och livsmedel, inom ramen för *Better Training Safer Food (BTSF)*.

Länsstyrelsen har även genomgått utbildning inom foderområdet anordnad av SVA (Statens Veterinärmedicinska Anstalt), deltagit i utbildningar om antagonisterna i foderkedjan samt varit delaktiga i SVAs projekt om en plattform för foderfrågor. Dessa utbildningar ger bra bas för Länsstyrelsen att vidareutveckla arbetet inom foderkontrollområdet under nästkommande och därefter följande år. Länsstyrelsen förespråkar även i år ett bättre system för rapportering av foderkontrollerna, då det i dag befintliga systemet leder till dubbelarbete och onödig administration. För 2015 planerar länsstyrelserna ett nationellt kontrollprojekt inom foderområdet gällande direkttorkning av spannmål och de risker som förknippas med denna hantering. Länsstyrelsen kommer att delta med en handläggare i arbetsgruppen för framtagande av detta projekt.

Länets enda omlastningsplats för kadaver har kontrollerats under året, och brister noterades. Detta har resulterat i att omlastningsplatsen kommer att stängas, eftersom innehavaren inte ville vidta åtgärder för att förbättra platsen. Inventering av kontrollobjekt har påbörjats under året för att erhålla en bättre bild över verksamheter och därmed kontrollobjekt i länet.

Djurskyddskontrollen fokuserar även fortsättningsvis på normalkontroll och under året har 487 stycken kontroller företagits. Av dessa utgörs 89 av befogade kontroller efter anmälan och 38 uppföljningar efter anmälan. 94 obefogade kontroller efter anmälan samt 257 normalkontroller. Återstoden består av uppföljningar av befogade anmälningsärenden. Detta resulterar i cirka 53 procent normalkontroller av totalt antal utförda djurskyddskontroller, enligt Jordbruksverkets anvisningar för uträkning. Det innebär att Länsstyrelsen överträffar det nationella målet om mer än hälften normalkontroll. Arbetet med att minska antalet obefogade kontroller efter anmälan fortsätter, och under 2014 har ca hälften av genomförda kontroller efter anmälan, varit befogade. Riskuttag av kontrollobjekt har skett genom SToRK. På grund av rörlighet i personalgruppen har antalet kontroller minskat jämfört med tidigare år, men ordningen är nu återställd med full personalstyrka.

Under året har Länsstyrelsen genomfört verifiering av djurskyddskontroll, VAD, med hjälp av parallellkontroller och dokumentationskontroll av alla djurskyddshandläggare. Vid dessa genomgångar identifierades bland annat frågeställningar att diskutera gällande bedömningar, administration och information till djurhållare. Utifrån det har samsynen kring frågeställningarna förbättrats och administration har justerats. Arbetet med att förbättra informationsmaterial har inletts.

Handläggningstiden för ansökan om förprovning av stallar är kort. Efter det att ansökan är komplett är samtliga ärenden beslutade inom 37 dagar, median 8 dagar, vilket överträffar lagstiftningens krav på maximalt 56 dagar efter komplett ärende. Detta underlättar givetvis mycket för de olika verksamhetsutövarna, så att de kan komma igång med sina byggnationer.

Under året har Länsstyrelsen deltagit i arbetet med regleringsbrevsuppdrag nummer 4 och 5 för 2014 genom att ta fram en gemensam rapporteringsmall för statistik och text gällande analys av hur resurser inom djurskyddsområdet har använts i länen samt på nationell basis. Detta arbete har skett tillsammans med Värmlands län, i samverkan med Jordbruksverket. Länsstyrelsen har även deltagit i arbetet med revidering av den nationella målbilden för djurskyddskontroll tillsammans med Jordbruksverket, samt länsstyrelserna i Norrbotten, Halland och Jönköping.

Samarbete med näringen och andra aktörer är mycket viktig och under året har Länsstyrelsen medverkat vid träffar med Norrmejerier, Lantbrukarnas riksförbund och Travsporten gällande fram för allt djurskyddsfrågor. Träffarna har behandlat dels regel- och bedömningsfrågor, men även samarbetsformer.

I samarbete med Länsstyrelsen i Norrbotten och Livsmedelsverket har en träff mellan kontrollpersonal vid länsstyrelserna och Livsmedelsverkets officiella veterinärer vid slakteri samt besiktningsassistenter anordnats under en dag. Syftet var att klargöra roller, rutiner och diskutera gemensamma frågeställningar, fram för allt inom djurskyddsområdet, men även gällande primärproduktion livsmedel. Träffarna kommer att fortsätta regelbundet även under 2015.

Länsstyrelsen har även i år undervisat vid Umeå universitet för studenter vid Miljö- och hälsoskyddsutbildningen. Under senhösten anordnande LRF och Länsstyrelsen en träff där aktörer inom lantbruket träffades för att klargöra roller och ansvar. Ett annat syfte med träffen var att framkasta idéer om hur lantbrukare kan stödjas och hur varningssignaler kan fångas upp och kanaliseras för att hjälpa både djurhållare och djur och därigenom förhindra allvarliga djurskyddsärenden. Medverkade gjorde även Norrmejerier, slaktnäringen, foderföretagare, banker och försäkringsbolag.

Länsstyrelsen har även deltagit i konferens gällande frågeställningar om våld i nära relation. Informationsutbyte och nätverkande har skett med Skellefteå kommun, Västerbottens läns landsting, socialtjänster, polis, veterinärer, kvinnojour och ideella organisationer. I detta sammanhang behandlades, förutom jämställdhetsfrågan, även barnperspektivet och från Länsstyrelsens sida betonades sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relation. Djurens situation kan, förutom som fristående händelser, även vara indikator för risk för våld i nära relation.

Jämställdhetsintegreringen fortsätter, både internt och externt. Vad gäller de externa processerna har Länsstyrelsen för djurskyddsområdet påbörjat arbetet med att ta fram könsuppdelad statistik för anmälningsärenden. Denna statistik kommer att analyseras för att utreda om det finns könsrelaterade skillnader i hur ärendena hanteras. Planer finns att analys och eventuella åtgärder ska genomföras tillsammans med student inom genusområdet under nästkommande år.

Tabell 1.1: Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Antalet verksamma veterinärer inom djurhälsopersonalen i länet (st)	61	43	37
varav män (st)	16	9	9
varav kvinnor (st)	45	34	28
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	31	10	14
Inspektörer inom djurskyddskontroll (åa)	6,32	7,03	7,4
varav män (åa)	2,20	2,4	3
varav kvinnor (åa)	4,12	4,63	4,4
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	3	0	1
Antal kontroller av hästpäss	49	49	51

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, ärendehanteringssystemet Platina, Vet@bas, Djurskyddskontrollregister

Kommentar tabell 1.1

I antal djurhälsopersonal har inräknats, i tillägg till ordinarie personal, även vikarier och tillfälligt anställda som haft verksamhet i länet under 2014.

Antal årsarbetskrafter inom djurskyddskontroll omfattar ej förprovning.

Tabell 1.3: Djurskyddskontroller

Länsfakta	2014	2013	2012
Antal beslut enligt § 26 djurskyddslagen	31	46	
Antal beslut om omhändertagande enligt 31 § djurskyddslagen	0	0	
Antal beslut om omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen ¹⁾	11	9	
Antal beslut i ärenden enligt 29 § djurskyddslagen ²⁾	3		
varav antal beslut om djurförbud ³⁾	2	7	
Antal ansökningar om upphävande av beslut om djurförbud som har kommit in	3		
Antal beslut om djurförbud som har upphävts helt eller delvis	1	0	
Antal åtalsanmälningar	4	11	
Totalt antal anmälningsärenden som kommit in	377	329	

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina

¹⁾ Här ska enbart de beslut räknas med som Länsstyrelsen fattat. Omhändertaganden som polisen gjort ska endast räknas med om de fastställts av Länsstyrelsen.

²⁾ Här räknas alla provningar in som resulterat i ett beslut av Länsstyrelsen oavsett om beslutet inneburit att en person fått djurförbud eller inte.

³⁾ Här räknas enbart in de beslut som resulterat i att någon fått förbud att ha hand om djur.

Kommentar tabell 1.3

Antal åtalsanmälningar har minskat i förhållande till 2013, och beror delvis på att polismyndigheten själva kunnat konstatera att de befunnit sig på en brottsplats och initierat utredning utan att Länsstyrelsen har behövt göra anmälan.

Länsstyrelseinstruktion 4§

2. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Under året har Länsstyrelsen gjort en satsning inom läkemedel och djurhälsopersonalområdet. Villkorad läkemedelsanvändning sker i tämligen liten omfattning i Västerbotten och på grund av att kraven gällande profylax mot parasiter på ren togs bort vid årsskiftet, har endast 14 anmälningar inkommit under 2014. Under året har Länsstyrelsen deltagit i projektgruppen för det länsstyrelsegemensamma projektet *LÄRA*, som omfattar kontroll av läkemedel och läkemedelsrapportering, och kontroller har skett på totalt fem gårdar. Brister i journalföringen och märkning av läkemedel har noterats men vid uppföljning har bristerna rättats till.

Kontroll av 23 personer inom djurhälsopersonalen har skett på plats vid kliniker. Verksamheterna fungerar i huvudsak mycket bra, och Länsstyrelsen har uppmärksammat tämligen få brister. I de fall brister har konstaterats har krav på åtgärder ställts av Länsstyrelsen eller så har frivilliga åtgärder företagits. Bristerna har framför allt gällt information till djurhållare om hantering av överblivna läkemedel och begagnat injektionsmaterial. Administrativ kontroll av läkemedelsförskrivning och ordination utfördes innan kontroll gjordes på plats vid klinikerna, bland annat för att kunna följa upp journalföring och provtagningsrutiner. I tillägg till detta har Länsstyrelsen kontrollerat om förskrivning av vissa läkemedel har lett till korrekt ifyllande av hästpass. Länsstyrelsen konstaterade att det vid kontroll av åtta förskrivningar, var sex av passen inte i fyllda efter behandling med fenylbutazon, ett antiinflammatoriskt läkemedel som permanent diskvalificerar djuret ur livsmedelskedjan. Kontroll av hygienplaner utfördes vid fyra veterinärkliniker i samband med djurhälsopersonaltillsyn. Brister uppmärksammades vid en av kontrollerna, och dessa har åtgärdats. Länsstyrelsen har även gjort ett utskick till verksamheter med besöksverksamhet, för att uppmärksamma dessa om kraven på hygienprogram.

Västerbotten har även under 2014 haft ett gott smittskyddsläge, med få misstankar om eller utbrott av smittsamma sjukdomar av allvarigare karaktär. Misstanke om mul- och klövsjuka och rabies har funnits men, misstankarna har kunnat avfärdas efter analys av prover. Arbetet med provtagning och insändande av material har fungerat mycket väl, liksom samarbetet med smittskyddsläkare. Influensa och kvarka har florerat i länet, och detta har lett till att frågetecken kring hantering av dessa sjukdomar har rätats ut vid ett informationsmöte arrangerat av Distriktsveterinärerna och Länsstyrelsen. Statens veterinärmedicinska anstalt föreläste om smittskyddstänkande i allmänhet och hästinfluensa och kvarka i synnerhet. Länsstyrelsen redogjorde för myndighetens roll i sammanhanget. Deltog gjorde 27 representanter för ridsport, travsport och kliniskt verksamma veterinärer. Från Länsstyrelsen medverkade länsveterinärer och djurskyddshandläggare.

Länsstyrelsen har under hösten deltagit i samverkansarbete gällande systemsyn inom zoonosarbetet. Arbetet syftar till att aktörerna ska samverka bättre, samt definiera syfte och mål samt att styra med rätt metoder och verktyg. Deltog gjorde bland annat Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, några länsstyrelser samt Folkhälsomyndigheten.

Arbetet med uppdatering av epizootiplanen fortskrider. Detta har hög aktualitet, eftersom epizootiplanen behöver anpassas till Länsstyrelsen Västerbottens nya krisberedskapsplan. Djurskyddshandläggare, kontrollanter inom jordbruksstöd samt veterinärer har genomgått utbildning i det webbaserade informationssystemet WIS och stabsfrågor för att mer effektivt kunna arbeta i en krissituation vid epizooti.

Regional tillväxt

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 30*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	11,49	9,80	8,56
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	8,69	7,50	8,83
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	9,00	8,15	8,49
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	31 640	26 984	26 500
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	13,69	13,20	13,43
Antal ärenden, inkomna och upprättade	440	497	470
Antal beslutade ärenden	424	485	447
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	26	25	12
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	84 962	90 901	100 067

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskraften och verksamhetskostnaderna har ökat under 2013 och 2014, främst med anledning av större behov att klara utbetalningar inom företagsstöd, regionala projektmedel och Interreg. Behovet kommer att minska under 2015.

Antal ärenden gällande utbetalningar och ändringsansökningar har ökat medan ärenden om nya beslut har minskat något, vilket hör samman med växlingen mellan två programperioder. Särskilt påtagligt är förändringen inom Interreg.

Antal ej beslutade ärenden äldre än två år handlar främst om ärenden kopplat till genomförande av våra egna programuppdrag. Det rör sig om ärenden om processer kopplade till strukturfonderna och EU-kommissionen, upphandlingar och revisionsrapporter, samt kontroll av programmens TA-finansiering. Förklaringen är att handläggningstiderna blir långa i och med regelstyrda processer med flera kontrollpunkter och väntan på utlåtanden från andra organisationer.

Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningar innefattar även bidrag till statliga myndigheter avseende Interregprogrammen, där utbetalningarna går via resultaträkningen. Övriga utbetalningar för Interregprogrammen Botnia-Atlantica och Norra Periferin går via balansräkningens valutakonto och redovisas i tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Insatser och resultat gällande Regionala tillväxtåtgärder

Länsstyrelsens arbete inom området Regionala tillväxtåtgärder är starkt påverkad av de verksamhetscykler som råder inom EU:s sammanhållningspolitik med tillhörande strukturfondsperioder.

Året 2014 har präglats av planering och förberedelser av programavslut samt deltagande i partnerskap med uppgift att medverka i arbetet att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi, mineralstrategi, regional digital agenda, regional innovationsstrategi och regional kompetensplattform. Därtill medverkar Länsstyrelsen i arbetet med att skriva nya program för Interregprogrammen Botnia-Atlantica och Norra periferin, samt regionalt strukturfondsprogram

för Övre Norrland. Ett nytt Regionalt serviceprogram 2014-2018 för Västerbotten har tagits fram i partnerskapsamverkan.

En verkningsfull samordning finns mellan finansiering från Landsbygdsprogrammet och regionalt projekt- och företagsstöd, infrastrukturplanering samt det regionala serviceprogrammet. Samordningen märks tydligt inom prioriterade områden som Matlandet, Skogsriket, turism och olika typer av service.

Regionala företagsstöd

Fortsatt fokusering på smart tillväxt stärker länets entreprenörskap, bidrar till ökad dynamik, stärkt konkurrenskraft och vidareutveckling av ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. De regionalpolitiska stöden till företag utgör en väsentlig del av Länsstyrelsens användning av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Medlen möjliggör för företag inom länets geografiska stödområden att bibehålla och förbättra sin konkurrenskraft genom investeringar och ger förutsättningar för hållbar tillväxt i företagen och därmed i länet. Butiker och drivmedelsanläggningar ges möjligheter att tillhandahålla service för boende och företag i gles- och landsbygder.

De regionala företagsstöden är ett viktigt verktyg i innovations- och förnyelsearbetet i länet. Inriktningen har varit att främja en hållbar tillväxt i länets företag med fokus på innovationsutveckling, ökad konkurrenskraft, nyföretagande, långsiktig lönsamhet och varaktiga sysselsättningstillfällen för båda könen. Länsstyrelsens verktygslåda för investeringar i företag kompletteras av företagsstöden inom Landsbygdsprogrammet och inom det Operativa programmet för fiskerinäringen.

Sedan tidigare har Länsstyrelsen ett nära samarbete med kommunernas näringslivsorgan. Samarbetet innehåller en överenskommelse med samtliga 15 kommuner om att de utför kontroll ute hos företag inför utbetalning av beviljade stödmedel. Kommunerna ser stora fördelar med att samarbeta på detta sätt med Länsstyrelsen, då det ger större insyn i vilka ärenden som är aktuella. Under 2014 har Länsstyrelsen förändrat sitt arbete med företagsstöden. Handläggarnas tidigare branschansvar har nu övergått till ansvar för alla stödformer och branscher inom anvisade kommuner. Detta nya arbetssätt innebär att Länsstyrelsens handläggare i större grad kan avlasta varandra vilket medför en mindre sårbar stödhantering. Effekten blir en direkt förbättring för stödmottagarna. En annan positiv följd av det nya arbetssättet är att kommunerna får en huvudsaklig kontaktyta mot Länsstyrelsen.

Företagens investeringar beräknas medföra cirka 319 nya sysselsättningstillfällen, varav 45 procent för kvinnor. Dessutom beräknas många arbetstillfällen kunna bevaras. Totalt har 62 mnkr beviljats till 155 företag för tillväxtskapande investeringar om sammanlagt 171 mnkr. Regionalt investeringsstöd har beviljats med 19 mnkr, Regionalt bidrag till företagsutveckling med 30 mnkr och 13 mnkr som Innovationsfinansiering. 29 procent av stödet har tillfallit företag i kustområdet och 71 procent till inlandsföretag. Av totalt beviljat företagsstöd har 39 procent använts till maskininvesteringar, 33 procent till byggnadsinvesteringar, 28 procent till mjuka satsningar som marknadsföring, produktutveckling och utbildning.

Av de företag som beviljats stöd utgör andelen nyetablerade företag 38 procent. Andelen företag som erhållit stöd och, som leds av en kvinna, är 21 procent. Mest stöd, 14 mnkr, har gått till branschen Övrig tillverkning följt av 9,6 mnkr till turismnäringen och 9,6 mnkr till branschen Skog och trä. Företagsstöd till forskning och utveckling samt innovation har lämnats till 29 företag med 13 mnkr. Utvecklingsprojekten har främst bedrivits inom branscherna handel (inklusive partihandel), företagstjänster och övrig tillverkning.

Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsens arbete med Landsbygds- och Havs – och fiskeriprogrammen 2014-2020 har framförallt under året koncentrerats på att ta fram en regional handlingsplan. I arbetet deltar förutom Länsstyrelsens egna sakområden även ett regionalt partnerskap för Västerbotten jämte fokusgrupper. Se mer under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 24.

Insatserna i Landsbygdsprogrammet 2007-2014 handlar i huvudsak om att avsluta programmet och granska ansökningar om utbetalning. För Leader återstår cirka 22 procent av medlen att betalas ut med undantag av förskott som inte redovisas vid sammanställning av utbetalda medel. Resursförstärkningar har gjorts under 2014 för att säkerställa att beviljade medel hinner betalas ut i den omfattning som erfordras. Läs mer om Landsbygdsprogrammet under sakområde Lantbruk och landsbygd.

Regionala projektmedel

På grund av att strukturfondsprogrammen för 2014-2020 ännu inte har öppnat för ansökningar, har projektbidragen istället huvudsakligen beviljats till finansieringen av regionala projekt. Av de 19 beviljade projekten är 13 nystartade.

Av beviljade medel är:

- 4,3 procent medfinansiering till territoriella samarbetsprogram.
- 2,7 procent till Landsbygdsprogrammet.
- 0 procent till mål 2 Övre Norrland.
- 93 procent till övriga regionala projekt.
- 0 procent till övriga EU-projekt.

Konkurrensfrågor

Länsstyrelsen har liksom tidigare år bevakat konkurrensutvecklingen och under året uppdaterat information om konkurrens och kartellbildning på den externa webbsidan. Enskilda medborgare och företag har i mycket liten omfattning kontaktat Länsstyrelsen med frågor eller synpunkter inom konkurrensområdet. Inga ärenden har överlämnats till Konkurrensverket.

Återrapportering regleringsbrev

RB 20. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan utvecklats.

Inom det regionala tillväxtarbetet samverkar Länsstyrelsen med många olika aktörer, som universitet, andra länsstyrelser, andra statliga myndigheter samt organisationer i andra länder. Samverkan sker huvudsakligen i form av deltagande i projekt, i framtagande av nationella och regionala strategier och i samband med nationella uppdrag.

Projektsamverkan

Skogsriket Västerbotten leds av en styrgrupp med Landshövdingen som ordförande och samlar olika aktiviteter kopplade till skog i länet och har bland annat lanserat en webbplats www.skogsriketvasterbotten.se. Ett nätverk av kommunikatörer från de olika medlemmarna i Skogsriket har bildats för att lättare kunna uppmärksamma gemensamma frågor. Detta har bland annat resulterat i en debattartikel tillsammans med *Skogsriket Norrbotten* om hur arbetet inom Skogsriket i våra två län kan användas som grund för ett nationellt skogsprogram. Under året har fokus framförallt legat på jämställdhet och integrationsfrågor. Projektet *Skogsriket* har bidragit med föreläsare på konferenserna *Framtidens Hållbara Skogsbruk* och *genuskonferens G14 – Att utmana makten*. I augusti hölls tredje upplagan av Skogskollo för tjejer inom ramen för projektet. Skogsriket har en representant med i referensgruppen för Skogskollo och Skogsrikets

kommunikatör samordnade den externa kommunikationen runt årets kollo. Kollot fick stor uppmärksamhet i medier.

Trästad – en nationell plattform ingår som en del i *Skogsriket* och genomförs i samverkan med Sveriges Träbyggnadskansli inom Sveriges Skogsindustrier. Syftet är att forma ett nationellt nätverk av kommuner och byggherrar som i samverkan vill utveckla formerna för ett klimatriktigt och hållbart byggande. Under 2014 har verksamheten strukturerats genom att ett Trästadsråd bestående av företrädare för kommuner, byggherrar och andra aktörer inom bygg- och bostadssektorn skapats. Under rådet har en kansligrupp formats för beredning och verkställighet av Trästadsrådets beslut. Verksamheten har inledningsvis syftat till att samla en bred krets av intressenter kring nydanande byggnadsobjekt, så kallade Modellprojekt, runt om i landet för att därmed ge spridning åt ny teknik och nya processer inom byggsektorn, men också skapa mötesplatser för att lyfta fram ett bredare samhällsbyggnadsperspektiv för hållbar statsutveckling i så kallade Modellkommuner. Vid sidan om dessa aktiviteter har ett stort antal kommuner besökts för information om Trästadsprogrammet och de olika sätt som kommuner och byggherrar kan medverka i samverkansgrupper inom nätverket. Information om insatser och aktiviteter förmedlas via programmets webbsida och genom ett mediasamarbete med tidskriften *Fastighet och Bostadsrätt*.

Projekt *Skog, Klimat och Miljö* är ett samverkansprojekt som startades 2012 och avslutades 2014 och som ingår i regeringsinitiativet *Skogsriket*. Norra skogsägarna, Sveaskog, Umeå kommun, Umeå Energi, och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har varit aktiva parter i projektet. Genom samverkan har projektet arbetat för att öka produktion av förnybar energi så att fossila bränslen och byggmaterial kan ersättas av förnybara och därigenom åstadkomma effektiva klimatinsatser.

Projektet har genomfört ett flertal aktiviteter där följande bör nämnas särskilt:

- Projektet genomförde våren 2014 en riktad satsning mot kvinnor som är skogsägare. Cirka 40 procent av alla skogsägare är kvinnor. Dessa är dock ofta passiva skogsägare och därför har en satsning på denna grupp potential att öka skogsproduktionen i länet. Utifrån detta anordnades en inspirationskväll speciellt riktad mot kvinnor där 160 personer deltog.
- Ett visningsområde, beläget strax utanför Umeå, har skapats inom projektets ramar med syfte att skapa förutsättningar för ett aktivt skogsbruk och ett uthålligt samhälle. Visningsområdet invigdes hösten 2014 av Landshövding Magdalena Andersson.

Vid sidan av de större aktiviteter som genomförts har parterna under projektets gång utvecklat metoder och arbetssätt för ökad lönsamhet. Genom projektet har deltagarna höjt sin kompetens för dessa frågor och hur de ska kunna ta sig an framtida utmaningar.

Kompass 2020 är ett samarbetsprojekt mellan Umeå universitet och Länsstyrelsen. Målet med projektet att utifrån en grundlig förståelse för industriellt träbyggande kunna skapa och kommunicera rekommendationer för utveckling. Avsikten är att uppnå en mer effektiv, attraktiv, strömlinjeformad och därigenom mer konkurrenskraftig process och värdekedja för näringen.

En studie och analys av tre byggprojekt genomfördes där en rad olika aktörer med varierande arbetsuppgifter i en byggprocess intervjuades. Genom att identifiera likheter och utmaningar som de olika aktörerna upplevde kunde en rad rekommendationer ges för utveckling av en effektivare värdekedja. Dessa tillsammans med tidigare forskning, beskrivning av byggprojekten och projektets andra resultat har sammanställts i en rapport "Industriellt trähusbyggande – utmaningar och möjligheter".

Under 2014 har det Länsstyrelseinitierade projektet *Eco Efficient Communities* fortsatt. Projektet finansieras av Länsstyrelsen tillsammans med Svenska Energimyndigheten och NEFCO. Ytterligare information om detta projekt redovisas under regleringsbrevets uppdrag 38.

0-fel är ett regionalt nätverk som koordineras av Länsstyrelsen i samverkan med Umeå universitet. *0-fel* syftar till att utveckla och tillvarata den regionala kompetensen inom verksamhetsutveckling och Lean. Samarbetet har utvecklats och nätverket har utökats till att nu bestå av 178 medlemmar. Se även rapportering av uppdraget att förenkla för företag Länsstyrelseinstruktion 5§ punkt 7.

Samverkan kring programadministration, nationella och regionala strategier

Samarbetet med andra statliga myndigheter har under 2014 till stor del kretsat kring hanteringen av avslut av programperioden 2007-2013 och förberedelser av programperioden 2014-2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Havs- och fiskerifonden.

Länsstyrelsen bidrar med medarbetare i de arbetsgrupper som tillsatts av Jordbruksverket för det inledande arbetet med uppstarten av Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammen. Jordbruksverket har även gett uppdraget åt Länsstyrelsen att särskilt informera om införandet av *ProCAP 2014*.

En fondsamordningsgrupp "GSR-gruppen" (gemensamt strategiskt ramverk) har bildats med ansvariga från de olika programmen i Norrbotten och Västerbotten. I samarbetet deltar Regionalfondsprogrammet Övre Norrland (Tillväxtverket), Socialfondsprogrammet (ESF-rådet), Interregprogrammen Botnia-Atlantica, Nord och Norra Periferin och Arktis, Landsbygdsprogrammet, samt regionalt utvecklingsansvariga Region Västerbotten och Länsstyrelsen Norrbotten. Se vidare under regleringsbrevsuppdrag 24.

Liksom tidigare år har de förvaltande myndigheterna för Norra Periferin och Botnia-Atlantica deltagit i möten för erfarenhetsutbyte och därigenom samverkat med andra statliga myndigheter som förvaltar eller deltar i territoriella program. Under 2014 har ett stort fokus legat på förberedelser av den kommande programperioden, vilket har inneburit särskilda samordningsmöten med övriga förvaltande myndigheter i Sverige (Länsstyrelserna i Norrbotten och Jämtland samt Tillväxtverket). Ytterligare information om detta redovisas under regleringsbrevets uppdrag 24. Förberedelser för avslut av programperioden 2007-2013 har också inletts under året, och de förvaltande myndigheterna har deltagit i möten för att bland annat samordna tidplaner avseende avslutsarbetet.

Samverkan kring uppdrag

Samverkan har fortsatt med Länsstyrelsen Dalarna och Post- och telestyrelsen beträffande uppdraget med grundläggande betaltjänster. Utförligare beskrivning finns under regleringsbrevets uppdrag 31.

Samverkan med Post- och telestyrelsen sker även inom bredbandsarbetet via Länsstyrelsen Bredband. Länsstyrelsen har också under året haft täta kontakter med Länsstyrelsen Norrbotten och Länsstyrelsen Västernorrland vad gäller bredbandsstödet innehåll och utformning i Landsbygdsprogrammet. Ytterligare rapportering framgår under sakområdet Infrastrukturplanering.

Samverkan sker med Länsstyrelsen Kronoberg avseende uppdraget att förenkla för företag. Länsstyrelsen har deltagit i två nationella träffar som arrangerats av Länsstyrelsen Kronoberg. Se även rapportering av uppdraget att förenkla för företag Länsstyrelseinstruktion 5§ punkt 7.

Länsstyrelsen samverkar även med Länsstyrelsen Norrbotten kring Barentssamarbetet. Utförligare beskrivning finns under regleringsbrevets uppdrag 38.

Länsstyrelsen samverkar med Arbetsförmedlingen och andra myndigheter i uppdraget att analysera och föreslå insatser med anledning av de industrivarsel som lagts i länet. Se ytterligare beskrivning under regleringsbrevets uppdrag 29.

Övrig samverkan

Inom arbetsområdet företagsstöd samverkar Länsstyrelsen med flera olika statliga myndigheter. Samverkan med Skogsstyrelsen sker kring ansökningar om företagsstöd inom branscherna skog och trä och inom turismnäringen inom ramen för *Skogsriket, Väx med skogen*. Länsstyrelsen samverkar också med Umeå universitet vad gäller hanteringen av forskarcheckar inom Regionalt bidrag till företagsutveckling. Länsstyrelsen Västerbotten har under året samverkat med Tillväxtverket kring beviljade företagsstöd till Volvo Umeverken. Samverkan avser eventuella återkrav beroende på att fabriken till vissa delar lagts ned.

Länsstyrelserna använder projekt- och stödärendehanteringssystemet Nyps för stödtyperna företagsstöd, projektmedel och gränsöverskridande program inom Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg). Tillväxtverket har regeringens uppdrag att tillhandahålla systemet, som ska uppfylla både nationella krav och krav i enlighet med EU-regelverk. Länsstyrelsen medverkar sedan december 2013 i Tillväxtverkets nationella styrgrupp som hanterar förvaltningen av nuvarande ärendehanteringssystem. Länsstyrelsen Västerbotten har under året mycket aktivt deltagit i arbetet att ta fram ett helt nytt ärendehanteringssystem, Nyps 2020, som kommer att vara en ny teknisk plattform med den tillhörande e-tjänsten Min ansökan för stödsökande och stödmottagare. Länsstyrelsen har även medverkat i referensgrupper för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), företagsstöd och ekonomi.

För att genomföra en förstudie i syfte att skapa en automatisk koppling mellan Nyps 2020 och det länsstyrelsegemensamma ärendehanteringssystemet Platina har länsrådsgruppen G4 beviljat Länsstyrelsen Västerbotten 167 tkr i utvecklingsmedel. Förstudien har framarbetats i dialog med Länsstyrelsen Norrbotten och Länsstyrelsen Jämtland. Dessa två länsstyrelser ingår i förstudiens referensgrupp, dit även representation från Länsstyrelsen Västernorrland har bjudits in. Samarbetet kring förstudien kan ses som ett direkt resultat av regeringsuppdraget att nå samordning och förenkling i genomförandet av de gränsöverskridande programmen inom territoriellt samarbete (Interreg). De involverade myndigheterna ser goda möjligheter till ekonomiska besparingar genom att skapa en automatisk koppling mellan Nyps 2020 och Platina, samtidigt som det borgar för en kvalitetssäkring och harmonisering av arbetssätt mellan olika

verksamheter och olika länsstyrelser. Utifrån länsstyrelsernas arbete med att ta fram ett beslutsstödsystem är tillfället väl valt att säkerställa en koppling mellan Nyps 2020 och Platina. För att på ett ändamålsenligt sätt hämta data till ett länsstyrelsegemensamt beslutsstödsystem är det centralt att dessa finns i Platina.

Länsstyrelsen har under 2014 deltagit i 3 möten med SEFI-rådet (Rådet för Skydd av EU:s Finansiella Intressen) sammankallat av Ekobrottsmyndigheten. På dessa möten samverkar alla statliga myndigheter som förvaltar EU-medel för att bekämpa bedrägerier och annat missbruk av EU-medel. I detta arbete representerar Länsstyrelsen Västerbotten även Länsstyrelserna i Norrbotten och Jämtland. Länsstyrelsen Västerbotten ingår också i en arbetsgrupp som bland annat arbetar med att ta fram praktiska vägledningar på området. Under 2014 har en vägledning för hantering av misstänkt brottslighet i samband med förvaltning av EU-medel tagits fram av arbetsgruppen. Vägledningen lanserades i samband med en konferens ”SEFI-rådsgästen” som ägde rum 16 oktober.

RB 24. Länsstyrelserna ska bistå Regeringskansliet i förberedelserna av programperioden för 2014–2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt landsbygds-, havs- och fiskerifonden inklusive arbetet med en partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen.

Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020

Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020 syftar till att, tillsammans med övriga strukturfonder, bidra till att målen i strategin Europa 2020 om en smart och hållbar tillväxt för alla uppnås. Under 2014 har arbetet i huvudsak handlat om att ta fram en regional handlingsplan för Västerbotten som bygger på den SWOT-analys som togs fram hösten 2013. Handlingsplanen ska bland annat beskriva regionens behov av utvecklingsinsatser, mål, urvalskriterier och prioriteringar. Länsstyrelsen har i arbetet haft täta kontakter med Jordbruksverket och deltagit i diskussioner om innehåll och utformning av handlingsplanen för Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammen.

För att förankra arbetet med den regionala handlingsplanen i Västerbotten har ett regionalt partnerskap jämte fokusgrupper formerats. Partnerskapet är ett trepartnerskap med ideell, privat och offentlig representation och omfattar ett 20-tal deltagande organisationer. Till partnerskapet har fem fokusgrupper kopplats med ansvar för olika områden; Bredband, Fiske, Lantbruk, Energi/klimat och Attraktiv landsbygd. En regional partnerskapsträff hölls den 11 juni med 19 deltagare. Fokusgrupperna, och här framförallt Bredband och Lantbruk, har under året haft regelbunden dialog kring innehållet i handlingsplanen inom respektive insatsområden samt utformning av urvalskriterier och prioriteringar.

Interregprogrammen

De förvaltande myndigheterna för Interregprogrammen deltog i den fondgemensamma lanseringskonferensen ”Startskott EU-fonder 2014-2020” som anordnades i Stockholm 11 oktober.

Under 2014 har ett intensivt arbete pågått med att förbereda Norra Periferin och Arktis 2014-2020 samt Botnia-Atlantica 2014-2020. Förvaltande myndigheter har ingått i en referensgrupp utsedd av Näringsdepartementet med syfte att ge återkoppling och feedback på förordningsförslag avseende den nya programperioden.

Förvaltande myndighet för Norra Periferin har, tillsammans med programsekretariatet, tagit fram material och förslag inför de programplaneringsmöten som ägt rum under året. Förvaltande myndighet har även deltagit som föredragande på dessa programplaneringsmöten tillsammans med sekretariatet och utsedda representanter från de i programmet ingående länderna.

Under juli månad lämnades förslaget till territoriellt samarbetsprogram ”Norra Periferin och Arktis 2014-2020 in till EU-kommissionen, och i november lämnades ett uppdaterat programförslag in efter att EU-kommissionens första kommentarer erhållits. Programmet godkändes av EU-kommissionen i december. I samband med uppstartskonferensen för det nya programmet lanserades den första utlysningen för projektansökningar, se ytterligare information under redovisningen av länsstyrelseinstruktionen 6§. Detta föregicks av bland annat framtagande av programmanual, inklusive regler för stödberättigande kostnader, samt ansökningsblanketter.

Förvaltande myndighet för Botnia-Atlantica har deltagit i arbetsgruppen för programskrivningen av det nya Botnia-Atlanticaprogrammet 2014-2020. I arbetsgruppen finns representanter från alla deltagande regioner i programområdet samt Förvaltande myndighet. Deltagare från arbetsgruppen har även deltagit i styrgruppens möten och Förvaltande myndighet har även ansvarat för vissa delar i programskrivningen som till exempel organisationsdelen samt skrivningar kring de horisontella kriterierna. Förvaltande myndighet har också deltagit på mindre arbetsgruppsmöten kring indikatorer och andra delar i programskrivningen. Programmet skickades in till EU-kommissionen i juni och efter synpunkter från EU-kommissionen skickades ett reviderat programförslag in. Programmet godkändes av EU-kommissionen i december. Botnia-Atlantics programadministration har under hösten genomfört tematiska nätverksträffar inom programområdet där programförslaget presenterats. Syftet har varit att underlätta bildandet av projektpartnerskap och marknadsföra de möjligheter som programmet erbjuder. I december anordnades en upptaktskonferens för det nya programmet.

Övergripande programarbete

En fondsamordningsgrupp ”GSR-gruppen” (gemensamt strategiskt ramverk) har bildats med ansvariga från de olika programmen i Norrbotten och Västerbotten genom sammanslagning av Västerbottens tidigare ”ESI-grupp” (europeiska struktur och- och investeringsfonder) och motsvarande grupp i Norrbotten. I samarbetet deltar Regionalfondsprogrammet Övre Norrland (Tillväxtverket), Socialfondsprogrammet (ESF-rådet), Interregprogrammen Botnia-Atlantica, Nord och Norra Periferin och Arktis, Landsbygdsprogrammet, samt regionalt utvecklingsansvariga Region Västerbotten och Länsstyrelsen Norrbotten. Syftet är att skapa synergieffekter på regional nivå mellan insatserna i de olika programmen, ett effektivt genomförande och för att bättre möta det behov av stöd och information till projekt och företag om de möjligheter som erbjuds. Det gemensamma arbetet har hittills utmynnat i en fondgemensam informationsinsats på fyra platser i Norrbotten och Västerbotten. Utöver detta har GSR-gruppen haft ett internt möte under september. Tidigare har ESI-gruppen träffats en gång under våren.

Förutom förberedelserna av de nya Interregprogrammen, har Länsstyrelsen bistått Regeringskansliet i arbetet med Sveriges partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen. Bland annat deltog förvaltande myndighet för Norra Periferin i en hearing om partnerskapsöverenskommelsen den 5 februari.

De förvaltande myndigheterna har även deltagit i olika möten som anordnats för att förankra programinnehållet, både nationellt och programområdesövergripande. Under året har förvaltande myndigheter för Interreg-programmen fortsatt det arbete med samordning och förenkling som inleddes 2013 i enlighet med det regeringsuppdrag som då erhöles. Bland annat har samordning skett av utformningen av ansökningsblanketter.

Länsstyrelsen har varit delaktig, både regionalt och nationellt, när det gäller säkerställande av ett jämställdhetsperspektiv inom de olika programmen. Länsstyrelsen har i dessa frågor samverkat med programsekretariaten inom Interregprogrammen Botnia-Atlantica och Norra Periferin och Arktis, samt med Jordbruksverket, Region Västerbotten och Länsstyrelsen Norrbotten.

RB 29. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och den aktör som har samordningsansvaret för det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan har utvecklats.

Länsstyrelsen samverkar med Region Västerbotten inom ett flertal områden. Under 2014 har samarbetet främst handlat om formering, strategier och framtagande av nya program. Länsstyrelsen deltar i de samordningsmöten som Region Västerbotten leder inom ramen för de regionala strukturfonderna. Region Västerbotten ingår i partnerskapet för framtagandet och genomförandet av det Regionala serviceprogrammet 2014-2018 och i det regionala partnerskapet för genomförandet av Landsbygdsprogrammet. Samarbete sker inom turismutveckling, insatsen för WiFi-lösningen i Saxnäs i uppdraget för grundläggande betaltjänster, arrangemanget Västerbotten på Grand, framtagandet av en mineralstrategi och regional digital agenda samt samverkan med Region Västerbotten när det gäller utbyggnaden av bredband i länet.

Fortsatt samverkan

I rollen som förvaltande myndighet för de territoriella programmen Botnia-Atlantica och Norra Periferin samverkar Länsstyrelsen med Region Västerbotten. Exempel på denna samverkan är att Region Västerbotten är regional kontaktpunkt för Norra Periferiprogrammet och att Länsstyrelsen och Region Västerbotten gemensamt har tagit fram det nya Botnia-Atlanticaprogrammet 2014-2020.

Under perioden 2013-2014 har såväl Länsstyrelsen som Region Västerbotten beviljats projektmedel från Tillväxtverket för projekt inom ramen för jämställdhetsintegrering inom det företagsfrämjande systemet. Projekten har skilda inriktningar men samverkan har skett bland annat kring utvärdering och processtöd. Inbjudningar har gjorts mellan organisationerna till aktiviteter inom respektive projekt och hösten 2014 genomfördes en gemensam avslutskonferens med ett 25-tal externa deltagare. Samarbetet kopplar ihop med regleringsbrevets uppdrag 30, att bistå och stödja genomförandet av en handlingsplan för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2012-2014.

Länsstyrelsen initierade för några år sedan en tjänstemannasamverkan med Region Västerbotten kring företagsstöds- och projektstödsinsatser inom länets turismnäring. Syftet är informationsutbyte kring aktuella frågor, utvecklingstendenser och behov samt vilka förutsättningar som finns att med olika typer av stöd och insatser kunna bidra till en positiv tillväxt inom länets besöksnäring. Under 2014 har gruppen tagit fram ett kunskapsunderlag innehållande beviljade företags- och projektstöd till turismnäringen i syfte att skapa en bild av vilka satsningar som genomförts i länet.

Västerbotten har drabbats av en serie nedläggningar och industrivarsel, totalt kommer cirka 1000 industriarbeten att försvinna från företagen Volvo Umeverken, Element Six, Solifer och Sulzer Pumps. Näringsdepartementet gav i november 2013 uppdrag till Länsstyrelsen och Region Västerbotten att analysera och föreslå insatser. Efter ett första möte på Länsstyrelsen den 19 december 2013 bildades en regional varselgrupp med uppdrag att samordna information och insatser.

Den regionala varselgruppen har träffats regelbundet under året och den 15 april lämnades en gemensam skrivelse till Närings-, Arbetsmarknads- och Utbildningsdepartementet. Regionen sökte regeringens stöd gällande ansökan till Europeiska Globaliseringsfonden, utbildnings- arbetsmarknadspolitiska insatser, särskilt investerings- och transportstöd, utökad anslag 1:1 samt insatser för att främja en regional förstoring. Länsstyrelsen har informerat den regionala varselgruppen om möjligheter till företagsstöd i Umeå.

En personalgrupp har inrättats för att hantera aktuella personalfrågor vid Volvo. Den regionala kompetensplattformen jobbar aktivt med kompetensfrågan. En etableringsgrupp har inrättats för insatser som kan underlätta nyetablering i den 25 000 kvm fabriksyta som blir tillgänglig när Volvos hyttmontering flyttar. Den 7 maj träffade representanter från varselgruppen Landshövdingen i Västra Götaland som tillsammans med representanter från SAAB i Trollhättan delade erfarenheter från omställning och innovationsarbete. Umeverken har fått rollen som kompetenscentrum inom Volvokoncernen gällande testning av allt materiel exempelvis aluminium för utrustning och introduktion av ny teknik samt problemlösningar. En innovationsdialog har påbörjats med Umeå universitetet med inriktning på automationsteknik, simulering, produktionsteknik, 3D och kvalitetsteknik. Konkreta diskussioner har fortsatt i forskargrupper om hur samarbetet ska tas vidare. Ett kontaktcenter kommer att etableras lokalt på Volvo med medverkan från Arbetsförmedlingen och andra myndigheter.

Nya samverkansformer

En fondsamordningsgrupp ”GSR-gruppen” (gemensamt strategiskt ramverk) har bildats med ansvariga från de olika programmen i Norrbotten och Västerbotten genom sammanslagning av Västerbottens tidigare ESI-grupp (europeiska struktur och- och investeringsfonderna) och motsvarande grupp i Norrbotten. I samarbetet deltar en rad olika parter, däribland regionalt utvecklingsansvariga Region Västerbotten. Se mer under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 24.

Ett annat samarbetsområde är regional Digital agenda. Agendan har färdigställts under året och undertecknades av Länsstyrelsen, Region Västerbotten och Landstinget den 27 november. Syftet med en Digital agenda är att ge vägledning och vara ett stöd för att prioritera, planera och genomföra utvecklingsinsatser som innefattar digitaliseringen 2014-2020. En regional arbetsgrupp som ansvarar för övergripande planering samordning och uppföljning av agendan kommer att bildas av de tre parterna.

Länsstyrelsen deltar i diskussioner med Region Västerbotten, Länsstyrelsen Västernorrland, Regionförbundet Jämtlands län, Norrbottens läns landsting och Länsstyrelsen i Norrbotten om att formalisera samverkan kring analysfrågor inom sakområdet regional tillväxt. Länen är i flera avseenden lika och har liknande uppdrag vilket gör att det finns stora vinster med denna samverkan.

Övrig samverkan

Länsstyrelsen deltar i arbetet med den regionala kompetensplattformen och arbetet med regionalt branschforum som leds av Region Västerbotten. Länets vision är att både privat och offentlig sektor ska kunna rekrytera efterfrågad kompetens för fortsatt utveckling och tillväxt. Kompetensplattformen ska tillhandahålla underlag om den kompetens som efterfrågas i länet. Från och med 2013 deltar Länsstyrelsen tillsammans med Region Västerbotten i ägarrådet för North Sweden. North Sweden European Office är Norrbottens och Västerbottens gemensamma kontor i Bryssel som arbetar för att skapa förutsättningar för regionens företag, akademi och offentlig verksamhet att agera framgångsrikt på EU-arenan.

Länsstyrelsen finansierar tillsammans med Region Västerbotten och Umeå kommun SKBIC kontoret i Petrozavodsk. Under året har Länsstyrelsen tillsammans med Region Västerbotten haft ett aktivt utbyte med Ryssland inom ett antal områden med stöd av SKBIC-kontoret. Se mer under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 38.

Länsstyrelsens samverkan med Region Västerbotten fungerar på många områden tillfredsställande. Formeringen inför den nya programperioden har medfört en viss otydlighet under 2014 vad gäller rollfördelning och insatser.

RB 30. Berörda länsstyrelser ska bistå det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet i dess uppdrag att genomföra en handlingsplan för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2012–2014.

Länsstyrelsen har varit aktiv i framtagandet av handlingsplanen som innehåller ett antal aktiviteter som Länsstyrelsen ansvarar för att genomföra. Länsstyrelsen har under året slutfört alla dessa aktiviteter. Länsstyrelsen har regelbundna träffar med representanter från Region Västerbotten då de numera ingår i *jämställdhetsnätverket* och *länsdelegationen i jämställdhet*. På detta sätt ökas samarbetsytan gällande jämställdhetsfrågor i länet.

Inom ramen för arbetet med jämställdhetsintegrering inom det företagsfrämjande systemet har Länsstyrelsen sökt och beviljats medel från Tillväxtverket för pilotprojektet *Jämställdhetsintegrering av företagsstödsverksamheten i Västerbotten 2013-2014*. Projektet har genomfört ett antal aktiviteter, däribland jämställdhetsintegrerat informationsmaterial i syfte att säkerställa att kvinnor och män på lika villkor kan ta del av information om företagsstöd, ansöka om och beviljas de regionala företagsstöd som Länsstyrelsen hanterar. Projektet har även tagit fram en guide om jämställdhetsplaner i syfte att påverka företagens interna jämställdhetsarbete. Utöver detta har kompetensutvecklingsinsatser för Länsstyrelsens handläggare genomförts. Dessa har handlat om jämställdhetsintegrering och bedömning av jämställdhetsplaner. Projektet avslutades i slutet av år 2014, varför det är svårt att i dagsläget bedöma resultaten av insatserna. Förhoppningen är dock att kompetens och medvetande kring jämställdhetsfrågan ökar såväl bland handläggarna som bland stödmottagarna.

RB 31. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet. Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Regionalt serviceprogram för Västerbottens län 2014 – 2018

Stödet till kommersiell service har använts för att en tillfredsställande försörjning med dagligvaror och drivmedel i länets gles- och landsbygder ska kunna upprätthållas. Genomförda insatser har utgått ifrån gällande förordning, Regionalt serviceprogram för Västerbotten 2014 – 2018 och kommunernas varuförsörjningsplaner.

Under året har ett nytt Regionalt serviceprogram 2014 – 2018 utarbetats i samverkan mellan Länsstyrelsen och ett partnerskap bestående av kommunala näringslivs- eller landsbygdsutvecklare samt Region Västerbotten.

Programmet har fyra insatsområden: Stöd till kommersiell service, Samordnings- och samverkanslösningar, Ny teknik och innovativa servicelösningar samt Kompetensutveckling och rådgivningsinsatser. Programmet inkluderar en handlingsplan för 2014.

Det övergripande målet med länets Regionala serviceprogram är att *”skapa förutsättningar för människor och företag att bo och verka i alla delar av länet genom att främja en tillfredsställande servicenivå utifrån realistiska förutsättningar och inom rimliga avstånd”*. Insatser som Länsstyrelsen har finansierat bidrar till att uppfylla det övergripande målet.

I detta sammanhang bör nämnas att år 2014 varit ett mellanår för arbetet med serviceutveckling i avvaktan på utredningar, beslut om ändrade inriktningar och hemvisten för stödet till kommersiell service och servicefrågorna i Landsbygdsprogram 2014-2020.

Finansieringsförutsättningarna har därav varit begränsade. Insatserna som genomförts under året har främst finansierats av anslag 1:1 regionala tillväxtåtgärder och tilldelade extramedel för kommersiell service.

Med utgångspunkt i det Regionala serviceprogrammet och dess handlingsplan för 2014 har följande aktiviteter genomförts:

- Stöd till kommersiell service har lämnats till nio företag med totalt 4,8 mnkr för investeringar och till nio företag om totalt 2 mnkr som servicebidrag. Tolv kommuner har beviljats hemsändningsbidrag med totalt ca 2 mnkr. Flertalet serviceställen återfinns inom glesbygdsområdet.
- För att förenkla kommunernas och Länsstyrelsens arbete med kommunernas ansökningar om hemsändningsbidrag har en gemensam ansökningsblankett tagits fram och skickats till länets kommuner.
- Länsstyrelsen har verkat för att samordningsnätverk avseende landsbygdsbutiker och drivmedelsanläggningar skapas i kommunerna. Nätverk finns nu i några kommuner.
- Pilotprojekt för nya tekniska och funktionella servicelösningar för medborgare och företag har påbörjats och bredbandsutbyggnaden fortsätter.
- Länsstyrelsen bevakar arbetet med en nationell webbtjänst för länsstyrelserna gemensamt, ett planeringsunderlag i kartform, som genomförs av Tillväxtanalys, Post- och telestyrelsen och Länsstyrelsen Jämtland.
- Länsstyrelsen har under året bekostat en konsult som hjälpt en butik med behov av ekonomisk och juridisk rådgivning.

I syfte att inhämta information om situationen för lanthandlare och serviceutvecklingen i länet har Länsstyrelsen arrangerat en träff för länets lanthandlare på residenset där de fick möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter och synpunkter. Länsstyrelsen har också bjudit in utredaren av Service i glesbygd, Catharina Håkansson-Boman, till Västerbotten för att informera om behoven och utvecklingen inom serviceområdet i länet och i samband med detta besöktes Storkågeträsk Lanthandel i Skellefteå kommun.

Grundläggande betaltjänster

Problembilden i Västerbotten vad gäller tillgången till grundläggande betaltjänster är densamma som föregående år. Även om det finns minst en bank med kontanthantering, en deponi och en uttagsautomat i varje kommun kan avstånden till dessa variera till upp mot tolv mil i samma kommun. Det pågår fortfarande ett minskande av kontantanvändning och en ökad digitalisering av betaltjänster. Vissa grupper i samhället har svårt att anpassa sig till det utbud som finns idag eller har svårt att hitta en anpassad eller kostnadseffektiv lösning för företaget, föreningen eller det personliga behovet.

De insatser som påbörjats under året för att förbättra tillgängligheten till betaltjänster rör fjällturistorterna Saxnäs och Kittelfjäll, som tidigare pekats ut som orter där marknaden själv inte löser problemen. Orterna har en låg andel bofasta, långa avstånd till närmsta betalningsförmedling och turistsäsonger som ökar kontantflödet och överbelastar betaltjänster, internet och telefonitäckning.

I Saxnäs pågår ett pilotprojekt för mobila betaltjänstlösningar via ett wifi-nät, initierat av Länsstyrelsen och i samverkan med Vilhelmina kommun och Region Västerbotten. Bygdeföreningen i Saxnäs vill komplettera sin försäljning av led- och spårpass med en mobil betaltjänst. De flesta företag i Saxnäs är inriktade mot turism och ett wifi-nät kan också avlasta det vanliga nätet under högsäsong och ge företag och föreningar en plats för marknadsföring. Insatsen pågår under år 2014-2015.

Kittelfjäll har en skidanläggning och mer kontanter i omlopp och därför är en kontant-hanteringslösning mer aktuell. I dagsläget pågår diskussioner om en passande lösning med företag på orten.

Inom ramen för uppdraget att bevaka grundläggande betaltjänster som motsvarar samhällets behov (Länsstyrelseinstruktionen §§ 64-65) har den årliga avrapporteringen skett till Länsstyrelsen Dalarna som samordnar uppdraget.

RB 38. Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län ska redovisa dels egna insatser för att stärka Barentssamarbetet, dels de insatser som länsstyrelserna gjort för att stödja andra aktörers deltagande i Barentssamarbetet. Kostnader och finansiering för verksamheten ska särredovisas med en uppdelning på insatsernas huvudsakliga inriktning, större projekt och seminarier. Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län får för uppdragets genomförande disponera medel från utgiftsområde 5, anslaget 1:11 *Samarbete inom Östersjöregionen*.

Länsstyrelsens insatser

Länsstyrelsen representerar Västerbotten i Barents Regionråd och Barents Regionkommitté. Barents regionråd har sammanträtt vid två tillfällen och regionkommittén vid tre tillfällen under året. Mycket av det dagliga arbetet inom Barentssamarbetet bedrivs i arbetsgrupper och projekt. Barentssamarbetet för Västerbottens del innebär även ett aktivt utbyte med vårt vänlän Karelen i Ryssland.

Länsstyrelsens och andras aktörers deltagande i Barentssamarbetet

Regionrådet och Regionkommittén har arbetsgrupper till sitt förfogande. Länsstyrelsen ansvarar för att Västerbotten har medlemmar i de olika arbetsgrupperna. I dessa grupper ingår personer som är specialister inom respektive sakområde och härrör ofta från andra myndigheter, organisationer och kommuner i länet. På detta sätt breddas intresset och kunskaperna om Barentssamarbetet i länet. Länsstyrelsen har regelbundna kontakter med representanterna i arbetsgrupperna för att diskutera det arbete som sker och vid behov kunna prioritera frågor till behandling i Regionrådet och Regionkommittén. Länsstyrelsen finansierar deltagandet för dessa personer vid arbetsgruppernas regelbundna möten.

Stöd till bilaterala och multilaterala projekt har stor betydelse för kulturellt och mellanfolkligt samarbete. Stödet är i många fall helt avgörande för västerbottniska aktörers deltagande i Barentssamarbetet. Kultur-, näringslivs- och ungdomsfrågor är särskilt prioriterade områden.

Länsstyrelsen ser att de projekt som beviljas stöd ofta leder till ett fortsatt utbyte och att det finns ett stort intresse både i Sverige och i våra grannländer av att fördjupa samarbetet med närområdet i Barentsregionen. Merparten av det arbete som sker utförs av eldsjälar med begränsade resurser och det är viktigt att ta till vara dessa initiativ för att utveckla ett långsiktigt och levande samarbete.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Länsstyrelsen prioriterar särskilt utbyte med Ryssland då parter från rysk sida ofta har små ekonomiska resurser samt svårt att hitta andra finansieringsmöjligheter för internationellt utbyte. Länsstyrelsens bidrag sker nästan uteslutande som medfinansiering då de flesta projekt har ett flertal finansiärer. Ett antal projekt sker även i samverkan med Länsstyrelsen Norrbotten. Efterfrågan av stöd är större än vad Länsstyrelsen kan tillgodose med nuvarande budgetramar.

Nedan följer några exempel på projekt.

Stödmottagare	Arrangemang	Belopp
Världsbild HB i Luleå	Journalister och dokumentärfilmare deltog i filmfestivalen Northern Character i Murmansk.	84 tkr
Umeå kommun	Besök av Ryska designers	15 tkr
Umeå kommun	Besök av ryska snöskulptörer i samband med invigningen av Umeå European Capital of Culture 2014	149 tkr
IFK Umeå	Besök av ryska brottare som anordnade träningsläger för svenska brottare	37 tkr
SVT	Besök av ryska journalister i samband med Grävseminariet 2014	20 tkr
Georange	Gruvsamarbete inom Barentsområdet med särskilt fokus på Ryssland	275 tkr
Region Västerbotten	Medfinansiering i projektet New Horizons som handlar om att utveckla kultursamarbetet i Barents	100 tkr
Skellefteå Kommun	Besök av ryska dansare som anordnade föreställningar för skolbarn i Skellefteå och Piteå.	70 tkr
Vänortsföreningen Malå-Medvezhegorsk	Ett antal resor och aktiviteter tillsammans med Medvezhegorsk	174 tkr
Barents Freeway projektet	Projektet är ett strategiskt infrastrukturprojekt som skapats på uppdrag av Barents Regionråd. Det handlar framförallt om att utveckla öst-västliga kommunikationer i Barentsområdet.	225 tkr

Rysslandsutbytet

Västerbottens län och den Ryska republiken Karelen har sedan 1994 ett aktivt vänlänsamarbete. Samarbetet omfattar bland annat näringslivsutveckling, sociala frågor och kultur. Båda regionerna är även medlemmar i Barentssamarbetet. Sedan 1998 är SKBIC, Swedish Karelian Business and Information Centre, etablerat i Petrozavodsk.

Kontorets uppgift är bland annat att samordna aktiviteter mellan Västerbottens län och Karelska republiken. SKBIC utgör en viktig kontaktpunkt i Ryssland för aktörer och företag från länet. Kontoret finansieras av Länsstyrelsen, Region Västerbotten och Umeå kommun.

Länsstyrelsen har konstaterat att intresset från länet till utbyte med Ryssland har ökat markant den senaste tiden. Detta har visat sig under året då det varit ett aktivt utbyte mellan Karelen och Västerbotten. Den 30 januari besökte Republiken Karelens Guvernör länet och ett nytt samarbetsprotokoll för 2014 – 2020 undertecknades, Sveriges Generalkonsul i St Petersburg besökte länet i mars och Länsstyrelsen anordnade en delegationsresa till Karelen i juni. Landshövdingen organiserade denna resa och ett 30-tal personer från Västerbotten deltog från Umeå kommun, Västerbottens läns landsting, Region Västerbotten, Umeå universitetet, Energimyndigheten, NEFCO, samt ett antal företag och andra organisationer.

I Petrozavodsk anordnades en rad olika möten, Umeå universitet träffade Petrozavodsk universitet, Västerbottens läns landsting träffade Ministry of Health and Social Development, företag träffade potentiella kunder med mera. Besöket var mycket uppskattat och en rad projekt har utformats efter detta. Den mest positiva effekten med resan är att ett antal aktörer fått upp ögonen för Karelen och ett intresse för framtida samarbete har väckts. Här kan exempelvis nämnas ett projekt mellan Västerbottens läns landsting och Ministry of Health and Social Development som handlar om att energieffektivisera ett barnsjukhus i Petrozavodsk.

I december bjöds kommunföreträdare från länet in till ett möte med Länsstyrelsen och Region Västerbotten samt representanter från Karelen för att diskutera framtida samarbetsområden. I samband med detta tecknades ett nytt tvåårigt avtal mellan Länsstyrelsen och SKBIC-kontoret samt ett avtal med the Ministry of Economic development i Karelen som bland annat kontrollerar kontorets ekonomi.

Genom projektet *Eco Efficient communities* har Länsstyrelsen tagit initiativ till ett samarbete med fokus på klimat-, miljö- och energiåtgärder inom kommunal infrastruktur dels mot bakgrund av de erfarenheter och den kunskap som finns bland kommuner och kommunala bolag i Sverige, dels med hänsyn till de utmaningar som de karelska kommunerna står inför. Målsättningen är att skapa hållbara samhällen, ”eco efficient communities”, framför allt med avseende på avfall, avlopp och värme. Under året har utbytet med Ryssland intensifierats i och med att Länsstyrelsen initierat *Eco Effecient Communities*-projektet som finansieras av Länsstyrelsen, Svenska Energimyndigheten och NEFCO.

Projektet har bland annat bidragit till:

- Fördjupade kontakter mellan kommuner och kommunala aktörer i Västerbotten och i vänlandet Karelen inom sektorerna energi- och vattenförsörjning, avloppsrening, avfallshantering och energieffektivisering.
- Nya affärsrelationer mellan leverantörer av teknik, utrustning och tjänster i Västerbotten och i Karelen inom dessa sektorer.
- Ökad samverkan mellan kommunala och privata aktörer i syfte att visa upp länets kompetens inom miljö- och energiområdet.
- Fördjupad omvärldskunskap bland de kommunala aktörerna i Västerbotten.
- Ökad kunskap om Västerbotten och dess kompetens inom området kommunal infrastruktur, bland kommunala och regionala beslutsfattare i Karelen.

Projektet fortsätter under 2015, dock utan finansiering från energimyndigheten. I januari planeras en initial analys av energiförbrukning i de två sjukhusen i Petrozavodsk.

Kostnader och finansiering för Barentssamarbetet

Redovisning av anslag 1:11	Belopp
Barents Regionråd/-kommitté och BRYC	119 240 kr
Barents arbetsgrupper	74 632 kr
Övrigt Barents samarbete	13 499 kr
Stöd till projekt i Barentsregionen	921 134 kr
SKBIC och övrigt Rysslandsutbyte	227 254 kr
Totalt	1 355 759 kr

Länsstyrelsen har delat in Barentsarbetet i fem områden i tabellen ovan.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007 - 2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	3 668	11 193	7,77
varav Förvaltande myndighet	2 490	11 105	5,59
varav Attesterande myndighet	32	88	0,28
varav Kontroller i territoriella program	1 145	0	1,9

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 3.1

Uppgifterna gäller de territoriella programmen Botnia-Atlantica och Norra Periferin. Utfallet för året är högre jämfört med 2013 bland annat för att Botnia-Atlantica under året har ökat personalantalet inför programstarten för Botnia-Atlantica 2014-2020.

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2014	2013	2012
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut ¹⁾	126 491	107 499	115 060
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	344 036	351 621	332 648
Fiskeriprogrammet	4 336	9 903	7 934
Landsbygdsprogrammet	203 121	207 128	210 143
varav Leader	23 004	17 957	9 049
varav miljöersättningar	77 908	77 628	77 325
varav kompensationsbidrag (LFA)	65 254	64 948	64 953
varav företagsstöd	11 713	22 093	29 327
varav projektstöd	19 060	17 179	22 258
varav miljöinvesteringar	6 182	2 052	4 038
Gårdsstöd	136 579	141 815	119 621

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Jordbruksverket

¹⁾ Bidragsbeloppet avser programmen *Botnia Atlantica*, *Norra Periferin* och *miniprogrammet Creator* där bidragen betalats ut via balansräkning.

Kommentarer Tabell 3.2

Bidragen som Länsstyrelsen fattar beslut om och också betalar ut avser utbetalningar inom de territoriella programmen Botnia-Atlantica och Norra Periferin samt miniprogrammet Creator. Utbetalningarna 2014 ligger lite högre än nivån de senaste åren. Ökningen av utbetalningarna i förhållande till 2013 kan förklaras med att programmen är i sitt slutskede, vilket medför en stor mängd slutredovisningar. Slutredovisningar tenderar att vara större än delredovisningar, vilket förklarar den större utbetalningsvolymen.

Gårdsstödet är knutet till euron och försvagningen av denna leder till lägre utbetalning av gårdsstöd. Utbetalningarna av företagsstöd för fiske och lantbruk har minskat eftersom programperioden tog slut 2013. Fördröjning av genomförandet av programmet har gett en högre utbetalning inom Leader under 2014.

Länsstyrelseinstruktion 5§

7. Länsstyrelsen ska i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Nedan redovisas ett urval av Länsstyrelsens aktiviteter som genomförts under 2014 för att förenkla för företag.

Projektet *0-fel* har, som planerat, under året upprätthållit och utökat det förbättringsnätverk för verksamhetsutveckling som etablerades under 2013. Nätverket består nu av 178 medlemmar. Länsstyrelsen deltar i nätverket för att inhämta kunskap om Lean och förbättringsarbete för att därigenom kunna vidareutveckla sitt interna förbättrings- och förenklingsarbete. Under 2014 har åtta aktiviteter arrangerats för nätverkets medlemmar samt en större konferens med ca 160 deltagare. De aktiviteter som arrangerats har varit studiebesök till Sulzer Pumps, Komatsu Forest och Umeå kommun, seminarium om värdegrundsarbete och systemsynsätt, samt nätverksträffar om Lean och ledarskap.

Alla dessa aktiviteter har följts upp genom enkäter och deltagarna är mycket nöjda och anser att aktiviteterna gett användbar kunskap i det dagliga arbetet.

Länsstyrelsen har under året påbörjat arbete med processkartläggning av ärendehantering inom olika utvalda stödformer. Detta arbete är direkt kopplat till förenklingsuppdraget då syftet är att via effektivare intern hantering underlätta för stödmottagarna. Processkartlägningsarbetet utgår från den utbildning om Lean och systemsynsätt som Länsstyrelsen genomfört under året.

En dörr in – en gemensam inlämningsfunktion för skogsägare är ett samarbetsprojekt mellan skogsstyrelsen och länsstyrelserna som syftar till att förenkla skogsägarnas myndighetskontakter. Målet är att utveckla skogsstyrelsens nuvarande webbtjänst ”mina sidor” så att skogsägarna genom denna också kan hantera sina kontakter med Länsstyrelsen. Förhoppningen är att ärenden som länsstyrelserna hanterar och som berör vatten och fornlämningar i framtiden ska kunna hanteras via detta system. Länsstyrelsen har under året deltagit i en arbetsgrupp som hanterar hur systemet ska utformas när det gäller fornlämningar och prövningen enligt 2:a kap. i kulturmiljölagen.

Jordbruksverket har anvisat helt nya regler och tidsramar för att föränmäla kontrollbesök. Länsstyrelsen har arbetat inom dessa nya utökade tidsramar. Erfarenheten är att detta uppfattats mycket positivt bland jordbrukarna, och har lett till en mera positiv kommunikation mellan jordbrukare och kontrollanter. Länsstyrelsen har även i hög utsträckning samordnat kontroller där besök erfordras av mer än en kontrollant. Detta gäller fullständiga tvärvillkorskontroller där nu kontrollbesök görs av kontrollant av djurmärkning och av djurskyddskontrollant vid samma tillfälle. Därmed har antalet besök och den administrativa bördan för jordbrukaren minskats.

Hantering av jordbruksstöd vid Länsstyrelsen har under 2014 anslutits till den gemensamma telefonlösningen ”En väg in”. Denna ger telefonsupport med ett gemensamt telefonnummer för Jordbruksverket och alla länsstyrelser. Därmed har länets jordbrukare bättre möjligheter att hamna på rätt myndighet med sina frågor, Jordbruksverket eller Länsstyrelsen. Tillgängligheten har också blivit bättre genom fasta telefontider och genom samverkan mellan länsstyrelserna som möjliggör att om en länsstyrelse vid något tillfälle inte kan sköta telefonservicen så kommer samtalen att styras till en annan länsstyrelse.

När det länsstyrelsegemensamma utvecklingsprojektet P4 avslutades hösten 2013 fick projektet *Förenkla på riktigt* i uppdrag att genomföra en kanalstrategi. För att förstå vad företagare behöver är det naturligt att först genomföra en behovsanalys.

Utifrån den kan man sedan skapa konkreta lösningar på hur man möter dessa behov. Företaget Transformator Design AB, som arbetar med metoden Service Design upphandlades. Service Design är en kvalitativ metod där man utgår från människan och ställer frågor tills man uppnår en mättnad, dvs. till samma svar återkommer i respondentgruppen. Länsstyrelsen Västerbotten deltog i den arbetsgrupp som bildades för att genomföra behovsanalysen.

Resultatet av den genomförda behovsanalysen lyfter fram både utmaningar och styrkor som företagare upplever i kontakten med länsstyrelserna. Utmaningarna handlar mycket om information, tolkning av beslut, väntan på besked, handläggarens roll och skillnader mellan länen. Men visar också att myndighetens förmåga att kommunicera och förmedla information är avgörande för relationen till företagen. Styrkorna visar hur samarbete gynnar båda parter samt att tillsyn kan vara konstruktiv. Länsstyrelsen kommer att använda de utmaningar och styrkor som framkom av behovsanalysen i vårt fortsatta förbättringsarbete.

Ytterligare redovisningar om hur Länsstyrelsen arbetat under året med förbättringsarbete återfinns under andra sakområde samt under kommentarer till Tabell F.

Länsstyrelseinstruktion 6§

3. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län är förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom målet europeiskt territoriellt samarbete inom EU:s strukturfonder enligt rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av förordning (EG) nr 1260/1999 och enligt förordningen (2007:14) om förvaltning av EU:s strukturfonder

Länsstyrelsen förvaltar och är utbetalande myndighet för två territoriella samarbetsprogram, Botnia-Atlantica (gränsregionalt samarbetsprogram) och Norra Periferin (transnationellt samarbetsprogram).

Året har varit mycket intensivt, då arbetet med programperioden 2007-2013 har pågått parallellt med programmering och aktiviteter avseende perioden 2014-2020 (se rapportering av regleringsbrevets uppdrag 24). Mycket tid har även ägnats åt rekryteringsprocesser och introduktion av nyanställda.

Inom Norra Periferin bedrivs ett flertal projekt med Västerbottniska aktörer. Huvudsaklig inriktning på dessa projekt är bland annat utveckling av förnybara energikällor samt lösningar för att stärka regionens konkurrenskraft på olika områden. I stort sett alla projekt inom Botnia-Atlantica har projektpartners från Västerbotten. Ett flertal projekt pågår med tema inom näringsliv, kompetens och miljö.

De insatser som genomförs bidrar till att länets näringsliv får ökad konkurrenskraft och attraktivitet. Programmen bidrar även till genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen. Vid årets slut hade Norra Periferin fördelat 100 procent av programbudgeten och Botnia-Atlantica fördelat 98 procent av sin programbudget. Norra Periferin har betalat ut 6 miljoner euro i EU-medel till projekt under 2014 och Botnia-Atlantica har betalat ut 5 miljoner euro. Detta innebär att båda programmen har klarat fastställda utbetalningsmål, N+2.

Norra Periferin

Inom Norra Periferin har, under 2014, ett stort fokus legat på att se över riktlinjer, rutiner och processer för att uppnå förenklingar i den nya programperioden 2014-2020, se rapportering av regleringsbrevets uppdrag 24.

Programadministrationen arrangerade en årskonferens med cirka 170 deltagare i Strathpeffer, Skottland 30 september – 1 oktober. Konferensen var en kombination av avslutskonferens för programperioden 2007-2013 samt uppstartskonferens för det nya programmet Norra Periferin och Arktis 2014-2020. I samband med konferensen presenterades bland annat en rapport över resultat som åstadkommit i projekt som finansierats av Norra Periferi-programmet under 2007-2013 perioden. Det hölls även en utbildning med fokus på de nya regelverken samt riktlinjer och ansökningsblanketter som tagits fram för Norra Periferin och Arktis 2014-2020. Förutom denna utbildning har förvaltande myndighet deltagit i andra utbildningstillfällen under året, både riktade till projektägare och till regionala kontaktpersoner inom programområdet.

Botnia-Atlantica

Under 2014 har fokus legat på programskrivning, arbete med att ta fram ansökningshandlingar, programmanual, undersöka nya riktlinjer och rutiner, ta fram en ny webbplats samt rekrytera nya handläggare till programmet samtidigt som programperioden 2007-2013 fortfarande löper.

Under hösten har fyra tematiska nätverksträffar anordnats för att marknadsföra det nya programmet och skapa mötesplatser för nya projektpartnerskap. I december anordnades en upptaktskonferens i Umeå med cirka 170 anmälda personer. Första ansökningsomgången beräknas äga rum januari- mars 2015.

4. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län är ansvariga för kontroller enligt artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1080/2006 av den 5 juli 2006 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om upphävande av förordning (EG) nr 1783/1999 och enligt förordningen om förvaltning av EU:s strukturfonder

Verksamheten nationell kontroll avser kontroller av inkomna redovisningar från projekt inom Botnia-Atlantica och Norra Periferiprogrammet och kontroller i form av platsbesök enligt EG1828/2006, artikel 13. Tillgänglig resurs motsvarar cirka 2,0 årsarbetskrafter.

Förutom kontrollverksamheten har de nationella kontrollanterna medverkat i olika projektledarutbildningar och deltagit i utbyte och utbildningar (ERFA) tillsammans med andra nationella kontrollanter (FLC).

Granskningsarbetet under året och hittills under programperioden kan sammanfattas enligt följande:

Granskningar per Interreg program	Botnia- Atlantica	Norra Periferin	Totalt
2014			
Utfärdade intyg – 2014 (antal)	124	37	161
Godkända kostnader – 2014 (1000 €)	6 573	1 859	8 432
Kontrollbesök på plats – 2014 (antal)	10	0	10
Ackumulerat 2007 – 2014			
Utfärdade intyg - Ackumulerat (antal)	575	289	864
Godkända kostnader – Ackumulerat (1000 €)	29 559	14 389	43 948
Kontrollbesök på plats – Ackumulerat (antal)	20	10	30

Under 2015 kommer arbetsinsatsen med nationell kontroll att öka i och med att arbetet kommer att inriktas både på avslut av programperioden 2007-2013 och uppstart av programperioden 2014-2020.

5. Länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om Barentssamarbetet

Länsstyrelsen redovisar dessa uppgifter under regleringsbrevets uppdrag 38.

Infrastrukturplanering

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 34*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,51	0,39	0,41
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,91	0,93	0,25
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,63	0,62	0,32
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 387	1 356	1 272
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,60	0,66	0,64
Antal ärenden, inkomna och upprättade	39	39	52
Antal beslutade ärenden	37	44	41
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 231	3 211	34

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskravet. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2012 – 2014.

Länsstyrelsen erhåller årligen 1 640,5 tkr i Kanalisationsstöd. Söktrycket för dessa medel är stort. Många som söker är små byaföreningar som vill bygga mindre bredbandsprojekt.

I Landsbygdsprogrammet 2014-2020 kommer det att vara möjligt att bevilja stöd till bredbandsutbyggnad i länet. Budgeten uppgår till 140 mnkr för programperioden och intresset för att bygga bredband är stort i länet. Dock fattades inga beslut under 2014 eftersom Landsbygdsprogrammet 2014-2020 ännu inte är godkänt av EU-kommissionen. Av de bredbandsprojekt som beviljats inom Landsbygdsprogrammet 2007-2013 har fyra projekt avslutats under året.

Se även rapportering under sakområde Lantbruk och landsbygd och rubriken Andra väsentliga resultat och prestationer – Bredband.

Andra väsentliga prestationer och resultat

IT och bredband

Västerbotten har en väl utbyggd IT-infrastruktur i stora delar av länet och ligger i topp i Sverige när det gäller IT tillgång, enligt PTS Statistikportal. Västerbotten har fortsatt på den inslagna vägen med att bygga bredband med fiberstruktur med hjälp av byaföreningar och den ideella kraft som där kan formas. Byakraften har visat sig vara en framgångsfaktor och byarna har bidragit med att själva gräva och installera fiber. I många fall är internetuppkoppling en avgörande faktor för byarnas framtid och detta har ökat intresset och efterfrågan av bredbandsstöd. Länsstyrelsen arbetar i nära samarbete med Region Västerbotten för att följa utvecklingen i länet. Länsstyrelsen har även regelbundna kontakter med Post- och telestyrelsen och andra myndigheter genom gruppen Länssamverkan Bredband, i vilken bredbandsfrågor diskuteras. Tillsammans med Region Västerbotten har Länsstyrelsen under året tagit fram en Regional Bredbandsstrategi.

En stark användning av IT och Internet bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle. En förutsättning för att möta utmaningarna är att det finns tillgång till bredband med hög överföringshastighet. För att stimulera utvecklingen av nya IT-tjänster samordnas flera finansieringskällor. Bredbandsutbyggnaden finansieras med medel från Post- och telestyrelsen, Landsbygdsprogrammet och regionala projektmedel. Användningen av IT främjas med strategiska projekt, regionala företagsstöd och den regionala digitala agendan. Med nya IT-tjänster kan vi möta många av framtidens utmaningar och utveckla vårt samhälle genom att:

- Utveckla lärandet i skolan, akademien, yrkes- och privatlivet med hjälp av digitala hjälpmedel.
- Göra invånarna mer delaktiga inom hälsa, vård och omsorg samtidigt som kvaliteten och effektiviteten höjs.
- Skapa lösningar för ett samhälle med en åldrande befolkning.
- Utveckla innovation, forskning och entreprenörskap utifrån ett digitalt perspektiv.
- Öka konkurrenskraften för företagen med en ökad digital kompetens, nya digitala tjänster och affärsmodeller.
- Skapa förutsättningar för ett hållbart och smart samhälle där digitala tjänster bidrar till att göra invånarnas vardag enklare och tryggare samtidigt som delaktigheten och möjligheten att påverka ökar.

Betaltjänster

Länsstyrelsens arbete med Grundläggande Betaltjänster återfinns under Kommersiell Service eftersom arbetet med dessa frågor ses som en del av det Regionala Serviceprogrammet. Ytterligare rapportering framgår under regleringsbrevets uppdrag 31.

Trafiklösningar

Under året har Länsstyrelsen handlagt många vägplaneärenden, cirka 0,5 vägplan per vecka. Andra större infrastrukturärenden som Länsstyrelsen handlagt är Umeå kommuns trafikstrategi och Västra länken.

Samarbetet med Trafikverket har intensifierats under året genom bland annat:

- Åtgärdsvalsstudier (ÅVS) som är nytt för Länsstyrelsen. Under året har vi medverkat i tre möten. I varje ÅVS har projektledarna önskat att deltagarna ska medverka i tre möten vilket inneburit en stor mängd mötestid. Ett nationellt beslut är framtaget tillsammans med Trafikverket om vad som krävs av Länsstyrelsen i detta arbete. Arbetet innebär att Länsstyrelsen medverkar i början av en ÅVS för att få en lägesorientering och för att ge råd och stöd som berör de statliga intressena. Länsstyrelsen kommer därutöver att vara med i sändlistan för att ta del av den slutliga produkten.
- Länsstyrelsen har börjat medverka i TRANA nätverket (Trafikstrategier i norra Sverige) (två möten i år à två dagar).
- Utökad samverkan med Trafikverket, vilket innebär möten varje månadsslut för att föra dialog om nya detaljplaner, vägplaner, ÅVS eller övrig samhällsplanering.
- Spontana samråd med Trafikverket angående E4 projektet samt Västra länkens byggfas.

Ett väl fungerande transportsystem och ett utvecklat informationssamhälle är grundläggande förutsättningar för att uppnå hållbar tillväxt i alla delar av länet. En utbyggd järnväg bidrar till en regionförstoring, ger förbättrade pendlingsmöjligheter samt ekonomiska och miljövänliga transporter för näringslivet. Trots genomförda infrastrukturinvesteringar har järnvägen stora kapacitetsbrister. Norr om Umeå är stambanan det enda alternativet för transporter på järnväg. Länsstyrelsen är engagerad i projekt kring Norrbottenbanan och Botniska korridoren. I projektform arbetar Länsstyrelsen tillsammans med kommunerna, Region Västerbotten, Länsstyrelsen Norrbotten, Handelskammaren med flera för en byggstart av Norrbottenbanan. Under året har arbetet främst omfattats av att informera politiker och andra beslutsfattare om innebörden av en satsning på en kustjärnväg norr om Umeå.

Hållbar samhällsplanering och boende

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 40* och 41*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,10	3,09	3,76
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,51	5,08	5,08
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,40	3,85	4,31
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6 338	9 180	13 463
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,74	4,49	6,82
Antal ärenden, inkomna och upprättade	549	506	583
Antal beslutade ärenden	530	492	575
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	5	1
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	18	12 150	8 420
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 402, Detaljplaner ³⁾	75		80
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4032, Överklagade lovärenden ⁴⁾	48		45

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 402 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande 20 länsstyrelser är 60.

⁴⁾ Nöjdindex för verksamhet 4032 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande 9 länsstyrelser är 48.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Det genomsnittliga NI-värdet för Detaljplaner noteras för deltagande län till 60. Det högsta NI-värdet i landet noteras åter igen för Länsstyrelsen i Västerbotten. För verksamhet Överklagade lovärenden har Västerbotten ett NI på 48 vilket också är genomsnittet för samtliga länsstyrelser.

Verksamhetskostnader har minskat jämfört med år 2013 men antalet beslutade ärenden har ökat. Under åren 2012-2013 pågick ett större projekt *Trästad 2012* som gjorde att verksamhetskostnaderna under den perioden ökade väsentligt.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Allmänt övergripande

Länsstyrelsens uppdrag är att de nationella målen ska få genomslag i länet och att arbetet med samhällsplaneringen ska bidra till att skapa goda och trygga levnadsförhållanden samt en långsiktigt hållbar livsmiljö för länets invånare och besökare. Länsstyrelsen arbetar även med att implementera målen med jämställdhetspolitiken samt barnperspektivet i kommunernas fysiska planering.

Tillståndet i länet

Förutsättningarna för en god samhällsplanering i länet har inte förändrats under året i någon större utsträckning. Västerbotten har många ytstora, befolkningsfattiga kommuner med mycket små ekonomiska resurser. Följderna av generationsskiftet och resursbristen märks hos kommunerna som har mycket svårt att nyrekrytera utbildade arkitekter/samhällsplanerare och byggnadsinspektörer.

Detta gäller i stort även för länets två största kommuner, Umeå och Skellefteå. Dessa två kommuner är de enda av länets 15 kommuner som har heltidsanställda stadsarkitekter och sammanfattningsvis har 12 av länets 15 kommuner planeringsorganisationer med allt för liten kapacitet och erfarenhet.

Flertalet av kommunerna har endast en byggnadsinspektör som handlägger uppgifter som spänner över ett mycket brett område och som resursstarka kommuner har 4-5 medarbetare till. Mot bakgrund av bl.a. ovanstående beskrivning arrangerade Länsstyrelsen Samhällsutvecklingsdagar i Lycksele 1-2 oktober med ett program som spände över flera planeringsområden. Arrangemanget vände sig till kommunala tjänstemän och andra aktörer som har del i kommunernas planering. Antalet deltagare var drygt 100 personer och utfallet av dagarna blev, med utgångspunkt från en utvärdering som deltagarna fick göra, lyckat och därför planerar Länsstyrelsen att arrangera liknande träffar även kommande år.

De viktigaste prioriteringarna och insatserna har under året varit:

- Rådgivning till kommunerna, bland annat genom regelbundna kontakter. Vår strävan är att besöka cirka hälften av länets kommuner en gång under verksamhetsåret. De större kommunerna Umeå och Skellefteå oftare, ungefär tre till fyra gånger per verksamhetsår.
- Effektiv handläggning av detaljplaner, översiktsplaner och bostadsstöd med hållna remisstider.
- Påbörjat arbete att för samtliga kommuner i länet ta fram en redogörelse för de statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet samt hur synpunkterna förhåller sig till gällande översiktsplan.
- Bearbetning av planeringsunderlag och utveckling av webbplatsen, bland annat bättre underlag för strandskyddet för att underlätta kommunernas handläggning av sådana ärenden.
- Utformat en tillsynsvägledning för kommunernas byggnadsnämnder.
- Genomfört och slutfört arbetet med översynen av det utvidgade strandskyddet.
- Tagit fram och kommunicerat en analys över bostadsmarknaden i länet som underlättar kommunernas förutsättningar för planering av bostadsförsörjning.
- Arrangera samhällsutvecklingsdagarna i Västerbotten.

Översikts och regionplaner

Arbetet med kommuntäckande översiktsplaner pågår i mindre skala i länet. Nya kommuntäckande översiktsplaner har antagits för Åsele och Vindelns kommuner och ersätter tidigare översiktsplaner från 1990. Vännäs, Robertsfors och Lycksele kommuner har påbörjat arbetet med att se över sina heltäckande översiktsplaner.

Under 2014 har tematiska översiktsplaner för landsbygdsutveckling i strandnära områden (LIS-planer) antagits för Malå och Storuman kommuner, medan arbete pågår i Skellefteå kommun. Under året har även tematisk tillägg för vindkraft antagits av Skellefteå kommun. En revidering av Malå och Norsjö kommuners gemensamma temaplan för vindkraft pågår. Arbetet med fördjupade översiktsplaner har påbörjats för Röbäck i Umeå kommun, Tärnaby i Storuman kommun och Burträsk i Skellefteå kommun.

Som kustlänsstyrelse har arbetet fortskridit med att bygga upp kompetens och rutiner för att på ett bra sätt bistå Havs- och vattenmyndigheten i deras arbete med att ta fram en havsplan för Bottniska viken. Länsstyrelsen har medverkat i att sprida information om den nationella nulägesbeskrivningen till kustkommunerna. Beskrivningen syftar bland annat till att ge en överskådlig bild av förutsättningar för att nyttja havets resurser och visa på de intressen/anspråk som finns i dagsläget ur en nationell synvinkel.

Förutom att sprida den nationella nulägesbeskrivningen så har Länsstyrelsen tagit fram en rapport i form av en regional nulägesbeskrivning under året. Materialet är tänkt att användas vid framtagande av dels den kommande statliga havsplanen, men den ska även fungera som planeringsunderlag vid kommunal planering i kust- och havsområden inom Västerbottens län. Länsstyrelsen har även arrangerat en inspirationsdag för kommunerna med fokus på havsplanering. Länsstyrelsen har också arbetat med lansering och spridning av SeaGIS-plattformen som har nära kopplingar till havsplaneringen. Regelbundna möten har också genomförts med det regionala planeringsteamet och under hösten har Länsstyrelsen deltagit i utformningen av havsplaneringens inriktningsdokument.

Sammanfattande redogörelse över statliga och regionala intressen

Under året har en sammanfattande redogörelse över statliga och regionala intressen som bör beaktas i översiktsplaneringen tagits fram för Västerbottens kommuner. Redogörelsen ska fungera som ett underlag för den översiktliga planeringen och innehåller en översikt över centrala frågeställningar kopplat till statlig och regionalpolitiska frågor som bör beaktas samt vägledning och relevant planeringsunderlag. Sakkunniga inom Länsstyrelsens olika verksamheter har varit involverade och delaktiga i utformningen av dokumentens innehåll. Parallellt med detta arbete har en kommunspecifik redogörelse för översiktsplanens aktualitet i Vännäs kommun tagits fram. Redogörelsen omfattar den kommuntäckande översiktsplanen samt tillhörande fördjupningar och tillägg. Innehåll och struktur har tagits fram i samarbete med Vännäs kommun.

Under våren har information om arbetet publicerats på Länsstyrelsens webbplats och under Samhällsutvecklingsdagarna 1-2 oktober presenterades ett preliminärt utkast av den generella redogörelsens innehåll för kommunerna. Den generella och den kommunspecifika delen har sedan skickats på remiss till statliga och regionala instanser för att senare skickas till Vännäs kommun.

Detaljplaner och områdesbestämmelser

Den övervägande delen av antagna detaljplaner kommer från länets två största kommuner, Umeå och Skellefteå. Övriga antagna planer är fördelade på 12 av länets 15 kommuner. Tre av länets kommuner har under året inte antagit någon detaljplan eller områdesbestämmelser. Länsstyrelsens rådgivning i detaljplane- och översiktsplaneärenden efterfrågas kontinuerligt av kommunerna. Rådgivning har framför allt skett i samband med ordinarie ärende-handläggning men också via telefon, e-post och genom de återkommande kommunbesöken.

De större svårigheterna och konflikterna, som en del av länets detaljplaner behandlar, är intresseavvägningen mellan riksintresse för kulturmiljövården och det enskilda intresset och dels konflikt mellan trafikbuller och exploatering av bostäder. I fjällkommunerna återfinns främst svåra hydrologiska och geotekniska bedömningar. Under 2014 har en detaljplan överprövats angående ett felaktigt upphävande av strandskyddet. Länsstyrelsen upphävde sedemera kommunens antagandebeslut. Ärendet har överklagats till regeringen.

Situationen med bristande kunskap och/eller erfarenhet inom detaljplanering bland kommunernas tjänstemän och hos konsulter kvarstår, vilket bidrar till att kvaliteten på detaljplanerna inte alltid är tillfredsställande. Detta visas bland annat i brister i planhandläggarnas användning av planbestämmelser och formaliahanteringen.

Buller

Länsstyrelsen har, oaktat att myndigheten inte var remissinstans, yttrat sig över remissen; *Förslag till förordning om riktvärden för trafikbuller (S2014/5195/PBB)*. Länsstyrelsen Västerbotten ställde sig bakom förslaget då det kan bidra till ökat bostadsbyggande.

Strandskydd

Länsstyrelsen har efter inbjudan från Naturvårdsverket deltagit i deras arbete med regeringsuppdraget M2014/1093/Nm, *Uppdrag beträffande strandskydd vid små sjöar och vattendrag*. Syftet med medverkan var att beskriva de konsekvenser som har uppstått orsakade av att det i länet sedan 1975 finns ett beslut om avgränsning av det generella strandskyddet vilket innebär att små sjöar och vattendrag inte omfattas av strandskydd.

Länsstyrelsen har medverkat i ett inslag i Strandskyddsdelegationens webbseminarium *Att göra och tillämpa LIS-planer*.

Länsstyrelsen har under hösten fattat beslut om att lättnader i strandskyddet för kompletteringsåtgärder i enlighet med 7 kap 17 § miljöbalken ska gälla från och med 1 januari 2015.

Överklagande av kommunens beslut enligt plan- och bygglagen

Överklaganden av ovanstående ärenden handläggs av Länsstyrelsens jurister. Sakområdets medarbetare är behjälpliga med sakkunskap i dessa ärenden. Dessa överklagandeärenden har prioriterats av Länsstyrelsen framför andra överklagandeärenden och handläggs snarast möjligt. Se Tabell H – Handläggningstider under avsnitt *Året i siffror* för mer information om handläggningstider.

Tillsyn, vägledning och uppföljning enligt plan- och bygglagen

Länsstyrelsen har följt upp och utvärderat byggnadsnämndernas tillsyn och tillämpning av *enkelt avhjälpna hinder och tillgänglighet* bland annat genom utskick av en länsstyrelsegemensam enkät till länets alla kommuner. Syftet med enkäten var att skapa en bild av tillsynsläget i kommunerna och kommunernas tillämpning av *enkelt avhjälpna hinder och tillgänglighet* samt vilka svårigheter som finns att tillämpa lagen. Samtidigt ger enkätresultatet ett underlag för fortsatt planering av Länsstyrelsens tillsynsvägledning.

I kommunerna anses kapaciteten och resurserna för byggnadsnämndernas tillsynsarbete med tillgänglighet vara för liten enligt enkäten. Generellt upplever kommunerna att det är brist på både resurser och tid för att arbeta med frågan. 67 procent svarar att de inte hinner med det som ska göras och 33 procent har svarat att de inte har resurser att arbeta med frågan. På frågan om hur kommunerna säkerställer kompetens inom området - tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder - blir svaret att ingen av kommunerna har certifierade sakkunniga inom området. Ett par kommuner samråder med kommunens bostadsanpassning, men merparten har svarat att bedömningen av frågor inom området säkerställs utifrån tjänstemännens erfarenheter och utbildning.

Enkätsvaren visar också att kommunerna upplever att det finns ett behov för kunskapsstöd vad gäller rutiner och tillämpning av tillgänglighet i bygglovskedet samt i rättspraxis och föreläggande av tillgänglighetsärenden. Under de tidigare nämnda Samhällsutvecklingsdagarna i Lycksele var en programpunkt tillsynsvägledning med fokus på enkelt avhjälpna hinder i planerings- och bygglovsprocessen. Länsstyrelsen har deltagit i de länsstyrelsegemensamma träffarna vars syfte är att samordna länsstyrelsernas arbete med tillsynsvägledning.

Allmängranskning fastighetsbildning, överklagande av lantmäteri beslut

Allmängranskningen har under året lett till ett antal överklaganden av förrättningsbeslut som enligt Länsstyrelsens bedömning inte varit i linje med lagstiftning och praxis. I flertalet fall har Mark- och miljödomstolen delat Länsstyrelsens uppfattning och upphävt förrättningsbesluten samt oftast återförvisat ärendena för ny handläggning hos Lantmäteriet. I några fall har sakägarna på eget initiativ ändrat innehållet i förrättingarna på ett sådant sätt att de kunnat godtas, varvid ärendena återkallats från Länsstyrelsens sida. Överklagandena har medfört att Lantmäteriet i betydligt ökad utsträckning företar samråd innan beslut. Däremot är det mera oklart om de domar som hittills fastställts har påverkat Lantmäteriets grundläggande synsätt och tillämpning av fastighetsbildningslagen. De ärenden som prövats har visat att konsekvenserna för sakägarna vid överklagande i många fall är alltför ogynnsamma. Det kommande arbetet inom området måste innefatta initiativ till en nyordning som innebär att de ekonomiska konsekvenserna av ett upphävt förrättningsbeslut i högre grad delas mellan parterna.

Planeringsunderlag

För att kanalisera planeringsunderlag som produceras vid Länsstyrelsen och andra myndigheter arbetar Länsstyrelsen med ett länsstyrelseinternt nätverk, bestående av 33 handläggare från sju enheter. Planeringsunderlagen tillgängliggörs via länsstyrelsens webbplats och består idag av ett 60-tal webbsidor, strukturerade efter INSPIRE-direktivet.

Nätverkets samordnare har kontinuerlig kontakt med de enskilda handläggare som ingår i nätverket för att bland annat diskutera roller, ansvar, innehåll och förändringsarbete.

I år har efterfrågan varit särskilt stor vad gäller information, rådgivning och planeringsunderlag kopplat till strandskydd, havsplanering, vindbruk och mineralnäringen.

Länsstyrelsen deltar i den nationella arbetsgruppen som arbetar för att finna formerna för att driftsätta den nya webbaserade katalogen för planeringsunderlag. En lokal redaktörsgrupp har bildats och haft möten om hur arbetet kan genomföras med att förse den nationella planeringskatalogen med relevant länspecifikt planeringsunderlag.

Länsstyrelsen har lämnat remissvar till Statens geologiska undersökning avseende förslag till nya kriterier för framtagande av riksintressen ämnen och material.

Genom den nationella arbetsgruppen (Forumgrupp 11-Riksintressen) deltar Länsstyrelsen i arbetet med att hjälpa den statliga riksintresseutredningen med underlag.

Diskussioner kring behovet av planeringunderlag kopplat till regional tillväxt har påbörjats i projektet *”Strukturer för tillväxtarbete med ett rumsligt perspektiv”*.

Bostadsförsörjning och bostadsstöd

Den årliga undersökningen av bostadsmarknaden i länet, som genomförs i form av Boverkets Bostadsmarknadsenkät (BME), besvarades av samtliga kommuner. Enkätmaterialet kvalitetssäkras därefter av Länsstyrelsen genom kontakt med länets kommuner. Länsstyrelsen har också, i enlighet med förordningen (2011:1160) om regionala bostadsmarknadsanalyser och kommunernas bostadsförsörjningsansvar, gjort en sammanställning och analys av bostadsmarknaden i länet (BMA). Analysen utgör en del av Länsstyrelsens arbete med att stödja länets kommuner med bostadsförsörjningsfrågor.

Den viktigaste iakttagelsen från Bostadsmarknadsenkäten och Länsstyrelsens Bostadsmarknadsanalys är att den generella bostadsbristen har ökat i länet. Fem kommuner redogör för ett underskott av bostäder i kommunen som helhet, vilket kan jämföras med tre kommuner året innan. Trots ett minskande befolkningsunderlag i många av länets kommuner ökar också trycket på bostäder i kommunernas centralorter och kommunerna har framförallt svårigheter att tillgodose efterfrågan på hyresrätter.

I länet finns också problem med inlåsnings effekter på bostadsmarknaden då de lediga bostäderna inte motsvarar efterfrågan, exempelvis vad gäller geografisk lokalisering, storlek och kostnad. Äldre bor kvar längre i sina småhus vilket leder till att det även råder brist på småhus som ofta efterfrågas av barnfamiljer.

I länets små kommuner kan det vara svårt att få banklån för att bekosta nyproduktion och byggandet måste till större delen finansieras av eget kapital. Produktionen av nya bostäder är därför fortsatt låg.

Bostadsbristen för universitetsstudenterna i Umeå har blivit all mer påtaglig. Enligt de uppgifter som kommunen lämnade i Bostadsmarknadsenkäten 2014 sökte cirka 750 studenter under höstterminen 2013 hjälp med tillfälligt boende via den akutrumsförmedling som drivs av Umeå studentkår på uppdrag av Umeå kommun. Mot bakgrund av bostadssituationen för studenterna och de nya regler som gäller för byggandet av små bostäder, anordnade Länsstyrelsen tillsammans med Umeå universitet, Umeå kommun och Akademiska Hus ett välbesökt seminarium på temat "Bostäder för unga i Umeå" i oktober. Under seminariet presenterades bland annat en ny enkätundersökning om studenternas boendesituation, de nya byggreglerna och exempel på hur bostäder byggts yt- och kostnadseffektivt. Seminariet avslutades med en paneldebatt med fokus på hur en bra bostadssituation ska kunna skapas för unga i Umeå.

I oktober träffade Länsstyrelsen representanter från Bostadsplaneringskommittén. Kommitténs uppdrag är bland annat att se över de regelverk som styr fysisk planering och framtagande av planeringsunderlag på regional nivå. Regelverket behövs för att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet och en hållbar utveckling i alla delar av landet. Under mötet fördes en diskussion om Länsstyrelsens arbete med fysisk planering och bostadsförsörjning samt om förutsättningarna för fysisk planering och samverkan i länet.

Särskilda rutiner för utbetalning av bostadsstöd

Länsstyrelsen har, i enlighet med Boverkets rekommendationer, beslutat om särskilda rutiner som ska tillämpas vid utbetalning av bostadsstöd. Detta för att öka säkerheten och kontrollen vid utbetalning av stöd som hanteras i handläggningssystemet Bofinc.

Övriga resultat

- Sakområdet har deltagit i Länsstyrelsens arbete med förstudien till bildandet av Biosfärområde Vindelälvsdalen.
- Sakområdet har deltagit i Länsstyrelsens arbetsgrupp för det regionala mineralstrategiarbetet tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten, Region Västerbotten, Umeå universitet, Luleå tekniska högskola, Georange och Norrbottens läns landsting.
- Sakområdet har representerat Länsstyrelsen vid Umeå universitets arbetsmarknadsdag.
- Sakområdet har representerat Länsstyrelsen dels i Boverkets workshop om riksintressefrågor och hushållning med mark och vatten, dels i Tillväxtverkets workshop om framtagande av handbok för kommunerna som står inför stora gruv- och täktverksamheter. Workshopparna arrangerades med utgångspunkt från myndigheternas regleringsbrevsuppdrag.
- Utökad samverkan med Trafikverket genom återkommande möten.
- Utökad samverkan med Umeå kommun om översiktliga planeringsfrågor. Intentionen är att ha återkommande möten två gånger om året.

- Medverkan i projektet ”Strukturer för tillväxtarbete med ett rumsligt perspektiv” tillsammans med Region Västerbotten och kommunerna Umeå, Skellefteå, Lycksele, Storuman, Norsjö, Åsele och Robertsfors. Projektets målsättning är en starkare koppling mellan kommunala översiktsplaner och regionala utvecklingsplaner.
- Deltagande i övergripande åtgärdsvalsstudier med koppling till samhällsplaneringsfrågor.

Regleringsbrevsuppdrag under året

Nedan redovisas regleringsuppdrag som rapporterats i annan ordning.

Regleringsbrevsuppdrag 43

Enligt plan- och byggförordningen (2011:338) ska länsstyrelserna följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete samt ge tillsynsvägledning genom att ge byggnadsnämnderna råd och stöd. Under 2014 granskades särskilt kommunernas tillsyn av bestämmelserna om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder i plan- och bygglagen (2010:900), plan- och byggförordningen och Boverkets föreskrifter.

Regleringsbrevsuppdrag 45

Länsstyrelsen har, liksom under 2013, haft i uppdrag att regionalisera ett urval av de nationella målen enligt Boverkets samanställning. I denna omgång låg fokus på infrastruktur, samt natur- och miljö. Mot bakgrund av de svårigheter som inrapporterades 2013 med att genomföra en direkt regionalisering av målen, har årets uppdrag istället redovisats genom en workshop anordnad av Boverket och Forum för hållbart samhällsbyggande. Frågeställningarna riktades mot mer grundläggande och strukturella utmaningar med dagens målsystem kopplat till samhällsplaneringen. Som underlag för diskussionerna har synpunkter inhämtats internt genom dialog med sakansvariga på enheterna för samhällsutveckling, regional tillväxt, miljöanalys och naturvård. Externt har synpunkter inhämtats från kollektivtrafikmyndigheten och Region Västerbottens sakansvariga inom infrastruktur, miljö och informationsteknologi.

Regleringsbrevsuppdrag 55

Länsstyrelsen har under året haft i uppdrag att fortsätta bygga upp kompetens och rutiner för att kunna bistå Havs- och vattenmyndigheten (HaV). En illustrativ nulägesbeskrivning för Bottniska viken har arbetats fram som i sin tur ska ligga till grund för HaVs fortsatta arbete. Nulägesbeskrivningen kommer även att vara ett underlag för kustkommunernas fortsatta planering av sina kust- och havsområden. Arbetet har bedrivits sektorsövergripande utifrån en ekosystemansats och har även omfattat inventering och analys av tillgängligt underlag för havsplanering. Möten har genomförts med HaV i mars, september och oktober. Länsstyrelsen har även träffat kommunerna längs kusten för att stödja och samordna dem i deras arbete med havsplanering. Länsstyrelsen har i samband med kommunträffar även medverkat i att sprida SeaGIS-plattformen, som i framtiden kan komma att fungera som en webbaserad GIS-tjänst för planering av havsområdena. En enkätundersökning har genomförts under året gentemot kustkommunerna för att undersöka nutida brister och framtida behov inom havsplaneområdet.

Regleringsbrevsuppdrag 57

Arbetet med översynen av befintliga strandskyddsbeslut pågår enligt uppdrag. I översynen har länets havsstrandområden varit i fokus och Naturvårdsverket vägledning har varit viktig i sammanhanget. I länet finns gamla strandskyddsbeslut som tillsammans berör omkring 500 strandområden. Då dessa beslut är tagna före det generella strandskyddet infördes, så är det enbart omkring 200 områden som har ett utvidgat strandskydd per dagens definition. Allt fältarbete och samrådsförfarande är avklarat. Med utgångspunkt från fältarbete och samrådsmöten med bland annat berörda kommuner, har förslag på områden som fortsättningsvis bör ha ett utvidgat strandskydd tagits fram.

Föreslagen har varit på remiss och i samband med dessa har också öppna samrådsmöten hållits för att intresserade ska få tillfälle att titta på förslagen, ge synpunkter och ställa frågor. För närvarande pågår arbetet med att upprätta beslut för 77 föreslagna områden.

Indikatorer

Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik utgiftsområde 18¹⁾

Detaljplaner	2014	2013	2012	2011	2010
Antal överprövade detaljplaner		3	1	1	0
Antal upphävda detaljplaner		1	0	1	0
Strandskyddsdispenser	2014	2013	2012	2011	2010
Antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har överprövat		12 ²⁾	13	17	13
Antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har upphävt		9 ²⁾	5	6	8

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

²⁾ De till naturvårdsverket tidigare inrapporterade siffrorna på antalet strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har överprövat respektive upphävt har visat sig vara felaktiga. De korrekta siffrorna som redovisas i tabellen ovan inlämnades till Naturvårdsverket i samförstånd den 21 januari 2015.

Källa: Boverket, Naturvårdsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Detaljplaner

Länsstyrelsen har enligt PBL 11 kap 10 § tillsyn över kommunala beslut. Det innebär att Länsstyrelsen senast tre veckor efter det att kommunen beslutat att anta en detaljplan eller områdesbestämmelser, ska besluta om att överpröva kommunens beslut eller inte.

Under 2013 beslutade Länsstyrelsen att överpröva tre detaljplaner av 89 antagna planer i länet. Inget av de tre överprövningarna ledde fram till att Länsstyrelsen upphävde kommunernas beslut. Däremot föranledde ett upphävande som fattades 2012 att Länsstyrelsen 2013 upphävde kommunens beslut. Kommunen ifråga överklagade till regeringen som upphävde Länsstyrelsens beslut.

Strandskyddsdispenser

Utifrån totala antalet prövade dispenser visar utfallet att det är någon procents minskning av andelen strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har överprövat jämfört med tidigare år. Andelen ärenden som har överprövats och sedan inte upphävts, har minskat med knappt 40 procent jämfört med de två tidigare åren. En förhoppning är att minskningen beror på att tidigare års utbildningsinsatser har resulterat i att kommunerna har fått bättre kunskap och rutiner vid sin dispensgivning.

Orsaken till att det är drygt en procents ökning av andelen strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har upphävt jämfört med tidigare år är oklar. Dock kan det konstateras att flera ärenden avser endast avstyckningar av tomter inom strandskydds-zonen, vilka inte är dispenspliktiga. Den typen av ärenden har tidigare inte kommit in till Länsstyrelsen.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 4.1**

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2014	2013	2012
Boverket: Engångsbidrag	1 126	31 244	2 708
Boverket: Periodiska bidrag totalt	0	0	612
Totalt	1 126	31 244	3 320
<i>varav</i> Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.1

Räntebidragen har fasats ut och avslutats 2012, således finns inga periodiska bidrag kvar där Länsstyrelsen fattar beslut om utbetalning. Under 2013 fattade Länsstyrelsen fyra beslut om utbetalning av bidrag till särskilt boende för äldre. Dessa beslut omfattade knappt 31 mnkr. Under 2014 omfattar utbetalningarna av bidrag till särskilt boende för äldre knappt 600 tkr, vilket har medfört att den totala summan av utbetalningar 2014 är betydligt lägre än föregående år.

Tabell 4.2

Beslut om stöd (antal första beslut)	2014	2013	2012
Reguljära stöd			
Radonbidrag egna hem	8	15	17
Tillfälliga stöd			
Investeringsstöd äldreboende, m.m.	2	3	2
Investeringsstöd till solceller	21	12	3
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	9	15	3
Beslut om avslag/avskrivning	11	7	5
Beslut om återkallande	5	6	3
Beslut om utbetalning	24	26	44
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.2

Antalet utbetalningsbeslut har minskat under de senaste åren som en konsekvens av att bidrag till solvärme och bidrag till konvertering från direktverkande elvärme har upphört. Vad gäller antalet beslut om investeringsstöd till solceller har Länsstyrelsen kunnat konstatera att antalet ansökningar och beslut har ökat från år till år sedan stödet infördes 2009. Av de elva beslut som har fattats om avslag/avskrivning avser tio beslut investeringsstöd till solceller. Länsstyrelsen ser denna ökning av avslag/avskrivningar som en konsekvens av att antalet ansökningar om stöd till solceller har ökat samt att Länsstyrelsen inte kunnat fatta beslut i nya ärenden då medel saknats. När Länsstyrelsen efter en tid tilldelats nya medel har sökanden meddelat att projektet inte längre är aktuellt, varför ansökan har avskrivits.

Energi och klimat

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 42*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,25	0,83	0,61
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,52	2,64	2,30
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,68	1,63	1,42
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	9 450	4 509	3 547
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	4,09	2,21	1,80
Antal ärenden, inkomna och upprättade	18	8	5
Antal beslutade ärenden	19	4	7
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	4 724	862	131

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen har under lång tid aktivt arbetat med klimat och energifrågor och har under 2014 stärkt området med ytterligare resurser. Länsstyrelsen har som tidigare år utlyst kommunprojekt för att stärka arbetet inom klimat och energi. Under året beviljades och slutrapporterades totalt 7 projekt varpå antal ärenden har ökat under året. Två upphandlingar har också genomförts inom sakområdet. Projektet ”Skog, klimat och miljö” avslutades och slutredovisades under 2014. Det har också bidragit till att verksamhetskostnaderna och bidragutbetalningarna ökat mot föregående år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Inom regleringsbrevsuppdrag 41 som redovisas direkt till Energimyndigheten har ett flertal insatser genomförts under året. Både internt och externt har klimat och energi integrerats i olika sakområden. Åtgärdsplanen för klimat och energi beslutades i juni 2014 efter att ha varit på bred remiss i länet. För varje åtgärd är en huvudansvarig utpekad och Länsstyrelsen kommer framöver arbeta med avsiktsförklaringar. Under året pågick också sju kommunprojekt inom klimat och energi som Länsstyrelsen medfinansierat.

Tillsammans med Länsstyrelsen i Norrbotten och Energimyndigheten har två utbildningar genomförts dels om transporteffektivisering och tillsyn av egenkontroll av energihushållning. Utbildningarna har riktat sig till kommuner och landsting men även Länsstyrelsens egen personal som arbetar med exempelvis miljöprövning och tillsyn. Under 2014 har Länsstyrelsen även påbörjat arbetet med att utveckla riktlinjer för granskning av den fysiska planeringen i länet kopplat klimat och energimålen och under två dagar under hösten anordnades ”Västerbottens samhällsutvecklingsdagar” där klimat och energi var en viktig aspekt. Seminariet riktade sig till länets tjänstemän, politiker och berörda myndigheter och bland konferensens 100 deltagare fanns representanter från i princip länets samtliga kommuner.

Under året genomfördes riktade insatser mot näringslivet med fokus på företag/entreprenörer och fastighetsägare. Två utbildningar genomfördes tillsammans med Fastighetsägarföreningen, Hyresgästföreningen, Region Västerbotten och företagsrådgivare och tillsammans planerar vi att arbeta vidare med två nätverk.

Arbetet med den interna och externa organisationen av hållbarhetsfrågor har fortgått och de har granskat bland annat handlingsplanen. Klimatrådet Västerbotten utsåg under hösten ”Västerbottens Klimatambassadörer” som beskrivs mera under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 42.

Indikatorer

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Förnybar energi	2014	2013	2012	2011	2010
Installerad effekt i vindkraftverk (MW)		488	393,5	281	170,1
Producerad el som kommer från vindkraft (GWh)		1 331	687	549	268

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statens energimyndighet

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Vindkraftanläggningar i Västerbottens län är viktiga när det gäller en omställning till hållbar energiproduktion. Numera finns det drygt 300 vindkraftverk uppförda i länet samt tillstånd för att bygga ytterligare drygt 100. Framtaget material inom ramen för Länsstyrelsens tidigare projekt Vindbruk fungerar fortfarande som viktiga planeringsunderlag. I Västerbottens län finns det vindbruksplaner i alla kommuner i länet. Ett par kommuner har påbörjat en översyn av sina vindbruksplaner. Vindbruket utgör en viktig del i det energi- och klimatstrategiska arbete som Länsstyrelsen bedriver för att ställa om det ”Västerbottniska” energisystemet. Den kraftiga ökningen av producerad el beror på ökat antal verk och på att de enskilda verken som byggts på senare tid har högre effekt. I sammanhanget spelar Länsstyrelsen en roll bland annat genom omfattande handläggning av tillståndsärenden, där myndigheten har arbetat aktivt för att effektivisera det interna flödet och handläggningstiden.

Återrapportering regleringsbrev

RB 42. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 *Klimatanpassning* inom utgiftsområde 20 med anledning av uppgiften att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Länsstyrelsen har inom regleringsbrevsuppdraget tagit fram kunskapsunderlag, genomfört workshops och seminarier inom flera temaområden och verkat för att integrera klimatanpassning i intern och extern verksamhet. Inom uppdraget har Länsstyrelsen gett löpande stöd till länets kommuner och andra aktörer såsom berörda myndigheter, organisationer och näringsliv samt i bred samverkan färdigställt den regionala handlingsplanen för klimatanpassning. Länsstyrelsens prioritering med uppdraget sammanfattas i nedanstående punkter.

Prioriteringar och insatser under 2014:

- Regional handlingsplan för klimatanpassning ”Klimatanpassa Västerbotten”.
- Samhällsutvecklingsdagarna.
- Biologisk mångfald.
- Aktiviteter riktade mot näringslivet.
- Länsstyrelsens övriga insatser till stöd för genomförande av uppdraget.

Regional handlingsplan för klimatanpassning ”Klimatanpassa Västerbotten”

Under året fortsatte och slutfördes processen med att ta fram den regionala handlingsplanen för klimatanpassning ”*Klimatanpassa Västerbotten*”. 2013 påbörjades arbetet genom att dels följa upp kommunernas arbete med frågeformulär och fysiska träffar i respektive kommun. Länsstyrelsen tog då också fram kommunala klimat- och sårbarhetsanalyser, en process som var givande för kommunerna och resulterade i viktiga underlag för handlingsplanen.

De kommunala analyserna slutredovisades i början av året under en seminariedag tillsammans med länets kommuner. Utöver de kommunala analyserna diskuterades även de globala klimatförändringarnas effekter på lokal nivå med ledning av meteorologen Pär Holmgren. Sammantaget resulterade dagen i ett bra kunskapsunderlag och en dialog om problem och möjligheter som finns i respektive kommun samt vilka åtgärder som är prioriterade. Under början av året slutfördes också de dialogmöten som påbörjats 2013 med regionala aktörer exempelvis Trafikverket, Skogsstyrelsen och Sametinget. Handlingsplanen skickades ut brett på remiss i mars till kommuner, regionala aktörer, organisationer, lokala och regionala företag och antogs i juni.

Handlingsplanen utgår från de sektorer som redovisades i slutbetänkandet av klimat- och sårbarhetsutredningen. Konsekvenser och åtgärder beskrivs därför i handlingsplanen utifrån: Kommunikationer, bebyggelse, byggnader och kulturmiljöer, tekniska försörjningssystem, människors hälsa, areella näringar och turism, naturmiljön och miljömålen.

Hela arbetsprocessen 2013-2014 har förankrats väl då deltagandet från länets kommuner och berörda aktörer såsom Trafikverket, Vattenfall, Skogsstyrelsen m.fl. varit högt. Det har stärkt kunskapen om klimatförändringar och vi har tillsammans identifierat sårbarhet och behov av anpassning. Det har också medfört en ökad möjlighet till erfarenhetsutbyte och dialog. Processen medförde en god bakgrund, information och förutsättning för att den regionala handlingsplanen skulle bli så bra, förankrad och handlingskraftig som möjligt. Under hösten påbörjades arbetet med att sprida och informera om handlingsplanen samt vidta åtgärder.

Samhällsutvecklingsdagarna 2014

I två dagar i oktober anordnade Länsstyrelsen samhällsutvecklingsdagar i Lycksele. Det är ett för i år nytt arrangemang med fokus på samhällsplaneringsfrågor såsom klimatanpassning, klimat och energi, fysisk planering, kulturmiljö och bostadsförsörjning. Syftet var att deltagarna efter konferensen skulle ha en bättre bild av vad som är på gång från global till lokal nivå inom relevanta samhällsutvecklingsfrågor. Här gavs också ett bra tillfälle att presentera och diskutera den regionala handlingsplanen för klimatanpassning "*Klimatanpassa Västerbotten*". Seminariet riktade sig till länets tjänstemän, politiker och berörda myndigheter och bland konferensens 100 deltagare fanns representanter från i princip länets samtliga kommuner. Dagarna var uppskattade och planeras bli ett återkommande arrangemang.

Aktiviteter riktade mot näringslivet

I arbetet med klimatanpassning har det blivit tydligt att näringslivet är en viktig aktör men inte alltid så lätt att nå. Länets näringsliv förväntas påverkas både av direkta och indirekta effekter av klimatförändringarna och en viktig åtgärd i handlingsplanen är därför att vi ytterligare måste engagera näringslivet i det fortsatta arbetet.

I led med detta genomfördes under hösten några riktade insatser mot näringslivet med fokus på företag/entreprenörer och fastighetsägare. Det gick ut på att vi först genomförde ett par dialogmöten med företrädare för dessa grupper såsom företagsrådgivare, Fastighetsägarföreningen, Hyresgästföreningen och Region Västerbotten för att tillsammans utforma aktiviteter. Som ett resultat av detta arrangerade vi tillsammans under hösten två seminarier som belyste hållbart företagande samt klimat- och energieffektiv renovering. På dessa seminarier belyste vi både behov av klimatanpassning och energiomställning för att målgruppen skulle få en helhetsbild. Syftet är att vi framöver ska gå vidare med ett nätverk för entreprenörer/företag och ett nätverk för fastighetsägare. Detta planerar vi att göra tillsammans med företagsrådgivare, entreprenörer, företag, näringslivsutvecklare i kommunerna, Region Västerbotten, fastighetsägare, Fastighetsägarföreningen samt Hyresgästföreningen.

Kunskapssammanställning om ekosystem, naturtyper biologisk mångfald och klimatförändringar

Särskilt sårbara ekosystem återfinns i norra Skandinavien och klimatförändringarnas följder på ekosystemen kommer att påverka möjligheten att nå flera av de nuvarande miljömålen och även påverka deras relevans. Naturmiljön kan komma att påverkas grundligt av ett förändrat klimat och den är samtidigt den allt igenom väsentligaste förutsättningen för en mängd olika områden: ekosystemtjänster (skogsbruk, jordbruk, rennäring, fiske), dricksvatten, samisk kultur, upplevelseturism etc. För att bidra till en höjd kunskapsnivå har Länsstyrelsen Västerbotten och Länsstyrelsen Norrbotten ansett det vara angeläget att tillgängliggöra forskningsresultat på ett populärvetenskapligt sätt för en bredare målgrupp.

Det finns starka skäl att genomföra klimatanpassningsaktiviteter avseende naturmiljöområdet och Länsstyrelsen Västerbotten och Länsstyrelsen Norrbotten har därför under hösten arbetat med att ta fram en populärvetenskaplig kunskapssammanställning ”*Studier av hur klimatförändringar kan påverka arter, ekosystem, naturtyper och biologisk mångfald i Västerbotten och Norrbotten*”. Förutom att bidra till kunskapshöjning är det tänkt att publikationen kan användas inom följande områden:

- Beslutsunderlag vid utarbetande av fortsatta insatser inom ramen för uppdrag Anpassning till ett förändrat klimat.
- Rapporteringsunderlag för länsstyrelserna.
- Incitament för berörda aktörer inom området (ekosystemtjänster).
- Underlag för utarbetande av förslag på hur en operativ naturvårdsstrategi bör se ut i ett klimatsammanhang för att bättre följa effekterna i den framtida miljöövervakningen.

Sammanställningen färdigställs i januari 2015.

Länsstyrelsens övriga insatser till stöd för genomförande av RB-uppdraget 42

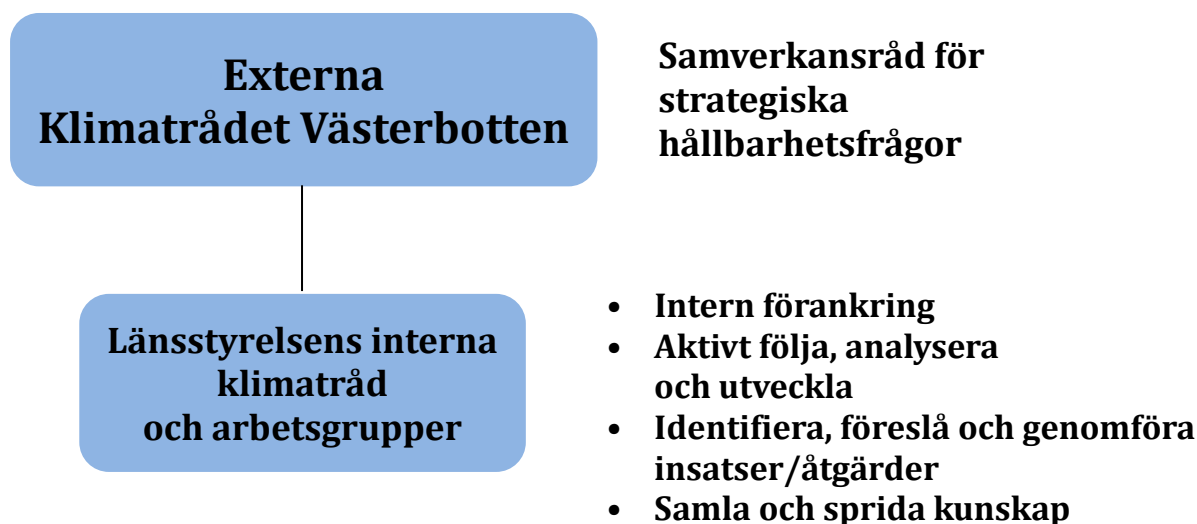
Förutom beskriven arbetsprocess och insatser har nedanstående insatser också varit viktiga för genomförandet av regleringsuppdraget.

Kontrollstation 2015

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) fick i slutet på 2013 i uppdrag att i samarbete med berörda myndigheter följa upp och analysera det arbete med klimatanpassning som skett sedan Klimat- och sårbarhetsutredningens delbetänkande Översvämningshot - Risker och åtgärder för Mälaren, Hjälmaren och Vänern (SOU 2006:94) och slutbetänkande Sverige inför klimatförändringarna (SOU 2007:60). Länsstyrelsen har deltagit SMHIs arbete och i den arbetsgrupp som det nationella nätverket i samband med regeringsuppdraget bildade. Tillsammans har vi bidragit med information, deltagit på seminarier och granskat texter.

Samverkan med externa och interna klimatrådet

I möten med det externa Klimatrådet Västerbotten har Länsstyrelsen haft möjlighet att sprida information och förankra arbetet med klimatanpassning. Rådet består av en rad företrädare från kommuner, landsting, regionen, näringsliv, statliga myndigheter, universitet och organisationer. En viktig insats har under året varit dialog och förankring av handlingsplanen. Det har varit ett viktigt forum för att få information om deltagarnas eget arbete inom området samt få synpunkter på arbetsprocessen. I möten med det interna klimatrådet och arbetsgrupper har vi haft möjlighet att förankra arbetet väl inom Länsstyrelsen.

Klimatambassadörer

Klimatrådet Västerbotten beslutade redan förra året att klimatfrågan behöver belysas och nås av fler. Tillsammans beslutade Klimatrådet Västerbotten att utse tre Klimatambassadörer för Västerbotten. Det är tre regionala (och nationella) kändisar som ytterligare ska kunna lägga fokus på frågorna. De tre Klimatambassadörerna som utsågs är Sverker Olofsson, Heidi Andersson och Thomas Olofsson. Klimatambassadörerna är goda exempel som inom sina nätverk och arenor kan lyfta vikten av att arbeta för ett mer hållbart samhälle för olika målgrupper. Syftet med klimatambassadörerna är att uppmärksamma klimat, energi och miljöfrågan genom att uppmärksamma personer som gör gott för klimatet och miljön. Under hösten har vi träffat klimatambassadörerna för att planera aktiviteter inför kommande år. Det är ett nytt angreppssätt och Västerbotten är det första länet att utse regionala klimatambassadörer. Förhoppningsvis ska detta leda till att vi når fler i samhället.

Klimatanpassning i fysisk planering

I Länsstyrelsens dagliga arbete görs fortlöpande bedömningar för klimatanpassad samhällsplanering avseende samråds- och granskningsyttranden för kommunernas översikts- och detaljplaner. Länsstyrelsen bidrar med kontinuerlig informationsförmedling till länets kommuner avseende utbildningar, utredningar och andra stödmöjligheter från Länsstyrelsen och andra centrala myndigheter.

Under 2014 har Länsstyrelsen även påbörjat arbetet med att utveckla riktlinjer för granskning av den fysiska planeringen i länet kopplat klimat och energimålen samt klimatanpassning. En av de insatser som påbörjats är att internt ta fram riktlinjer som kommer användas vid handläggning av detalj- och översiktsplanering, i syfte att säkerställa att klimat- och energimålen samt aspekter inom klimatanpassning får ett ökat genomslag vid den lokala och regionala samhällsplaneringen. Utöver detta har Länsstyrelsen arbetat med att utvärdera vilket genomslag klimat- och energimål samt aspekter på klimatanpassning har bland länets översiktsplaner och med utgångspunkt i detta

sammanställa och tillgängligöra planeringsunderlag inom området. Arbetets olika delar presenteras i rapportform och kommer slutföras under 2015.

Information för Umeå kommuns bygglov

Vid en träff med Bygglovsavdelningen för Umeå kommun informerades Länsstyrelsen om arbetet med klimatanpassning och handlingsplanen. Detta är en grupp Länsstyrelsen inte tidigare arbetat tillsammans med och mötet och informationsutbytet bedömdes värdefullt.

Klimatanpassning och RSA (Risk- och sårbarhetsanalyser)

Länsstyrelsen rapporterar årligen en regional risk- och sårbarhetsanalys till regeringen. Redovisningen ska innehålla en särskild förmågebedömning enligt förutsättningar som Myndigheten för samhällskydd och beredskap beslutar. Temat för årets särskilda förmågebedömning är skyfall. I vårt arbete med detta uppdrag har de lokala klimat- och sårbarhetsutredningar som Länsstyrelsen lät utarbeta i fjol med anledning av klimatanpassningsuppdraget utgjort underlag.

Översvämningsdirektivet

Länsstyrelsen har utifrån översvämningsdirektivet påbörjat arbetet med Riskhanteringsplan för Vännäsby-området. Arbetet bedrivs i samverkan med Vännäs och Umeå kommuner samt internt med klimatanpassningssamordnare och övriga handläggare utifrån Vattendirektivet. Arbetet med samordning av beredskapsplaner för dammbrott i samverkan med berörda aktörer har fortsatt under året. Gemensamma larmrutiner finns framtagna och avtal om larmning har av Svenska kraftnät tecknats med SOS-Alarm. Samarbete sker bl. a. inom ramen för Nordsam-samarbetet. Vi bedömer att arbetet inom dessa områden har stärkt vår förmåga att agera samordnat vid höga flöden och dammbrott inom såväl länet som inom Nordsam.

Samverkan med berörda myndigheter

Länsstyrelsen har sedan 2009 upparbetat god kontakt och samverkan med länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk, berörda myndigheter och miljödepartementet. Under 2014 har arbetet med kontrollstation 2015 varit viktigt och Länsstyrelsen Västerbotten har tillsammans med ett flertal andra länsstyrelser aktivt deltagit i SMHI:s arbetsprocess.

Process för att integrera jämställdhet i sakområdet

Under året färdigställdes en jämställdhetsanalys (JämLYS) av klimatanpassnings, klimat- och energiområdet. Den har spridits till länets aktörer och i december anordnades tillsammans med Region Västerbotten ett seminarium kring analysen. Deltog gjorde representanter från Region Västerbotten, kommuner, universitet, organisationer och näringsliv och tillsammans diskuterade vi föreslagna åtgärder samt fortsatt arbete.

SEE-Västerbottens hållbarhetsvecka

Västerbottens hållbarhetsvecka har genomförts v 38 2014. SEE är en mötesplats för alla som arbetar med hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Engagemanget för klimat och miljöfrågorna har vuxit stadigt sedan den första SEE-veckan arrangerades för fem år sedan. Antalet unika aktiviteter under veckan var 82 st. Det var 26 företag, 37 organisationer och föreningar, 17 myndigheter och 3 projekt involverade i veckans aktiviteter som hölls i 10 kommuner spritt på 12 orter. Det totala antalet deltagare under veckan var ca 16 000 och fördelat 30/70 på män och kvinnor. Styrgruppens aktörer är Länsstyrelsen Västerbotten, Umeå och Skellefteå kommun, Västerbottens landsting, Region Västerbotten, Umeå C, Nolia AB, Umeå universitet och Be Green Umeå.

Dialogmöte Klimatgruppen Vilhelmina

Det har i Vilhelmina kommun på lokalt initiativ bildats en klimatgrupp med representanter från kommunen, skogsägare samt privatpersoner. Länsstyrelsen har under året stöttat denna grupp med information och deltagit vid ett av gruppens dialogmöte.

Klimatfilm Vilhelmina model forest

Vilhelmina model forest har under året producerat en film om en Klimatguide för Vilhelmina kommun. Medproducenter till filmen är Länsstyrelsen Västerbotten, Skogsstyrelsen, SLU och Vilhelmina kommun. Filmen sprids till andra kommuner och aktörer för inspiration och information om hur olika aktörer kan arbeta med frågan.

Friskare skogsvatten

Länsstyrelsen har också drivit vidare EU-projektet Friskare skogsvatten. Detta har rönt stor medial uppmärksamhet vilket också bidragit till att många deltagare besökt de olika sammankomsterna. Projektet har bland annat informerat om klimatförändringarna och hur det kommer att påverka nyttjandet av skogarna och det framtida skogsbruket i Norrland Sammanlagt har 90 träffar arrangerats (30 augusti 2013-30 nov 2014) nära 7500 personer har tagit del av informationen. Projektet har också gjort en film som kommer att leva vidare efter att projektet avslutats.

Tabell: kostnader för perioden 2009-2014

Medelsanvändning Klimatanpassning	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Totalt 2009-2014
Summa Intäkter av bidrag	1 191	1 156	1 168	1 171	1 156	1 528	7 370
Löner inkl OH	-320	-526	-983	-731	-760	-847	-4 167
Konsulttjänster och utbildning	-260	-52	-593	-145	-689	-341	-2 080
Övrigt	-20	-12	-83	-73	-130	-19	-337
Summa kostnader	-600	-590	-1 659	-949	-1 579	-1 207	-6 584
Kvarstående bidrag	591	566	-491	222	-423	321	786

Kommentar

Länsstyrelsen har sedan 2009 aktivt arbetat med att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet och har en klimatanpassningssamordnare som arbetar heltid med uppdraget. Under 2014 har arbetet förstärks då ytterligare en person arbetat viss tid för att stärka arbetet med klimatanpassning. Fokus under första delen av året var att slutföra arbetet med handlingsplanerna varpå workshops och dialogmöten anordnades. Under året har också en upphandling genomförts tillsammans med Länsstyrelsen i Norrbotten som handlar om att ta fram en kunskapssammanställning, ”Studier av hur klimatförändringar kan påverka arter, ekosystem, naturtyper och biologisk mångfald i Västerbotten och Norrbotten”.

Totalt mellan 2009-2014 har Länsstyrelsen kvar 786 tkr av medelsanvändningen.

Länsstyrelseinstruktion 5§

8. Länsstyrelsen ska samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat. Förordning (2013:815).

Länsstyrelsen hänvisar till redovisning av dessa uppgifter under regleringsbrevets uppdrag 42.

Kulturmiljö

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 43*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,07	2,05	1,94
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,79	3,10	3,45
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,06	2,42	2,63
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 292	6 007	6 759
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,15	2,94	3,43
Antal ärenden, inkomna och upprättade	420	319	273
Antal beslutade ärenden	419	336	274
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	56	116	9

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Ovanstående redovisade årsarbetskrafter baseras på medarbetarnas tidredovisning, där tvärsektorieellt utfört arbete redovisas på andra sakområden än kulturmiljöområdet. Andelen totala årsarbetskrafter har ökat under 2014 i jämförelse tidigare år och beror på att sakområdet haft flera extra anställda under delar av 2014.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsens kulturmiljöstrategi för 2012-2014 innebär i sammanfattning:

- Utökad information om våra kulturmiljöer.
- Utvidgad samverkan med andra parter.
- Arkeologiskt handlingsprogram och förnyat fornvårdsprogram.
- Nya byggnadsminnesförklaringar genomförs med inriktning mot 1900-talets bebyggelse, inland- och fjällområdena.
- Förbättrat faktaunderlag för byggnadsminnen, kyrkliga inventarier och begravningsplatser.
- Fortsatt riksintresseöversyn.
- Inrätta ytterligare kulturresevat.
- Förenklad bidragshantering.
- Utökad tillsyn.

Strategin utgår från de nationella målen och Länsstyrelsen har tagits fram i samverkan med Region Västerbotten och länets museer. Region Västerbottens kulturplan och kulturmiljöstrategi sammanlänkas i två angelägna utvecklingsområden: vidareutveckling av länets kulturhistoriska besöksmål samt ökad tillgänglighet till länets kulturarv och kulturmiljöer.

2014 års kulturmiljöverksamhet har utgått från kulturmiljöstrategin.

Länsstyrelsen har uppfattat kulturdepartementets signaler om att på bred front utveckla kulturmiljöarbetet utifrån de nya nationella målen. En ny kulturmiljöstrategi är under utarbetande där de nationella målen, så långt det är möjligt, ska brytas ner regionalt för att sedan omsättas till åtgärder och uppföljningsbara aktiviteter i den årliga verksamhetsplanen. Genom delstrategier/handlingsprogram (ex. arkeologiskt handlingsprogram, fornvårdsprogram, program för byggnadsminnen) samt genom upprättade processbeskrivningar ska de nationella målen föras ned till ärendehandläggningen.

Omvärldsinformation är högt prioriterad i Länsstyrelsens verksamhet och utöver de primära myndighetsuppgifterna ligger tyngdpunkten i vår strategi på vidareutveckling av tre informationsportaler och webbplatser som byggts upp tillsammans med länets museer. Årets utvecklingsarbete inom portalerna redovisas nedan under rubriken Inriktning mot de nationella kulturmiljömålen, punkten B.

Övergripande samverkan

Sedan 2008 bedriver kulturmiljöverksamheterna vid länsstyrelserna tillsammans med Riksantikvarieämbetet (RAÄ) ett gemensamt samverkansarbete. Samverkansarbetet sker inom ramen för nätverket Kulturmiljöforum, vid programgruppsmöten med RAÄ samt för norrlandsläna inom ramen för Länsgrupp norr. Ett flertal samverkansmöten har genomförts i de olika konstellationerna i syfte att utveckla länsstyrelsernas kulturmiljöarbete. Under kulturhuvudstadsåret 2014 har Kulturmiljöforum även tagit initiativ till genomförandet av en gemensam konferens hos Länsstyrelsen i Umeå den 15-16 oktober 2014 angående kulturmiljövårdens vision 2030 rörande ”*Ett offensivt och angeläget kulturmiljöarbete*” (RAÄ:s uppdrag 3, 2014). Utöver detta finns även handläggarnätverk för byggnadsantikvarier och arkeologer samt det nationella nätverket för kulturresevat.

Riksintressen

En översyn av länets riksintressen har pågått sedan 2010 i syfte att förbättra och tydliggöra miljöernas urval, avgränsningar och beskrivningar. Under året har 18 riksintresseområden analyserats vid besök i fält, i samverkan med Skellefteå museum. Därmed återstår översyn för 13 av länets 51 riksintressen. Översynen har så här långt visat att det finns ett behov av revidering av fram för allt områdenas beskrivningar, men i vissa fall även i avgränsningar och urval. Det pågående arbetet har övergripande kommunicerats med länets kommuner. Återstående steg i arbetet är dialog med Riksantikvarieämbetet och berörda kommuner.

Fornlämningar och arkeologi

Under året har fornlämningar i skogen i hög grad stått i fokus. En stor del av arbetet har avsatts till samverkan med aktörer inom skogsbruket i syfte att minska skadorna på forn- och kulturlämningar.

Årets tillsyn har även varit inriktad på avverkningsärenden och varit en regional fortsättning på det nationella tillsynsprojektet som genomfördes under 2013. Årets tillsynsobjekt har valts ut med samma metoder som utvecklades nationellt inom fjolårets tillsynsprojekt och samma tillsynsprotokoll har använts, men istället varit riktad på beslut som fattades 2011-2012.

Inom det 5-åriga projektet ”*Kvalitetssäkring Skog och Historia*” har arbetet fortsatt med att kvalitetssäkra tidigare registrerade lämningar och överföra information till Riksantikvarieämbetets databas Fornsök. Arbetet sker i samarbete mellan Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen och Västerbottens museum och finansieras till lika delar av Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet under åren 2012-2016.

En stor inventeringsinsats, finansierad genom 7:2-anlaget (634 tkr), har genomförts av fornlämningar inom skogsområden som skadats av stormen Hilde. Resultaten visar att skadorna på fornlämningar är mindre omfattande än befarat. Ett 20-tal fornlämningar, huvudsakligen i Lycksele kommun, har emellertid skadats i sådan omfattning att återställning krävs. I viss utsträckning kommer också fornlämningar att räddningsundersökas.

Under året har även ett arkeologiskt handlingsprogram för länet färdigställts. Detta program utgör en strategi för länets uppdragsarkeologi och sträcker sig fram till 2016. Handlingsprogrammet tagits fram tillsammans med uppdragsarkeologiska företag, Umeå universitet och länets museer.

Byggnadsminnen

Med utgångspunkt i den analys och det program för byggnadsminnesförklaringar som utarbetades 2012 har Länsstyrelsen under året avslutat den undersökning som under en längre tid pågått i syfte att skydda och på sikt vårda en för länet representativ bönhusmiljö. Länsstyrelsen går utifrån detta vidare med byggnadsminnesförklaring av bönhuset i Sara Lidmans Missenträsk och arbetar nu fram en dokumentation av miljön.

Under året har en mycket omfattande renovering av Scharinska villan i Umeå genomförts till följd av Länsstyrelsens föreläggande 2013. Renoveringen är budgeterad till 21,4 mkr och genomförs av Umeå kommun i tät samverkan med Länsstyrelsen.

I Skellefteå kyrkstad har en fjärde renoveringsetapp genomförts av det omfattande renoveringsprogram som påbörjades 2011. Andra etappen av en större fasadrenovering av byggnadsminnet Åströmska gården i Vindelns kommun slutfördes även under sommaren.

En jämställdhetsintegrering av byggnadsminnesprocessen har påbörjats i samverkan med särskild sakkunnig i jämställdhet vid Länsstyrelsen.

Kyrkliga miljöer

I syfte att utveckla ärendehandläggningen inom kyrkliga kulturminnen har Länsstyrelsen påbörjat en processkartläggning och översyn av förbättringsområden enligt principerna i Lean filosofin. Arbetet syftar till att korta ledtiderna så att församlingarna får besked snabbare och att tid frigörs på Länsstyrelsen för mer strategiska och långsiktigt angelägna frågor.

Länsstyrelsen har deltagit i RAÄ:s workshop om klimatförändringar och kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, samt medverkat internt när länets handlingsplan för klimatanpassning togs fram.

Den årliga tillsynen är för Länsstyrelsens del ett bra tillfälle att ta upp aktuella frågor och få en överblick över tillståndet i länet. I år har Länsstyrelsen bland annat särskilt följt upp hur församlingarna gör med återlämnade kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar, samt brandskydd och utrymnings säkerhet, efter att dessa frågor ökat under det senaste året. Länsstyrelsen har även deltagit i Riksantikvarieämbetets seminarium om brandskydd i kulturhistoriska byggnader och fortsatt dialogen med Umeå Brandförsvaret om hur man kan säkerställa utrymningen i kyrkor på ett varsamt sätt.

Kulturresevat

Länsstyrelsen fattade i juni beslut om bildande av kulturresevatet Fatmomakke kyrkstad, länets tredje kulturresevat. I kulturresevatet Atoklimpen och Rörträsk har guidningar och skötsel genomförts.

Bidragsfördelning

Genom Länsstyrelsens bidragsfördelning har stöd kunnat lämnas till de mest angelägna projekten i länet. Fördelningen omfattar byggnadsvård, fornvård, landskapsvård, kunskapsunderlag, information samt diverse byggnadsantikvariska och arkeologiska uppdrag. Under 2014 beslutades totalt cirka 8,7 milj. kr till kulturmiljövård. Bidrag till byggnadsvård lämnades till 29 olika miljöer i länet, av dessa är 10 byggnadsminnen, 16 kulturmiljöer av riksintresse och ett kulturresevat. 16 utvalda fornlämningsmiljöer och kulturlandskap har vårdats under året. Statsbidrag har avsatts till olika informationsinsatser bland annat informationsportaler, boken ”Västerbotten genom tiderna” och informationsfolderar.

Bidrag (1 445 tkr) till särskilda kunskapsunderlag har lämnats, bland annat fortsättning av projekt för översyn av riksintressen i länet (etapp 5), metodutveckling av kommunala kunskapsunderlag, kvalitetssäkring av Skog- och historia, kraftverksinventering, bönhusinventering, projekt om GIS-baserat kunskapsunderlag rörande maritima kulturmiljöer och tryckning av byggnadsordningar. Dessutom lämnades bidrag till ett nationellt övergripande program för samiska kulturlandskap.

Tillsyn

Årets tillsyn har utförts enligt upprättad tillsynsplan för verksamhetsåret 2014. Länsstyrelsen har huvudsakligen genomfört tillsynen under den länsstyrelsegemensamma *Tillsynsveckan*.

Inriktning mot de nationella kulturmiljömålen

- A. *ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,*

I syfte att fler samiska och fjällnära kulturmiljöer ska vårdas och bevaras, har Länsstyrelsen under 2014 genomfört flera aktiviteter. Kontakt har tagits med sex markägare i syfte att vårda samiska kulturmiljöer. Länsstyrelsen har utifrån särskilda medel administrerat bidrag till ett nytt nationellt program för det samiska kulturlandskapet och sitter även med i styrgruppen för det programarbetet. Programarbetet har skett i bred samverkan mellan statliga myndigheter, museer samt samiska institutioner och föreningar. Länsstyrelsen har även deltagit i möten för att diskutera kommande vårdinsatser inom ”Lapplatsen”, en samisk kyrkstad i Ammarnäs.

Arbetet med bildandet av länets tredje kulturresevat avslutades i september när landshövding Magdalena Andersson under kulturhuvudstadsåret invigde kulturresevatet Fatmomakke kyrkstad. Invigningen ägde rum i Fatmomakke kyrka med drygt 100 deltagare från Svenska kyrkan, kommunen, Statens fastighetsverk, sameföreningen, Fatmomakkestyrelsen och allmänheten. Gudstjänst hölls parallellt på svenska och samiska, två guide visningar hölls, invigningen filmades och fick uppmärksamhet i media. Länsstyrelsen producerade också en informationsfolder om kulturresevatet till invigningen.

Kulturresevatet Atoklimpen – en samisk kulturmiljö, är det mest besökta turistmålet i Storumans kommun. Länsstyrelsens säsongsanställda guide har under 2014 organiserat vandringar och utfört skötsel av byggnader inom resevatet. Vandringarna organiseras i samverkan med turistbyrån i Tärnaby.

Restaurering och underhåll av den så kallade Atostugan har genomförts under året. I Kulturreseptatet Rörträsk silängar har årlig skötsel av mark och anläggningar genomförts enligt gällande skötselplan. Arbetet med att revidera skötselplanerna för kulturreseptaten Atoklimpen och Rörträsk pågår och sker i samarbete med berörda aktörer i kulturreseptaten. Syftet är att utveckla och förnya arbetet med kulturreseptaten.

Samverkan har under året inletts med reservatsförvaltningen på Länsstyrelsen för att genomföra byggnadsvård av det omfattande ladlandskapet inom naturreservatet Svansede dammängar inom Norsjö kommun.

Ett pågående arbete med revidering av länets fornvårdsprogram har fortsatt under året. Arbetet syftar till att utveckla informationen och tillgängligheten på platser som representerar länets historia.

Omfattande satsningar på byggnadsvård har för fjärde året i rad fortsatt inom kyrkstaden ”Bonnstan” i Skellefteå kommun. Här renoveras kyrkstugor där både tak och stommar ses över. Ett åtgärdsprogram inför kommande vårsatsning har under året påbörjats för Lövångers kyrkstad, också den inom Skellefteå kommun.

Miljömålsarbetet och vattenförvaltningen är exempel på två verksamhetsområden som ställer krav på goda planeringsunderlag för att kulturmiljövärdena framgångsrikt ska kunna hävdas. Länsstyrelsen har sedan tidigare skapat ett regionalt kunskapsunderlag om kulturmiljöer i vatten. Under 2014 har underlaget kompletterats med utbredning och bevarandestatus för småskaliga vattenkraftverk i länet. Kraftverksmiljöerna har inventerats, dokumenterats och värderats. Värderingarna har utmynnat i värdeklasser som visar hur angeläget det är att bevara miljöerna.

Länsstyrelsen höll under april en föredragning för Region Västerbottens kulturberedning om det gemensamma behovet av att stödja länets stiftelser och föreningar som förvaltar byggnadsminnen, värdefulla kulturmiljöer och besöksmål.

B. människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,

Länsstyrelsen arbetar med vidareutveckling av de tre informationsportaler och webbplatser som byggts upp tillsammans med länets museer. Syftet med informationsportalerna är: att förbättra tillgängligheten till kulturmiljöerna i vid bemärkelse, att effektivisera informationsspridningen mot omvärlden, att långsiktigt bygga upp allmänhetens kunskap och intresse, att främja hållbar utveckling och samverkan. Arbetet med informationsportalerna finansieras huvudsakligen genom 7:2-anslaget (531 tkr), men medfinansieras för närvarande genom museernas egna arbetsinsatser, Länsstyrelsen och Region Västerbotten.

Sevärt i Västerbottens län – en modell för regional kulturarvsturism drivs vidare genom vidareförvaltning av webbplats och besöksmål enligt befintlig modell, men framför allt är arbetet nu inriktat mot att utveckla, omorganisera och renodla verksamheten. En analyserande rapport, *Sevärt i Västerbottens län, idag och i framtiden*, har tagits fram under året. Rekrytering har påbörjats av en person som ska arbeta vidare utifrån målsättningen att genom modern teknik förena kulturmiljövärdens, naturvårdens och turismens informationsintressen på ett bättre sätt än idag. Denna person ska förankra och säkra framtida drift av informationssatsningen och besöksmålen hos kommuner och dess destinationer, sätta *Nya Sevärt* i Västerbottens län, marknadsföra den nya informationslösningen, öka intresset för de sevärda platserna och öka antalet besökare.

Hålla Hus – regional informationscentral för byggnadsvård är en regional informationsportal som berättar om byggnadsvård, byggnadstradition och samhällsplanering på webben. Inom Hålla Hus har flera hantverksblad och småskrifter producerats. Ett större seminarium arrangerades under våren om det glömda kulturarvet Masonite och ”masonitesamhället” Rundvik. Seminarier och flera byggandsvårdscaféer arrangerades under året varav ett i Lycksele med fokus på det samiska kulturarvet. Från 2014 ingår Hålla Hus i två utställningar om byggnadsvård som regelbundet visas för allmänheten och även skolor. Tre byggsatser av timmerhus för barn har beställts och kommer att finnas på museerna i Lycksele, Umeå och Skellefteå. Inom Hålla Hus har hemsidan under 2014 även utökats med information om samisk byggnadstradition.

Spår från 10 000 år – kunskapsuppbyggnad för det historiska landskapet är en informationsportal som bygger upp webbaserad information om länets förhistoria och kulturlandskap. Informationen riktas framför allt till skolor och allmänhet men även till yrkesverksamma arkeologer. Under året har Spår-arbetet bland annat inneburit att kulturmiljöer filmats för att läggas upp på Spår-sidan och därmed öka tillgängligheten, ett föredrag har hållits om möjligheter med Geocaching i kulturmiljöer och att databasen med digitala arkeologiska rapporter kompletterats med ytterligare ca 100 rapporter. Som en del i arbetet med Spår ingår revidering av länets fornvårdsprogram.

Länsstyrelsen har vidare deltagit i informationsinsatser som gjorts inom ett projekt om hänsyn till fornlämningar inom skogsbruket som bedrivits i Skogsstyrelsens och Västerbottens museums regi. Samtliga berörda handläggare har även deltagit i ett möte med Länsstyrelsen i Norrbotten, Skogsstyrelsen och länets skogsbolag om hur fornlämningar i brukad skog ska hanteras och skyddas. Detta möte resulterade även i en gemensam debattartikel som publicerades i lokala tidningar i Norr- och Västerbotten. En handläggare deltar även i en arbetsgrupp inom projektet ”*En dörr in – en gemensam inlämningsfunktion för skogsägare*”, där en webbtjänst för myndighetskontakter utvecklas.

Under 2014 har nya texter och länkar om länets byggnadsminnen börjat produceras och läggas ut på Länsstyrelsens webbplats och har kompletterats ur ett barn- och kvinnoperspektiv.

Ett pressmeddelande om den omfattande byggnadsvården inom byggnadsminnet Åströmska gården i Vindelns kommun under 2014, har särskilt fokuserat på kvinnornas historia knutet till gården.

Det kyrkoantikvariska arbetet bedrivs sedan ett par år tillbaka i allt större samverkan med Luleå stift, länets församlingar/pastorat samt med länets antikvariska konsulter. Det nya arbetssättet innebär bl.a. tätare muntliga kontakter och samråd. Länsstyrelsen kommer nu ofta in i förändringsprocesser i ett tidigare skede och kan medverka till varsamma lösningar på ett mer effektivt och proaktivt sätt. Positiva effekter är att goda exempel på lösningar kan spridas mellan olika församlingar och att strategiskt viktiga utvecklingsområden kan identifieras. Länsstyrelsen har under 2014 samverkat med Luleå stift om att förankra och dra upp ramarna för ett stiftsprojekt om förbättring och kvalitetssäkring av inventarieförteckningar. Stiftets fastighetsdagar handlade i år om förebyggande konservering och vård av kyrkliga inventarier och Länsstyrelsen medverkade med ett föredrag om kulturmiljölagens bestämmelser om inventarier, de vanligaste bristerna som framkommit vid årets tillsyn och enkla tips på hur de kan åtgärdas. Tillsynsbesöken har varit mycket uppskattade och är ett tillfälle till kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte, vilket ökat församlingarnas/pastoratens möjligheter att ta ansvar för kyrkomiljöerna på ett långsiktigt hållbart sätt.

Länsstyrelsens beslutsmodell om bidrag till byggnadsvård har uppdaterats utifrån aspekten att inkludera barn- och kvinnoperspektiv i besluten, vilket också har skett i ett bidragsärende som avsåg vård och dokumentation inför byggnadsminnesförklaring.

En ny informationsfolder om bidrag till kulturmiljövård har producerats under 2014, och uppdaterats med de nationella målen i syfte att de bidragsansökningar och projektidéer som inkommer till Länsstyrelsen i högre grad än tidigare överensstämmer med målen.

I Länsstyrelsens förfrågningsunderlag som avser uppdragsarkeologiska undersökningar ställs ofta krav på att kommunikativa insatser ska genomföras. Under 2014 har en slutundersökning i Umeå kommun genomförts i samverkan med en närbelägen grundskola. En strategi för länets uppdragsarkeologi har tagits fram i samverkan med uppdragsarkeologiska företag, Umeå universitet och länets museer. Denna strategi kommer att användas av Länsstyrelsen vid ärendehandläggning, men också vara ett stöd för arbetet med att sprida information om lagstiftning och Länsstyrelsens prövning och resultat från uppdragsarkeologiska undersökningar både inom branschen, så väl som till exploatörer och till allmänhet. Strategin syftar också till att öka kontakterna mellan forskning, undervisning och uppdragsarkeologi, bland annat genom att specificera aktiviteter där denna samverkan kan ske.

Länsstyrelsen har medfinansierat projektet *”Sydsamer – landskap och historia”* som syftar till att utveckla ny gränsöverskridande kompetensutveckling, forskning och dokumentation om sydsamisk historia och kulturlandskap för att skapa språkliga, kulturella och näringsmässiga förutsättningar.

Boken *”Västerbotten genom tiderna”* utgör den historiska stommen för Länsstyrelsens kulturmiljöstrategi. I samband med kulturhuvudstadsåret 2014 har Länsstyrelsen i samverkan med länets museer och Västerbottens läns hembygdsförbund gett ut en omarbetad andra upplaga av den 364-sidiga boken.

Länsstyrelsen har producerat en 40-sidig historik om byggnadsminnesmiljön Scharinska villan och i samverkan med Umeå kommun arrangerat en Öppet-husdag för allmänheten för informera om renoveringen av byggnaderna och lyfta fram de kulturhistoriska värdena. Länsstyrelsen har även gjort en omarbetning och nytryck av informationsskriften *”Riktlinjer för vård- och underhåll”* för byggnadsminnet Skellefteå kyrkstad.

Länsstyrelsen är representerad i styrelsen för Västerbottens läns hembygdsförbund där vi deltagit i styrelsemöten och genomfört samarbetsprojektet *”Länsunika byggnader”* i hembygdsföreningarnas ägo. Projektet syftar till att identifiera länsunika byggnader som ägs av hembygdsföreningar och sådana som hör till det tysta kulturarvet samt att skydda och skapa långsiktiga vårdavtal för dessa. Samverkande institutioner är Västerbottens läns hembygdsförbund, Sveriges hembygdsförbund, Västerbottens museum och Länsstyrelsen.

C. ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser,

Länsstyrelsen har vid elva kommunbesök under året medverkat särskilt för att utveckla samverkan kring kulturmiljöfrågor med kommunerna.

Under 2014 har Länsstyrelsen lämnat bidrag till projektet *”Brukskanalen i Robertsfors”*. Det är ett flerårigt projekt som under 2013-2015 drivs av Robertsfors kommun i samverkan med Länsstyrelsen. Inom projektet restaureras miljön längs en bevattningskanal som löper genom Robertsfors bruksområde, en kulturmiljö av riksintresse.

Kanalmiljön anpassas för att ge ökad tillgänglighet för rullstolsburna och för personer med synnedbättning genom informationsskyltar med QR-koder. Länsstyrelsen har under 2014 avsatt 230 tkr till projektet som även samfinansieras med Vattenregleringsmedel från kommunen och från Landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har under året haft särskilda samrådsmöten med berörda ägare eller representanter om hur fysisk tillgänglighet och information kan förbättras inom byggnadsminnena Bonnstan, Zakrisbo, Dalkarlså herrgård och Thurdinska gården.

D. en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Revideringen av riksintressena är ett mycket angeläget arbete för att förbättra regionalt och kommunalt kunskapsunderlag. Ett aktualiserat urval och relevant beskrivna riksintressen ökar möjligheterna för alla att förstå och ta ansvar för kulturmiljön. Med relevanta planeringsunderlag ökar förutsättningarna betydligt för att kulturmiljövården ska kunna bevaras, användas och utvecklas samt att miljömålen ska kunna uppnås. Den 1-2 oktober anordnade Länsstyrelsen samhällsutvecklingsdagar i Lycksele för länets alla kommuner. Där informerade Länsstyrelsen om det pågående arbetet med riksintresseöversynen och om det fortsatta arbetet där Länsstyrelsens förslag till revideringar kommer att arbetas fram i samarbete med Riksantikvarieämbetet och kommunerna. Synsättet i RAÄs handbok har implementerats, framför allt genom samrådsmöten med Umeå kommun där riksintressedebatten ständigt är närvarande.

Miljömålsarbetet ska visa vägen för hur de stora miljöproblemen ska lösas till 2020 och vilken miljö vi ska ha i Sverige. Arbetet är ett gemensamt ansvar och som ska lösas med en helhetssyn på landskapet. Kulturmiljön är en viktig del av miljön och i arbetet för en hållbar samhällsutveckling med en mångfald av bevarade kulturmiljöer. För att nå miljökvalitetsmålen krävs att även kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena är integrerade i planeringen, bevarandet och bruket av landskapet. Länsstyrelsen Västerbotten har en särskild inrättad tjänst som miljömålsantikvarie. Arbetet med att synliggöra och uppmärksamma kulturmiljöarbetet i miljömålssammanhang är därför särskilt prioriterat. Det innebär bland annat att tillsammans med Länsstyrelsens övriga sakområden arbeta med uppföljning, åtgärder och information om miljökvalitetsmålen med utgångspunkt i kulturmiljön. Det löpande arbetet under året har avsett indikatoruppdatering och miljötilståndsbedomning som redovisas på miljömålsportalen. Arbetet har även utförts i samband med remisser om strategier och etappmål för miljökvalitetsmålen. Miljömålsantikvarien arbetar även i styrgruppen för RUS – Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet, som syftar till att samordna länsstyrelsernas miljömålsarbete och samverka med övriga berörda parter, till exempel nationella myndigheter, kommuner och organisationer.

Länsstyrelsen arrangerade seminariet *Landsbygdens transformation – konsekvenser för kulturmiljön* under RAÄ/Riksförbundet Sveriges museers vårmöte *Tell me more* i kulturhuvudstaden Umeå. Grundfrågan för seminariet var om de nationella målen för kulturmiljöarbetet kan uppfyllas i glesbygdsområden utifrån den lagstiftning och de medel som kulturmiljövården har. Föredragshållare var två personer från Umeå universitet, en från Länsstyrelsen, en från Västerbottens museum och en journalist. Under vårmötesdagarna hade Länsstyrelsen även ett möte om aktuella frågor med RAÄ:s ledning.

Kommunala kunskapsunderlag

Länsstyrelsen har under 2014 haft en extra anställd resurs, finansierad genom 7:2-anslaget, för att utveckla ändamålsenliga kommunala kulturmiljöunderlag. Första steget bestod av intern kunskapsuppbyggnad, bland annat studier av befintliga underlag både från Västerbotten och från övriga landet samt att skapa en modell för utveckling av ett modernt kulturmiljöunderlag.

Modellen är uppdelad i två delar, Kulturmiljöunderlagen respektive Kommunens roll. Delarna hänger ihop och löper parallellt med varandra. Målet är att skapa en långsiktigt hållbar förvaltning av kulturmiljöerna i kommunen.

Den första delen av modellen beskriver arbetet med ett underlag från inventering och värdering till långsiktig förvaltning av kulturmiljöerna. En möjlighet som diskuteras är att relativt kraftigt begränsa urvalet kulturmiljöer att studera. På så sätt kan det avsättas mer tid till att skapa djupgående underlag med bredare användningsområden. Underlaget ska till exempel förhålla sig till de kommunala visionerna i översiktsplanen och samtidigt vara ett stöd i handläggningen av ärenden enligt PBL, MB och annan lagstiftning.

Den andra delen av modellen beskriver arbetsuppgifter som kommunen kan utföra på egen hand utan antikvarisk/kulturhistorisk kompetens. För att kunna skapa en långsiktig förvaltning av och förståelse för kulturmiljöerna är det viktigt att kommunen själva arbetar med detta. I detta ryms också det viktiga kommunala uppdraget att skapa delaktighet och inkludering i kulturmiljöplaneringen.

Tanken med modellen är att kunna bygga upp kulturmiljöunderlagen kumulativt. Kommunen får då möjligheten att skapa flexibla underlag på olika kulturhistoriska nivåer, beroende på vilken planeringsfas de befinner sig i. För att undvika en utdragen process och orimliga kostnader förutsätts att syfte, mål och process är tydligt preciserat på förhand.

Det andra steget bestod av extern information. Arbetet presenterades för länets kommuner under Länsstyrelsens två samhällsutvecklingsdagar med ett hundratal deltagare i oktober. Flera kommuner visade intresse för arbetsmodellen. Länsstyrelsen har därefter haft ett separat möte med en kommun om kulturmiljöunderlagens möjligheter. Det tredje steget blir att under 2015 löpande stötta och följa upp kommunernas arbete med nya kulturmiljöunderlag.

Länsstyrelsen har inom sakområdet utsett särskilda kommunansvariga som på längre sikt kommer att driva arbetet med förnyade kommunala kunskapsunderlag vidare.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 5.1**

Länsfakta kulturmiljö	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	24 183	24 015	23 678
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	78	78	77
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	69	69	69
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	51	51	51
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	153 689	153 687	153 687
Kulturresevat, antal	3	2	2
Kulturresevat, yta (ha)	989,3	972,5	972,5
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	53	53	53

Källa: Fornlämningar – Fornminnesinformationssystemet (FMIS) (www.fmis.raa.se)
 Byggnadsminnen – Länsstyrelsens förteckning över länets byggnadsminnen
 Kyrkobyggnader – Länsstyrelsens förteckning över länets kyrkobyggnader
 Riksintresseområden – Länsstyrelsens GIS-skikt, Riksintressen kulturmiljövård
 Kulturresevat – Länsstyrelsens GIS-skikt, Kulturresevat
 Andel kommuner med kulturmiljöprogram - Miljömålportalen, indikator ”Planering kulturmiljö”:

Kommentarer Tabell 5.1

Riksintresseområden: Minskningen av arealen för riksintressen härrör från tidigare inte gjorda justeringar i metadatat till GIS-skikten. AC 40 Västra Storsjö, 12,87 ha, utgick som riksintresse år 2010. Samma år utökades AC 10 Centrala Umeå med 2 ha.

Kulturresevat: Länsstyrelsen beslutade 2014 om inrättande av ett nytt kulturresevat, Fatmomakke kyrkstad.

Andel kommuner med kulturmiljöprogram: Ett kommunalt kulturmiljöprogram reviderades 2014, men innebar ingen utökning. Definitionen av begreppet kulturmiljöprogram är oklar. Återrapporteringen om kommunernas kulturmiljöprogram kommer därför att bli allt svårare att redovisa eftersom nya typer av kulturmiljöunderlag är på väg att utarbetas. De uppgifter om kulturmiljöunderlag Boverket årligen inhämtar från kommunerna utgör sannolikt en bättre och tydligare redovisning än ovanstående procentangivelse.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2014	2013	2012
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	56	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	8 168	8 430	8 473

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Riksantikvarieämbetets handläggarsystem KÄLLA

Kommentarer Tabell 5.2

Bidragssumman 56 tkr avser regleringsmedel som förvaltas av Länsstyrelsen för landskapsvårdande åtgärder på riksintresseområdet Hemavandeltat i Storumans kommun (9§ förordningen (1998:928) om bygde- och fiskeavgifter).

Bidragssumman 8 168 tkr avser utbetalningar från 7:2-anlagets fria ram för 2014 samt 7:2-anlagets bemyndigande för 2013.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 45*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,96	5,65	5,08
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	4,99	3,25	2,45
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,99	4,19	3,68
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	13 141	10 774	8 144
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,68	5,27	4,13
Antal ärenden, inkomna och upprättade	245	197	187
Antal beslutade ärenden	212	136	136
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	3	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar en ökning inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen mellan åren 2012-2014. Förändringen av verksamhetskostnader förklaras i huvudsak av att Länsstyrelsen under 2014 har beviljats fler projekt från MSB än tidigare år. Vidare har Länsstyrelsen haft ökade kostnader för skogsbrandflyg och kärnenergiberedskap.

Antalet inkomna/upprättade och framförallt beslutade ärenden har ökat markant i jämförelse med åren 2012 och 2013. Den främsta anledningen är att tillsyn enligt lagen om tillsyn om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem har skett i större omfattning än tidigare.

Andra väsentliga prestationer och resultat

I länet finns ett Regionalt råd för krisberedskap och skydd mot olyckor där landshövdingen är ordförande. Rådet träffas två gånger per år för informations- och erfarenhetsutbyte men ska också fungera som ett aktivt forum för samverkan under en kris/samhällsstörning.

Länet har under ledning av Länsstyrelsen påbörjat en regional utvecklingsprocess för samordning och inriktning enligt MSB:s nationella koncept. Det regionala rådet utgör stommen i arbetsgruppen för utvecklingsprocessen men ytterligare aktörer från länet har också knutits till gruppen. Utvecklingsprocessen bedrivs samordnat med implementeringen av "Gemensamma grunder vid hantering av samhällsstörningar" (resultatet av MSB:s projekt Ledning och samverkan). Ett fokusområde för Västerbotten är att arbeta för att kriskommunikation ska vara en självklar och integrerad del i krishanteringsarbetet. Detta accentueras som ett av fokusområdena under utvecklingsprocessen, men genomsyrar även övriga insatser kopplat till samverkan och ledning i länet.

Målet för utvecklingsprocessen är att länets krisberedskapsaktörer i januari 2016 "har väl fungerande samverkansformer för en effektiv användning av samhällets samlade resurser före, under och efter en samhällsstörning".

Som delmål ska länets krisberedskapsaktörer efter processen ha uppnått:

- samsyn gällande centrala begrepp och funktioner inom det svenska krishanteringsystemet,
- en dokumenterad överenskommelse om ramar och grunder för samverkan före, under och efter en samhällsstörning,
- etablerade samverkansrutiner för kriskommunikation.

Under processens fortskridande har behov uppstått för att se över de nätverk och samverkansforum som finns i länet inom området krisberedskap och skydd mot olyckor. En nätverkskartläggning har påbörjats som kommer att ligga till grund för eventuella förändringar av strukturerna för hur samverkan ska bedrivas såväl strategiskt som operativt i länet.

Under 2014 har en process för framtagande och återkoppling av samlad lägesbild gemensamt arbetats fram i länet samt samverkansrutiner för kriskommunikatörer i Västerbottens län.

Länsstyrelsen har anordnat flera nätverksträffar och workshops för länets beredskapssamordnare och kriskommunikatörer. För räddningstjänsterna har det anordnats en förebyggandekonferens, en dag för att ge stöd i arbetet med handlingsprogram för skydd mot olyckor inför ny mandatperiod samt en gemensam räddningschefsträff med Norrbottens län. I november anordnades en större konferens med en bred målgrupp på temat *Samverkan vid samhällsstörningar i Västerbottens län*. Konferensen, som planeras att bli årligt återkommande, är ett förankringstillfälle för den regionala utvecklingsprocessen där också fler aktörer ges tillfälle att bidra med synpunkter till arbetsgruppen.

Länsstyrelsen bedömer att det samlade arbetet inom området har ökat förmågan till samordning och inriktning vid hantering av samhällsstörningar.

Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap (TiB) har under året övergått helt till larmning via Rakel. TiB deltar i MSB:s nationella veckomöten och omvärldsbevakar i övrigt via WIS och media. TiB leder regionala avstämningsmöten i Rakel varje vecka i syfte att skapa en aktuell bild av läget i länet samt öka förmågan hos deltagande aktörer att samverka via Rakel. I december genomfördes sambandstester i Lync som ett första steg mot att kunna ersätta ett av Rakelmötena i månaden med samverkansmöte via Lync för en bredare målgrupp. Syftet är att öka länets förmåga att med hjälp av stöd för visualisering skapa och dela samlad lägesbild.

Länsstyrelsens krisorganisation har genomgått en omorganisering utifrån erfarenheter från 2013 års regionala samverkansövning Vildälv och de stormar som drabbade länet samma höst. Grundplanen för krishantering har reviderats och delplanen för sanering efter kärnteknisk olycka har fastställts. Krisorganisationens nya ledningsstruktur har testats och befästs i samband med deltagandet i Västernorrlands övning Yrkurs den 2 oktober då cirka 20 personer från Västerbottens krisorganisation deltog. Baserat på slutsatser från utvärderingen har en åtgärdsplan för vidareutveckling av Länsstyrelsens krisorganisation tagits fram. Länsstyrelsen bedömer att övningen har stärkt förmågan att samverka med andra Nordsamlän vid samhällsstörningar. Övningen gav också underlag till framtagandet av Länsstyrelsens delplan för oljeskadeskydd som ska beslutas i början av 2015.

Utbildning och övning har i övrigt genomförts enligt utbildnings- och övningsplanen. Bland annat har grund- och vidareutbildning genomförts i WIS och Rakel. Länsstyrelsen har även genomfört utbildning i WIS för externa aktörer i länet utifrån efterfrågan, vilket har ökat länets samlade förmåga att dela information och agera samordnat vid samhällsstörningar.

Länsstyrelsen har samverkat med länets aktörer vid ett antal skarpa händelser under året i samband med värmebölja och vädervarningar. Länsstyrelsen har begärt in lägesrapporter och anordnat samverkanskonferenser. Även när händelserna inte har lett till några allvarliga konsekvenser bedöms samverkan ha stärkt vår förmåga att agera samordnat vid hantering av samhällsstörningar.

Länsstyrelsen fortsätter att medverka i och bedriva samarbetet i Nordsam (samarbete mellan de sex nordligaste länen). Länsstyrelsen kan konstatera att samarbetet fortsätter att utvecklas och förstärker både Länsstyrelsens krishanterings- och kriskommunikationsförmåga och kapaciteten i det förebyggande arbetet. De sex länsstyrelserna ska kunna förstärka och avlösa varandra vid kriser och samhällsstörningar. Förutsättningarna för och förmågan till detta bedöms ha förstärkts under året, bland annat genom att rutiner och mallar för hantering av personalförstärkning har tagits fram, testats och utvärderats i ett av de gemensamma projekten som bedrivs med finansiering från anslag 2:4.

Länsstyrelsen bedriver flera projekt som kopplar till samhällets förmåga att hantera händelser med farliga ämnen (CBRNE). I ett av projekten har tester genomförts tillsammans med FOI för att undersöka effekten hos olika metoder för impaktering av kondenserad gas och vilket skydd rökdykares larmställ ger mot olika gaser. Projektet kommer att ge ökad kunskap för riskbedömningen vid insatser med kondenserad gas. I ett annat projekt har aktörsgemensamma instruktörsutbildningar för "first responders" genomförts avseende brandfarlig gas och radiak. Länsstyrelsen har också deltagit i en Nordsam-gemensam workshop för regionala samordningsfunktioner för farliga ämnen (RSF). Länsstyrelsen bedömer att de genomförda aktiviteterna inom området har bidragit till en förstärkt förmåga i länet att hantera händelser med farliga ämnen samt bättre förutsättningar för att kunna stödja varandra mellan länen.

Inom området kärnenergi-beredskap har Länsstyrelsen medverkat till en rad aktiviteter som sammantaget bedöms ha bidragit till förbättrad samverkan och förstärkt förmågan att hantera en kärnteknisk olycka. Länsstyrelsen har bland annat deltagit i arbetet med att ta fram ett förslag till en nationell beredskapsplan för hanterandet av en kärnteknisk olycka (Fö2014/150/SSK).

Inom myndigheten har processen Risk- och sårbarhetsanalys valts ut som en av de processer som ska jämställdhetsintegreras. Målet är att skapa förutsättningar för genomförande av risk- och sårbarhetsanalys med jämställdhetsperspektiv. Under året har Länsstyrelsen påbörjat metodutveckling samt genomfört kompetensutvecklingsinsats.

Länsstyrelsen har i samarbete med Polisen i Västerort (Stockholm) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomfört ett seminarium om att förebygga och hantera social oro. Polismyndigheten i Västerbotten samt Umeå kommun var även samverkansparter i detta. Länsstyrelsen har bevakat att säkerhetsfrågor beaktas i samhällsplaneringen genom att granska detaljplaner, översiktsplaner och miljöfarliga verksamheter.

Skogsbrandsbevakning med flyg har upphandlats och under året genomfördes 97 flygningar och under dessa flygningar upptäcktes 13 bränder. Länsstyrelsen har tillsammans med räddningstjänsterna, skogsbolagen och entreprenören för skogsbrandsflyg deltagit vid två skogsbrandsträffar, en före och en efter säsongen. Inblandade aktörer bedömde att säsongens insatser varit värdefulla när det gäller hanteringen av skogsbränder eftersom länet består av stora arealer med skog och svårtillgänglig terräng.

Utifrån översvämningsdirektivet har Länsstyrelsen påbörjat arbetet med Riskhanteringsplan för Vännäsby-området. Arbetet bedrivs i samverkan med Vännäs och Umeå kommuner samt internt inom Länsstyrelsen. Arbetet med samordning av beredskapsplaner för dammbrott i samverkan

med berörda aktörer har fortsatt under året. Gemensamma larmrutiner finns framtagna och avtal om larmning har av Svenska kraftnät tecknats med SOS-Alarm. Samarbete sker bland annat inom ramen för Nordsam-samarbetet. Länsstyrelsen bedömer att arbetet inom dessa områden har förstärkt vår förmåga att agera samordnat vid höga flöden och dammbrott inom såväl länet som inom Nordsam.

Länsstyrelsen har under året genomfört granskning av tidigare fattade beslut angående farlig verksamhet enligt LSO 2:4. En fortlöpande granskning sker av nya verksamheter och nya beslut fattas löpande vid behov. Bedömningen är att insatserna har gett både Länsstyrelsen och kommunerna bättre kunskaper om vilka risker som finns inom dessa utpekade verksamheter, vilket för kommunernas del ger bättre förutsättningar att ta fram relevanta insatsplaner för anläggningarna.

Länsstyrelsen har under 2014 löpande fattat beslut om skyddsobjekt utifrån inkomna ansökningar. Samtliga objektsinnehavare har informerats om att tidigare beslut måste omprövas för att gälla efter kommande årsskifte. Arbetet med genomförande av 2015 års Styrel-planering har påbörjats med information och utbildning till länets kommuner. Bedömningen är att arbetet med såväl skyddsobjekt som Styrel har gett ökade kunskaper om, och i viss mån skydd av, länets samhällsviktiga verksamheter.

När det gäller tillsyn och uppföljning har det under 2014 genomförts tillsynsbesök i sju kommuner. Länsstyrelsen har vid tillsynsbesök och räddningschefsträffar de två senaste åren uppmärksammat kommunerna på att den kommunala tillsynen av farliga verksamheter är eftersatt, och Länsstyrelsen kan redan se en förbättring där tre tillsynsbesök genomförts vid farliga verksamheter där tillsyn tidigare inte skett. Uppföljningsbesök har genomförts i fem kommuner och Länsstyrelsen kan se en ökad medvetenhet hos de besökta kommunernas ansvariga politiker och tjänstepersoner beträffande de krav lagen och kommunöverenskommelsen ställer gällande kommunens arbete med krisberedskap.

Åtterrapporering regleringsbrev

RB 64. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

De nationella målen i lagen om skydd mot olyckor (LSO) är att i hela landet bereda människors liv och hälsa, samt egendom och miljö, ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor, och att organisera räddningstjänsten så att räddningsinsatser kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Länsstyrelsen bedömer att länets kommuner i stort lever upp till de nationella målen avseende räddningstjänstens förmåga men ser att det finns brister i det förebyggande arbetet, egenkontroll, tillsyn av farliga verksamheter och i arbetet med handlingsprogrammen.

Medianresponstiderna (tid från att larmet inkommer till larmcentral och första resurs når fram till skadeplats) för räddningstjänstens insatser ligger på en jämförbar nivå med kommuner med likartade geografiska förhållanden. Under 2014 har en kommun lagt ned två av sina räddningsvärn men i övrigt har den operativa förmågan hos räddningstjänsten inte ändrats under året. Vid en jämförelse längre bakåt i tiden går det emellertid att se att styrkorna minskat i storlek och antal. En minskande och allt äldre befolkning i framförallt inlandet gör att det är fortsatt svårt att rekrytera deltidsbrandmän och sårbart för plötsliga förändringar som nedläggning eller flytt av stora arbetsplatser.

LSO-enkäten för 2013 (årsuppföljning av kommunernas arbete med uppgifterna enligt LSO), där samtliga kommuner i länet svarat, visar bland annat att fyra kommuner inte genomfört egenkontroll 2013 och tre har inte haft en tillsynsplan för 2013. Ur enkäterna går att utläsa att inte alla egenkontroller redovisas i nämnd eller fullmäktige. En majoritet av kommunerna lägger mindre resurser på förebyggande arbete – under 2013 avsatte elva kommuner mindre än en halv årsarbetskraft på tillsyn och elva kommuner en fjärdedels årsarbetskraft eller mindre på rådgivning och stöd. Det finns inga räddningstjänstförbund i länet men det sker mycket av både formell och informell samverkan och erfarenhetsutbyte mellan räddningstjänsterna. Rengöring (sotning) genomförs i tillräcklig grad men antalet brandskyddskontroller som genomförs är i flera kommuner långt ifrån vad som krävs enligt fristerna.

Kommunerna ansvarar även för tillsyn enligt LSO av farliga verksamheter. Mer än hälften av länets farliga verksamheter utgörs av dammar och kraftstationer. Flera kommuner har framfört att de upplever att de saknar tillräcklig kompetens för att genomföra effektiv tillsyn på dessa verksamheter. Samtidigt har sex kommuner i LSO-enkäten 2012 uppgett att de har två eller fler personer med kompetens för att genomföra tillsyn av farlig verksamhet. Vid en genomgång av årsuppföljningarna 2008-2013 går det att utläsa att tillsynen av farlig verksamhet är eftersatt och det finns objekt där inga tillsynsbesök gjorts under den perioden. Länsstyrelsen har påtalat denna brist vid bland annat tillsynsbesök och det går redan att se en förbättring där tillsynsbesök under 2014 genomförts på tre verksamheter där tillsyn tidigare inte utförts.

Det finns aktuella fastställda handlingsprogram för skydd mot olyckor respektive räddningstjänst i tretton av länets femton kommuner. Länsstyrelsen har vid tillsynsbesök påtalat bristen för de två kommunerna som inte har aktuellt handlingsprogram men de kommer inte anta nya handlingsprogram förrän nästa mandatperiod. Återkommande brister i handlingsprogrammen är att verksamhetsmålen är svåra att mäta och följa upp och att kopplingen till den lokala riskbilden ofta är svag.

De brister Länsstyrelsen anmärkt på i besluten efter de sju tillsynsbesök som gjorts 2014 berör i huvudsak samma områden som går att utläsa ur årsuppföljningarna.

RB 65. Inom ramen för det geografiska områdesansvaret ska länsstyrelserna följa upp de lokala risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som sammanställs enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I uppföljningen ska länsstyrelserna beskriva hur eventuella brister och åtgärdsbehov, som identifierats inom ramen för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyserna samt vid hanteringen av extraordinära händelser, omhändertagits. Det ska även framgå hur frågor rörande förmågan att ta emot internationellt stöd vid kriser och allvarliga händelser i fredstid har beaktats inom länen. Uppföljningen ska även inriktas så att den kan samordnas med uppföljningen av kommunernas användning av utbetalade medel enligt avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas uppgifter i samhällets krisberedskap.

Beskrivning av hur eventuella brister och åtgärdsbehov omhändertagits

Länsstyrelsen upplever att det generellt sett är svårt att följa upp hur åtgärdsbehov och brister identifierade i kommunernas och landstingets risk- och sårbarhetsanalyser har tillgodosetts. Det är inte möjligt att göra någon generell bedömning av hur identifierade åtgärdsbehov och brister omhändertagits utifrån underlaget i form av rapporterade uppföljningar av risk- och sårbarhetsanalyserna. Om detta ska vara möjligt ser Länsstyrelsen ett behov av att staten förtydligar hur redovisningen av planerade åtgärder och behov av ytterligare åtgärder samt uppföljningen av dessa ska genomföras.

Knappt hälften av kommunerna, det vill säga sju stycken, redovisar planerade åtgärder i sina risk- och sårbarhetsanalyser. En av dessa kommuner anger tidpunkt för när den planerade åtgärden ska vara genomförd. Fem av dessa kommuner har redovisat en uppföljning av sina risk- och sårbarhetsanalyser där de redogör för status i genomförandet för de planerade åtgärderna. För dessa kommuner är det möjligt att följa upp i vilken utsträckning planerade åtgärder har genomförts. Fyra av dessa kommuner har redovisat att de har genomfört ett större antal åtgärder än vad de redovisade som genomfört 2013. En av kommunerna fastställde sin reviderade risk- och sårbarhetsanalys först 2014 och det går därför inte att göra någon jämförelse mot tidigare år. Sammantaget är det en mindre del, knappt en tredjedel, av åtgärderna som har genomförts. Två av dessa sju kommuner har inte redovisat status för de planerade åtgärderna. En av dessa två kommuner redovisar i sin uppföljning vilka åtgärder som har genomförts under året. De redovisar två genomförda åtgärder både 2014 och året innan. Den andra kommunen har inte redovisat några genomförda åtgärder. Denna redovisningsform gör det svårt att följa upp i vilken utsträckning planerade åtgärder genomförts.

Åtta kommuner redogör i olika omfattning för förslag på åtgärder och/eller behov av ytterligare åtgärder i risk- och sårbarhetsanalysen. Tre av dessa rapporterar att de inte har genomfört någon åtgärd och fem kommuner rapporterar vilka åtgärder de har vidtagit. För dessa åtta kommuner är det inte möjligt att följa upp i vilken utsträckning planerade åtgärder har genomförts.

De åtgärder som länets kommuner rapporterar att de har genomfört är: analyser, av till exempel nätverk, behov av utökat Rakel, möjligheter till flytt av samhällsviktig verksamhet och behov av samverkan; åtgärder för ökad förmåga att hantera kriser, till exempel utarbetande och revidering av planer, rutiner och checklistor, övningar, utbildningar, informationsinsatser; investeringar för minskad sårbarhet, framförallt investeringar i reservkraft. Generellt sett utgörs få av de planerade åtgärderna av investeringar.

Landstinget redovisar inte planerade åtgärder i sin risk- och sårbarhetsanalys. Däremot redovisar de planerade och genomförda åtgärder i inrapporterad uppföljning av risk- och sårbarhetsanalysen 2013. Tre kommuner redovisar i sin rapportering 2014 åtgärdsbehov identifierade i utvärderingen av hanteringen av inträffade händelser under 2013. De händelser som åsyftas är stormen Hilde samt vattenläckor. Det rör sig om åtgärder i form av utarbetande och revidering av planer, rutiner och checklistor, analyser samt investeringar i larm och reservkraft. Länsstyrelsen gör vidare, utifrån den kännedom vi har om länets kommuner, bedömningen att åtminstone en kommun rapporterar genomförda och påbörjade åtgärder som har initierats till följd av inträffad händelse även om detta inte framgår av rapporteringen.

Uppföljning av hur frågor rörande förmågan att ta emot internationellt stöd vid kriser och allvarliga händelser har beaktats inom länet

Förmågan att ta emot internationellt stöd är inte något som länets kommuner eller landstinget behandlar i sina risk- och sårbarhetsanalyser samt uppföljningar av dessa eller i sina planer för hantering av extraordinära händelser. Länsstyrelsen har inte heller kännedom om att detta är en fråga som länets kommuner arbetar med. Ett par av länets kommuner har dock anmält intresse för att delta i den internationella övningen *Barents rescue 2015*, i vilken ett av syftena är att öva att ge och ta emot internationellt stöd. Länsstyrelsen anser att det inte är konstigt att det inte finns med då det inte finns specificerat något krav om detta i lag eller förordning. Länsstyrelsen anser även att för kommunernas del bör det primära vara att ha kännedom om resursbehov samt hur de ska göra för att få tag på dessa, oavsett om de kommer från grannkommunen eller från ett annat land. I dagsläget anser Länsstyrelsen att kommunerna i första hand bör beakta förmågan att ge och ta emot hjälp från annan kommun.

Bedömningsgrund

Enligt MSBFS 2010:6 ska kommuner och landsting regelbundet följa upp sin risk- och sårbarhetsanalys och rapportera uppföljningen till Länsstyrelsen respektive till Socialstyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Uppföljning ska rapporteras under de år i mandatperioden som risk- och sårbarhetsanalys inte rapporteras. Rapporteringen ska bland annat innehålla genomförda och planerade åtgärder som påverkar riskbilden eller de förmågebedömningar som gjorts i risk- och sårbarhetsanalysen.

Länsstyrelsen har de senaste tre åren gått ut med en skrivelse till kommunerna inför rapporteringen av uppföljningen i september som informerar om vad redovisningen bör innehålla samt hur den kan utformas. Länsstyrelsen har också i samband med skrivelse informerat om att Länsstyrelsen har till uppgift att specifikt följa upp om identifierade åtgärdsbehov har tillgodosetts.

Länsstyrelsens bedömning utgår från redogörelsen för planerade och föreslagna åtgärder samt identifierade åtgärdsbehov i redovisade risk- och sårbarhetsanalyser samt genomförda åtgärder enligt rapporterade uppföljningar. Samtliga femton kommuner har i år redovisat en uppföljning av sin risk- och sårbarhetsanalys. Att jämföra med nio kommuner samt landstinget år 2013 och åtta kommuner samt landstinget 2012.

Uppföljningen är gjord utifrån underlag i form av rapporterade risk- och sårbarhetsanalyser samt rapporterade uppföljningar 2012, 2013 och 2014. Eventuellt arbete som har genomförts i kommuner och landsting som inte finns dokumenterat i detta underlag ingår inte i bedömningen.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 5*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	52,93	51,89	51,77
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	36,94	33,92	36,46
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	40,09	40,40	43,06
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	108 987	96 736	92 108
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	47,14	47,31	46,69
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3 050	2 878	3 045
Antal beslutade ärenden	3 004	2 684	2 927
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	138	110	96
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	43 586	50 204	90 052
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 5051, Överklagande kommunens beslut enligt Miljöbalken ³⁾	43		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 5051 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande 7 länsstyrelser är 47.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2013 – 2014 förutom:

- Årsarbetskrafter som ökat på grund av projekt inom område restaurering samt övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd och tillfälliga satsningar inom miljöfarlig verksamhet.
- Ökat antal ej beslutade ärenden äldre än två år främst inom verksamheterna ”skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden” som vanligtvis har en ärendeprocess som sträcker sig längre än två år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Verksamhetsområdena Naturvård och Miljö- samt Hälsoskydd, utgör en omfattande verksamhet inom Länsstyrelsen. Närmare halva personalstyrkan arbetar med uppgifter kopplade till detta område. En betydande del av arbetet genomförs med särskilda sakanslag och uppdrag från centrala myndigheter och redovisas därigenom i särskild ordning. Sammantaget samordnas dock denna omfattande sakanslagsfinansierade verksamhet med allt övrigt myndighetsarbete som utförs med ramanslagsmedel, vilket ger en hög kostnadseffektivitet och samverkansfördelar.

Redovisningen följer ett upplägg med 6 avsnitt enligt; Prövning, Tillsyn/tillsynsvägledning, Naturvård, Miljöövervakning, Restaurering av vattenmiljöer samt projektverksamhet och Vattenförvaltning.

Prövning

Länsstyrelsen arbetar med prövning inom flera olika områden. Med prövning avses både tillståndsgivning inom miljöprövningsdelegationen, övrig tillståndsgivning som Länsstyrelsen ansvarar för samt Länsstyrelsens deltagande i prövningar och överklagningar hos Mark- och

miljödomstolen. I Västerbottens län finns flera aktiva gruvor, omfattande täktverksamhet, en pågående utbyggnad av vindkraft samt en stor del av landets vattenkraft vilket på ett tydligt sätt återspeglas i Länsstyrelsens arbete med prövning. För att ge inblick i verksamheten under 2014 redovisas följande väsentliga prestationer och resultat inom området prövning.

Tabellen nedan redovisar antal prövade tillstånd i de instanser där Länsstyrelsen varit inblandad under 2014.

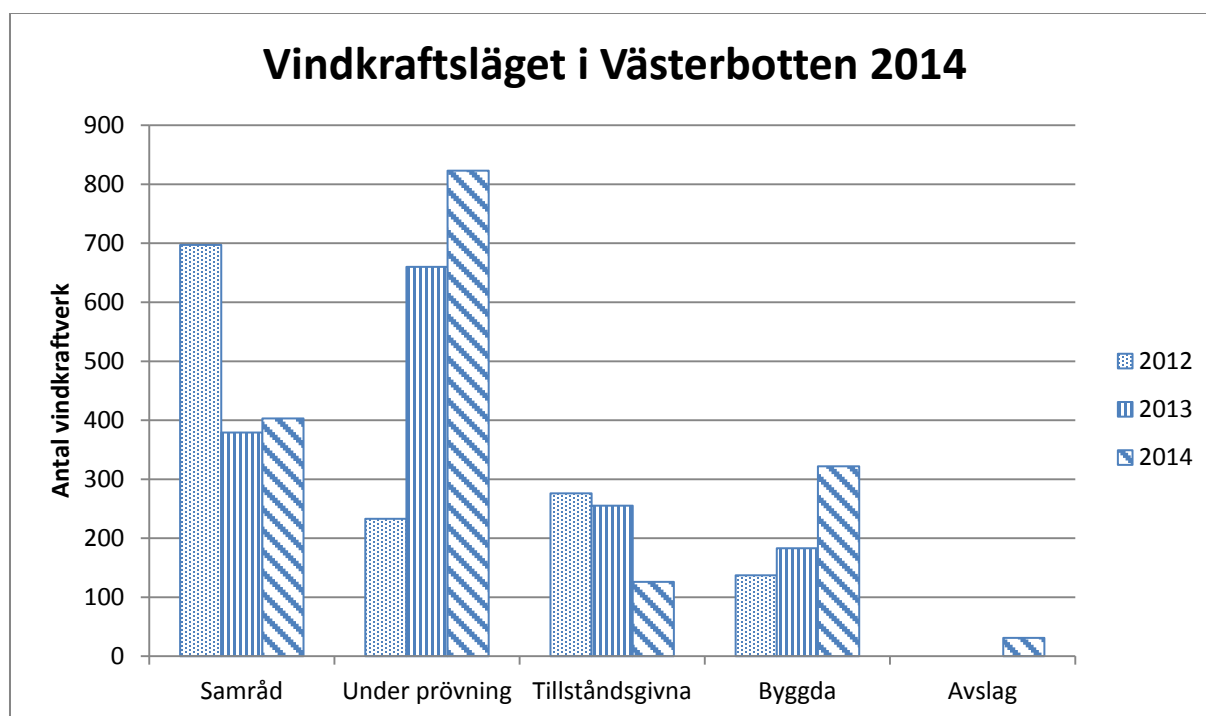
	Miljöprövningsdelegationen	Länsstyrelsen	Mark- och miljödomstolen
Gruvor	0	-	2
Industri	38	-	1
Grus- och bergtäkter	39	-	-
Torvtäkter	0	2	-
Vindkraft	10	-	-
Vatten	-	25	7

Prövning av ärenden vid miljöprövningsdelegationen i siffror

	2014	2013	2012	2011	2010
Totalt antal beslut	88	76	63	86	85
varav					
Tillstånd	45	39	38	57	60
täktverksamhet	30	32	34	42	52
vindkraft	7	3	2	5	2
övrig miljöfarlig verksamhet	8	4	2	10	6
Villkorsändring och prövotidsavgöranden	18	14	15	19	15
Övrigt	25	23	10	10	10

En stor del av ärendena är prövning av täktverksamhet. I december 2014 fanns 250 tillståndsgivna täkter och bergtippar vilket utgör ca 12 procent av landets täkter. Trenden för antalet ansökningar om bergtäkter ökar medan naturgrus minskar. Trenden för naturgrus visar på ansökningar om stora volymer med längre tillståndstid jämfört med tidigare. Även skogsbolagen som stora användare av ballastmaterial, har börjat söka tillstånd till berg- och moräntäkter.

Miljöprövningsdelegationen beslutade under 2014 i 7 tillståndsärenden för vindkraft, att jämföra med 3 under 2013. Ökningen kan förklaras med de extra resurser som tilldelats för beredning av prövningsärenden. Under året har mycket arbete lagts ned för att förbättra rutiner kring prövningsprocessen vid vindkraftsärenden. En ny processkartläggning med länkade checklistor och mallar har tagits fram som förenklar ärendehandläggningen.

Tabellen redovisar antal vindkraftsverk som var i samrådsfas 31/12 respektive år samt det ackumulerade antalet tillståndsgivna respektive byggda vindkraftverk.

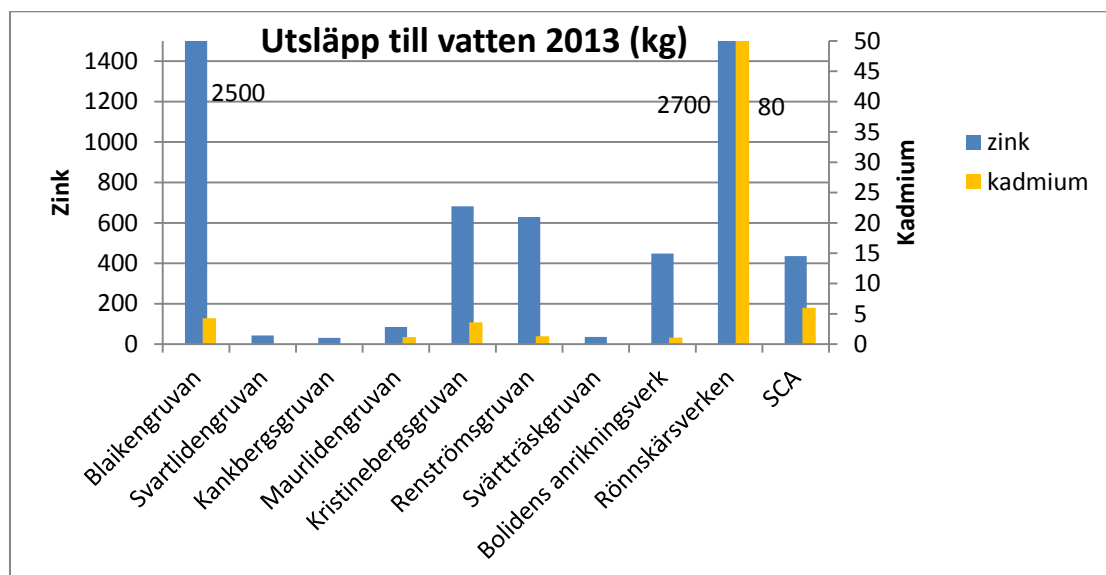
Miljöprövningsdelegationen lämnade under slutet av 2013 tillstånd till en vindkraftpark vid Blakliden, Åsele kommun. Tillståndets omfattning begränsades jämför det område som omfattades av ansökan. Beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen. Begränsningen i tillståndet gjordes utifrån motstående intressen för rennärning och naturvård. Naturvårdsintressena består bland annat i en s.k. prioriterad värdestrakt enligt Länsstyrelsens Strategi för vindbruk och känsliga naturmiljöer. Länsstyrelsens motiverade beslutet med att områdets naturvärden på landskapsnivå och betydelsen av sammankopplade områden, s.k. ”grön infrastruktur”, gjorde att delområdet i ansökan var olämpligt för vindbruk. Domstolen godtog Länsstyrelsens motivering och avslog överklagandet avseende de begränsningarna som gjorts med hänsyn till naturvård och rennärning. Detta är ett av de första ärendena i sitt slag som visar hur man i ärendehantering enligt miljöbalken kan ta hänsyn till ”gröna infrastrukturer”.

Omprövning enligt miljöbalken av övriga industriverksamheter med tillstånd enligt miljöskyddslagen pågår för närvarande vid 11 verksamheter i länet, varav cirka 6 förväntas kunna avslutas under 2015. Under 2014 avslutades 8 prövningar av miljöskyddslagstillstånd. Arbetet behöver fortgå för att återstående verksamheter i länet med tillstånd enligt miljöskyddslagen ska komma igång med omprövning successivt.

Under året har två beslut fattats om bearbetningskoncessioner för energitorv. Båda ärendena har överklagats och ligger nu hos regeringen för överprövning. Flera nya ansökningar om bearbetningskoncession för torv har kommit in för prövning under 2014 och trenden är att antalet ansökningar om bearbetningskoncession för torv fortsätter att öka.

Under hösten har Mark- och miljödomstolen meddelat en dom där de avslår ansökan om att anlägga/återuppta ett vattenkraftverk. Länsstyrelsen har lämnat flera yttranden i ärendet under två års tid och har framfört att åtgärden medverkar till att miljö kvalitetsnormen för vatten inte följs, och därmed inte kan tillåtas. Domstolen gjorde, liksom Länsstyrelsen, bedömningen att underlaget inte var tillräckligt och gav inte tillstånd för verksamheten. För att förstå vikten av prövning av miljöfarlig verksamhet ur miljösynpunkt har nedanstående diagram tagits fram.

Utsläppsdata för 2014 finns ännu inte, men under åren 2008 – 2013 motsvarar utsläppen i länet 8-15% av landets totala utsläpp av zink och kadmium. Utsläppen av zink i länet domineras under 2013 av Blaikengruvan och Rönnskärsverken, medan utsläppen av kadmium dominerades av Rönnskärsverken. I samband med den huvudförhandling som hölls i Mark- och miljödomstolen år 2013 konstaterade bolaget att ca 130 kg kadmium per år läcker ut från en lagerplats, ett utsläpp som är nästan dubbelt så stort som det utsläpp som redovisas i diagrammet. Länsstyrelsen drar slutsatsen att den genomlysning av en verksamhet som sker i samband med en omprövning kan ge viktig information för att minska påverkan på miljön.

Kristinebergsgruvan och Renströmsgruvan har under året fått nya tillstånd enligt miljöbalken. Villkoren har skärpts så att de tillåtna utsläppen av metaller från gruvorna minskat från 45 ton till 17 ton respektive från 3 ton till 1,5 ton. Vid båda gruvorna finns vattendrag där miljö kvalitetsnormen för vatten inte kommer att uppnås 2015 med avseende på kadmium, men genom ett antal åtgärder och prövotidsutredningar som föreskrivits i domarna bedömer Länsstyrelsen att normen kommer att klaras till 2021.

Tillsyn och tillsynsvägledning

Tillsyn

Länsstyrelserna har ett omfattande tillsynsuppdrag inom flera olika ämnesområden. I Västerbottens län finns bland annat en stor del av landets vattenkraft, flera aktiva gruvor samt ett stort antal täkter. För att ge en inblick i verksamheten under 2014 redovisas viktigare händelser samt andra prestationer inom området tillsyn. Vill man få en övergripande bild av kostnader och antal ärenden hänvisar vi till avsnittet "Året i siffror".

Tillsynen omfattar hela tillsynsområden och/eller avgränsade tillsynsobjekt. Inom vissa tillsynsområden kan antalet objekt som kan bli föremål för tillsyn vara mycket stort. Nedan framgår antalet miljö tillsynsobjekt inom aktuella tillsynsområden där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Tabell över tillsynsområden och antal tillsynsobjekt där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet, januari 2014.

Tillsynsområde	Antal anläggningar/områden
Tillsyn av miljöfarlig verksamhet ¹⁾	64
Tillsyn Seveso ²⁾	11
Tillsyn av tillståndspliktiga täkter	123
Tillsyn av förorenade områden ³⁾	35
Tillsyn dammsäkerhet ⁴⁾	52
Tillsyn vattenskyddsområden	118
Tillsyn av övrig vattenverksamhet ⁵⁾	1 220
Tillsyn av områdesskydd (N2000) ⁶⁾	69
Tillsyn för skydd av naturen (artskydd)	15
Tillsyn av torvtäkter	6
Tillsyn av husbehovstäkter	1 400

¹⁾ Exkl täkter

²⁾ 8 st högre nivå och 3 st lägre nivå

³⁾ Riskklass 1 och 2 där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet

⁴⁾ Konsekvensklass 1 och 2 samt inklusive gruvdammar

⁵⁾ Exkl. markavvattningsföretag

⁶⁾ Natura 2000 områden som inte även är naturreservat

Länsstyrelsen använder en särskild prioriteringsmodell för att bedöma tillsynsbehovet för den miljöfarliga verksamheten (industrieanläggningar). Modellen utgår från verksamheternas miljö- och hälsorisker och innebär att mer resurser läggs på verksamheter med stora risker. Detta ger störst miljönytta och mest bidrag till miljömålsuppfyllelse. Under året har modellen setts över och justerats utifrån ett antal miljöaspekter.

Den operativa tillsynen bedrivs huvudsakligen i samband med handläggning av ärenden och de tillsynsinsatser Länsstyrelsen genomför. Med tillsynsinsatser menas bland annat besök på plats, samråd, rådgivning samt möten med verksamhetsutövaren. Länsstyrelsen har under året genomfört 71 tillsynsbesök vid materialtäkter och 66 tillsynsbesök vid annan miljöfarlig verksamhet (industrieanläggningar).

Länsstyrelsens sevesotillsyn har genomförts i enlighet med fastställd tillsynsplan för år 2014-2019. Samtliga verksamheter har besökts under året och en ansökan om prövning har kungjorts. Se mer om utveckling av arbetssätt inom sevesotillsyn under uppdrag 49.

IED-direktivets krav, som implementerats i Svensk lagstiftning, har inneburit att Länsstyrelsen under 2014 har upprättat nya rutiner, kompetensutvecklat medarbetare inom området samt informerat företag och länets kommuner om dessa krav. Länsstyrelsen har därutöver medverkat i Miljösamverkan Sveriges projekt om tillsyn av industriutsläppsverksamheter.

Länsstyrelsen har genomfört träffar i länet med de tre största ballastföretagen samt med två medelstora ballastföretag. Detta tillsammans med berörda kommunala tillsynsmyndigheter med syftet att verka proaktivt i tillsynen för att öka exempelvis företagens efterlevnad av Länsstyrelsens villkor.

Länsstyrelsen har inom tillsynsområdet gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT) deltagit i två tredagarsinsatser tillsammans med Polismyndigheten, Tullverket och tre av länets kommuner, sammantaget rapporterades fem olika avvikelser från gällande bestämmelser.

Inom tillsynen av vattenverksamhet har Länsstyrelsen under hösten 2014 genomfört en särskild tillsynsinsats i Robertsfors kommun och granskat 20 st beslut om anmälningspliktig vattenverksamhet som tagits mellan 2009-2013. Insatsen visar att åtgärderna generellt utförts i enlighet med Länsstyrelsens beslut.

Under året har Länsstyrelsen skickat ut ett informationsblad om egenkontroll till ägare av småskalig vattenkraft i länet. Förutom att informera om vilka regler som gäller efterfrågade vi information om verksamheten fortfarande pågår för att kunna uppdatera vårt tillsynsregister.

Länsstyrelsen har under våren 2014 fått två domstolsavgöranden som visar att Länsstyrelsen har rätt att kräva kontroll av fiskvägars funktion vid vattenkraftverk och regleringsdammar. Detta är mycket viktiga domar och de första av sitt slag i Sverige. Det berörda bolaget har under hösten lämnat in kontrollprogram och kommer under vår/sommar 2015 installera fiskräknare vid anläggningarna. Tillsynsarbetet med vattenkraftverk och regleringsdammar är utdraget och kräver stora insatser, bl.a. på grund av en avsaknad av praxis på området. De avgöranden från domstol som redovisats ovan är ärenden som startades i samband med en tillfällig resursförstärkning 2012. De domar som nu börjar komma runt om i landet innebär förhoppningsvis att praxis utvecklas och att ärendena därigenom får en smidigare hantering.

Tillsynsvägledning

Västerbottens län präglas av stora avstånd och många små kommuner. Detta skapar speciella förutsättningar för tillsynsvägledningen. Länsstyrelsens tillsynsvägledning kan delas upp i rådgivande, samordnande och uppföljande tillsynsvägledning. Rådgivning sker i huvudsak genom vägledning i enskilda ärenden samt större gemensamma aktiviteter med kommunerna. Samordnande vägledning sker främst genom att Länsstyrelsen ordnar gemensamma träffar för kommunerna inom olika ämnesområden. Den uppföljande vägledningen sker i huvudsak genom kommunbesök samt en skriftlig granskning av de kommuner som tagit över tillsyn från Länsstyrelsen. Nedan redovisas viktigare tillsynsvägledande insatser som genomförts under året. Arbetet som bedrivits inom Miljösamverkan Västerbotten redovisas under regleringsbrevet uppdrag 49.

Länsstyrelsens uppföljning och utvärdering av den tillsyn som överlåtits till länets kommuner har skett genom att kommunerna besvarat ett antal frågeställningar om resurser och genomförda tillsynsaktiviteter. Kommunernas redovisning har sedan granskats och återkopplats av Länsstyrelsen. Under året har Länsstyrelsen beslutat om överlåtelse av ytterligare tillsyn av miljöfarlig verksamhet till Vännäs kommun. Länsstyrelsen har även återkallat en tidigare överlåten tillsyn av ett objekt inom Skellefteå kommun rörande gruvverksamhet.

Under 2014 har Länsstyrelsen särskilt deltagit i tillsynsvägledande insatser med fokus på järnsand för anläggningsändamål. Träffar och informationsinsatser har genomförts tillsammans med både kommuner, verksamhetsutövare och branschorganisation. Länsstyrelsen har även upprättat en skriftlig vägledning med generella råd kring handläggning av ärenden avseende järnsand för anläggningsändamål.

En stor del av Länsstyrelsens tillsyn har drivits genom regionala miljösamverkan och de projekt, seminarier med mera som genomförts under året se regleringsbrevets uppdrag 49. Länsstyrelsen har även samarbetat med centrala myndigheter i samband med deras vägledningsinsatser i länet.

Naturvård

Förstudie Vindelälven som biosfärområde

Under 2014 har en förstudie om Vindelälven som biosfärområde genomförts i samarbete mellan Världsnaturfonden, Länsstyrelsen och Vindelälvs kommunerna. Avsikten har varit att klargöra om Vindelälven har förutsättningar att fungera som ett av UNESCOs biosfärområden, ett modellområde för hållbar utveckling och om det finns ett lokalt intresse för att bidra till ett sådant arbete.

Arbetet med förstudien har genomförts av en projektledare som till sin hjälp haft stöd av en styrgrupp, arbetsgrupp och referensgrupp. Ett större antal möten och workshops har arrangerats med enskilda och representanter från näringarna, forskning och myndigheter för att samla in synpunkter och skapa delaktighet i formuleringen av målsättningar och profil för ett framtida biosfärområde Vindelälven. Det är idag mer än 80 olika organisationer som på ett eller annat sätt deltagit under arbetet med förstudien. Styrgruppen för förstudien har gemensamt utvecklat en vision om Vindelälven, ”*Biosfärområde Vindelälven – Juhtatdahka Vild, vacker och världskänd*”, som vägvisare för arbetet.

Förstudien visar att Vindelälven har mycket goda förutsättningar att uppfylla de kriterier som ställs på ett framtida biosfärområde samt kommer att bidra till såväl det nationella som det internationella biosfärnätverket.

Ett antal strategiområden med möjliga aktiviteter har identifierats under förstudien och en grov färdplan med en budget för det fortsatta arbetet på Vindelälvens väg mot att bli ett biosfärområde har tagits fram.

Nedan redovisas ett antal mindre pilotprojekt som genomförts under förstudien:

- Utredning om viktiga samiska platser och samiska namn i Vindelälvsdalen.
- Pilotstudie om möjlig framtida faunaturism.
- Utbildning i selektivt fiske och fiskeförädling till att stärka möjligheten för restauranger i älvdalen att kunna erbjuda lokalt fångad fisk.
- Seminarium har genomförts rörande naturbete och värdet av naturbeteskött med Umeåregionens upphandlingsansvariga för att öka intresset för att möjliggöra för de lokala naturbetesbönderna att kunna delta i offentlig upphandling.
- Nationell biosfärkonferens med temat biosfär som identitet och varumärke.
- Biosfärutbyte mellan Sverige och Kanada med urfolkstema.
- Studieresa med temat företagande med naturen som bas.
- Deltagande med information från Vindelälven vid UNESCOs årliga biosfärkonferens som 2014 hölls i Jönköping.
- Fototävling med omröstning av 2014 års bästa Vindelälvsbild.

Svenska MAB-kommittén (Man and biosphere) som är UNESCOs nationella organ kommer den 6 februari att besluta om Vindelälven blir en kandidat till ett biosfärområde under de kommande tre åren.

Naturvårdstillsyn skyddad natur och hotade arter

Den övergripande målsättningen för tillsynen är att lagar, förordningar, föreskrifter samt de regler och riktlinjer som Länsstyrelsen har fastställt i egenskap av upplåtare på statens mark och i skyddade områden, följs. En ytterligare målsättning för Länsstyrelsen har varit att öka den operativa samverkan och samordningen med polisen, kustbevakningen och tullen med syfte att förbättra tillsynsarbetet av skyddad natur och hotade arter.

Samarbetet fungerar bra och förutom årliga utvärderings- och planeringmöten sker regelbunden operativ samverkan med framförallt polisen. Med polisen genomförs även gemensamma tillsynsinsatser omfattande terrängkörning, artskydd, jakt och fiske.

Viktiga insatser under 2014

Under våren, efter att områden stängts för skotertrafik med hänsyn till renskötseln, genomfördes en riktad tillsyn med helikopter på Södra Storfjället, Arefjäll, Norra Gardfjället samt Södra Gardfjället. Inga skoteråkare anmäldes under insatsen. Under året i övrigt kontrollerade Länsstyrelsens naturbevakare 26 skoteråkare vilket resulterade i fyra polisanmälningar. Utöver dessa anmälningar har Polisen gjort sex stycken. Ingen av dessa totalt 10 anmälningar ledde till fällande dom. Länsstyrelsen ser ett problem i att väldigt få anmälningar leder till fällande domar. Ett problem i detta fall förefaller vara hur rättssystemet ser på det egna informationsansvaret, exempelvis var en skoteråkare får, respektive inte får, köra.

Under juni genomfördes, i samverkan med polisen och Länsstyrelsen Jämtland, en tillsynsinsats i Stekenjokkområdet med anledning av tidigare faunakriminalitet i området riktad mot fåglar. Resultatet var att ett antal personer som var på väg in i området kunde stoppas och att några personer avvisades från förbudsområdet i Jämtland. I samband med denna tillsyn fortsatte även tidigare års informationskampanj, *Öppet Öga*. Kampanjen innebär att genom information (foldrar, affischer, möten med mera) skapa kunskap och engagemang om artskyddsproblem och på det sättet engagera personer som kan rapportera problem som upptäcks när dessa exempelvis är ute och rör sig i naturen.

Miljöövervakning

Länsstyrelsen Västerbottens regionala miljöövervakningsprogram, som till övervägande del finansieras av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten, innehåller ett fyrtiotal delprogram. Delprogrammen bestående av aktiviteter som syftar till att samla in information om miljötillståndet i länet. Främst handlar det om mätningar och inventeringar av miljöparametrar. Dessa miljödata rapporteras vidare till nationella datavärddar. De aktiviteter som planerades för verksamhetsåret 2014 har genomförts och rapporterats enligt den aktivitetsplan som upprättats.

Länsstyrelsen har under 2014 reviderat det regionala miljöövervakningsprogrammet enligt riktlinjer från Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Det nya programmet ska gälla från 2015 till 2020. Programmet fastställdes av länsledningen i oktober och godkändes sedan av Naturvårdsverket i november. En rapport som beskriver det nya programmet har tagits fram. Det nya programmet innehåller endast mindre förändringar, eftersom bedömningen är att hotbilden och miljöproblemen fortsatt är detsamma.

Länsstyrelsen är formellt ansvarig för samordningen inom tre länsstyrelsegemensamma delprogram. *Grundvattenkemi i Norrland, Kustfågel i bottniska viken och Häckande fåglar i fjällen*.

Länsstyrelsen har under 2013-2014, tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och Skogsstyrelsen, ansvarat för ett projekt med titeln ”*Utveckling av övervakning av vattendrag i skogslandskapet med fokus på att följa effekter av skogsbruk på vattenkvalitet*”. Projektet finansierades med medel från Havs- och vattenmyndigheten och utredningen genomfördes av SLU. Utredningen omfattar en redovisning av erfarenheter från övervakning och forskning inom *Balåprojektet* och ger rekommendationer för övervakning av skogsbrukets påverkan på vattenkvaliteten i ett regionalt och nationellt perspektiv.

Resultat från Länsstyrelsens regionala miljöövervakning sprids via webben, rapporter samt nyhetsannonsering såsom webbnotiser och pressmeddelanden. Under 2014 har data från den

regionala miljöövervakningen publicerats i ett tiotal rapporter. Ett pressmeddelande har gått ut gällande resultat från den regionala miljöhälsoenkäten som skickades ut 2011.

Miljöhälsoenkäten, som var inriktad på barns hälsa, visade bland annat att många barn i länet får sitt dricksvatten från enskilda brunnar och att skillnaden var särskilt tydlig mellan kuststäderna och inlandet. Därmed finns en ökad risk för barn att utsättas för miljöföroreningar. Enkäten visade också att barn i Norra Sverige skyddas i mindre utsträckning mot solens UV-strålning, vilket kan medföra ökad risk för att utveckla malignt melanom.

Restaurering av vattenmiljöer samt projektverksamhet

Under året har Länsstyrelsen arbetat med att både skapa förutsättningar för och genomfört restaureringsarbeten i våra vattenmiljöer. Arbetet med åtgärder i vatten samordnas internt i en arbetsgrupp med representation från flera verksamheter. Åtgärderna kräver omfattande förberedelser som innefattar bland annat fältinventeringar, samverkan med berörda aktörer samt miljöprovning. Länsstyrelsen bedriver också flera nationellt och EU-finansierade projekt som är viktiga komplement till den ordinarie verksamheten. Åtgärderna i dessa projekt är framförallt viktiga för att miljömålen *Levande sjöar och vattendrag* och *Bara naturlig försurning* ska kunna nås.

Restaurering av vattendrag och projekt

Länsstyrelsen återställer vattendrag med höga naturvärden i Västerbottens län.

2014 har varit ett mycket gynnsamt år för restaureringsverksamheten. Dels har de fysiska förhållandena varit mycket fördelaktiga med låga flöden under stora delar av perioden. Dessutom har Havs- och vattenmyndigheten beviljat projektet *Levande laxälvar*, där restaurering av Lögdeälvsystemet i Karlsbäcken, Bjurholms kommun har påbörjats.

En tillståndsansökan för restaurering i Lögdeälvens huvudfåra inom Bjurholms kommun har lämnats in till Mark- och miljödomstolen. Den pågående restaureringen av Sävarån och Hörnån har också fortsatt i oförminskad omfattning.

Länsstyrelsen har under 2014, tillsammans med flera aktörer i länet, lämnat in en ansökan om ett 5-årigt EU-finansierat Life-projekt. Syftet med projektet *”ReBorn”* är att återställa stora delar av de flottningspåverkade sträckorna i Lögdeälvsystemet samt anlägga demonstrationsområden med syfte att visa genomförda restaureringar och visa exempel på god hänsyn mot vattenmiljöer i skogsbruket.

Inom det pågående EU-projektet *ReMiBar* har 41 stycken vandringshinder för fisk eller andra vattenlevande organismer åtgärdats under 2014, av dessa var 23 trummor och 18 dammar.

Länsstyrelsen har under 2014 drivit EU-projektet *Friskare skogsvatten*. Projektet har fått stor uppmärksamhet och deltagandet har varit högt på de olika arrangemangen. Projektet har jämställdhetsintegrerats, genom granskning av inbjudningar, val av tid för träffar och att också vända sig till barn och ungdomar, vilket varit en framgångsfaktor. Sammanlagt har 88 träffar arrangerats under perioden 30 augusti 2013 - 30 nov 2014 och nära 7 500 personer har tagit del av informationen och 32 procent av deltagarna har varit kvinnor. Projektet har också gjort en film som kommer att leva vidare efter att projektet avslutats. www.friskareskogsvatten.se

Botnia Atlantica projektet *FLISIK* är ett samarbetsprojekt mellan Finland och Sverige i Kvarken området. Projektet har arbetat med att sprida information och kunskap om vattenfrågor i skogsmiljö i modellvattendrag. Det övergripande syftet med projektet är att på lång sikt förbättra livskraften och tillståndet i alla småvatten i Kvarkenregionen. Projektet avslutades i juni 2014. Projektet höll ett miniseminarium den 21 januari med titeln *”Långsiktig förvaltning av små vattendrag”*. Ett slutseminarium hölls den 4 februari 2014, där resultaten från projektet redovisades.

Projektet ”Åtgärder för att minska påverkan från sura sulfatjordar” startade under 2014 och ska pågå till 2016. Projektet finansieras från Havs- och vattenmyndigheten och syftet med projektet är att förbättra och återskapa förutsättningar för fisk och andra vattenlevande organismer i vattendrag och kustvatten som är påverkade av sura sulfatjordar.

Kalkning

Under året har kalkning av försurade sjöar och vattendrag genomförts enligt plan. Behovet av kalk har minskat kontinuerligt sedan mitten av 1990-talet, vilket beror på ett målinriktat kvalitetsarbete och minskad försurning. Under 2014 förbrukades 7 845 ton, vilket är den lägsta noteringen sedan 1988. Under året har 14,5 mnkr utbetalats i statsbidrag till kalkning.

Uppföljningen av kalkningens vattenkemiska och biologiska effekter har genomförts som planerat. Totalt har 1 720 vattenprover insamlats och analyserats. Bottenfaunan har undersökts på 91 lokaler och elfiske har genomförts vid 234 lokaler. Dessutom har en kalkad sjö nätprovfiskats och i två vattendrag har flodpärlmusslans status undersökts.

Den vattenkemiska måluppfyllelsen i kalkade vattendrag uppgick under vårfloden till 96 procent. Jämfört med tidigare år är detta ett av de bästa resultaten som noterats. I 16 av de kalkade målsjöarna underskreds det vattenkemiska målet. Detta ger en måluppfyllelse på bara 84 procent, vilket är ovanligt svagt. Det svaga resultatet i sjöarna beror dels på att kalkningen under hösten 2013 fördröjdes till följd av en konkurs och dels på att dolomit användes som kalkmedel. Den sena kalkningen innebar att många sjöar kalkades efter isläggningen på hösten, vilket försämrade effekten under påföljande vinter. Dolomitmjöl användes vid sjökalkningen 2012 och 2013 och i efterhand har Länsstyrelsen observerat att upplösningen är för långsam och dolomit kommer därför inte att användas i framtiden.

Vattenförvaltning

Statusklassning och åtgärdsplanering

Vattenförvaltningen har under året arbetat fram underlag till förvaltningsplan och åtgärdsprogram för 2015-2021 för Vattenmyndigheterna i Bottenvikens respektive Bottenhavets vattendistrikt. Det omfattar klassningar av status och miljöproblem, påverkansanalys, förbättringsbehov, förslag till miljö kvalitetsnormer och åtgärder för länets samtliga 3 929 vattenförekomster. Arbetet har samordnats med Länsstyrelsen i Norrbotten via en gemensam databas som möjliggjort en effektiv hantering och leverans av uppskattningsvis 850 000 poster till den nationella databasen VISS.

En stor arbetsinsats har också lagts på att ta fram de underlag som ligger till grund för åtgärdsprogrammen. För de sex åtgärdsområdena i Bottenvikens vattendistrikt har underlagen publicerats på sammanlagt 121 sidor på Länsstyrelsens externa webb. Ingående kartor och tabeller är direktlänkade till VISS och uppdateras fortlöpande. För de sex åtgärdsområden som utgör Bottenhavsdelen av vårt län har underlagen publicerats som fristående dokument, som dock också är lättåtkomliga via vår webbplats.

Inför samråd

Vattenmyndighetens samråd kring förvaltningsplan och åtgärdsprogram påbörjades 1 november 2014 och pågår fram till 30 april 2015. Länsstyrelsens beredningssekreteriat har bidragit i samrådet kring förvaltningsplan och åtgärdsprogram med planering av fyra samrådsmöten och en distriktgemensam workshop i länet.

Samverkan

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att förankra och samordna Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och tillämpningen av miljökvalitetsnormer för vatten. Vår interna samverkan i enhetsövergripande etablerade arbetsgrupper har fortsatt. Den interna vattenplanen som anger hur vi samordnar och prioriterar vårt arbete med åtgärdsprogrammet har utgjort ett tydligt underlag och stöd för verksamheternas årliga verksamhetsplanering.

Länsstyrelsen har deltagit i samverkansprojektet *Projekt Umeälven* i referensgruppsmöten och i samverkan kring fältarbetsinsatser. Projektet syftar till att arbeta fram förslag på åtgärder för vattenkraftspåverkade delar av Umeälven i samverkan mellan lokalbefolkning, verksamhetsutövare och myndigheter. Slutrapport från projektet kommer att färdigställas under första halvåret 2015 och presenteras på slutseminarium i maj 2015.

Arbetet med att förankra och samordna Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och arbetet med att analysera påverkan och status på länets vattenförekomster har inneburit en aktiv dialog och en omfattande extern samverkan med vattenråd och lokala samverkansgrupper. I Bottenvikens vattendistrikt är tretton vattenråd verksamma, av dessa arbetar Länsstyrelsen särskilt med sex vattenråd.

Vattenförvaltningens externa samverkan under 2014

	Antal	Antal deltagare
Vattenråden		
Möten	14	161
Exkursioner	5	135
Seminarier	2	102
Lokala samverkansgrupper		
Möten	4	34
Vattenrådsdagar	1	70
TOTALT	26	502

Indikatorer

Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾

Biologisk mångfald	2014	2013	2012	2011	2010
Andel av Länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark (%) ²⁾	3,67%	3,65%	3,62%	3,61%	3,60%
Förekomst av rovdjur i länet	2014	2013	2012	2011	2010
Antal vargrevir med föryngringar		0	0	0	0
Vattenmiljö	2014	2013	2012	2011	2010
Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status (%)	49%	56%	65%	65%	65%
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kvantitativ status (%)	100%	100%	100%	100%	100%
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status (%)	100%	100%	100%	100%	100%
Förorenad mark	2014	2013	2012	2011	2010
Antal objekt i riskklass 1		31	28	28	16
Antal sanerade objekt i riskklass 1 (ack)		5	3	3	4
<i>varav sanerade med statliga medel (ack)</i>		3	2	2	2

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

²⁾ Skyddade arealer vid utgången av respektive år med givna urval kan ej tas ur databasen VIC-natur i efterhand. För åren 2010-2013 gjordes uttaget 2014-10-01. Ett områdes areal ligger då på det år som det ursprungliga beslutet fattades.

Källa: Metria, Viltskadecenter, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Biologisk mångfald

Länsstyrelsen i Västerbotten har under 2014 beslutat om 14 naturreservat med en samlad areal av 762 hektar produktiv skogsmark. Dessutom har 9 naturvårdsavtal med en produktiv areal på 47 hektar slutits. Ett antal av besluten kom sent på året och kan i vissa fall ha registrerats som gällande först i början av januari 2015. Ett annat sätt att mäta och värdera skyddsarbetet är markåtkomst, d v s säkerställande av planerat naturskydd genom köp och intrångsersättning till markägare. Under 2014 har vi i Västerbotten säkerställt 928 hektar produktiv skogsmark för skydd till en kostnad av 58 miljoner kronor, varav 47 hektar som naturvårdsavtal. En kommentar till tabellen är att den procentsats som redovisas är en totalsiffra för hela länet inklusive den fjällnära skogen. Länsstyrelsen har i princip bara arbetat nedanför den fjällnära gränsen sedan 1999 med utgångspunkt i miljömålet "Levande skogar" och i vår skogsskyddsstrategi. Utan det fjällnära skyddet, alltså i merparten av länet, ser skyddsläget annorlunda ut, där är mindre än 2 procent skyddat. Slutligen kan vi konstatera i en generell kommentar att Västerbotten är ett stort län med cirka 3,2 miljoner hektar produktiv skogsmark, därför innebär en procent eller en promille skyddad skog något helt annat jämfört med andra län.

Förekomst av rovdjur i länet

Västerbottens län saknar vargföryngring.

Vattenmiljö

Andelen ytvattenförekomster som når hög eller god ekologisk status har minskat från 56 procent till 49 procent. Det är svårt att härleda denna förändring till faktiska försämringar eller förbättringar i miljön av flera skäl. Dels påverkas bedömningen av att bedömningsgrundernas utformning och klassgränser har förändrats under året.

Dels har bedömningsunderlaget förbättrats och mer kunskap har tillkommit. Det bedrivs ett brett och omfattande åtgärdsarbete i länet som leder till faktiska förbättringar i vattenmiljön, men dessa kommer alltså inte till uttryck i indikatorn.

Status för grundvattenförekomster har inte förändrats

Förorenad mark

Efterbehandling av förorenade områden är en komplex process som normalt tar flera år. Indikatorn visar att vi är på väg åt rätt håll men att mycket arbete återstår.

Återrapportering regleringsbrev

RB 17. Länsstyrelserna i Dalarnas, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län ska i samråd med Sametinget och samebyarna i respektive län arbeta med förvaltningsverktyget i syfte att upprätthålla en hållbar rennäring och samtidigt bidra till en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur. Arbetet med toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur bör ske i enlighet med regeringens proposition En hållbar rovdjurspolitik (prop. 2012/13:191).

Länsstyrelserna ska i återrapporteringen redogöra för hur arbetet med förvaltningsverktyget och riskmodellen fortskrider samt redovisa skadenivån för respektive sameby.

Länsstyrelsen har under 2014 arbetat aktivt med förvaltningsverktyget i form av framtagandet av rovdjursplaner för samebyarna. Fem av Västerbottens sju samebyar (Malå, Ran, Vapsten, Vilhelmina norra och Vilhelmina södra samebyar) har ett pågående arbete med rovdjursplaner varav två är helt färdiga (Malå och Vilhelmina norra samebyar). Resterande tre rovdjursplaner kommer att färdigställas under det första kvartalet av 2015. Årets arbete har fokuserat på dialog och samverkan. I några samebyar har även diskussioner påbörjats om vilka, när och var lämpliga åtgärder kan användas för att minska förlusterna som de stora rovdjuren orsakar. Riskmodellen är ännu under utveckling och har därför inte börjat användas.

Ingen av samebyarna har räknat ut sina förluster enligt den modell som redovisats i samband med toleransnivån och Länsstyrelsen kan därför inte redovisa skadenivån för respektive sameby. Under 2014 har Länsstyrelsen inom arbetet med förvaltningsverktyget genomfört följande:

- Färdigställt och startat drift av Malå sameby rovdjursplan.
- Färdigställt Vilhelmina norra samebys rovdjursplan.
- Beslutat om förebyggande skydds jakt i ett område som samebyn, genom rovdjursplanen, beskrivit som mycket problematiskt med avseende på järv.
- Påbörjat Rans samebys rovdjursplan och genomfört tre möten.
- Beslutat om förebyggande skydds jakt i Rans sameby med syfte att minska järvtrycket i ett särskilt utpekade problemområde som samebyn i dagsläget inte kan använda fullt ut.
- Fortsatt arbete med Vapstens samebys rovdjursplan - två genomförda möten.
- Beslutat om förebyggande jakt efter järv i ett område där samebyn brukar få stora problem med järv under kalvningsperioden.
- Fortsatt arbete med Vilhelmina södra samebys rovdjursplan och genomfört ett möte.
- Deltagit i informationsmöte om förvaltningsverktyget och toleransnivån för samebyarna i Västerbotten.
- Informerat om rovdjursplaner på Länsstyrelsernas stormöte i Umeå.

RB 48. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlings- och återställningsåtgärder av förorenade områden samt arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag. Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden.

Åtgärder för att öka antalet privatfinansierade åtgärder

Länsstyrelsens arbete med förorenade områden syftar till att bidra till att miljömålet ”Giffri miljö” ska uppfyllas samt att minska behovet av statlig finansiering av efterbehandlings-åtgärder.

Länsstyrelsens strategi för att bedriva ett effektivt tillsynsarbete utgår från länets prioriteringslista över förorenade områden. Under året har Länsstyrelsen arbetat aktivt med tillsyn av prioriterade objekt för att öka antalet privatfinansierade åtgärder. Arbetet har fokuserat på nedlagda gruvor där det vid många objekt i länet finns problem med spridning av stora mängder metaller till omgivningen. Som ett resultat av Länsstyrelsens tillsynsarbete har flertalet utredningar påbörjats som ligger till grund för kommande efterbehandlingsåtgärder av gruvor. Avfallet från sulfidmalmsgruvor utgör en av länets allvarligaste miljörisker och efterbehandlingsåtgärder är ofta kostnadsintensivt omfattande. Genom att arbeta aktivt med tillsyn och att öka privatfinansierade åtgärder vid gruvområden minskar risken för statlig finansiering av efterbehandlingsåtgärder.

Under året har utredningar genomförts av privata verksamhetsutövare vid nio områden där Länsstyrelsen har tillsynsansvar. Avhjälpanåtgärder har utförts vid ett område. Även de årsrapporter som Länsstyrelsen kräver in för ett antal nedlagda gruvor har granskats och vid behov varit föremål för beslut om nödvändiga åtgärder. Länsstyrelsen har ställt krav på åtgärder vid en före detta oljehamn med flertalet ansvariga verksamhetsutövare samt beslutat om efterbehandlingsåtgärder vid en nedlagd impregneringsverksamhet. Åtgärder förväntas under nästa år.

Länsstyrelsen har under året fokuserat på kvalitetssäkring av EBH-stödet i enlighet med de riktlinjer som tagits fram av Naturvårdsverket och länsstyrelserna. Arbetet med EBH-stödet utgör ett underlag för fortsatt prioritering av tillsynsarbetet och används även som ett underlag vid fysisk planering. Kvalitetssäkringsarbetet har bland annat inneburit en översyn av objekt med avseende på status, geografisk information och branschtillhörighet. Som en del i arbetet med att öka andelen privatfinansierade åtgärder genomförs även en genomgång av objekt i branschklass 1 och 2 med syfte att se över riskklassbedömningar, ett arbete som kommer att fortlöpa under 2015.

Länsstyrelsen bedömer att förebyggande arbete är viktigt för att minska risken att nya förorenade områden uppstår. Det förebyggande arbetet sker dels genom tillsyn vid pågående verksamheter där Länsstyrelsen ställer krav på utredningar och åtgärder. Som exempel kan nämnas granskningen av en slutlig efterbehandlingsplan för en större gruvverksamhet där Länsstyrelsen förelagt om kompletteringar.

Länsstyrelsen arbetar även aktivt med att hantera efterbehandlingsfrågor i samband med prövning av miljöfarlig verksamhet. Krav på efterbehandling och motsvarande ekonomisk säkerhet har bland annat ställts vid prövningen av två av länets största gruvverksamheter.

Under året har resurserna prioriterats till att driva fram efterbehandlingsåtgärder där en verksamhet har gått i konkurs och gruvavfallet vid de två gruvorna, Blaiken och Svärträsk, hotar betydande naturvärden i området. Arbetet har varit mycket prioriterat med hänsyn till den stora efterbehandlingskostnaden och risken för negativa miljökonsekvenser, men också mycket resurskrävande för myndigheten. Ansvariga konkursbolag uppgår till tre stycken.

Länets kommuner har tillsynsansvaret för många prioriterade objekt och Länsstyrelsen har som målsättning att genomföra en effektiv tillsynsvägledning med syfte att på sikt öka privatfinansierade åtgärder. Tillsynsvägledning bedrivs kontinuerligt och aktivt i syfte att stärka den regionala samverkan när det gäller förorenade områden. Under året har det inletts ett projekt inom Miljösamverkan med syfte att vägleda kommunerna i tillsynsarbete gällande skjutbanor. Länsstyrelsen deltar aktivt i projektgruppen och projektet kommer att avslutas under 2015.

Åtgärder finansierade med statligt bidrag

Under 2014 har arbetet med statligt finansierade bidragsobjekt fortsatt varit mycket aktivt. I Västerbotten har arbete pågått på fem utredningsobjekt och fem åtgärdsobjekt. Av dessa åtgärdsobjekt har Länsstyrelsen ansökt och beviljats bidragsmedel för tre stycken objekt 2014. Projekten omfattar en total bidragssumma på cirka 25 mnkr under 2014. Den totala bidragssumman för dessa projekt i utredning respektive åtgärd är cirka 212 mnkr. Under 2014 har Länsstyrelsen tillsammans med Skellefteå kommun arbetat för att få in ytterligare ett objekt i åtgärd, genom att utreda det juridiska ansvaret som delvis finns och ansöka om bidragspengar för den del där bidrag saknas.

Länsstyrelsens samarbete med Sveriges geologiska undersökning (SGU) som huvudman är etablerat vilket gör att fler bidragsobjekt kan genomföras. Alla större kommuner i länet är också på något sätt aktiva i huvudmannskapet.

Åtgärder för att minimera oförbrukade bidrag

Länsstyrelserna har under året fortsatt arbeta för att minska mängden oförbrukade bidrag. Arbetet har liksom tidigare år skett i samarbete med Naturvårdsverket.

Länsstyrelsernas arbetsgrupp för bidragssamordning genomförde i april ett möte med Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Syftet med mötet var att ge Naturvårdsverket och länsstyrelsernas bidragssamordningsgrupp möjlighet att informera om och tillsammans med SGU diskutera det gemensamma arbete som bedrivs för att minska andelen oförbrukade bidragsmedel. Vid mötet diskuterades några av de åtgärder som länsstyrelserna och Naturvårdsverket genomfört hittills, och förslag till ytterligare åtgärder. SGU gavs möjlighet att redogöra för sin roll och sina erfarenheter av bidragshantering i egenskap av huvudman. Länsstyrelsen har även genomfört separata möten med Naturvårdsverket för att diskutera det fortsatta arbetet med att minska mängden oförbrukade medel.

Som ett resultat av det arbete som länsstyrelserna hittills genomfört har mängden oförbrukade bidrag minskat väsentligt. De bidragsmedel som nu finns på länsstyrelserna över årsskiftena är uppbundna till specifika projekt. Länsstyrelsen återbetalar eller omfördelar eventuellt bidrag som inte längre behövs i ett projekt. Detta sker i samråd med Naturvårdsverket.

Det arbete som nu sker fokuserar i hög grad på att ta fram åtgärder för att minska osäkerheter i de enskilda projekten och förbättra återkopplingen mellan olika aktörer. Genom säkrare ekonomiska analyser i bidragsansökningar, minskade projektrisker och med rätt uppföljning kan mängden oförbrukade bidrag hållas nere. Med hänsyn till efterbehandlingsprojektens karaktär av hög komplexitet och omständigheter som myndigheterna inte råder över, är det Länsstyrelsens bedömning att det alltid kommer att finnas oförbrukade bidrag över årsskiftena.

Under slutet av 2014 har länsstyrelsernas bidragssamordningsgrupp tagit initiativ till att genomföra en nationell dag för landets kommunala huvudmän under början av 2015. Ett av syftena med träffen är att informera kommunerna om förutsättningarna för bidrag och ha en dialog kring de faktorer som påverkar bidragshantering. Kommunerna är en mycket viktig aktör i arbetet med att minska mängden oförbrukade bidragsmedel.

En annan åtgärd som påbörjats under året är att se över åiterrapporteringen av bidragsprojekt. Att utveckla och förbättra åiterrapporteringen av bidragsprojektens ekonomi är avgörande för att möjliggöra en uppdaterad och effektiv övergripande ekonomihantering. Representanter från länsstyrelserna bidrar i arbetet som drivs av Naturvårdsverket.

RB 49. Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att generationsmålet och miljökvalitetsmålen nås och att uppkomst av olägenheter för människors hälsa och miljön motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Hur arbetet för att effektivisera och utveckla tillsynen avses fortsätta samt beskriva de förändrade rutiner och arbetsmetoder som genomförts för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn,
- tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras,
- vilken betydelse tillsynen har för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen samt vilka konsekvenser få egeninitierade tillsynsinsatser får för möjligheterna att uppnå målen, samt
- hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan i de län där sådana projekt bedrivs.

Formerna för länsstyrelsernas åiterrapportering ska utformas i dialog med Naturvårdsverket

Effektivisera och utveckla tillsynen

Arbetet med att effektivisera och utveckla tillsynen på regional nivå pågår kontinuerligt och avser att fortsätta i olika samarbetsformer även under 2015.

Länsstyrelsen har under året arbetat aktivt med att utveckla metoder för planering, genomförande och uppföljning av tillsynsarbetet. Under hösten har ett studiebesök genomförts vid en kommun för att ta del av goda exempel på miljömålsstyrd tillsyn och framgångsrika arbetssätt. Utvecklingsarbetet på Länsstyrelsen har resulterat i en förbättrad resursplanering, ökad uppföljning av mål och aktiviteter samt ett antal mallar som underlättar och förbättrar det praktiska tillsynsarbetet. En gemensam kompetensdag har genomförts med fokus på effektiv styrning av offentlig verksamhet.

Länsstyrelsen har en förbättringsgrupp som träffas regelbundet (2 gånger/mån). Ett fokusområde under året har varit mallar och digitala beslut. Digitala beslut används i dagsläget fullt ut i ärendehanteringssystemet Platina.

Länsstyrelsen har 2014 för andra året i rad genomfört en gemensam *Tillsynsvecka*. Syftet med veckan är att stärka Länsstyrelsens tillsynsarbete genom att öka samverkan och utbytet mellan de olika tillsynsområden som Länsstyrelsen ansvarar för.

Prioriteringsmodellen för sevesotillsyn har utvecklats samt kompletterats med en riskanalys. Syftet har varit att ytterligare säkerställa att genomförda tillsynsinsatser bidrar till största möjliga nytta för miljö, säkerhet och samhälle. Länsstyrelsen har även påbörjat ett arbete med att dokumentera interna och externa arbetsprocesser och rutiner i syfte att effektivisera och standardisera våra arbetssätt.

Antalet 12:6 samråd kring förbättring och förstärkningar av elledningar har fortsatt öka. För att möjliggöra en snabb handläggning av ärenden har det under året genomförts möten med ett par stora aktörer i branschen för att gå igenom den E-tjänst som finns och vilka krav som ställs på underlagsmaterial i olika ärenden. Information om den E-tjänsten som finns för samråd enligt 12:6 har också skickats ut till övriga verksamhetsutövare som skickat in anmälningar till Länsstyrelsen och det har resulterat i att en större andel av anmälningarna kommer in genom E-tjänsten.

Fokus när det gäller hantering av anmälningspliktiga vattenverksamheter har under 2014 varit att öka kundfokus och effektivisera handläggningen, bl.a. utifrån resultaten av den senaste brukarundersökningen. För att uppnå detta har Länsstyrelsen tagit fram en ny ifyllningsbar blankett och förbättrat informationen på hemsidan. Remisshanteringen vid anmälningsärenden har ändrats i syfte att enbart remissa ärenden där Länsstyrelsen särskilt önskar kommunernas synpunkter. Detta effektiviserar inte bara hanteringen hos Länsstyrelsen utan minimerar också onödiga remisser till kommunen och bidrar till kortare handläggningstider.

Tillsynsområden som kan utvecklas och förbättras

Länsstyrelsen ska enligt Vattenförvaltningens åtgärdsprogram säkerställa att verksamhetsutövare genomför nödvändig egenkontroll och har de kontrollprogram som behövs för att möjliggöra en bedömning av verksamhetens inverkan på statusen i vattenförekomster. Det är fortfarande oklart vilka kontrollkrav vi som tillsynsmyndighet kan ställa på en enskild verksamhetsutövare, vilket gör det svårt att uppfylla åtgärds punkten. För vattenverksamheter som bedrivs med stöd av tillstånd från äldre lagstiftning än miljöbalken finns det en uppfattning bland flera verksamhetsutövare att reglerna om egenkontroll och kontrollprogram inte gäller deras verksamhet. Detta både försvårar tillsynen och gör att den tar mycket tid.

Havs- och vattenmyndigheten har utrett hur mycket tid vattenhandläggarna i Sverige lägger på tillsyn. Utredningen visar att det i hela Sverige läggs ca 16 årsarbetskrafter på tillsyn (händelsestyrd och egeninitierad). Av denna tid läggs endast sex årsarbetskrafter på den egeninitierad tillsyn. Möjligheten att genom tillsyn säkerställa miljöbalkens mål och uppfylla uppdragen i åtgärdsprogrammen är i och med detta mycket begränsad. En möjlighet att förbättra situationen är att införa årliga tillsynsavgifter för vissa större vattenverksamheter och att dessa avgifter, inkl. timavgift för tillsyn, ska gå direkt till tillsynsmyndigheten.

Vattenverksamhetsutredningens slutbetänkande visar att det krävs en omfattande resursförstärkning till Länsstyrelsen för arbete med tillsyn av bl.a. vattenkraftverk och dammar för att Sverige ska kunna uppfylla sina åtagande enligt ramdirektivet för vatten inom de fastställda tidsramarna.

Betydelser och konsekvenser av tillsynen

Länsstyrelsens tillsynsarbete har stor betydelse för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. I princip berörs tillsynen vid varje anläggning av ett eller flera miljömål och allt tillsynsarbete är miljömålsfokuserat.

Av Länsstyrelsens prioriteringsmodell för planering av tillsynsresurser framgår hur många och vilka miljömål som berörs av de olika industriverksamheterna där Länsstyrelsen har tillsyn. Mer tillsynsresurser läggs på verksamheter som berör många miljömål och som har stora utsläpp till miljön.

Tillsynsarbetet är av mycket stor betydelse för att minska utsläppen av föroreningar till våra vattendrag och uppnå miljömålen. Av Länsstyrelsens redovisning över utsläppsdata 2008-2013 (tabell ovan) framgår att det är stora mängder av bland annat zink och kadmium som släpps ut från våra större industrianläggningar. Utsläppen från dessa anläggningar berör bland annat miljömålen Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet och Levande sjöar och vattendrag. Genom ett aktivt och förebyggande tillsynsarbete kan vi tillsammans med verksamhetsutövarna påverka och minska utsläppen av föroreningar till våra vattendrag och verka för att miljömålen uppnås.

Ett annat exempel är tillsynen av vattenkraftverk och dammar som beskriv ovan. Underskottet i egeninitierad tillsyn inom detta område medför att många verksamheter bedrivs utifrån 1918 års vattenlag. Utan aktiv egeninitierad tillsyn inom detta område kommer det att bli svårt att nå miljömålet om levande sjöar och vattendrag.

Länsstyrelsens egeninitierade tillsynsarbete innebär generellt att vi kan arbeta mer förebyggande för att hindra utsläpp till miljön, istället för att agera först på en händelse när ett utsläpp redan har skett. Ett förebyggande arbete kan till exempel innebära att Länsstyrelsen fokuserar på verksamhetsutövarnas egenkontroll och hur den kan förbättras för att minska risken för påverkan på miljön. Konsekvensen av få egeninitierade insatser blir således att det förebyggande arbetet minskar och risken för negativ påverkan på miljömålen ökar.

En fråga som Länsstyrelsen har diskuterat och fokuserat kring är hur vi kan mäta den effekt som tillsynsarbetet innebär. Detta är ett utvecklingsområde som är viktigt för att mer konkret visa tillsynens betydelse utifrån olika miljöaspekter.

Miljösamverkan Sverige

Under 2014 har Miljösamverkan Sverige arbetat med följande projekt:

Tillsyn markavvattning

Syftet med projektet är att skapa gemensamma utgångspunkter för en väl fungerande miljöbalkstillsyn av markavvattningsföretag. Arbetet startade i september 2012. Projektet förlängdes och skulle ha avslutats i maj 2014 men arbetet har fått skjutas fram och nytt avslut beräknas till februari 2015.

Gruppmedlemmar:

Andersson	Sara	Länsstyrelsen Uppsala
Johansson	Tomas	Jordbruksverket
Hammarberg	Mia	Miljösamverkan Sverige

Behovsutredning del 1

Syfte med projektet har varit att försöka skapa en tankemodell kring behovsbedömningen av olika tillsynsobjekt, för att på det sättet få fram en mer enhetlig målbild av tillsynsbehovet som kan leda till mer jämförbara behovsutredningar. Genom att identifiera länsstyrelsernas tillsynsuppdrag, utifrån den föreslagna tankemodellen, vill projektet bidra till att få fram en sannare bild av vad ett verkligt tillsynsbehov är. Projektet pågick under perioden september 2012 till juni 2014.

Gruppmedlemmar:

Forsén	Britt	Länsstyrelsen Stockholm
Sahlin Skoog	Lotta	Miljösamverkan Sverige
Svenning	Margaretha	Länsstyrelsen Skåne
Åkesson	Amelie	Länsstyrelsen Skåne

Behovsutredning del 2

Det tidigare projektet om behovsutredningar resulterade i en rapport med beskrivning av en modell för utarbetade av behovsutredningar, en rubrikmall till hjälp för det praktiska arbetet, samt en webbenkät för bedömning av tillsynsbehovet för registerobjekt. Diskussionen behöver fortsätta mellan länsstyrelserna och med centrala myndigheter om vad som är ett realistiskt/verkligt tillsynsbehov. Den modell som tagits fram behöver testas av ett antal län för att se hur väl den fungerar och hur den behöver utvecklas. Projektet startade hösten 2014 och beräknas fortsätta under den första delen av 2015.

Gruppmedlemmar

Bernelid	Carl Johan	Länsstyrelsen Blekinge
Pettersson	Lena	Länsstyrelsen Stockholm
Höök	Ingela	Miljösamverkan Sverige
Iseskog	Elin	Länsstyrelsen Östergötland
Martinsson	Agneta	Länsstyrelsen Jönköping
Sahlin Skoog	Lotta	Länsstyrelsen Västra Götaland

LAV (lagen om allmänna vattentjänster) och VA-planering

Projektgruppen tagit fram ett handläggarstöd för länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Handläggarstödet bygger på den vägledning som Miljösamverkan Sverige tog fram inom projekt Samla avlopp år 2009. Förutom handläggarstödet har projektet arbetat fram en informationsbroschyr om LAV riktad till kommunerna och ett förslag till webbtex för länsstyrelsernas webbplatser. Projektet pågick under perioden augusti 2013 till oktober 2014.

Gruppmedlemmar:

Hasselquist	Helena	Örebro kommun
Hübinette	Maria	Kungälv kommun
Påledal	Anna-Stina	Länsstyrelsen Östergötland
Svensson	Annika	Länsstyrelsen Västra Götaland
Wapen	Henrik	Länsstyrelsen Värmland
Höök	Ingela	Miljösamverkan Sverige

Kartläggning och utveckling av befintliga handläggarnätverk

Projektets syfte är att få överblick av existerande nätverk inom miljöbalkens områden, vilka nätverk som är aktiva, de handläggarträffar som arrangeras samt kartlägga aktiviteter bakåt i tiden, vilka samarbeten som finns mellan nätverk och centrala verk och intresset inom nätverken för att utveckla arbetssättet, t ex att utveckla nuvarande sändlistor och utveckla intranätets möjligheter. Projektet pågick under tiden september 2013 till april 2014.

Gruppmedlemmar:

Lif	Carina	Miljösamverkan Sverige
Höök	Ingela	Miljösamverkan Sverige

Informationsmaterial Artskydd

Syftet med projektet är att underlätta för Länsstyrelsens handläggare inom den förebyggande tillsynen. Bättre och enhetlig information till allmänhet och verksamhetsutövare kan öka förståelsen för artskyddet och minska risken för artskyddsbrott. Gemensamt nationellt informationsmaterial ger en mer likriktad tillämpning av artskyddsbestämmelserna. Projektet startade våren 2014 och beräknas pågå fram till april 2015.

Gruppmedlemmar

Fritz	Anna-Lena	Länsstyrelsen Gotland
Kjällander	Mia	Länsstyrelsen Östergötland
Levenskog	Per	Länsstyrelsen Skåne
Lif	Carina	Miljösamverkan Sverige
Månsson Wikland	Johanna	Länsstyrelsen Örebro
Strömvall	Lena	Länsstyrelsen Västmanland
Westerlind	Urban	Länsstyrelsen Uppsala

IED-tillsyn

Syftet med projektet är att ta fram ett webbaserat handläggarstöd som kan skapa tydlighet, samsyn och likriktning i tillsynen av industriutsläppsverksamheter. Detta är ett nytt område för tillsynsmyndigheterna och det är angeläget att vi arbetar på ett likartat sätt. Målgruppen för handläggarstödet är såväl länsstyrelserna som kommunerna. Projektet startade våren 2014 och avslutas i april 2015 med webinarier där vi presenterar det nya handläggarstödet.

Gruppmedlemmar

Nordlander	Sandra	Länsstyrelsen Västerbotten
Dimming	Elisabet	Länsstyrelsen Västra Götaland
Johansson	Malin	Naturvårdsverket
Lif	Carina	Miljösamverkan Sverige
Sundberg	Li	Länsstyrelsen Jönköping
Thor	Sören	Länsstyrelsen Västernorrland

Hantering av massor

Syftet är att undersöka hur situationen ser ut avseende hanteringen av massor i landet. Det har tagit lång tid att bemanna projektet. Inte förrän sent under 2014 kom en projektgrupp på plats. Arbetet kommer därför inte att starta på allvar förrän vintern 2015. Vi räknar med att slutföra projektet under 2015.

Gruppmedlemmar

Gumesson	Carina	Länsstyrelsen Östergötland
Hubinette	Per	Länsstyrelsen Västra Götaland
Lif	Carina	Miljösamverkan Sverige
Lindahl	Anna	Länsstyrelsen Gävleborg
Nyberin	Emelie	Malmö Stad
Svenning	Margareta	Länsstyrelsen Skåne
Weber-Quarfort	Theresa	Länsstyrelsen Gotland

Tillsynsstrategi energitillsyn

Projektet tar fram handläggarstöd för energitillsyn som länsstyrelserna, men även andra tillsynsmyndigheter, ska kunna använda. Genom detta skapas förutsättningar för att genomföra en länsstyrelsegemensam tillsynsinsats inriktad mot energihushållning inom tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Det huvudsakliga arbetet i projektet sker hösten 2014. Projektgruppen kommer även att administrera en länsstyrelsegemensam samarbetsyta under 2015 och genom detta ge stöd till de länsstyrelser som bedriver energitillsyn.

Gruppmedlemmar

Adolfson	Anders	Länsstyrelsen Dalarna
Andersson	Per	Naturvårdsverket
Berg	Martina	Energimyndigheten
Fröberg	Ann-Sofie	Länsstyrelsen Blekinge
Hansson	Niklas	Länsstyrelsen Skåne
Holmgren	Torbjörn	Länsstyrelsen Gävle
Höök	Ingela	Miljösamverkan Sverige

Övriga aktiviteter

I januari 2014 genomfördes två webinarier kring handläggarstödet ”Samråd enligt 6 kap”. Intresset från länsstyrelserna att delta var stort. Projektet Behovsutredning del 1 höll en workshop den 4 februari 2014 på Länsstyrelsen i Stockholm där 18 länsstyrelser var representerade.

Miljösamverkan Sverige arrangerade 21-22 oktober 2014 en tillsynsutbildning med ca 60 kursplatser.

Miljösamverkan Västerbotten

Länsstyrelsen har under året medverkat aktivt i Miljösamverkan Västerbotten som är ett forum för samverkan mellan kommuner, Länsstyrelse, Region Västerbotten och näringsliv i frågor som rör tillsyn och prövning enligt miljöbalken.

Följande projekt har genomförts inom Miljösamverkan Västerbotten under 2014:

Enskilda avlopp

Länsstyrelsen har medverkat i projektgruppen för enskilda avlopp. Projektet omfattar framtagande av ett uppdaterat handläggarstöd med checklistor och mallar, utbildningsmaterial för maskinentreprenörer och informationsbroschyr till fastighetsägare som planerar att anlägga avlopp. Under hösten genomfördes en seminariedag med entreprenörer och handläggare.

Externa boenden

Under hösten 2014 genomfördes ett projekt om externa boenden som inkluderar 1) boenden för tillfällig arbetskraft (ex bärplockarboenden), 2) migrationsboenden, 3) hotell och vandrarhem samt 4) vårdboenden. Projektet syftar till att utveckla gemensamma bedömningsgrunder för att underlätta miljö- och hälsoskyddshandläggarnas myndighetsutövning. Länsstyrelsen medverkar i projektets referensgrupp.

Energi

Länsstyrelsen, i samarbete med miljösamverkan Västerbotten och Energimyndigheten, anordnade den 9 april en utbildningsdag inom energi som kommunernas energi- och klimatrådgivare och miljöinspektörer var inbjudna till. Fokus låg på generell energikunskap samt hur miljöbalken kan tillämpas avseende energitillsyn.

Skjutbanor

Under hösten har ett projekt om skjutbanor påbörjats. Projektet kommer att fokusera på tillsyn av skjutbanor utifrån den föroreningsproblematik som kan förekomma. Länsstyrelsen deltar i projektgruppen.

Följande temadagar och seminarium har genomförts inom Miljösamverkan Västerbotten 2014:

- Nya lösningar på byggnadsrelaterad ohälsa, 11 februari 2014.
- Småskalig biobränsleeldning, - emissioner, halter och hälsorisker 21 maj 2014.
- LAV (Lagen om allmänna vattentjänster) och kommunernas ansvar, träff med Miljösamverkans ägargrupp/presidierna, 14 maj 2014.
- Buller seminarium, 28 november 2014.

RB 50. Länsstyrelserna ska i sitt arbete med biologisk mångfald och naturvård särskilt:

- skydda och förvalta värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljö kvalitetsmål samt åtaganden inom EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Bevarande av värdefulla skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,
- fortsätta arbetet med skydd av marina områden
- fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt
- se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer.

Skydda och förvalta värdefulla naturområden

I december 2005 fastställdes den regionala strategin *Strategi för formellt skydd av skog i Västerbottens län*. Strategin utgör ett viktigt styrdokument för det fortlöpande regionala

skyddsarbetet för formellt skydd av skog. Idag har drygt 80 procent av det regionala målet (34 000 ha) för värdefull skogsmark säkerställt genom köp av mark och avtal om intrångsersättning. Därtill ska läggas den stora markbytesprocess mellan Naturvårdsverket, Sveaskog och de stora skogsbolagen samt kyrkan, det så kallade ESAB-projektet.

Under 2014 har dessa bytesaffärer inneburit att Länsstyrelsen Västerbotten fått 9 områden från SCA med en samlad areal av 1 204 ha och 54 områden från Holmen skog omfattande 7 175 ha produktiv skogsmark. Det är sammantaget betydande arealer produktiv skogsmark som hyser gammal skog med mycket höga naturvärden som överförs i statens ägo för kommande reservatsbildning. Det innebär i praktiken att det gamla regionala miljömålet på 34 000 hektar produktiv skogsmark som skulle nås till 2010 nu är uppnått med god marginal (28 200 + 8 379 = 36 599 ha).

Länsstyrelsen har med utgångspunkt i den regionala strategin under året:

- Genomfört ett antal träffar med samtliga större skogsbolag. Här har ansvarsfördelning och skydd av värdefulla skogar samt samordning mellan formellt och frivilligt skydd diskuterats och planerats. Länsstyrelsen har också presenterat de nya nätverks- och landskapsanalyserna för bolagen som nyttjar den nya kunskapen som underlag i sitt planeringsarbete.
- Fortlöpande haft kontakt med Skogsstyrelsen angående planering och genomförande av det formella skyddet i länet. Detta arbete har under året intensifierats inom ramen för Kometprogrammet där delar av länet utgör ett av fem försöksområden i landet. Även i detta arbete utgör den regionala strategin ett grunddokument.
- Förhandlat och säkrat markåtkomst inom ett stort antal planerade reservat. Totalt har ca 1700 hektar varav 750 hektar produktiv skogsmark (inklusive Naturvårdsavtalet) säkrats till ett värde av 51 mnkr.
- Hanterat cirka 80 avverkningsanmälningar som berört skogar med höga naturvärden, där vissa högt prioriterade områden går in i ett skyddsarbete medan många avverkningar av skyddsvärda skogar har fått släppas igenom utan skyddsarbete.

Särskilt om arbetet med Naturvårdsavtal:

- Under 2014 har Länsstyrelsen träffat 1 överenskommelse om naturvårdsavtal med en enskild markägare.

Skydd av marina områden

Länsstyrelsen Västerbotten arbetar långsiktigt med marint områdesskydd och tog år 2008 fram en länsstrategi för skydd av havs- och kustmiljöer. Det marina skyddsarbetet i länet innebär både att bilda nya naturreservat eller Natura 2000-områden och att förbättra kunskapen om länets havsmiljö.

Länsstyrelsen har under 2014:

- Påbörjat skyddsarbete i ett nytt marint område - Tavasten.
- Fortsatt förhandlingar med mark- och vattenägare i Malören-Vånören.
- Utrett ett område som kan bli aktuellt att föreslås som nytt marint Natura 2000-område med avseende på naturtypen 1650, smala Östersjövikar.

I syfte att förbättra kunskapen om havsmiljön och skapa heltäckande kartor över värdefulla naturtyper har Länsstyrelsen under året:

- Genomfört och deltagit i två internationella samarbetsprojekt med stöd från Botnia-Atlantica programmet. Inom *SUPERB* (Standardiserad Utveckling av Planering och

Ekologiska Redskap för Bottniska viken) har vi tagit fram heltäckande kartor över undervattensbiotoper och naturvärden vid Holmöarna (www.ultra-superb.eu). Inom *SeaGIS* (Stöd för ekosystembaserad planering av havsmiljön med hjälp av Geografiska Informations System) har vi sammanställt geografiska data över länet och gjort dem tillgängliga i en webbaserad karttjänst (www.seagis.org).

- Tagit fram en undervattenskarta över hela Kvarken som baseras på HELCOMs klassificeringssystem av undervattensbiotoper. Länsstyrelsen bedömer att underlagen kan nyttjas för både områdesskydd och havsplanering.
- Koordinerat en nationell uppföljning av naturtypen 1140, blottade ler- och sandstränder för att förbättra kunskapen om utbredningen av Natura 2000-naturtyper och dessutom utvärderat möjligheterna att nyttja flygfoton för att identifiera naturtypen.

I och med att naturreservatet Örefjärden-Snöanskärgården fastställdes av regeringen i maj 2014 så uppgår den formellt skyddade havsarealen i länet till närmare åtta procent.

Artbevarande, rovdjurspolitiken och friluftslivet

Gällande arbetet med artbevarande har Länsstyrelsen under 2014 särskilt:

- Fortsatt arbetet med bevarandeåtgärder för den akut hotade fjällräven. Rävskabben som upptäcktes på fjällrävarna i Stekenjokk under 2013 blossade upp under vintern 2014 och en intensiv medicinering har genomförts under 2014. Trots skabbutbrottet blev 2014 ett bra fjällrävsår med minst tio valpkullar födda i Västerbotten.
- Inlett ett arbete för att identifiera tallskogsområden i Västerbotten där det finns särskilt goda förutsättningar att bevara hotade insektsarter som lever på tallved. Materialet kommer att ligga till grund för kommande samarbete med skogsnäringen för att rikta frivilliga naturvårdsåtgärder till områden där de ger bäst effekt.
- Verifierat att bandnate finns kvar på en lokal i Skellefteälvens mynning där den inte påträffats sedan 1976.
- Återinventerat äldre lokaler för liten aspgelélav och hårig skrovellav. För hårig skrovellav konstaterades en sannolik minskning av arten på en av två lokaler, vilket kan komma att leda till åtgärder för att hejda den negativa utvecklingen.
- Tillsammans med övriga länsstyrelser i Norrland genomfört ett upprop om att rapportera in observationer av violett guldvinge. Ett upprop som gav stort genomslag i media, men tyvärr inte ledde till många nya observationer av arten just i Västerbottens län.
- På uppdrag av Naturvårdsverket arbetat med framtagande av manus för åtgärdsprogram för hotade låsbräknar på hävdade marker, vityxne, ortolansparv, skalbaggar på äldre död tallved, skapanier på tidvis översvämmad ved, brandgynnad flora samt slutrapportering av åtgärdsprogrammen för hotade arter på asp och pilgrimsfalk.

Länsstyrelsen har under snart femton år arbetat intensivt med att bygga upp en rovdjursförvaltning som ska klara såväl ökande rovdjursstammar som allt större krav och förväntningar i samhället kring dessa frågor. Rovdjursarbetet omfattar idag cirka åtta årsarbetskrafter och involverar cirka 25 medarbetare vid flera enheter. Det externa kommunikations- och samverkansarbetet är mycket omfattande mot bland andra samebyar, intresseorganisationer inom bland annat jakt, naturvård, friluftsliv, kommuner, polis, utbildnings- och forskningsinstitutioner, centrala myndigheter, media och allmänheten.

Under 2014 har Länsstyrelsen genomfört följande större insatser inom rovdjursarbetet:

- Fortsatt arbete med översynen av de regionala förvaltningsplanerna för stora rovdjur i norra förvaltningsområdet. Västerbotten leder arbete inom 4-länsområdet.
- I samverkan med de andra länen i norra förvaltningsområdet tagit fram förslag till miniminivåer för björn, järv, lo och varg.

- Genomfört inventeringar av lo, järv, kungsörn och varg, vilket ger god kunskap om rovdjursstammarna i länet. Inventeringarna är de viktigaste underlagen för beslut om förvaltningen av rovdjursstammarna samt rovdjursersättningar till samebyarna.
- Genomfört en länstäckande spillningsinventering av björn, i samverkan med Jägareförbundet och Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå. Med detta testar vi en ny metod för DNA-analys av samlade prover, som är snabbare och billigare och som ger djupare kunskap om björnstammen.
- Handlett två examensarbeten för studenter från Umeå universitet i samband med spillningsinventering av björn.
- Deltagit i forskningsprojekt kring kungsörnars rörelser och habitatval.
- Utbildning av en fältpersonal i besiktning av statens vilt.
- Hanterat en incident där en ung kvinna blev angripen och skadad av björn
- Anordnat två traditionella möten om rovdjur, de nordsvenska rovdjursförvaltarnas ”Majmöte” i Umeå och ”Stormötet för rovdjursfrågor i renskötselområdet”, också i Umeå.
- Beslutat om licensjakt på 25 björnar inom två förvaltningsområden i länet. I länet finns cirka 300 björnar och förvaltningen syftar till att hålla stammen på en konstant nivå under en rad år.
- Beslut om licensjakt på sex lodjur inom tre förvaltningsområden i länet. Förvaltningen syftar till att hålla lodjursstammen inom förvaltningsintervallet för arten i Västerbotten.
- Beslutat om skydds jakt efter sju björnar, två lodjur och 14 järvar.
- Genomfört resa till internationella björnkonferensen, som i år hölls i Grekland, och deltagit i möte med IUCN:s bear specialist group där.
- Författat resp. sammanställt och publicerat två rapporter om rovdjursfrågor samt tillsammans med Skandinaviska Björnforskningsprojektet och Statens veterinärmedicinska anstalt deltagit i förberedelserna för en kommande publikation om björnjaktens genomförande, resultat och konsekvenser i Sverige under 1900- och 2000-talet.
- Intensifierat arbetet med att ta fram rovdjursplaner för länets samebyar. Malå och Vilhelmina norra samebyars rovdjursplaner är färdiga och i drift. Rovdjursplaner för Vilhelmina södra, Vapsten och Ran är nästintill färdiga.
- Deltagit i flera nationella inventeringsmöten, ett skandinaviskt inventeringsmöte, kungsörnssymposiet samt vargsymposiet.
- Hållit flera föredrag om rovdjursförvaltning, bland annat för gymnasieelever och utbytesstudenter från Seychellerna och besökare från Kanada. Besökt förskoleklasser och fritids samt deltagit i ”Jorden och Skogen” – ett tvådagarsevent för skolklasser i årskurs 4-6.
- Deltagit med undervisningsinsatser i olika kurser på Umeå universitet.
- Deltagit i en kommunikationsgrupp vars syfte var att utifrån gemensamma budskap koordinera Naturvårdsverket kommunikation med länsstyrelsernas kommunikation vad gäller förändringar med anledning av rovdjurspropositionen och de åtgärder som genomförs inom ramen för förvaltningen.

I Västerbottens län finns 280 naturreservat och 1 nationalpark. Länsstyrelsen har under 2014 genomfört följande viktigare insatser i arbetet med skyddade områden och arter:

- Fattat beslut om åtta nya naturreservat.
- Under 2014 har arbetet med att säkerställa skyddet av nya Björnlandets nationalpark fortsatt. Nationalparken utökas från dryga 1100 hektar till cirka 2400 hektar. Arbetet med utökningen har under 2014 innefattat inventeringar av insektsfauna och akvatiska miljöer. Upprustning av vägar, byggnation av entré, ramper, informationsplatser samt vandringsleder har genomförts.

- Under året har arbetet fortsatt med att följa upp, konkretisera och utvärdera den ekologiska funktionaliteten inom länets skogsskydd, den gröna infrastrukturen. Arbetet har bedrivits tillsammans med Västernorrlands län där Länsstyrelsen Västerbotten varit värd och huvudman för omfattande GIS-analyser av ekologiska nätverk och landskap för att kunna styra begränsade resurser till de mest kritiska områdena.
- Genomfört uppföljning i ett tiotal naturtyper och av fem artgrupper för att kvalitetssäkra skötseln i skyddad natur. Uppföljning av friluftsliv har gjorts genom besöksräkning i fem naturreservat samt kontroll av 837 anläggningar i skyddad natur. Sistnämnda siffra baseras på antal statusuppdateringar på anläggningar under 2014 uttaget ur SkötselDos 2014-11-20.
- Upphandlat naturvårdsbränning om 36 ha skog i Tjäderbergets naturreservat och planerat för egna naturvårdsbränningar. Bränning i egen regi kunde inte genomföras på grund av dåligt väder utanför semestertider.
- Förberett inför uppstarten av brandprojektet *Life taiga 2015*, bland annat genom att påbörja en ramavtalsupphandling för naturvårdsbränningar.
- Genomfört våtmarksrestaurering genom att lägga igen ett dikessystem i ett rikkärr i Natura 2000-området Rörmyran-Paulund.
- Återskapat lövskogar genom att röja, avverka och ringbarka barrträd inom Degersjöns naturreservat samt gynnat aspar och tillhörande hotade arter genom att döda gran och friställa aspar i Mårdselforsens naturreservat.
- Tillgängliggjort länets naturreservat för det rörliga friluftslivet och ökat säkerheten genom att ersätta ett 10-tal balkbroar och bytt ledmarkeringar där behovet varit störst.
- Tillgängliggjort länets naturreservat för det rörliga friluftslivet och ökat säkerheten genom produktion av 15 olika skyltar med säkerhetsinformation, informerat på Länsstyrelsens webbplats om broars status samt producerat och monterat hänvisningsskyltar i 11 olika naturreservat.
- Tillgängliggjort länets naturreservat för det rörliga friluftslivet genom produktion av en utflyktsguide för 50 olika naturreservat, nyproduktion av folder för ett naturreservat samt utskick av fem nyhetsbrev.
- Ett naturreservat har fått ökad tillgänglighet med Trafikverkets vägvisningsskyltar.
- Renoverat två stugor (Bleriken/Matskan och Glimmer) och byggt en ny efter att befintlig stuga stormskadats så svårt att den inte gick att renovera.
- Ett systematiskt besiktnings- och inspektionsarbete av våra broar pågår kontinuerligt.
- Länsstyrelsen har medverkat i att ta fram en nulägesbeskrivning av det statliga ledsystemet i fjällen för att kunna forma den framtida skötseln av densamma.

Dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer

Länsstyrelsen arbetar med lokal förankring och deltagande i naturvårdsfrågor. En viktig utgångspunkt för Länsstyrelsens arbete är exempelvis att naturreservaten ska kunna ses som en resurs för bygden.

Under 2014 har Länsstyrelsen i detta syfte särskilt genomfört följande viktiga insatser för en god dialog:

- Drivit Kometprogrammet för femte och sista året. Arbetet på regional nivå har skett i nära samverkan med markägarorganisationer, LRF och Skogsägarföreningen samt med skogsbolagens virkesköpare. Länsstyrelsen har träffat skogsägare ute på deras fastigheter. Sammantaget har Länsstyrelsen genom aktiviteterna inom projektet på ett positivt sätt ökat kontaktytan mot länets skogsägare. Dessutom har Länsstyrelsen i samarbete med Skogsstyrelsen deltagit i nationella arbets- och referensgrupper för *Komet*.
- Länsstyrelsen har i arbetet med områdesskydd fortsatt dialogen med de stora skogsbolagen angående frivilligt och formellt skogsskydd.

- Länsstyrelsen har också haft en rad löpande kontakter med enskilda markägare i pågående reservatsärende.
- Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med lövvärdestrakter och branddatabas i dialog med markägare och olika organisationer samt påbörjat arbetet med att ta fram tallvärdestrakter för hotade arter knutna till tall. Länsstyrelsen har en samordnande uppgift när det gäller detta. Under året har Länsstyrelsen fastställt en strategi för skötsel av lövnaturvärden i skyddade områden.
- Deltagit i flera processer kring nyttjandet av reservat för friluftsliv och turism. Projektmöten, fältexcursioner, markägarförhandlingar samt många telefonmöten och annan kommunikation har genomförts kring bland annat Vindelfjällen, Holmöarna och Bjuröklubb.
- Förankringsprocess för att utöka Björnlandets nationalpark har fortsatt under året. Arbetet har bedrivits i nära samverkan med Naturvårdsverket och i samråd med Åsele kommun, markägare, entreprenörer, föreningar, jaktlag och enskilda. Flera informationsträffar har genomförts som senare följts upp med mindre dialoggrupper eller enskilda samtal. Arbetet sträcker sig över flera år och den nya parken skall invigas hösten 2015.
- Arbetet med att restaurera Gärdefjärden, i nära samverkan med markägare och Skellefteå kommun har, fortsatt under 2014. En remissversion av skötselplanen har distribuerats till berörda.
- Naturum Vindelfjällen i Hemavan och Ammarnäs har bland annat barnaktiviteter inne och ute och guidningar på fjället och i fjällbotaniska trädgården.
- Flera kommuner, byaföreningar, hembygdsföreningar, ideella organisationer med flera har visat ett stort intresse att aktivt delta i olika naturvårdsåtgärder i länets skyddade områden. Fyrvaktarbostäderna på Stora Fjäderägg (Holmöarna), i Bjuröklubb samt i Örefjärden-Snöanskärgården är vandrarhem. Länsstyrelsen nyttjar i många fall lokala föreningar eller lokalt boende för tillsyn och underhåll av anläggningar i naturreservat. Detta sker med så kallade skötselavtal, för närvarande 35 avtal.
- Runt 15 olika guidningar och aktiviteter har anordnats i skyddad natur under kulturhuvudstadsåret 2014. Det har skett i samarbete med kommuner och föreningar <http://umea2014.se/sv/projekt/8-rstider-i-naturen/>.
- Under året kunde länsstyrelsen i Västerbotten bevilja 1 mnkr till lokala naturvårdsprojekt, LONA. Pengarna fördelades genom beslut till 10 projekt för åtta av länets kommuner, till ett- eller fleråriga projekt. Eftersom bidragsdelen kan vara högst 50 procent av totalkostnaden av beviljade åtgärder kan naturvårdsprojekt för ytterligare minst 2 mnkr genomföras i länet. Totalt ansökte hela 11 av länets 15 kommuner om bidrag för 2,5 mnkr till 19 projekt för 2014. I länet pågick under året ett 40-tal LONA-projekt i 12 kommuner.

RB 53. Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Skåne, Västra Götalands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län ska, för de kommuner eller områden där det fastställts eller under året kommer att fastställas åtgärdsprogram med syfte att nå miljö kvalitetsnormerna för luftkvalitet, redovisa i vilken grad åtgärder har genomförts, vilken effekt åtgärder bedöms ha haft på halterna samt om miljö kvalitetsnormerna följs. I de fall EU:s luftkvalitetsdirektiv överträds ska länsstyrelsen bedöma hur länge överträdelserna antas bestå.

Uppföljning av åtgärdsprogram Skellefteå kommun

Åtgärdsprogram för att klara miljö kvalitetsnormen (MKN) för kvävedioxid i Skellefteå kommun fastställdes av Länsstyrelsen i december 2010. I Skellefteå har överskridande av MKN för kvävedioxid (dygn) skett under tre år (2011, 2012 och 2014) längs Viktoriagatan (E4:an), som går genom centrala staden. Över 27 000 fordon passerar platsen varje dygn.

Genomförande av åtgärder

I december 2014 lämnade Skellefteå kommun in en uppföljningsrapport till Länsstyrelsen om genomförandegraden av åtgärderna i åtgärdsprogrammet. Hittills så har 21 av de totalt 25 åtgärderna genomförts, följt plan eller påbörjats. Fyra av åtgärderna är inte påbörjade. Vissa åtgärder överlappar varandra och därför är antalet genomförda åtgärder inte ett helt relevant mått på genomförandegraden. Kommunen har i huvudsak arbetat med och genomfört de åtgärder som berör beteendepåverkan, gång och cykelfrämjande åtgärder, kollektivtrafik samt användning av alternativa bränslen (biogas).

Åtgärd	Länsstyrelsens bedömning
Gång- och cykeltrafik	
Gång- och cykelbanor	Åtgärder genomförda och pågår fortsatt.
Drift och underhåll	Åtgärder genomförda och pågår fortsatt.
Cykelplan	Åtgärden genomförd.
Cykelparkeringar	Åtgärden genomförd och fortgår.
Kollektivtrafik	
Information och marknadsföring	Åtgärden genomförd och pågår fortsatt.
Alternativa lösningar för finansiering	Åtgärden ej genomförd.
Bussbiljetter och betalningssätt	Åtgärden genomförd.
Linjestruktur	Åtgärden genomförd.
Resecentrum	Åtgärden delvis genomförd. Planering pågår.
Beteendepåverkan	
Lokalt handlingsprogram för beteendepåverkande åtgärder	Åtgärden genomförs årligen.
"Framtidsvägen"	Åtgärden genomförs årligen.
Aktiviteter och tävlingar	Åtgärden genomförd.
Distansarbete	Åtgärden ej genomförd.
Vägnätet för biltrafik	
Trafiksignaler	Åtgärden genomförd och pågår fortsatt.
Miljözon	Åtgärden ej genomförd.
Förnyelsebara drivmedel	
Biogas	Åtgärden genomförs och pågår fortsatt.
Information och marknadsföring	Åtgärden genomförs och pågår fortsatt.
Kommunala fordon	Åtgärden genomförs och pågår fortsatt.
Drivmedelsstationer	Åtgärden delvis genomförd.
Parkering	
Parkeringspolicy	Åtgärden ej genomförd.
Resor och transporter	
Bilpool	Åtgärden genomförd och pågår fortsatt.
Cykelpool	Åtgärden genomförd och pågår fortsatt.
Upphandling av transporter	Åtgärden genomförs enligt plan.
Rese, transport- och mötespolicy	Åtgärden genomförd.
Samåkning	Åtgärden genomförd.

Effekter av åtgärder

Länsstyrelsens bedömning är att de hittills genomförda åtgärderna har haft en dämpande effekt på utvecklingen jämfört med tidigare ökande halter av kvävedioxid. Någon tydligt minskande trend går inte att se, utan halten ligger fortsatt stabil. Sedan åtgärdsprogrammet togs fram har kommunen aktivt verkat för att genomföra åtgärderna men detta slår inte igenom i form av minskande halter. Eventuellt kan motverkande faktorer som ökad dieseltrafik, ökad trafikbelastning, fordonsålder med mera ha betydelse för att de höga halterna kvarstår. Det är svårt att peka ut någon enskild viktig åtgärd för att minska halterna av kvävedioxid i Skellefteå, som har valt att jobba brett med många samverkande åtgärder.

Halter i förhållande till MKN

Skellefteå kommun har rapporterat halterna för hela året 2014. På den mest utsatta platsen Viktoriagatan (E4) överskreds inte EU:s gränsvärden men däremot miljökvalitetsnormen för dygnsmedel av kvävedioxid. Dygnsmedelvärdet $60 \mu\text{g}/\text{m}^3$ överskreds 8 gånger vilket är precis över tillåtna max på 7 gånger. Timmedelvärdet $90 \mu\text{g}/\text{m}^3$ överskreds 154 gånger jämfört med tillåtna 175 gånger. Årsmedelvärdet låg på $28,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, alltså under miljökvalitetsnormen för årsmedel ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$).

Uppföljning av åtgärdsprogram Umeå kommun

Åtgärdsprogram för att klara miljö kvalitetsnormen (MKN) för kvävedioxid i Umeå kommun fastställdes av Länsstyrelsen 2009. I Umeå har överskridande av kvävedioxid återkommande skett längs Västra esplanaden (tidigare E4:an), som går genom centrala staden. Över 21 000 fordon passerar platsen varje dygn.

Genomförande av åtgärder

I november 2014 lämnade Umeå kommun in en uppföljningsrapport till Länsstyrelsen om genomförandegraden av åtgärderna i åtgärdsprogrammet. Liksom föregående år så har elva av de totalt 17 åtgärderna genomförts, fyra åtgärder pågår och två kommer inte att genomföras. Umeå kommun har påbörjat processen med att revidera det befintliga åtgärdsprogrammet och ett nytt sådant kommer att träda ikraft inom kort, troligen under våren 2015.

Åtgärd	Länsstyrelsens bedömning
Åtgärder i gatu-/vägnät	
Tidigareläggning, Umeåprojektet 2 – Östra länken/Norra länken	Åtgärden genomförd.
Tidigareläggning, Umeå projektet 2 – Västra länken	Åtgärden ej genomförd. Planering pågår.
Ombyggnad korsningen E12/Bomvägen Ridvägen	Åtgärden genomförd.
Ombyggnad Backenvägens ansl. till E12 vid Sandåkern	Åtgärden genomförd.
Miljöanpassad utformning av Västra Esplanaden	Åtgärden ej genomförd. Planering pågår.
Trafikstyrning av tung trafik	Åtgärden genomförd.
Åtgärder vid utsläppskällan	
Informera medborgarna om att utnyttja den höjda skrotningspremien för bilar av årsmodell äldre än 1988	Går ej att följa upp.
Inför miljözon i centrala Umeå	Åtgärden genomförd.
Inrätta kommunala tjänstebilpooler	Åtgärden genomförd.
Inför miljökrav vid upphandling av transporttjänster inom kommunen	Åtgärden genomförs. Inget beslut ännu.
Påverkan/styrning av trafikbeteenden	
Öka det lokala kollektivresandet med 25% i Umeå kommun	Åtgärden genomförd och pågår.
Inrätta ett mobility management-kontor	Åtgärden genomförd och pågår.
Information i radio till medborgare om höga halter luftföroreningar	Åtgärden ej genomförd.
Samdistribution av varutransporter i centrala Umeå	Åtgärden delvis genomförd.
Utforma parkeringsstrategier med miljöhänsyn	Åtgärden genomförd.
Öka andelen cyklande – revidering och genomförande av cykelprogram	Åtgärden genomförd.
Markanvändnings- och planeringsåtgärder	
Tillgänglighetsutredning centrala Umeå	Åtgärden genomförd

Effekter av åtgärder

De åtgärder som hittills genomförts bedöms ha haft en märkbar effekt men det är svårt att bedöma effekten av varje enskild åtgärd. Intensivt byggande i centrum och trenden med fler dieselfordon i trafik kan ha motverkat utveckling mot en förbättrad luftmiljö. Bland de åtgärder som bedöms ha haft störst betydelse finns öppnandet av Norra länken (Kolbäcksvägen), omstyrning av tung trafik från centrumkärnan, ökad användning av kollektivtrafik och miljözon (har nyligen införts). Trafikräkning på den mest utsatta platsen *Västra esplanaden* visar på en trafikavlastning under de senaste två åren, vilket stämmer bra överens med minskande årsmedelvärde för kvävedioxid. Den Västra länken, ringleden runt staden (Umeåprojektet 2), saknas ännu och förväntas inte stå klar förrän tidigast 2019. Umeå kommun bedömer att denna åtgärd kommer ha stor betydelse för minskade halter längs Västra esplanaden. Genom att kommunen får rådighet över Västra esplanaden, vilket sker tidigast när Västra länken tas i bruk, kan ombyggnation med trafikavlastande åtgärder påbörjas.

Halter i förhållande till MKN

Vädrets betydelse för halterna är stor i en stad som Umeå och därför styrs halterna i hög grad av det rådande klimatet under vinterhalvåret. På timmes- och dygnsnivå har halten av kvävedioxid överskridits i centrala Umeå både under 2013 och 2014. Under 2014 har dygnsvärdet fram till 4 november överskridits 23 ggr och timmesvärdet har överskridits 176 ggr, det vill säga MKN för kvävedioxid har inte innehållits. Årsmedelvärdet för 2014 bedöms hamna under MKN för kvävedioxid. Alla EU-gränsvärden bedöms innehållas som det ser ut den 4 november.

RB 55. Länsstyrelserna, med undantag av länsstyrelserna i Jämtlands, Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Jönköpings och Kronobergs län, ska under året fortsatt bygga upp kompetens och rutiner för att kunna bistå Havs- och vattenmyndigheten i myndighetens havsplaneringsarbete. Arbetet ska även omfatta att ta fram underlag för havsplanering för länets havsområden enligt vägledning från Havs- och vattenmyndigheten. Dessa länsstyrelser ska även stödja och samordna kommunerna längs kusten i deras arbete med planering av sina havsområden.

Länsstyrelserna i Västra Götalands, Kalmar och Västernorrlands län ska därutöver samordna arbetet med underlag för de länsstyrelser som ligger vid respektive Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet och redovisa det samlade underlaget till Havs- och vattenmyndigheten enligt dennas anvisning.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län ska fortsatt utveckla det gemensamma länsstyrelsearbetet med IT-system och datainsamling och bearbetning för havsplanering i samråd med Havs- och vattenmyndigheten och Sjöfartsverket.

Länsstyrelsen har under året haft i uppdrag att fortsätta bygga upp kompetens och rutiner för att kunna bistå Havs- och vattenmyndigheten (HaV). En illustrativ nulägesbeskrivning för Bottniska viken har arbetats fram som i sin tur ska ligga till grund för HaV:s fortsatta arbete.

Nulägesbeskrivningen kommer även att vara ett underlag för kustkommunernas fortsatta planering av sina kust- och havsområden. Arbetet har bedrivits sektorsövergripande utifrån en ekosystemansats och har även omfattat inventering och analys av tillgängligt underlag för havsplanering. Möten har genomförts med HaV under mars, september och oktober. I mars månad deltog även kustkommunerna och diverse organisationer.

Länsstyrelsen har även träffat kommunerna längs kusten i en enskild inspirationsdag för att stödja och samordna dem i deras arbete med havsplanering. Länsstyrelsen har i samband med kommunträffar även medverkat i att sprida *SeaGIS*-plattformen, som i framtiden kan komma att fungera som en webbaserad GIS-tjänst för planering av havsområdena. Ett slutseminarium i *SeaGIS* ägde rum i Vasa, Finland under augusti månad. En enkätundersökning har genomförts under året gentemot kustkommunerna och länsstyrelserna för att undersöka nutida brister och framtida behov inom havsplaneområdet.

RB 58. Länsstyrelsen ska särskilt redovisa hanteringen av tillståndsärenden vid länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer, vilka åtgärder som vidtagits för att korta handläggningstiderna i dessa samt hur de under 2013 och 2014 tillförda resurserna har bidragit till en effektivare hantering. Länsstyrelserna ska redovisa och kommentera handläggningstiden för fullständiga prövningar avseende miljöfarlig verksamhet för under 2013 respektive 2014 avgjorda ärenden. Redovisningen ska avse den totala handläggningstiden (median) samt hur länsstyrelsen i procent uppfyllt regeringens mål om att ansökan ska beslutas inom 180 dagar från det att ärendet är komplett.

Hantering av tillståndsärenden vid Miljöprövningsdelegationen

Miljöprövningsdelegationen består av två ordföranden och tre miljösakkunniga.

Vindkraftsärenden handläggs av vissa personer i Mark- och vattengruppen inom Miljöenheten, täktärenden av andra personer i samma grupp medan industriärenden handläggs av Prövningsgruppen inom Miljöenheten. Ärendet, skickas om det är fråga om en ansökan om tillstånd, med en förfrågan till berörda inom Länsstyrelsen och till kommunens miljönämnd om ansökan behöver kompletteras. Om Miljöprövningsdelegationen bedömer att ansökan behöver kompletteras, föreläggs sökanden om att komplettera densamma. När kompletteringen inkommer gör Miljöprövningsdelegationen en förnyad bedömning om ärendet är komplett. Därefter kungörs ansökan och ansökan skickas på remiss till berörda myndigheter däribland Länsstyrelsen. Yttrandena från myndigheter och enskilda kommuniceras med sökanden. Varje torsdag hålls möten i Miljöprövningsdelegationen där beslut fattas. Ett förslag till beslut lämnas till sakkunnig senast en vecka innan beslutsmötet för genomläsning och korrektur och därefter vidare till ordföranden. Om det finns frågor under beredningen av ett ärende så tas de också upp vid dessa möten. I övrigt finns alltid möjlighet att diskutera frågor med både sakkunnig och ordförande under handläggningen.

Åtgärder som vidtagits för att korta handläggningstider

I 28 § förordningen (2011:1237) om miljöprövningsdelegationer anges att miljöprövningsdelegationerna ska samråda och samverka med varandra i gemensamma handläggningsfrågor. Samtliga tolv miljöprövningsdelegationer träffade en samverkansöverenskommelse tillsammans under 2013 i syfte att regeringens koncentrationsreform ska få avsett genomslag. De 12 miljöprövningsdelegationerna har under 2014 fortsatt det samverkansarbete som påbörjades under 2013. Under året har två nätverksträffar för samtliga ordföranden och sakkunniga hållits med föredrag och diskussioner i aktuella frågor. Vid dessa träffar har externa föreläsare medverkat, bland annat representerade av stål-, täkt- och biogasbranschen. Även Naturvårdsverket har medverkat vid ett tillfälle för att informera om artskydd vid provning.

Samverkansarbetet har dessutom bedrivits i organisationens samverkansgrupp som består av en företrädare för varje miljöprövningsdelegation. Samverkansgruppen har haft två möten i Stockholm och fyra möten via lync under året. Konkret har detta resulterat i att gemensamt beslutstöd för biogasanläggningar tagits fram. Vidare har checklistor och beslutstöd utarbetats för hantering av ansökningar om alternativvärden och dispenser enligt industriutsläppsförordningen. Arbete har också påbörjats beträffande beslutstöd för reningsverk och begränsningsvärden för buller. En utredning om hur man kan arbeta med energifrågor i tillståndsärenden har också genomförts i samverkan med Länsstyrelserna och Linköpings universitet. I övrigt har det förts diskussioner för samverkan och samsyn kring statistik, branschspecifika frågor, handläggningsformer, kontakter med avlämnande län m m. Inom ramen för samverkansarbetet har även en kartläggning utförts beträffande handläggningsrutiner vid de olika miljöprövningsdelegationerna med syfte att lyfta fram bra exempel och lära av varandra. Diskussioner har också förts om hur övergången till digital ärendehantering kommer att påverka delegationernas arbete och om behovet av likartade rutiner.

Styrgruppen inom organisationen består av 5 representanter från samverkansgruppen. Gruppen har ett övergripande samordningsansvar för planering av arbetet avseende innehåll, utveckling och samverkan. Gruppen planerar även möten, tar fram förslag på dagordningar och ordnar externa och interna föreläsare till nätverksträffarna. Gruppen har haft 5 lyncmöten under 2014.

Länsstyrelsen har utvecklat den processkartläggning som genomförts tidigare. Det har resulterat bland annat i ett klickbart processschema med länkar till dokument för öppna ärenden, mallar, checklistor och kontaktuppgifter till remissinstanser och andra parter. För övriga industriverksamheter och tänker har sedan länge funnits exceldokument över öppna ärenden där det framgår i vilket skede ärendet befinner sig, men sådant har nu också utvecklats för vindkraft. En mängd mallar har utvecklats eller uppdaterats under året.

En gång per månad har Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen hållit seminarium där praxis, aktuella frågor, rutiner och ändringar av mallar diskuteras.

Hur har tillförda resurser bidragit till effektivare hantering

Tillförda resurser under 2014 har bidragit till en effektivare hantering av tillståndsärenden genom att resurserna lagts på vindkraftsprövning. Fler handläggare ger också en större kompetensbas och minskar sårbarheten vid arbetsfrånvaro. Till följd av extra resurser under 2014 har nödvändigt utrymme skapats för att ta fram och utveckla rutiner och mallar. Den kunskapsuppbyggnad som skett under året bedöms vara av stort värde för kommande arbetet med tillståndsärenden. Handläggningen har också effektiviserats. I merparten av beslutade ärenden uppnås de av regeringen uppsatta handläggningstiderna. Ärendebalansen har minskat något, men fokus har framförallt varit på äldre ärenden så handläggningstiden har inte minskat. Ingående balans för 2014 var 73 ärenden och utgående balans vid årsskiftet uppgick till 68 ärenden.

Länsstyrelseinstruktion 5a§

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt bidra till att de beaktas i det regionala tillväxtarbetet

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs. Förordning (2013:815).

1. Samordning regionala mål- och uppföljningsarbete

Länsstyrelsen arbetar med ”Miljömålen i fokus” som är ett av de fem fokusområden som utgör basen av myndighetens strategi för verksamhet.

Nya regionala miljömål beslutades den 29 september. Länet miljö mål motsvarar i stort de nationella miljö kvalitetsmålen med preciseringar, förutom etappmålen om utsläpp av växthusgaser. De har anpassats regionalt med ett övergripande utsläppsmål samt sex sektorsspecifika utsläppsmål för samhällssektorerna, transporter, energiförsörjning, industriprocesser, jordbruket, arbetsmaskiner samt avfall och avlopp.

Länsstyrelsen bedömer årligen miljö kvalitetsmålen på regional nivå och rapporterar in till miljö målportalen, www.miljomal.se. Miljö målen *Begränsad Klimatpåverkan*, *Skyddande ozonskikt* och *Säker strålmiljö* bedöms nationellt av ansvariga myndigheter. Naturvårdsverket bedömer att *Begränsad Klimatpåverkan* inte kommer uppnås men att *Skyddande ozonskikt* ska kunna uppnås till 2050. *Säker strålmiljö* bedömer strålsäkerhetsmyndigheten är nära att nås. Dessa nationella bedömningar gäller även för Västerbotten. Övriga tretton miljö mål bedöms på regional nivå av Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. Tillsammans med de nationella bedömningarna innebär det att två av sexton miljö mål kommer att uppnås till 2020 i Västerbotten, *Storslagen fjällmiljö* och *Skyddande ozonskikt*. Tre av målen bedöms som nära att nå, *Grundvatten av god kvalitet*, *Säker strålmiljö* och *Ingen övergödning*. Detta innebär att elva mål inte kommer att nås till år 2020. För att förutsättningarna eller målen ska ha en möjlighet att uppnås bedömer Länsstyrelsen att det behövs många fler vägledande beslut och insatser.

Länsstyrelsen har särskilt utvalda medarbetare som var och en ansvarar för något av de 16 miljö kvalitetsmålen. Dessa medarbetare ansvarar för bedömningen av sitt miljö mål samt deltar i uppdateringen av indikatorerna på miljö målportalen. Löpande under året genomför Länsstyrelsen möten med de miljö målsansvariga och med andra medarbetare från berörda sakområden inom Länsstyrelsen, särskilt med sakområdet Energi och Klimat. Länsstyrelsen har även ett nära samarbete med Skogsstyrelsen, som har det regionala ansvaret för miljö kvalitetsmålet *Levande Skogar*.

Företrädare för Länsstyrelsens miljö målsarbete deltar också i det interna och externa Klimatrådet (råd för klimat, miljö och energi) för att bland annat förankra och få genomslag för miljö målsarbetet i länet. Klimatrådet beskrivs utförligare under sakområdet Energi och Klimat.

Länsstyrelsen deltar sedan 15 år tillbaka i den nationella arbetsgruppen *Regional utveckling och samverkan i miljö målssystemet (RUS)*.

2. Utveckling, samordning och genomförande av det regionala åtgärdsprogrammet

Länsstyrelsen har i samverkan med ett flertal aktörer i länet tagit fram förslag på lämpliga åtgärder i arbetet för att nå miljömålen. Åtgärderna är samlade i åtgärdsprogrammet *Med miljömålen i sikte – åtgärdsprogram för hållbar utveckling*. Alla åtgärder finns också samlade på webbplatsen www.hallbaravasterbotten.se, som är framtagen av arbetsgruppen *Hållbara Västerbotten* (Västerbottens läns landsting, Region Västerbotten och Västerbottens Länsstyrelse). På webbplatsen har organisationer i länet möjlighet att lämna löfte om att genomföra ett valfritt antal åtgärder, som ska vara genomförda senast år 2015. Hittills har 11 aktörer, Norra Skogsägarna, Region Västerbotten, Lycksele, Vännäs och Storumans kommuner, Svedavia Airport, Ume/Vindelälvens fiskeråd, Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och Västerbottens läns landsting, samt Fotograf Henrik Olsson, tillsammans lämnat 64 löften från åtgärdsprogrammet.

Det fortsatta arbetet för att få genomslag för miljömålen och hållbar utveckling i länet sker i arbetsgruppen *Hållbara Västerbotten*. Arbetet med att följa upp de redan angivna löfterna är prioriterat och tillsammans tar vi också fram aktiviteter och konferenser för att öka antalet genomförda åtgärder. Andra områden som också tar fram åtgärder som innebär att miljömålen ska kunna nås är Vattenmyndigheterna och Länsstyrelsens klimat och energiarbete.

3/4. Miljökvalitetsmålen och generationsmålet, stöd till kommuneras arbete och hur det integreras i samhällsplaneringen och det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen verkar för att få genomslag för miljömålen i ett antal processer. Kommuner och näringslivet får stöd genom arbetet i den samhällsomställning som krävs för att vi ska nå hållbar utveckling och uppnå miljömålen.

Samverkan för hållbar utveckling i Västerbottens län heter den externa process som Länsstyrelsen bedriver tillsammans med länets aktörer, kommuner, företag, organisationer och allmänhet, för att få genomslag för generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Intresset för samverkan är stort i länet och drygt 100 personer och cirka 70 aktörer, varav alla kommuner, har medverkat i processen.

Miljösamverkan Västerbotten drivs tillsammans med Region Västerbotten. Syftet med projektet är att skapa ett forum för samverkan mellan kommuner, länsstyrelse, regionförbund och näringsliv kring frågor som gäller tillsyn och prövning. God efterlevnad av miljölagstiftningen och miljöbalken är en viktig förutsättning för att nå miljömålen och hållbar utveckling.

Hållbara Västerbotten är ett samarbete mellan Länsstyrelsen Region Västerbotten, Västerbottens läns landsting samt Umeå universitet. Samarbetet är ett viktigt led i att få genomslag för miljöarbetet i det regionala tillväxtarbetet, det regionala hälsoarbetet och hållbart lärande.

Årliga aktiviteter i miljömåls-, klimat- och energiarbetet:

- Konferensen ”*Hållbar konsumtion, miljö- och folkhälsomål*” hölls i samverkan med Region Västerbotten och Landstinget. Där lyftes de nya regionala miljömålen och vi visade hur konsumtion av varor och tjänster på olika sätt påverkar miljön och även sociala förhållanden i olika led; vid tillverkning, användning, återvinning och avfallshantering. Det deltog 85 personer från flera olika kommuner och organisationer.
- Länsstyrelsen har ytterligare satsat på hållbar konsumtion och produktion bland annat med en kvällsföreläsning för allmänheten, ”*Den giftiga badankan*”.

- Västerbottens hållbarhetsvecka *SEE* har för femte året i rad genomförts under vecka 38. *SEE* är en mötesplats för alla som arbetar med hållbar utveckling ur ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv och har en direkt koppling till generationsmålet. Engagemanget för klimat och miljöfrågorna har vuxit stadigt sedan den första *SEE*-veckan arrangerades 2009. Under veckan anordnades 82 unika aktiviteter i tio olika kommuner. Totalt var det 26 företag, 37 organisationer och föreningar, 17 myndigheter och 3 projekt som var involverade. (www.seevasterbotten.se)
Antalet deltagare under veckan var ca 16 000 och fördelat 30/70 på män och kvinnor. Styrgruppen för *SEE*-veckan består av Länsstyrelsen, Umeå och Skellefteå kommun, Västerbottens landsting, Region Västerbotten, Umeå C, Nolia AB, Umeå universitet och Be Green Umeå.

Länsstyrelsen deltar i följande projekt med kunskap och nätverksbyggande för att få genomslag för miljömålen och hållbar utveckling.

- Projektet *MountEE* - Hållbart byggande i alpina regioner. Länsstyrelsen sitter i styrgruppen för projektet. En studieresa till Voralberg har genomförts och Skellefteå kommun har tagit fram en träbyggnadsstrategi.
- *Regional Center of Expertis*- en nordlig nod för hållbart lärande. RCE håller på att byggas upp och är ett samarbete mellan Region Västerbotten, Länsstyrelsen och Umeå kommun och Umeå universitet.
- *Data4action* – Att inventera utsläppen av växthusgaser är en grundförutsättning och ett första steg för att skapa realistiska och verkningsfulla energi- och klimatstrategier på regional och kommunal nivå.
- Länsstyrelsen har också bedrivit EU-projektet *Friskare Skogsvatten* som syftar till att öka hänsyn till vattendrag genom kommunikation. Detta är ett steg mot att miljömålet Levande sjöar och vattendrag kan nås.

Lantbruk och landsbygd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 60*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	6,03	5,87	6,19
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	11,20	11,22	10,68
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	7,68	8,05	8,23
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	16 573	16 852	15 571
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	7,17	8,24	7,89
Antal ärenden, inkomna och upprättade	6 171	8 599	8 180
Antal beslutade ärenden	6 327	8 843	8 366
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	10	14	11
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	47	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Antal ärenden har minskat kraftigt från år 2013 till 2014. Skäl till detta är att ett stort arbete med återkrav avslutades under 2013, att det under 2013 hanterades förlängningar av miljöersättningar och att antal sökande jordbrukare årligen minskar.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsens vision *Tillsammans gör vi det hållbara möjligt* är ett stöd i det regionala utvecklingsarbetet i Västerbotten och kan sammanfattas i följande strategiska fokusområden:

- Starkt näringsliv och företagande.
- Tillgänglighet, trygghet och service för alla.
- Miljömålen i fokus.
- Kunden i centrum.
- Effektiv resursanvändning.

Med dessa fokusområden som utgångspunkt, tillsammans med Landsbygdsprogrammets prioriteringar och verktyg, skapas förutsättningar för att nå nationella mål, regionala miljökvalitetsmål, främja företagande och sysselsättning och bidra till en levande landsbygd.

Landsbygdsprogrammet i Västerbotten genomförs i enlighet med Länsstyrelsens vision och strategiska fokusområden, de regionala styrdokumenterna (Regionalt utvecklingsprogram, RUS) och de mål som formulerades som riktmärken för utvecklingen av Västerbottens landsbygd vid ingången av programperioden. Anpassningar till förändringar i omvärlden har skett över programperioden.

Handläggningstiderna är nu i fas

Under en rad år har handläggningstiderna för ansökan om utbetalning varit höga, särskilt för Leader och projekt i axel 3. Genom ökad bemanning av rekvisitionshandläggare har nu handläggningstiderna blivit betydligt kortare. Målen för handläggningstid för t ex Leader har fullt ut nåtts för de ärenden som kommit in under året. En viktig åtgärd för att påverka handläggningstiderna har varit att effektivisera hanteringen och processflödet genom bland annat ständiga förbättringar, uppföljning och lärande i arbetsgruppen som handlägger rekvisitioner.

Utveckling av turism

Utveckling av turismen och insatser för ökad sysselsättning och företagande inom besöksnäringen i länet är prioriterat i den Regionala tillväxtstrategin (RUS) för Västerbotten. Landsbygdsprogrammets bredd av olika stödformer och åtgärder bidrar här till måluppfyllelse.

En tjänstemannasamverkan är etablerad mellan Länsstyrelsen och Region Västerbotten (Västerbottensturism) när det gäller utvecklingsinsatser inom besöksnäringen i länet. Tjänstemannagruppen som består av samordnare/beslutsfattare och utredare/handläggare, har träffats fyra gånger under 2014 för att diskutera aktuella frågor, utvecklingstendenser och behov. Fokus har varit vilka förutsättningar som gäller för de olika stödtyperna och hur dessa tillsammans kan bidra till en positiv utveckling av besöksnäringen i länet. Syftet med träffarna är att genom informations-, kunskaps- och erfarenhetsutbyte skapa en gemensam uppfattning om turismnäringens potential, problem och behov av insatser. Detta skapar förutsättningar för ett bättre underlag inför respektive organisations beslut om prioriteringar och också välmotiverade beslut i enskilda företags- eller projektstödsärenden. Tillsammans med Region Västerbotten har Länsstyrelsen tagit fram underlag över vilka företags- och projektstöd som beviljats inom de olika destinationerna i länet under programperioden 2007-2013.

Under våren genomfördes en tvådagars studieresa till Vindeln och Storuman för att träffa turistföretagare och projektägare för att utbyta erfarenheter och diskutera framtida behov av utvecklingsinsatser.

Matlandet i Västerbotten

Länsstyrelsen har under Landsbygdsprogrammets avslutande år arbetat med att förverkliga visionen ”Matlandet Sverige”. En nätverksgrupp för ”Matlandet” har träffats tre gånger under 2014 med representanter från bland annat LRF, Coompanion, Gröna Navet, Hushållningssällskapet, Restauranghögskolan vid Umeå universitet, Region Västerbotten (Västerbottensturism) samt projektledarna för länets Matlandet-projekt samt Västerbottens matambassadör.

”Matlandsgruppen” har planerat och tagit initiativ till olika aktiviteter och evenemang som:

- ”Goda Västerbotten”, folder med en karta över Västerbotten, har reviderats och distribuerats i upplaga om cirka 10 000 exemplar till bland annat kommunernas turistinformation, besöksmål och campingplatser. I foldern, som finns på svenska och engelska, visas ett axplock av länets gårdsbutiker, caféer och restauranger. Den erbjuder också förslag på matturistiska rutter i länet.
- Mjolkproduktionen är basen för jordbruket i norra Sverige och viktig för miljö, näringsliv och boende på landsbygden. Mjolkprojektet *Mera mjölk i tankarna* ska stimulera utvecklingen och säkra tillgången på mjölkråvara. Målsättningen är en oförändrad invägning av mjölk till 2014 och en ökning med 10 procent till år 2020.
- Länsstyrelsen har, genom tidningen Norrbruk, informerat om Matlandet och visat på goda exempel på företagssatningar.

- En deltävling i *Mathantverk 2015* hölls den 20 september i Umeå. I tävlingen deltog sex olika företag med nio regionala maträtter som betygssattes av en jury som bestod av representanter från bland annat handeln, LRF, Länsstyrelsen och bankväsende. Den vinnande maträtten representerar länet i en nationell tävling som kommer att genomföras i Nyköping i januari 2015.
- Seminarium om Gastronomisk identitet hölls på Folkets Hus i Umeå den 11 november. Arrangörer var Jordbruksverket och Länsstyrelsen. 30 personer diskuterade hur gastronomisk identitet kan bli motor i lokal och regional utveckling i länet. Detta kan sedan ge upphov till en regional stolthet som kan utveckla den lokala matkulturen och matbranschen samt turistnäringen i länet.

Länsstyrelsen har tagit en aktiv roll i länet för att förverkliga visionen om Västerbotten som ett framstående matlän. Länsstyrelsen bedömer att intresset och viljan från berörda aktörer att medverka är stort, samtidigt som arbetet sker inom befintliga ramar som är begränsade. Länsstyrelsen förfogar inte över några särskilda medel för utvecklingsinsatser förutom i Länsstyrelsens utbildningsprojekt inom stödtypen Egenkul i Landsbygdsprogrammet.

Indikatorer

Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 23¹⁾

Sysselsättning	2014	2013	2012	2011	2010
Andel kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		3%	3%	3%	3%
Andel män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		7%	7%	8%	7%
Andel sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%)		10%	10%	10%	10%
Nyföretagande	2014	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) (%)		13,0%	13,3%	15,2%	13,5%
Andel nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) (%)		24,5%	25,4%	31,3%	27,1%
Andel nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) (%)		37,5%	38,7%	46,6%	40,7%

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statistiska centralbyrån

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Sysselsättning

Sysselsättningen på landsbygden utgör 10 procent av hela sysselsättningen i länet och har visat samma utveckling som länet som helhet. Männens sysselsättning i länet är i mer än dubbelt så stor utsträckning förlagd till landsbygden jämfört med kvinnornas.

Indikatorerna för sysselsättning och nyföretagande ger inte tillräckligt underlag för en bedömning om företagande och sysselsättning på landsbygden ökat eller minskat. En viss osäkerhet vad gäller redovisade indikatorer måste dock beaktas vid bedömningen av resultatet som rör nyföretagande då det är tveksamt om detta beskriver nyföretagandet på bästa sätt.

Länsstyrelsens verksamhet har varit en del av de insatser som skapat förutsättningarna för sysselsättning och nyföretagande.

Landsbygdsprogrammets möjligheter med olika typer av stöd är betydelsefulla verktyg och också en del i det gemensamma arbetet för att uppfylla målen i den regionala utvecklingsstrategin (RUS) i Västerbotten. I samverkan med övriga program och aktiviteter på den regionala nivån kan Landsbygdsprogrammet bidra med insatser som har direkt koppling till landsbygdens särskilda förutsättningar och behov.

Nyföretagande

Nyföretagandet på landsbygden har en sämre utveckling än nyföretagandet i länet som helhet. Det är framförallt nyföretagandet bland män som har en sämre utveckling. Nyföretagandet bland kvinnor på landsbygden har en obetydligt sämre utveckling än nyföretagandet i länet som helhet.

Genom samverkan mellan åtgärder i landsbygdsprogrammet har startstöd och kompetensutveckling blivit viktiga insatser för att underlätta generationsväxlingar, öka kompetensen och påskynda strukturförändringar.

Projekten som genomförs under programperioden för Landsbygdsprogrammet och som mer är av förutsättningsskapande karaktär, utgör även de ett stöd i företagets satsningar. Genom nätverksträffar, olika former för samverkan, möjligheter till rådgivning och företagsfrämjande aktiviteter blir projektens verksamhet betydelsefulla i sammanhanget.

Återrapportering regleringsbrev

RB 9. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder enligt förordningarna (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt säkerställa att kraven i utbetalningsplanen följs samtidigt som risken för finansiell korrigerings förebyggs och minimeras.

Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings- och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att följa uppdraget samt hur stor andel av stöd och ersättningar som betalats ut vid de tillfällen som anges i den gemensamma utbetalningsplanen.

Länsstyrelserna ska bistå Jordbruksverket i arbetet med att uppfylla ackrediteringsvillkoren för hanteringen av stöd.

Handläggning och utbetalning av stöd och ersättningar

Effektivisering och förenkling

För att effektivisera administrationen och förenkla för företagarna har Länsstyrelsen gjort en fortsatt satsning på användning av elektronisk ansökan. Även år 2014 uppnådde Länsstyrelsen fullt ut målen för internetanvändning genom att inte någon ansökan lämnades in på papper utan alla inkom via internet.

Övergången till ansökan via en portal på internet ger stora fördelar för den sökande och för Länsstyrelsen genom att det medför färre fel i ansökningarna. Programmet har spärrar mot felaktiga registreringar.

Övergången till internetansökan har uppnåtts genom omfattande utbildning och support avseende hantering av webbansökan och användning av e-legitimation. 15 kurser har hållits på fyra orter i länet för i många fall ytterst ovana dator- och internetanvändare. Kurserna har kompletterats med öppet hus på Länsstyrelsen avseende support för webbansökan under ansökningsperioden och

omfattande telefonrådgivning. Tillsammans med övriga länsstyrelser har telefonsupport tillhandahållits kvällar och helger.

Det har också tagits fram ett läns specifikt material inför SAM-ansökan i tidningen Norrbruk som ges ut gemensamt med Länsstyrelsen Norrbotten. Publikationen har distribuerats per post till alla som söker jordbruks- och landsbygdsstöd, och finns även på Länsstyrelsens webbplats.

Länsstyrelsen har medverkat i det nationella arbetet med att utveckla handläggarsstödet för SAM-ansökan. Handläggarsstödet ligger integrerat i Jordbruksverkets handläggningssystem, och ger gemensamma riktlinjer för alla länsstyrelser hur hanteringen ska ske. Länsstyrelsen har även medverkat i arbetet med att utveckla SAM-internet.

För ökad effektivitet och likabehandling sker ett samarbete med bland annat utbildningar för kontrollanter av jordbruksstöd inom samordningsregionen med Norrbotten, men även med de övriga två nordliga länen. Vidare hålls månatliga telefonmöten med stödsamordnare för erfarenhetsutbyte, problemlösning och lika hantering.

Länsstyrelsen har valt att även under 2014 utföra arbetet med fältkontroller av jordbruksstöden med hjälp av fjärranalys som levererats av Metria, vilket medför stora samordnings- och effektivitetsvinster i kontrollarbetet.

Förenkla för företagen

Länsstyrelsen har gjort insatser för att förenkla för företagen. Jordbruksverkets ”förenklingsresa” har lett till att Jordbruksverket anvisat helt nya möjligheter att föränmäla kontrollbesök. Länsstyrelsen har arbetat inom de nya utökade tidsramarna som tagits fram. Erfarenheten är att detta uppfattats mycket positivt bland jordbrukarna, och har lett till en mera positiv kommunikation mellan jordbrukare och kontrollanter. Länsstyrelsen har även i hög utsträckning samordnat kontroller där besök erfordras av mer än en kontrollant. Detta gäller fullständiga tvärvillkorskontroller där nu kontrollbesök görs av kontrollant av djurmärkning och av djurskyddskontrollant vid samma tillfälle. Därmed har den administrativa bördan för jordbrukarna minskats.

Hanteringen av jordbruksstöd vid Länsstyrelsen har under 2014 anslutits till den gemensamma telefonlösningen ”*En väg in*”. Denna ger telefonsupport med ett gemensamt telefonnummer för Jordbruksverket och alla länsstyrelser. Därmed har länets jordbrukare bättre möjligheter att hamna på rätt myndighet med sina frågor, Jordbruksverket eller Länsstyrelsen. Tillgängligheten har också blivit bättre genom fasta telefontider och genom samverkan mellan länsstyrelserna, som möjliggör att om en länsstyrelse vid något tillfälle inte kan sköta telefonservicen så kommer samtalen att styras till en annan länsstyrelse.

Utbetalningar

Länsstyrelsen har under året haft fokus på att direktstöd till jordbruket samt miljöersättningar och kompensationsbidrag inom Landsbygdsprogrammet i så hög utsträckning som möjligt ska betalas ut under året. Våra prioriteringar har medfört att utbetalning av förskott i oktober på miljöersättningar och kompensationsbidrag kunnat ske till 96,9 procent av ansökningarna. 99,9 procent av ansökningarna om gårdsstöd har kunnat betalas ut redan vid den första utbetalningen av gårdsstöd 1 december. När det gäller miljöersättningar och kompensationsbidrag har 100 procent av ansökningarna kunnat få slututbetalning före årsskiftet.

De mål/krav som anges i den gemensamma utbetalningsplanen är för respektive utbetalningstillfälle är: förskott av miljöersättningar och kompensationsbidrag i oktober

90 procent, huvudutbetalning av gårdsstöd 1 december 95 procent samt slututbetalning i december av miljöersättningar och kompensationsbidrag 90 procent av ansökningarna.

Finansiella korrigeringar

Länsstyrelsen har under året följt Jordbruksverkets rutiner för intern styrning och kontroll. Detta har inneburit arbete med kontroller och kvalitetssäkring av stödhandläggning och fältkontroller för att säkerställa att all hantering är korrekt utförd och att därmed risken för finansiella korrigeringar minimeras. Arbetet med intern styrning och kontroll har rapporterats till Jordbruksverket.

Jordbruksverkets styrning över jordbrukarstödsprocessen

Länsstyrelsen har följt de detaljerade rutiner för handläggningen som Jordbruksverket anvisar i Handläggargstödet. Vidare har interna processer anpassats så att Länsstyrelsen kunnat följa Jordbruksverkets och länsstyrelsernas gemensamma tidplanering SUSS, Styr- och Uppföljningssystem för SAM. Rapportering av handläggnings- och kontrolläge har skett löpande genom uppdatering och statushöjningar i det gemensamma IT-systemet. Länsstyrelsen har bistått Jordbruksverket med att förbättra uppföljningssystemet genom att lämna synpunkter vid de regelbundna uppföljningstillfällena i syfte att ytterligare förbättra tidplanen. Tidplanen följs upp vid veckomöten med arbetsgruppen, och har varit till god hjälp för planering och uppföljning av arbetet.

Stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöd

Länsstyrelsen deltar i beslutsgruppen för SUSS-LB som har till uppgift följa upp och medverka till åtgärder för att effektivisera processen för stödhantering och för att nå målen för handläggningstider.

Bistå i arbetet att uppfylla ackrediteringsvillkoren

Inom ramen för hanteringen av ärenden har Länsstyrelsen gjort insatser för att bistå Jordbruksverket med att uppfylla ackrediteringsvillkoren. Jordbruksverkets utökade kontroll av stöden för landsbygdsutveckling, ”Acke”, identifierade vid 2012 års granskning brister i hanteringen av landsbygdsutvecklingsstöden vid Länsstyrelsen. Som följd av detta har förbättringsarbete genomförts enligt en åtgärdsplan för att undanröja risken för substans- och systemfel i ärendeberedningen. En av bristerna avsåg hantering av LOU, offentlig upphandling, och Länsstyrelsen har rekryterat en tjänsteperson med myndighetsövergripande ansvar för LOU. Denna person används även som resurs för hantering av LOU inom landsbygdsprogrammet.

Vid en uppföljande kontroll av ”Acke” från Jordbruksverket hösten 2013 konstaterades förbättringar, och helhetsbedömningen var att handläggningen nu fungerar bra. Löpande revisioner under 2014 visar att kvaliteten i handläggningen bibehållits.

Även Länsstyrelsens kvalitetssäkring av stödhandläggning och kontroll inom jordbrukarstödshanteringen syftar till att säkerställa tillräcklig kvalitet i hanteringen, och att därmed ackrediteringsvillkoren uppfylls.

RB 10. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i att införa ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 samt fortsätta de regionala förberedelserna för det kommande landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska kortfattat redovisa på vilket sätt de arbetat med att införa landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020 och regionala förberedelser

Landsbygdsprogrammet samt Havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020 syftar till att, tillsammans med övriga strukturfonder, bidra till att målen i strategin Europa 2020 om en smart och hållbar tillväxt för alla uppfylls.

Under 2014 har arbetet i huvudsak handlat om att ta fram en regional handlingsplan för Västerbotten som bygger på den SWOT-analys som togs fram hösten 2013. Handlingsplanen ska bland annat beskriva regionens behov av utvecklingsinsatser, mål, urvalskriterier och prioriteringar. Länsstyrelsen har i arbetet täta kontakter med Jordbruksverket och deltar löpande i diskussioner om innehåll och utformning av handlingsplanen för Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammen. Länsstyrelsen har också varit remissorgan för flertalet frågor och ingår också i olika funktioner/arbetsgrupper knutna till Jordbruksverkets arbete med handlingsplanen och programmen.

Länsstyrelsen arbetar även inom *Procap*, Jordbruksverkets projekt för nytt IT- och administrationssystem, med att utveckla systemen för kontroller på plats hos jordbrukarna.

Länsstyrelsen har också en intern styrgrupp som leder och koordinerar arbetet med handlingsplanen i det nya Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammen. Styrgruppens främsta uppgift blir att följa upp att programmen och att den regionala handlingsplanen genomförs i enlighet med fastställda mål. Styrgruppen ska också bidra till samordning av arbetet med struktur- och investeringsfonderna samt övrigt utvecklingsarbete mot regionala mål.

För att förankra arbetet med den regionala handlingsplanen i Västerbotten har ett regionalt partnerskap jämte fokusgrupper formerats. Partnerskapet är ett trepartnerskap med ideell, privat och offentlig representation och omfattar ett 20-tal deltagande organisationer. Till partnerskapet har fem fokusgrupper kopplats med ansvar för olika områden; Bredband, Fiske, Lantbruk, Energi/klimat och Attraktiv landsbygd. Det sistnämnda området omfattar turism, natur- och kultur, service samt lokal utveckling. I fokusgrupperna deltar 5-8 personer med särskild kompetens inom aktuellt sakområde. En regional partnerskapsträff hölls den 11 juni på Länsstyrelsen. Fokusgrupperna, och här framförallt Bredband, har under året periodvis haft intensiva kontakter kring innehållet i handlingsplanen vad gäller det berörda insatsområdet samt bidragit med inspel kring utformning av urvalskriterier och prioriteringar. Länsstyrelsen kommer att ha ett mycket nära samarbete med aktörerna i fokusgruppen för bredband så att stöd och insatser i länet samordnas med satsningen på ortssammanbindande bredband i Regionalfondsprogrammet för Övre Norrland.

En fondsamordningsgrupp ”GSR-gruppen” (gemensamt strategiskt ramverk) har bildats med ansvariga från de olika programmen i Norrbotten och Västerbotten genom sammanslagning av Västerbottens tidigare ”ESI-grupp” (europeiska struktur och- och investeringsfonderna) och motsvarande grupp i Norrbotten. I samarbetet deltar Regionalfondsprogrammet Övre Norrland (TVV), Socialfondsprogrammet (ESF-rådet), Interregprogrammen Botnia-Atlantica, Nord och Norra Periferin och Arktis, Landsbygdsprogrammet, samt regionalt utvecklingsansvariga Region Västerbotten och Länsstyrelsen Norrbotten.

Syftet är att skapa synergieffekter på regional nivå mellan insatserna i de olika programmen, ett effektivt genomförande och för att bättre möta det behov av stöd och information till projekt och företag om de möjligheter som erbjuds. Det gemensamma arbetet har hittills utmynnat i en fondgemensam informationsinsats på fyra platser i Norrbotten och Västerbotten. Utöver detta har GSR-gruppen haft ett internt möte under september. Tidigare har ESI-gruppen träffats en gång under våren.

RB 11. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande disponera anvisade medel från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygds och livsmedel, anslagen 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, vilka regleras i Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2014.

Länsstyrelserna ska redovisa följande avseende Landsbygdsprogram för Sverige åren 2007-2013:

- Handläggningstiderna för ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna och
- vilka åtgärder som har låg anslutning i länet och översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa i vilken omfattning de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2014

Länsstyrelserna ska redovisa följande avseende landsbygdsprogrammet för perioden 2014-2020:

- Vilka åtgärder som har vidtagits för att informera om det nya programmet och
- Vilka åtgärder som har kommit igång under året.

Handläggningstider för utbetalningar

VÄS-KOD	Beskrivning	Mål	2014	2013	2012
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90 ¹⁾	73	50	63
	varav företagsstöd	90 ¹⁾	70	62	77
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90 ¹⁾	55	40	59
	varav PROLAG	90 ¹⁾	78	41	44
	varav miljöinvesteringar	90 ¹⁾	83	71	73

¹⁾ Resultatet anger hur många procent av stödmottagarna som fått fått utbetalningen inom 90 dagar från ansökansdatum. Målet är gemensamt för Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och samtliga 21 länsstyrelser.

Handläggningstider

Länsstyrelsen har arbetat för att minska handläggningstiderna för ansökan om utbetalning, vilket resulterat i att handläggningstiderna förbättrats högst betydligt jämfört med tidigare år. Måluppfyllelsen har förbättrats för samtliga stödformer från 50 procent år 2013 till 73 procent under 2014. Framförallt har handläggningstiderna för utbetalning till Leaderprojekten förbättrats. Leader är stödformen med störst ärendevolymer. För Leaderutbetalningar har måluppfyllelsen ökat från 41 procent år 2013 till 78 procent under 2014.

Särskilda insatser för att minska handläggningstiderna

Ökade resurser

För att möta ökningen av inkommande ärenden och de tidigare skärpta kraven från Jordbruksverket vad gäller handläggning av ansökan har Länsstyrelsen kraftigt förstärkt bemanningen för granskning av ansökan om utbetalning och rekvisitioner inom Leader.

Utbildning och samarbete med Leaderkontoren

För att öka antalet kompletta rekvisitioner från Leader till Länsstyrelsen har ett utbildningstillfälle hållits i länet för projektägare/ledare. Utbildningsinsatserna har avsett ansökan om utbetalning. Länsstyrelsen har också infört en rutin där inkomna rekvisitioner bedöms utifrån om de är kompletta eller ej genom att grön- eller rödmarkera dem. De kompletta ansökningarna granskas med förtur. I arbetet har också Leaderområdenas verksamhetskontor en uppgift att utföra en första kontroll, för att se att erforderliga uppgifter och underlag bifogats ansökan om utbetalning.

Ständiga förbättringar

Länsstyrelsen arbetar myndighetsövergripande med verksamhetsutveckling utifrån lean-filosofin. Denna metod tillämpas även för att effektivisera hanteringen av Landsbygdsprogrammets stöd genom ständiga förbättringar i ett gemensamt lärande i arbetsgruppen. Veckovisa avstämningsmöten hålls i gruppen rekvisitionshandläggare. Handläggare och beslutsfattare har också regelbundna möten för att säkerställa att tillämpning av regelverk och arbetsrutiner efterlevs samt för information och gemensam planering.

Åtgärder med låg anslutning samt måluppfyllelse i programmet

Under 2014 fattades endast några enstaka beslut om stöd till nya ansökningar eftersom Landsbygdsprogrammet avslutades 2013. I Västerbotten har kunskapen varit god om vilka möjligheter till stöd som Landsbygdsprogrammet erbjuder och under 2013 in-tecknades hela budgeten för programmet med något undantag. Möjligheten att omfördela medel till åtgärder med högre söktryck har bidragit till ett maximalt utnyttjande av budgeten. Som konsekvens av möjligheten till omfördelning finns inte några åtgärder med låg anslutning när programmet stängdes. Det framgår dock av följande redovisning vilka åtgärder som rönt störst intresse under programperioden och något om vilka åtgärder som haft låg anslutning och där medel omfördelats mellan åtgärder.

Vad gäller avstämning mot resultatmål och omfattningsmål preciserade i det nationella programmet, *Landsbygdsprogram för Sverige 2007-2013*, finns för Västerbottens genomförandestrategi inte några definierade mål. Måluppfyllelse för respektive åtgärd har, där det varit möjligt, beräknats mot nationell budget och antal omfattnings-/resultatmål per åtgärd i förhållande till Västerbottens motsvarande tilldelade budget.

Axel 1

Målsättningen i Axel 1 har varit att ha en linjär förbrukning av budgeten då det är önskvärt att kunna fatta beslut om stöd, framförallt till investeringar, under hela programperioden.

Förädling

Åtgärden *Högre värde i jord- och skogsprodukter (åtg 123)* har haft låg anslutning, av den ursprungliga budgeten har ca hälften överförts till andra insatsområden. Länsstyrelsen har gjort stora informationsinsatser i olika medier, via organisationer och projekt, via kommuner och direkt till företag. En viktig orsak till den låga efterfrågan har varit att endast små och medelstora företag kunnat få stöd. Därmed har Norrmejerier och små företag som ingått i en koncern hamnat utanför stödet.

En annan hämmande faktor har varit att förädlingsstöd bara kan lämnas till hårda investeringar som byggnader och maskiner och inte till mjuka investeringar som produktutveckling och marknadsstudier/marknadsföring. Bärförädling är en ny bransch där företagen har ett stort behov av stöd, även till mjuka investeringar. Projekt och kompetensutvecklingsinsatser inom landsbygdsprogrammet har höjt intresset för åtgärden under programperiodens gång och bidragit till ökat intresse mot slutet av perioden.

Samverkan

Åtgärden *Stöd till samarbete för att initiera nya produkter, processer och tekniker (åtg 124)* har varit svår att skapa intresse för då möjliga insatser har kunnat finansieras via andra åtgärder med bättre ekonomiska villkor. Det har även varit problem med att skapa den samverkan mellan två enheter som krävs för stöd vilket bl a beror på stödets utformning som är en blandning mellan företags- och projektstöd.

Investeringar

Stödet till investeringar inom jordbruket, åtgärd *Modernisering av jordbruksföretag (åtg121)*, har haft stor efterfrågan. Medel till åtgärden har överförts från bland annat förädlingsåtgärden. För att bättre prioritera inom budgeten införde Länsstyrelsen år 2011 begränsningar i stödgivningen genom att sänka stödandelen till 25 procent i kusten och höja lägsta stödbelopp inom mjölkproduktion till 500 tkr. Därmed prioriterades större investeringar som i stor utsträckning inte skulle ha utförts utan stöd. Åtgärden ledde till att budgeten räckte till en större del av programperioden.

Kompetensutveckling

Åtgärden *Kompetensutveckling, information och kunskapsspridning (åtg 111)* inrymmer bl a kurser, individuell rådgivning, seminarier och informationsaktiviteter. Intresset för möjligheterna i åtgärden från målgruppen har varit stort under programperioden. Totalt har 16 445 personer, fördelat på 5 448 kvinnor, 10 890 män och 107 övriga, deltagit i olika kompetenshöjande aktiviteter. Framförallt är det insatser för företagsutveckling som lockat deltagare men även målområden som avser Begränsad klimatpåverkan och Djurens välfärd har varit intressanta för målgruppen.

Vid avstämning mot de kvantifierade mål som anges i det nationella programmet för antal deltagare i aktiviteter totalt för programperioden har Västerbotten mer än väl uppnått målet. Västerbotten har en målluppfyllelse som med cirka 40 procent överstiger det omfattningsmål som anges omräknat mot Västerbottens procentuella andel av den totala budgeten för Sverige i aktuell åtgärd.

Axel 3

Intresset för Landsbygdsprogrammets stödmöjligheter i axel 3 har varit stort framförallt under mitten och senare delen av programperioden. Programbudgeten för axel 3 in-tecknades i stort sett helt 2013, under 2014 har endast några enstaka beslut fattats.

Turism

En av de åtgärder som det varit störst intresse för är åtgärden *Främjande av turistnäringen (åtg 313)* och satsningar kopplade till besöksnäring och turismutveckling. Därtill förekommer projekt i andra åtgärder med bäring på turismutveckling, bland annat i åtgärden mikroföretag och natur och kulturarv. En avstämning mot omfattningsmål och resultat görs svåriligen eftersom det i Västerbottens genomförandestrategi inte varit möjligt att bevilja företagsstöd i aktuell åtgärd och målen i det nationella programmet kopplar till indikatorer som bland annat nya turistverksamheter som fått stöd och investeringsvolym i mnkr. Dock framgår av flertalet slutrapporter att projekten bidragit till ökat antal besökare och i övrigt skapat förutsättningar för etablering av företag och utveckling av verksamheter som kan bidra till nya arbetstillfällen.

Under programperioden har budgeten i turismåtgärden ökat genom omfördelning av medel från åtgärden *Affärsutveckling i mikroföretag* till *Främjande av turistnäringen*. Även från åtgärden *Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk* har medel omfördelats till turismåtgärden.

Affärsutveckling

Intresset för möjligheterna i åtgärden *Affärsutveckling i mikroföretag (åtg 312)* har varit förhållandevis stort. Även här blir uppföljningen mot de i det nationella programmet angivna indikatorerna problematisk. Målen utgår här från att stödet riktas till företag. Västerbotten valde dock att enbart bevilja stöd till projekt och inte lämna företagsstöd i åtgärden eftersom Länsstyrelsen förfogar över ett regionalt stöd till företagsutveckling.

Projektverksamheten har i åtgärden bland annat omfattat satsningar i linje med förverkligandet av visionen om Sverige som det nya Matlandet i Europa. Här finns också en rad projekt, beviljade framförallt under den ekonomiska krisen 2008/2009, med näringslivssatsningar vars syfte var att skapa förutsättningar lokalt, för utveckling av företag och nya arbetstillfällen. Ytterligare exempel på angelägna projekt som genomförts i åtgärden är samarbete mellan rennäring och lantbruk för att bland annat hitta modeller för skadebedömning av renbete.

Utbildning och information

När det gäller *Åtgärder i form av utbildning och information (åtg 331)* har efterfrågan varit stor på insatser som exempelvis kurser i entreprenörskap, offentlig upphandling, hästskötsel och utbildning av aktörer inom livsmedelsområdet. Under programperioden har totalt 8 292 personer, fördelat på 5 161 kvinnor, 3 122 män och 9 övriga, deltagit i olika typer av kurser och utbildningar. Västerbotten uppfyller därmed sin del av resultatmålet för åtgärden.

Byautveckling och kultur- och naturarv

Vad gäller åtgärderna *Förnyelse och utveckling i byarna (åtg 322)* och *Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet (åtg 323)* har intresset varit något begränsat och därmed bidragit till en lägre anslutning än vad ursprunglig budget tillät för åtgärderna. Förklaringen är att karaktären på de båda åtgärderna och möjliga aktiviteter har stora likheter med de möjligheter till stöd som finns i Leader. Västerbotten valde därför vid uppstart av programmet att göra en avgränsning mellan de projekt som Landsbygdsprogrammet respektive Leader finansierar. De projekt som Länsstyrelsen finansierar i Axel 3 är samverkansprojekt som är länsövergripande men de kan även vara projekt av mer lokal natur om de har en större regional betydelse eller har påverkan på regionala strukturer.

Under programperioden har medel flyttats från åtgärden för byautveckling till åtgärden för *Affärsutveckling i mikroföretag (åtg 312)*.

Service och bredband

I åtgärden Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden (åtg 321) inkluderande det tillkommande stödet i senare delen av programperioden till bredband, har intresset varit mycket stort. I åtgärden ingår både stöd till verksamheter inom grundläggande tjänster och service och stöd till bredband. När det gäller satsningen på enbart bredband har 18 projekt beviljats medel och 17 projekt har avslagits. Totalt har budgeten för satsningen uppgått till cirka 58,8 mnkr, varav 43,2 mnkr från Landsbygdsprogrammet, 13,8 mnkr från PTS och 1,8 mnkr från övrig offentlig finansiering. Privat finansiering tillkommer på cirka 3,9 mnkr.

Vid avstämning mot omfattningsmålen i Landsbygdsprogrammet har antalet aktiviteter/ projekt totalt i åtgärden nått målet med 83 procent. Mer svårbedömt är resultatmålet, men klart är att tillgången på bredband ökat väsentligt i de områden som tagit del av stöden. Och här framförallt i länets fjällområden där turismen är en viktig näringsgren.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020

Åtgärder som vidtagits för att informera om det nya programmet

Webb

På Länsstyrelsens webbplats publiceras löpande aktuell information om de nya Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammen. Osäkerheten kring uppstart av programmen och att det nationella programmet inte har godkänts har dock begränsat möjligheten att lämna detaljerad information om kommande stöd. Insatsområdena är många och komplexiteten stor.

På Länsstyrelsens webbplats finns därför länkar till Jordbruksverket där den allra senaste informationen publiceras.

Tidningen Norrbruk

Information om det nya Landsbygdsprogrammet för 2014-2020 sker regelbundet genom Länsstyrelsens tidning Norrbruk. Tidningen skickas till samtliga jordbrukare och ett stort antal organisationer med anknytning till landsbygd/lantbruk i Västerbotten och Norrbotten. Tidningen ges ut med ett specialnummer om stöden och fyra nummer med information om näringslivs- och landsbygdsutveckling, miljömål och utbildningsverksamheten. I varje nummer har det informerats om den nya Landsbygdsprogrammet.

Landsbygd i Västerbotten – nya idéer och inspiration

En publikation har tagits fram för programperioden 2007-2013 som visar på goda exempel på satsningar som genomförts med stöd från Landsbygdsprogrammet. Här finns exempel på framgångsrika företagare, spännande projekt, kompetenshöjande aktiviteter, viktiga miljöinsatser och lokala utvecklingsprojekt i Leader. Publikationen har använts vid informationsträffar som hållits under året för att skapa intresse för möjligheterna i det nya Landsbygdsprogrammet.

Regionalt partnerskap

Det regionala partnerskapet för Landsbygdsprogrammet och Havs- och fiskeriprogrammet jämte fokusgrupper är viktiga kanaler för att sprida information om programmets möjligheter. Genom partnerskapet och dess nätverk når informationen ut i berörda organisationer och till målgrupper som har sin verksamhet på landsbygden eller är intresserade av landsbygdens särskilda frågor. En partnerskapsträff genomfördes den 11 juni med 19 deltagare. Ytterligare beskrivning av partnerskapets roll redovisas under rapportering av regleringsbrevets uppdrag 10, *Landsbygdsprogrammet 2014-2020 och regionala förberedelser*.

Länsstyrelsen har också i samarbete med AC-Net och fokusgruppen för bredband informerat samtliga kommuners IT-samordnare den 20 nov i Lycksele om vad som gäller bredbandsstödet i Landsbygdsprogrammet, villkoren och hur hanteringen av stödet kommer att se ut.

Informationsträffar

En fondgemensam informationsinsats har genomförts både i Norrbotten och Västerbotten på fyra olika platser. Syftet var att informera om möjliga synergier mellan program/fonder genom en tematisk uppläggning av informationen. Intresset var stort och i Umeå deltog 95 personer och i Lycksele 67 personer. I samarbetet deltog Regionalfondsprogrammet Övre Norrland (TVV), Socialfondsprogrammet (ESF-rådet), Interregprogrammen Botnia-Atlantica, Nord och Norra Periferin och Arktis, Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammet, samt regionalt utvecklingsansvariga Region Västerbotten och Länsstyrelsen Norrbotten.

Länsstyrelsen har även informerat om det nya Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammet vid två konferenser i Skellefteå och Lycksele, som North Sweden genomfört, och där en rad strukturfondsprogram informerade om möjligheterna i den nya programperioden.

I övrigt har Länsstyrelsen informerat om Landsbygds- och Havs- och fiskeriprogrammets möjligheter till stöd vid ett stort antal träffar med kommunernas näringslivssekreterare, branschorganisationer och aktörer med intresse för frågor som rör landsbygdsutveckling och jordbruk. Därtill har den kontakt som dagligen skett via telefon och e-post med programmets målgrupper varit betydande.

Åtgärder som kommit igång under året

Den försenade uppstarten av programperioden och där det svenska programmet inte godkändes under 2014 har starkt begränsat aktiviteterna under det första året av programperioden. De åtgärder som öppnade för möjligheten att söka stöd var investeringsstöd till jordbruk och stöd till bredband. Dock med begränsningar i IT-stöd/system och reservation vad gäller riskerna med att påbörja investeringar innan beslut fattas om stöd. Eftersom det inte har varit möjligt att handlägga inkomna ansökningar under året har antalet ansökningar varit få då sökande vanligen fått information om läget och gällande förutsättningar. Dock har ett intensivt arbete påbörjats vad gäller möjligheten att söka stöd för bredband och där förankring och processen fram till färdig ansökan kan vara förhållandevis omfattande.

Länsstyrelseinstruktion 4§

3. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Tillsynen innefattar bevakning av uppkomna dödsbon med innehav av lantbruksenheter. Sådant innehav måste avvecklas inom 4 år efter att ägaren avlidit. Nya ärenden registreras i ärendehanteringssystem via vilket påminnelser, förelägganden och vitesförelägganden skickas ut enligt fastställda tidsgränser. Under bevakningscykelns gång utsorteras de fall där avveckling sker. Endast ärenden som avser betydande fastighetsinnehav drivs vidare till vitesförelägganden och i förekommande fall begäran om utdömande av vite. Det visar sig ofta att inblandade parter har svårt att hantera de formella kraven vid dödsboupplösning. I sådana fall lämnas viss allmän rådgivning för att underlätta processen samt hänvisas till aktörer som kan hjälpa till med det praktiska genomförandet.

I ärenderegistret finns sedan start 6 225 ärenden varav 323 inte är avvecklade vid årets slut. Under 2014 har 178 dödsboägda fastighetsinnehav avvecklats. Det är för närvarande enstaka ärenden som når fram till förelägganden med vite. Dessa har då passerat sista avvecklingsdatum med uppemot 1 år eller i vissa fall mera. Lantmäteriet har under senare delen av året, med hänvisning till förändring av IT-miljön, haft svårighet med att förse Länsstyrelsen med uppgifter om ägarförändringar i dödsboinnehav. Länsstyrelsen har med anledning av detta inte kunnat följa upp avveckling på önskvärt sätt.

Rennäring m.m.

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 61*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,19	0,82	0,86
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,44	1,64	1,66
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,17	1,16	1,23
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 743	3 413	3 096
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,62	1,67	1,57
Antal ärenden, inkomna och upprättade	632	599	591
Antal beslutade ärenden	560	590	580
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	15	10	13
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	7 887	8 546	6 847

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsen redovisar marginella förändringar inom sakområdets prestationer (volymer och kostnader) i tabellen ovan mellan åren 2012 – 2014.

Antalet ärenden har ökat vilket beror på att Länsstyrelsen sett över arrendena på statens mark ovan odlingsgränsen. Länsstyrelsen säger upp gamla kontrakt på grund av villkorsändring och avser skriva nya. Arbetet beräknas fortgå 2015.

För 2014 är antalet ej beslutade ärenden äldre än 2 något fler än föregående år. Osäkert rättsläge och frågornas komplexitet är en del av förklaringen.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Tillsyn inom rennäring utgörs till största del av uppföljning av anmäld strövrens-förekomst. Under 2014 har antalet anmälningar från allmänheten i huvudsak varit koncentrerade till ett visst område i länet och förknippade med särskild problematik kring renskötselns organisation, samebygränser och fysiska åtgärder för avspärning.

De störningar som legat till grund för anmälningar har främst gällt försvårande av älgjakt respektive betning på åkermark. Uppföljning har regelmässigt skett genom omfattande muntliga och skriftliga kontakter med berörda samebyar. Utvecklingen i det aktuella geografiska området, som rör skogsrenskötsel, är för närvarande mindre gynnsam och därför kommer ytterligare åtgärder att aktualiseras under nästa år. Utöver strövrensproblemik ingår i tillsynsområdet renräkningsfrågor och även förfrågningar som har samband med uppdraget.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 2.1: Länsfakta om rennäring**

Länsfakta om rennäring	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	106	104	109
Antal slaktade renar/år	13 435	10 095	16 694
Produktion av renkött/år (ton)	370	280	426
Antal renkötsföretag	103	105	106
Antal samebyar	7	7	7

Källa: Sametingets webbplats www.sametinget.se

Kommentarer Tabell 2.1

Uppgifterna i tabellen är data som länsstyrelserna inhämtar från Sametinget vilket innebär att Länsstyrelsen inte kan kvalitetssäkra uppgifterna. Detta har fått till följd att uppgifterna för tidigare år är förändrade i tabellen ovan. Länsstyrelsen har påtalat detta problem till berört departement.

Uppgifterna avser renkötselåret där säsongen indelas 1 juli - 30 juni, således avser årets uppgifter förhållandena 2014-06-30, så även tidigare års uppgifter.

I årsredovisningen 2013 redovisade Länsstyrelsen uppgifter om 8 000 slaktade renar. Dessa uppgifter var felaktiga. Korrekt siffra enligt Sametinget är 10 095 slaktade renar och förklaringen kan vara att inte alla uppgifter varit inrapporterade till Sametinget från slakterierna vid rätt tidpunkt.

Länsstyrelsen beslutade 2003 om högsta renantal det vill säga "det totala antalet renar inom samebyn under april månad, efter slakt och före kalvning". Kammarrätten återförvisade ärendet till Länsstyrelsen i december 2006. Faktiskt antal renar i tabellen avser renantal enligt byordningarna från 1946 definierat som 1 § "...I lappbyn må icke föras på bete mera än X renar, årskalvar däri ej inräknade...". Enligt byordningen får länets samebyar ha 49 800 renar. Jämför renantalet med Länsstyrelsens beslut från 2003 som tillåter 57 500 renar blir siffrorna följande: år 2014 92 procent, 2013 90 procent och 2012 94 procent. Länsstyrelsen har återupptagit arbetet med högsta renantal och ett nytt beslut väntas inom det närmaste året.

Länsstyrelseinstruktion 6§

1. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om rennäring m.m.

Länsstyrelsen har ett flertal uppgifter inom rennäring som fastställande av högsta renantal, tillsyn strövrekar, upplåtelse på statens mark, renräkning, upprätta renlängd, yttrande och administration av rennäringens bygdemedel men, Sametinget beslutar bygdemedlen.

Länsstyrelsen ska även bevaka rennäringens riksintressen vid handläggning av ärenden enligt exempelvis plan- och bygglagen och miljöbalken. Länsstyrelsens arbete i rennärringsfrågor ska utgå från de mål regering och riksdag satt upp och de föreskrifter och riktlinjer som Sametinget meddelar i egenskap av central myndighet för rennäringen.

Rennäringsdelegationen

I länsstyrelseinstruktionen framgår att det ska finnas en rennärringsdelegation i Jämtland, Västerbotten och Norrbottens län (31 §). Rennäringsdelegationen avgör frågor inom av Länsstyrelsen fastställda ansvarsområden (31 §). Syftet med rennärringsdelegationen är att stimulera ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte för att nå en långsiktigt hållbar rennäring i länet. Rennäringsdelegation deltar i behandlingen av viktiga frågor som rör rennäringen.

Under 2014 har rennäringsdelegationen haft tre möten där följande frågor diskuterats:

- Riktlinjer för upplåtelse av mark, jakt och fiske.
- Fördelning av rennäringens bygdemedel mellan samebyarna.
- Plan och förutsättningar för nytt beslut om högsta renantal för länets samebyar.
- Andra aktuella frågor som hårdnande konkurrens om mark (exempelvis vindkraft och gruvor) samt rovdjurfrågor (exempelvis dialogverktyg, samebyvisa rovdjursplaner).

Samebyarnas terrängkörningsplaner

Länsstyrelsen har ansvarat för ett projekt med att ta fram terrängkörningsplaner (TKP) för landets samebyar och genomförande av markförstärkningsinsatser på de ställen - främst våtmarker i fjällen - där terrängkörningsskador förekommer. Arbetet har bidragit till att uppfylla miljömålet Storslagen fjällmiljö.

I arbetet har följande större insatser genomförts 2014:

- Beslut om bidrag till terrängkörningsplaner för 2 samebyar.
- Beslut om nya markförstärkningsåtgärder till 3 samebyar om sammanlagt nära 0,8 mnkr och genomförande av tidigare års beviljade åtgärder för drygt 0,4 mnkr för 4 samebyar. Totalt fick Länsstyrelsen in nya bidragsansökningar från 8 samebyar om totalt 2,5 mnkr till åtgärder.

Samebyarnas bygdemedel

Länsstyrelsen administrerar löpande samebyarnas bygdemedel. Administrationen innebär att yttra sig över samebyarnas ansökningar till Sametinget som är beslutande. Länsstyrelsen administrerar utbetalningar till byarna efter rekvisitioner och redovisningar från dessa.

I arbetet har följande större insatser genomförts 2014:

- Under året har Länsstyrelsen avgett yttrande till Sametinget över ett 20-tal nya ansökningar som inneburit att omkring 3,5 mnkr har varit möjliga att fördela till projekt för ansökningsåret.
- Administrerat pågående bygdemedelsprojekt, cirka ett 40-tal.
- I samband med samebyordförandemötet 27 maj informerades om status för bygdemedlen samt riktlinjerna för ansökningar.

Samefonden

Länsstyrelsen administrerar Samefondsmedel för de anläggningar som finns listade i beslut från 1974. Anläggningar som kan få medel är byskiljande stängsel, stugor, slakterier och vägar. Behovet för underhåll av anläggningar är stort och Samefondsmedlen begränsade, och därför har bidrag endast kunnat ges till byskiljande stängsel och då långt ifrån samebyarnas redovisade behov.

I arbetet har följande större insatser genomförts 2014:

- Äskat medel, 1,3 mnkr, från Samefonden för de västerbottniska samebyarna för byskiljande stängsel utifrån beslut om maximalt belopp det vill säga 2 procent av anläggningarnas återanskaffningsvärde.
- Fördelat årets beviljade medel om 0,5 mnkr till länets samebyar samt administrerat utbetalningar efter rekvisition och återrapporterat till Samefonden hur medlen förbrukats.

Övriga rennäringsfrågor

Länsstyrelsen hanterar årligen flera olika verksamhetsfrågor som i olika grad relaterar till rennäring. Nedan listas de större insatser som genomförts under 2014 kring rennäring, utöver ovan nämnda större verksamhetsområden:

- Genomfört renräkning i Vapstens sameby.
- Insamling av renlängder från länets samebyar.
- Beaktat rennäringens riksintressen (miljöbalken 3:5) i ärenden och ansökningar som Länsstyrelsen hanterat under året, exempelvis vindkraft, täkter, gruvor.
- Genomfört samebyordförandeträff den 27 maj med samtliga samebyar som deltagare.
- Uppdragit åt konsult att ta fram underlag till ett högsta renantal under 2014.
- Deltagit vid möten med byaföreningar, samebyar och andra intresseföreningar med mera, i syfte att finna samverkansformer, samförstånd och hållbara lösningar i situationer där intressekonflikter uppstått.

2. Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om fjällförvaltningen i länen

Fjälldelegationsarbetet

Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samverkar i fjällfrågor inom ramen för den så kallade fjälldelegationen. Delegationen består av de fyra landshövdingarna med var sin beredande tjänsteman på chefsnivå. Sedan februari 2013 är landshövdingen i Norrbotten ordförande och ansvarar därmed för planering och genomförande av delegationens möten. Under året har delegationen sammanträtt två gånger.

Nedan följer några exempel på frågor som behandlats:

- Miljömålet "Storslagna fjäll".
- Turism och hållbar utveckling i fjällerna.
- Förvaltning av statens mark och av naturskyddade områden.
- Småviltjakten på statens mark.
- Terrängkörningsfrågor.
- Faunafrågor.

Särskilda insatser under 2014 har varit:

- Deltagande i Naturvårdsverkets uppdrag att utarbeta en strategi för miljömålet Storslagen Fjällmiljö, där delegationen löpande bistått med inspel och synpunkter på det framtagna materialet.
- Planeringen av en ny fjällkonferens. Konferensen ska denna gång genomföras i Sälen i januari 2015 och har temat Hållbar utveckling i fjällerna - turismens möjligheter och utveckling.

Markupplåtelse och förvaltning av statens mark ovan odlingsgränsen

Länsstyrelsen prövar upplåtelse på statens mark enligt Rennäringslagen. Upplåtelse rör jakt och fiske samt andra markupplåtelse som vindkraft, stugor, friköp av mark med mera.

För markupplåtelse har följande större insatser genomförts 2014:

- Införande av databasen (MAS) för administration av markupplåtelse.
- Genomfört träffar med fjällkommunerna för fortsatt samverkan i fjällfrågor.
- Samverkat med de andra fjälläna samt Jordbruksverket i grupperingen "Nordliga fastighetsfrågor".

För jaktupplåtelseerna har följande större insatser genomförts 2014:

- Älg-, björn-, lo-, och småviltsjakt har upplåtits enligt delvis nya regelverk.
- En ny småviltsjaktwebb "Natureit" har startats upp under 2014. Den nya applikationen har utvecklats i samverkan med BD och Z-län.
- Rådslag har hållits inför jaktbeslut på björn och småvilt den 25 februari i Lycksele. På rådslaget bjöds olika aktörer in som exempelvis, samebyar, jägarförbundet, polis och jaktentreprenörer för att diskutera fjälljaksfrågor.
- Ett ripförvaltningsmöte har genomförts i november tillsammans med de andra fjällänen samt förvaltare från Norge.
- Under hösten 2014 upplät Länsstyrelsen i Västerbotten cirka 10 700 jaktdagar för småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen. Utländska jägare stod för cirka 55 procent av jaktdagarna.

För fiskeupplåtelseerna har följande större insatser genomförts 2014:

- En ny fiskewebb "Natureit" har startats upp under 2014, den nya applikationen har utvecklats i samverkan med BD och Z-län.
- Fiskeinformation i form av en fiskekatalog över samtliga tillgängliga sportfiskevatten i fjällen tas årligen fram både i en tryckt och i en digital version. Under 2014 trycktes fjällfiskekatalogen i 9000 exemplar.
- Upplåtit cirka 40 000 fiskedagar för sportfiskare.
- Upplåtit nät och krokfisketillstånd för cirka 550 fjällbor.
- Förmedlat fisketillstånd till fisketuristentreprenörer för cirka 1 500 fiskedygn i ett trettiotal sjöar.

Tillsyn av jakt- och fiskeupplåtelseerna har haft följande insatser under 2014:

Fiske

Fiskebevakning under vintern genomförs till stor del i samband med ledskötsel samt järvinventering. Naturbevakare har under året utfört fiskebevakning vid 109 tillfällen och extra personal har under året utfört bevakning vid 112 tillfällen. Problemet med otydliga fiskegränser i vissa sjöar har under året åtgärdats. Länsstyrelsen har satt upp skyltar, mot fiske från båt, vid ett antal vatten. Endast en anmälan mot två personer har gjorts, för olovligt fiske med nät.

Jakt

Småviltsjakten under hösten 2014 blev något intensivare än under 2013.

Länsstyrelsens naturbevakare och extra personal har genomfört 25 enskilda bevakningsinsatser som resulterat i 43 olika kontroller, bland annat jaktkort, licens, och införseltillstånd. Dessutom har en särskild bevakningsinsats genomförts under en höstvecka mellan 18-20 augusti.

15 anmälningar om tillstånd att uppföra jaktcamper inkom under året.

Länsstyrelse har inte behövt göra några anmälningar om brott mot jaktlagstiftningen under 2014.

Övrig fjällförvaltning

Nedan listas några större verksamheter som relateras till fjällförvaltning.

Statliga ledsystemet

Länsstyrelsen förvaltar på uppdrag av Naturvårdsverket cirka 120 mil sommar-, vinter- och skoterleder i fjällen. Länsstyrelsen har egen personal för tillsyn och underhåll av det statliga ledsystemet. Länsstyrelsen köper också vid behov in tjänster som vid exempelvis större byggnationer. De leder som Länsstyrelsen förvaltar framgår av Naturvårdsverkets rapport ”*Det statliga ledsystemet i fjällen*” från 1986. Längs lederna finns broar, spänger, parkeringar, vindskydd, övernattingsstugor med mera. Länsstyrelsen har nyligen avslutat en utredning om vilka anläggningar som Länsstyrelsen förvaltar i fjällområdet och har därigenom en mycket bra statuskontroll på anläggningarna i fjällområdet.

Viktigare insatser under 2014 har varit:

- Säkring av vinterledernas farbarhet genomfördes vecka 9, inför kommande vintersäsong.
- Säkring av sommarledernas farbarhet genomfördes under maj/juni inför sommarvandringssäsongen.
- Deltagit i Naturvårdsverkets översyn av det statliga ledsystemet. Under 2014 genomfördes del 1, kartläggningsfasen i denna översyn.

Fjällägenheter

Länsstyrelsen förvaltar fjorton fjällägenheter, huvudsakligen belägna inne i fjällområdet och några i väglöst land, och därutöver längs ett par enskilda vägar. Regeringen har angett att så många som möjligt av fjällägenheterna ska avvecklas, dock med beaktande av de särskilda förutsättningar som ges av arrendevillkoren och av de höga natur- och kulturmiljövärden som finns på åtskilliga av dessa gårdar. I länet ska, enligt Länsstyrelsens prioritering, åtta lägenheter avvecklas medan sex stycken tillsvidare ska kvarstå under Länsstyrelsens förvaltning med de motiv som angetts ovan. Flera av objekten är belägna inom Vindelfjällens naturreservat och därför avses deras fortbestånd samordnas med reservatsförvaltningsintressena.

Förvaltningen under 2014 har inriktats på planerade nyinvesteringar och uppkommande akuta behov samt avvecklingsfrågorna där de viktigaste insatserna har varit:

- Löpande underhåll av fastigheter och vägar.
- Förhandlingar om avveckling/ friköp av några lägenheter.
- Förnyelse av energianläggning på en arrendegård.
- Vägbyggnadsprojekt i Vilhelmina (sportfiskerelaterat).

Översyn av bestämmelser för snöskoterkörning inom regleringsområden i fjällen

Länsstyrelsen har under 2014 slutfört en översyn som ska tydliggöra under vilka förutsättningar snöskoter får framföras inom Västerbottensfjällens regleringsområden.

Arbetet har syftat till att modernisera, slå samman och utföra vissa ändringar av olika beslut som Länsstyrelsen fattat under mer än 35 års tid. Arbetet har bedrivits under perioden 2012-2013 med omfattande förankringsarbete i lokala arbetsgrupper för områdena Ammarnäs, Hemavan/Tärnaby och Vilhelminafjällen. Den 15 december 2014 beslutades hur skoterkörningen får ske i Västerbottensfjällens regleringsområden. De nygamla reglerna gäller från och med 1 januari 2015. Naturvårdsverket godkände kompletterande skoterlede i oktober 2014.

Fiske

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 62*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,35	2,56	2,12
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,35	0,27	0,37
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,21	1,33	1,22
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 881	3 117	2 659
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,25	1,52	1,35
Antal ärenden, inkomna och upprättade	504	520	490
Antal beslutade ärenden	474	528	510
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	2
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 983	2 432	3 115

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Tyngdpunkten av sakområdets ärendehantering handlar om återkommande ärenden som kan hanteras relativt snabbt som exempelvis fiskutplanteringar, olika former av tillstånd och förordnanden. Den del av sakområdets arbete som berör fiskeförvaltningen på statens mark ovan odlingsgränsen ingår inte i ovanstående tabell, men är en mycket väsentlig del av verksamheten. Att denna del av verksamheten inte är inkluderad beror på att det i verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS) rapporteras på separat kod under sakområde 61 Rennäring. Under 2014 uppgick omfattningen av denna verksamhet till knappt en årsarbetskraft.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Lax

Västerbotten är det län i Sverige som har flest vattendrag med naturreproducerande laxbestånd. Under lång tid har Länsstyrelsen med prioritet arbetat med åtgärder för att stärka bestånden genom bland annat direkta fiskevårdsåtgärder, förvaltning av fisket i vattendragen och genom att skapa en nationellt och internationellt förändrad syn på förvaltning av östersjöloxen. Årligen följer Länsstyrelsen utvecklingen i naturlaxvattendragen genom att bland annat utföra elfiskeundersökningar och räkning av uppvandrande fisk där detta är möjligt.

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att ta fram en nationell modell för individuell förvaltning av Sveriges laxälvar. Två möten med Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och SLU aqua har hållits och en arbetsgrupp samt en referensgrupp har bildats, där Länsstyrelsen är sammankallande i båda grupperna. Länsstyrelsen har i detta arbete fått ett uppdrag från HaV att samordna arbetet med att ta fram en modell för utformandet av individuella förvaltningsplaner för alla Sveriges laxälvar ("Adaptiv laxförvaltning" ALF). Syftet med ALF är att utveckla och skapa förutsättningar för en effektiv laxförvaltning på alla nivåer där de lokala förhållanden som råder för varje vattendrag står i fokus.

Vidare har tät kontakt hållits med framförallt organisationer som representerar fiskerättsägarna längs vattendragen. Huvuddelen av ovan beskrivna arbete utförs inom projektet "Levande laxälvar", som är ett större fiskevårdsprojekt inriktat både mot biologisk återställning av

älvarnas biflöden och individuella laxförvaltningsplaner. Projektet startade 2014 med stöd från HaV. Åtgärdsfokus ligger på Lögdeälven och Sävarån, men all den kunskap som genereras i arbetet med dessa vattendrag ska användas i det nationella arbetet med älvsbaserade förvaltningsplaner.

Årets yrkesmässiga kustfiske efter lax gav goda fångster. Dock finns fortsatt oro hos konsumenterna kring laxens dioxinhalt samt, i viss utsträckning, Världsnaturfonden röda ljus för vildlax i sin fiskkonsumentguide. Detta har inneburit att det uppkommit problem med avsättningen och låga priser.

Årets sportfiske efter lax bedöms som mycket bra i de flesta av vattendragen. Detta ska dock ses mot bakgrund av tidigare års sämre fiske och inte mot eventuell framtida potential. I de älvar där det finns möjligheter till räkning av antalet uppvandrande fisk så har uppvandringen varit mycket god. I fisktrappan i Stornorrfor Umeälven/Vindelälven noterades liksom i fjol ett stort antal uppvandrade laxar. I Byskeälven var det rekord i antal uppvandrande laxar genom de automatiska fiskräknare som finns installerade i anslutning till Fällforsfallet cirka 40 km uppströms mynningen. Med något undantag så uppvisar elfiskeundersökningarna goda, till mycket goda, tätheter i jämförelse mot tidigare års undersökningar. Laxens utveckling bedöms som fortsatt positiv. Situationen för huvuddelen av laxbestånden har aldrig varit så gynnsam sedan någon form av organiserade beståndsundersökningar började genomföras.

Vattenbruk

Under året har Länsstyrelsen fortsatt att aktivt delta i det arbete som Jordbruksverket initierat avseende utarbetandet av en strategi och handlingsprogram för svenskt vattenbruk. I de olika grupperna har representation funnits från sakområdet fiske, men också handläggare som arbetar med tillsyn och prövning av vattenbrukstillstånd. Länsstyrelsen har också deltagit i arbetet inför den nya programperioden för havs- och fiskeriprogrammet.

Västerbotten är ett av de län som producerar mest matfisk i landet och i särklass det län som producerar mest röding. Tyvärr så drabbades det största företaget, som har ett fyrtiotal årsanställda, av fisksjukdomen bakterial kidney disease (BKD) under hösten, fyra av de fem odlingar som företaget driver drabbades. Detta kommer att påverka företaget hårt då de drabbade odlingarna måste saneras efter att fisken slaktats. För närvarande pågår ett arbete som leds av Jordbruksverket med att utarbeta en saneringsplan. Mot denna bakgrund kan man räkna med att vattenbruksproduktionen i länet kommer att minska markant de närmaste åren. Ett stort problem med att starta upp verksamheten igen beror på att även företagets egen sättfiskodling är drabbad av BKD och måste saneras. Det innebär att företaget kommer att stå utan egen sättfisk när verksamheten ska startas upp och det finns inget annat företag som kan leverera de mängder som behövs för att snabbt kunna starta upp produktionen igen.

Fiskeförvaltning på statens mark ovan odlingsgränsen

Förvaltning och fiskeupplåtelser på statens vatten ovan odlingsgränsen är en komplicerad uppgift som bedrivs med begränsade resurser. Utgångspunkten är de ekologiska förutsättningarna i vattensystemen och en strävan är att upplåtelseerna ska ge förutsättningar för en gynnsam utveckling av fiskturismen, samtidigt som ortsbors och samers behov tillgodoses.

För att skapa ett bättre förvaltningsunderlag har fångststatistik samlats in från alla som har fisketillstånd att fiska med nät och krok på statens vatten ovan odlingsgränsen. Statistiken för 2013 har under året registrerats in i en databas och rutiner finns för insamling av kommande års fiskeinsatser.

Sportfiskeentreprenörer som får särskilda fisketillstånd har krav på åiterrapportering av fångststatistik.

Under 2014 har fjällänen Jämtland, Västerbotten och Norrbotten även infört ett webbaserat försäljnings- och förvaltningssystem för sportfisket. I detta system kan de sportfiskare som fiskar med det allmänna kortet i våra fjällvatten fångstrapportera sina fångster.

Fiskeinformation i form av en fiskekatalog tas årligen fram både i en tryckt och i en digital version. Fjällfiskekatalogen är efterfrågad och viktig för marknadsföringen av fisket och för informationsspridningen om regler och upplåtta fiskevatten.

Information om fiskeregler

Under året har Länsstyrelserna gemensamt med Havs- och Vattenmyndigheten och Jordbruksverket arbetat vidare med en gemensam webbinformation där fiskare enkelt kan få tillgång till de nationella fiskereglerna som gäller på de platser där de avser att fiska. Under våren var arbetet med att producera informationen klar och resulterade i www.svenskafiskeregler.se som även är anpassad för smartphones.

Fiskevårdsåtgärder

Arbetet med att förbättra möjligheterna för fiskvandring förbi Stornorrfor kraftverk i Umeälven har fortsatt under året, liksom de omfattande restaureringarna av flottleder som genomförs i Vindelälvens, Sävaråns, Lögdeälvens och Hörnåns vattensystem. Under året har Länsstyrelsen stöttat ett tiotal fiskevårdsprojekt med ekonomiska bidrag med en sammanlagd summa på 1,6 mnkr. En tyngdpunkt har legat på biologisk återställning i mellanstora och större vattendrag, samt fisketillsyn. Dessutom har tre projekt som tar fram strategier och planer för fiskevård och förvaltning fått bidrag under 2014.

Länsstyrelsen har under året deltagit i en referensgrupp för utveckling av en kraftverksturbin som genom sin konstruktion ska minska dödligheten på fisk som vandrar nedströms i vattendrag och på sin resa passerar ett kraftverk. Turbinen är nu monterad i Bruksforsens kraftstation i Rickleån i Robertsfors kommun. Projektet är ett samarbete mellan olika kraftbolag och finansieras av ELFORSK.

Under 2014 skickades en fullständig ansökan in till EU-programmet LIFE. Ansökan gäller biologisk återställning av Lögde- och Råneälven och har tagits fram i ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Den totala summan som sökts uppgår till 96 mnkr där 35 procent utgörs av nationella medel.

Kräftpest

För första gången någonsin konstaterades under 2011 kräftpest i länet. Det drabbade vattendraget var Umeälven och området från regleringsdammen vid Norrfors till havet förklarades i ett första skede av Länsstyrelsen som kräftpestsmittat. Området utökades senare att gälla även områden i nedre delen av Vindelälven. Som uppföljning har upprepade provfischen efter flod- och signalkräfter utförts, under vilka inga flod- eller signalkräfter har fångats. Under 2102 och 2103 har friska flodkräfter sumpats i området utan att smittas och under 2014 har friska flodkräfter hållits i tråg i Norrfors fiskodling, som tar vatten från det aktuella området. Dessa kräfter har heller inte smittas av pesten. Länsstyrelsen har därför, i samråd med Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA), beslutat att inte förlänga beslutet, som löper ut 2014-12-31.

Återrapportering regleringsbrev

RB 14. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007-2013.

Inom Europeiska Fiskerifonden EFF har sju ansökningar beviljats totalt 3 472 tkr i stöd för investeringar och projekt i länet. Nationell offentlig medfinansiering från Jordbruksverket ingår med 1 099 tkr. Medfinansiering från Vindelälvens Fiskeområde tillkommer med 1 274 tkr.

Beviljade ansökningar avsåg investeringar i beredningsindustri, vattenbruk och projektinsatser inom Vindelälvens Fiskeområde. Europeiska Fiskerifonden EFF 2007-2013 avslutas under 2015.

RB 15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har under året inte arbetat med några omprövningar av vattendomar. Resurserna har istället koncentrerats till tillståndsärenden och övrig tillsyn i enlighet med Kammarkollegiets strategi för genomförande av vattenförvaltningens uppgifter gällande fysisk påverkan.

Under året har Länsstyrelsen genomfört en informationsinsats om egenkontroll riktad till ägare av småskalig vattenkraft. Informationsinsatsen syftade också till att få kunskap om vem som äger anläggningarna och om de är i drift. Länsstyrelsen har även flera pågående tillsynärenden gällande vattenkraftverk och regleringsdammar, exempelvis Hednäs kraftstation och Sävar kraftstation samt Laxbäcken och Ormsjödammen. Ett tillsynsärende har resulterat i att Länsstyrelsen förelagt kraftverksägaren att upphöra med vattenkraftproduktion och riva ut anläggningen (Kvarnfors kraftstation). I ett annat ärende har Länsstyrelsen förelagt bolaget att söka tillstånd för anläggningen och verksamheten vid anläggningen (Brattforsens kraftstation).

Länsstyrelsen har under året deltagit i två samverkansmöten anordnade av Havs- och vattenmyndigheten och vattenmyndigheten i Bottenvikens respektive Bottenhavets distrikt. Vid träffarna diskuterades hur samarbetet inom och mellan myndigheterna kan utvecklas för att kunna nå målet om en god vattenmiljö. Detta är viktigt för att kunna arbeta strategiskt och effektivt med prövning och tillsyn av vattenverksamheter. En av Länsstyrelsens medarbetare har också medverkat som expert i Vattenverksamhetsutredningen som lämnade sitt slutbetänkande i juni 2014 (SOU 2014:35).

Länsstyrelsen har under året varit delaktiga i tillståndsärenden gällande bl.a. Byssjans kraftverk, Åmans nedre kraftverk och E.ON:s tre vattenkraftverk i Umeälven.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2014	2013	2012
Antal fiskevårdsområden	172	171	172
Antal yrkesfiskelicenser	0 ¹⁾	24	26
Antal fartygstillstånd	50 ¹⁾	49	48
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	6	7

¹⁾ Från och med 1 oktober 2014 har ett nytt licenssystem införts. Se kommentarer till tabell 1.2.

Källa: Länsstyrelsens egna databaser, Register från Havs- och Vattenmyndigheten och Jordbruksverkets LB-system

Kommentarer Tabell 1.2

Fr.o.m. 1 oktober 2014 har ett nytt licenssystem införts. Licensuppgifterna är därför inte jämförbara med tidigare år. Det nya licenssystemet har två licenstyper. Fiskelicens (uppgift införd under fartygstillstånd och personlig licens (uppgift införd under yrkesfiskelicens). I Västerbotten har ingen fiskare personlig fiskelicens då denna bara omfattar fiskare som fiskar i de stora sjöarna.

Folkhälsa

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 70*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,79	2,32	2,39
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,20	0,30	0,07
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,33	1,23	1,20
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 800	3 482	3 418
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,64	1,70	1,73
Antal ärenden, inkomna och upprättade	87	36	35
Antal beslutade ärenden	78	38	14
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr) ⁴⁾	32	40	3 704
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 700, Länsamordning ANDT ³⁾	74		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 700 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för 7 deltagande länsstyrelser är 73.

⁴⁾ Bidragutbetalningar avseende verksamheten personligt ombud ingår inte i tabellen ovan för åren 2013-2014. Dessa återfinns inom sakområde Nationella minoriteter och Mänskliga rättigheter.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Ökning av andelen årsarbetskrafter män beror på att en manlig vikarie anställdes som ersättare för en kvinnlig medarbetare under en stor del av året.

Den ökade verksamhetskostnaden 2014 beror på att handläggare folkhälsa funnits på heltid under hela året.

Förändring i antalet ärenden beror på förbättrad rutin vid diarieföring vilket även förklarar ökningen av antalet beslutade ärenden.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Alkohol- och tobakstillsyn

Länsstyrelsens tillsynsarbete består av tillsyn av kommunerna enligt alkohollagen och tobakslagen, råd och stöd till kommunerna samt regional samordning. I det arbete som har bedrivits under året har Länsstyrelsen aktivt genomfört insatser för att stärka länets kommuner i enlighet med gällande lagstiftning.

Länsstyrelsens målsättning är att länets samtliga kommuner ska besökas för tillsyn minst vartannat år, både gällande alkohol- och tobaksområdet. Länsstyrelsen arbetar i enlighet med upprättad tillsynsplan och tillsynen genomförs utifrån länsstyrelsernas gemensamma struktur, SLATT (Sveriges Länsstyrelser utvecklar Alkohol- och tobakstillsynen). Länsstyrelsen har under året genomfört verksamhetstillsyn i åtta av länets 15 kommuner. Totalt har tillsynen berört tio nämnder. Detta innebär att tillsynsmålet överträffades under 2014.

Vid verksamhetstillsynen har Länsstyrelsen granskat om och hur kommunerna bedriver sitt arbete i enlighet med rådande lagstiftning. Länsstyrelsen har i sina beslut konstaterat att granskade kommuner i varierad utsträckning uppfyller lagstiftarens krav. Länsstyrelsen har riktat allvarlig kritik och/eller kritik mot samtliga granskade kommuner.

Kritiken handlar i huvudsak om brister i tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen samt rökfria miljöer och därtill stora eller mindre brister i handläggningen.

Länsstyrelsen genomför även en löpande granskning av kommunernas tillståndsbeslut och åtgärdsärenden. Granskningen har som syfte att upptäcka eventuella systematiska fel i kommunernas handläggning och är ett viktigt komplement och kunskapsunderlag till den besökande tillsynen i kommunen vartannat år. Länsstyrelsen har i stort sett granskat samtliga inkommande tillståndsbeslut gällande stadigvarande och tillfälliga tillstånd under året. Länsstyrelsen bedömer att kommunerna i allt större utsträckning efterlever den skyldighet de har enligt lagstiftningen och skickar in sina beslut allt mer frekvent. I de fall allvarligare fel har uppmärksammats har Länsstyrelsen kontaktat kommunen för att delge identifierade brister samt ge råd och stöd för utveckling av myndighetsutövningen. Uppmärksammade förbättringsområden ligger även till grund för kommande tillsyner i respektive kommun.

Länsstyrelsen har under oktober månad 2014 genomfört en gemensam *Tillsynsvecka* för sina olika sakområden. Inom ANDT-området besöktes Robertsfors kommun där Länsstyrelsen genomförde en verksamhetstillsyn inom alkohol- och tobaksområdet.

Länsstyrelsens generella uppfattning är att alkohol- och tobakshandläggarna i flertalet kommuner, främst i de små kommunerna, har mycket lite tid avsatt för handläggning och tillsyn inom alkohol- och tobaksområdet. Länsstyrelsen ser ett fortsatt stort behov av kompetenshöjande åtgärder, utbildningsinsatser samt råd och stöd i alkohol- och tobaksfrågor. Detta gäller till både handläggare, chefstjänstemän och beslutsfattare. Länsstyrelsens ambition för kommande år är att intensifiera dessa insatser i kommunerna.

Förstärkt tillsyn och ansvarsfull alkoholservice

Länsstyrelsen har sökt och fått utvecklingsmedel gällande förstärkt tillsyn inom alkohol- och tobakslagens områden. Länsstyrelsens insatser har riktats till näringsverksamheter, föreningsliv och kommuner. Framgångsfaktorer i arbetet har varit samsyn mellan aktörerna och en process där alla aktörer är delaktiga och viktiga.

Förstärkt förebyggande tobaksarbete

Praktisk tillsynsutbildning

Länsstyrelsen har vid tillsyn av länets kommuner och genom uppföljning av en årlig enkät sett ett behov av att stärka det kommunala tobaksarbetet och den kommunala tillsynen. Det finns även ett behov av att ge ytterligare erfarenhet och verktyg till länets tobakshandläggare och poliser. Därför har Länsstyrelsen vid två tillfällen under 2014 genomfört en tillsynsutbildning som innehöll både en teoretisk och en praktisk del. Majoriteten av länets kommunala tobakshandläggare samt representanter från polisen deltog.

Förstärkta insatser för tobaksfri skola

Länsstyrelsen har under året arbetat för att tobakslagen ska efterlevas på skolgårdar i länet. Länsstyrelsen har genomfört en tillsynskartläggning och förstärkt insatser för att frågan ska få en högre prioritet och för att uppdraget ska tydliggöras. Av kartläggningar och tillsynsprotokoll framgår att situationen på skolor i länet inte överensstämmer med tobakslagens ambition om rökfrihet. Följaktligen har Länsstyrelsen under året gett vägledning och stöd till flera kommuner.

Länsstyrelsen har arbetat med projektet ”*Handslag för tobaksfri uppväxt.*” Genom projektet erbjuds ett helhetsgrepp där alla berörda aktörer i frågan gör en överenskommelse. Projektet arbetar för att lokala aktörer, som har mycket kontakt med ungdomar, kommunicerar och skapar en samsyn kring tobakslagen med ungdomars hälsa och utveckling som utgångspunkt. Genom överenskommelse mellan parterna arbetar var och en av aktörerna med sina respektive ansvarsområden. Projektet har tillfört en samsyn och ett helhetsgrepp som skapar ett utvecklande klimat för fortsatt arbete för en tobaksfri uppväxt.

I december genomförde Länsstyrelsen en heldagskonferens med temat *Skolan – Möjligheternas Arena*. Innehållet under dagen behandlade tobakstillsyn och tobaksförebyggande arbete i skolmiljö. Deltagare var skolledare, skolpersonal, ANDT-samordnare, miljö- och hälsoinspektörer samt ansvariga för tillsyn av rökfria miljöer. Syftet med dagen var att skapa en dialog med berörda aktörer och tillhandahålla verktyg för att skolan ska bli en tobaksfri zon.

Övrigt tobaksarbete

Länsstyrelsen har under året, tillsammans med kommunala tobakshandläggare, deltagit som en resurs vid operativ tillsyn av försäljningsställen enligt tobakslagen.

Förstärkt och förebyggande alkoholarbete

Ansvarsfull alkoholserving

Länsstyrelsen arbetar med att sprida metoden *Ansvarsfull alkoholserving* i länet. Metoden bygger på att myndighet och bransch genom en god dialog skapar en samsyn utifrån alkohollagens bestämmelser om vad som gäller vid utskänkning av alkohol.

Polismyndigheten bedömer utifrån sin statistik att en hög berusningsgrad på serveringsställen medför ökat våld. Länsstyrelsen arbetar därför med att, genom metoden - *Ansvarsfull alkoholserving*, öka krogpersonalens medvetenhet och tydliggöra det ansvar de har enligt alkohollagen vid servering av alkohol. Länsstyrelsen ansvarar för att metoden *Ansvarsfull alkoholserving* sprids och har en kontinuitet i länets kommuner. Länsstyrelsen är delaktiga i de tvådagars-utbildningar som vänder sig till krögare och möjliggör att utbildningarna genomförs tillsammans med kommunerna. Länsstyrelsen konstaterar att arbetet med metoden har förändrat och utvecklat kroglivet i länet. Polisens sammanställningar av krogvåldet i länet visar även på en nedgång.

Varannan vatten

Länsstyrelsen har under året arbetat med konceptet *Varannan Vatten*. Konceptet medvetandegör för människor hur de konsumerar alkohol. Insatsen bygger på punktnykerhet och syftet är att dämpa berusningsnivån. Länsstyrelsens huvudsakliga uppgift har varit att initiera aktiviteten hos nya aktörer samt att tillhandahålla kampanjmaterial. Länsstyrelsen har deltagit i kampanjer på flera festivaler och distribuerat kampanjmaterial till serveringsställen i länet. Medverkan har skett på Brännbollsyran i Umeå, Stadsfesten och Trästockfestivalen i Skellefteå, Beachvolleyboll festival, Storumandagarna och Hembygdsgdagar. Länsstyrelsen bedömer att konceptet har motagits på ett positivt sätt där kampanjen har bedrivits.

Länsstyrelsens förstärkta tillsynsarbete i enlighet med alkohollagen

Länsstyrelsen har under 2014 genomfört tillsynsutbildningar för alkoholhandläggare och polis. Där har underlag för utveckling och verktyg vid alkoholtillsyn tillhandahållit. En viktig komponent i det förstärkta tillsynsarbetet är att säkra en god samverkan i tillsynsarbetet mellan berörda aktörer. I tillsynsutbildningarna ingick därför även att planera och boka in tillsynsbesök där polis och kommunala handläggare samverkar vid tillsynen. Länsstyrelsen bedömer att kommun och polis utvecklat och effektiviserat alkoholtillsynen.

Länsstyrelsen har inom ramen för nationell samverkan mellan länsstyrelserna medverkat vid festivaltillsyner där det genomförts en kartläggning av situationen på musikfestivaler i landet under sommarhalvåret. Tillsynsbesöken på festivalerna har haft syftet att beskriva alkoholsituationen och det ansvar som är förenat med alkohollagen. En rapport kommer att vara färdig under första halvåret 2015. Rapportens syfte är att ge en bild av hur efterlevnad av serveringstillstånd samt alkohollagen fungerar.

Övrigt

Länsstyrelsen har genomfört en utbildning för kommunala handläggare med syftet att utveckla arbetet och handläggningen gällande serveringstillstånd samt för att höja alkoholhandläggarnas kompetens. Utbildningstemat har varit *Från ingående handling till beslut*, där vi praktiskt och strukturerat har genomfört en utbildning i tillståndgivning.

Länsstyrelsen har även genomfört en utbildning i ekonomisk granskning vid tillståndsgivning samt hur man arbetar med den löpande granskningen av serveringstillstånd. Vid två tillfällen har Länsstyrelsen även deltagit som resurs vid kommuners tillsyn av serveringstillstånd.

Under året har Länsstyrelsen genomfört flera aktiviteter för att förstärka tobaks- och alkoholområdet. Deltagandet har varit bra från länets femton kommuner. En av utmaningarna i Västerbottens län är långa avstånd, flertalet små kommuner där några under vissa perioder flerdubblar sin befolkningsmängd. Länsstyrelsen ser en stor utmaning för de mindre kommunerna som med begränsade resurser har svårt att upprätthålla en kontinuitet inom dessa områden. Med anledning av detta lägger Länsstyrelsen därför extra resurser och fokus på dessa kommuner, att möta nämnda utmaningar.

Övriga insatser inom ANDT-samordningen

Länssamrådsgruppen

Länsstyrelsen är sammankallande och ansvarig för LSG, Länssamrådsgruppen för alkohol- och drogrågor, med syfte att utveckla den regionala samverkan inom ANDT-området. Gruppen består av företrädare för Länsstyrelsen, Landstinget, Polisen, Region Västerbotten, Länsnykterhetsförbundet, Västerbottens idrottsförbund, Länsbildningsförbundet, Trafikverket m.fl. Gruppen arbetar via sina aktörer för att framförallt erbjuda utbildning och information inom ANDT-området. Länssamrådsgruppens regionala strategi har kopplats till den nationella samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken. LSG utarbetar årliga aktivitetsplaner för genomförande av insatser inom strategins olika målområden. Inom ramen för LSG driver Länsstyrelsen kommunikationsplattformen www.vasterbottenforebygger.se

Samverkan mot alkohol och droger i trafiken - SMADIT

Länsstyrelsen ingår i ett nätverk där Västerbottens Läns Landsting beroendeenheter, Polismyndigheten och socialtjänsten samordnar och säkrar samarbetet i dialog med Trafikverket. Länsstyrelsen prioriterar arbetet i gruppen där bland annat nyckelpersoner genomgått nätverks- och spetsutbildningar inom beroendekunskap och ANDT. Länets aktörer prioriterar ett fortsatt arbete med SMADIT. Metoden är viktig utifrån arbetet med den nationella ANDT-strategin. Via att strategiskt arbeta med SMADIT kan fler unga upptäckas och insatser kan sättas in tidigt. Det finns också unika möjligheter att upptäcka barn till missbrukare.

Personalutveckling inom missbruksområdet

För att säkra preventionsarbetets olika nivåer och stimulera kunskaps- och kompetensutveckling bedrivs en samverkan där Länsstyrelsen samverkar med Region Västerbotten, Socialtjänsterna i Umeå och Skellefteå, psykiatrins beroendeenhet inom Landstinget, Kriminalvården och företrädare för Statens Institutionsstyrelse.

Syftet är att samverka kring utbildning inom missbruk, spetsutbildning inom ANDT och fokusområden som barn i utsatta miljöer, missbruk och kognitiva funktionshinder, missbruk och våld, vårdkedjan kopplat till dopning m.m. Detta nätverk har också varit motor i BAS-utbildningen inom den nationella satsningen ”Kunskap till praktik”, där vi under de senaste åren haft sex stycken utbildningar à fyra dagar med cirka 130-150 deltagare/tillfälle från länet. Under 2014 anordnades en ny form av nationell konferens kopplat till olika former av beroende förutom alkohol och narkotika, istället fokuserades mat-, spel-, sex- och dopingberoende. I utbildningen deltog över 200 deltagare.

Samordnarnätverket:

Här inbjuds alla länets kommunala ANDT-samordnare och kontaktpersoner till kunskaps- och kompetensutveckling med koppling till implementering av den nationella ANDT-strategin i länets kommuner. Vissa av utbildningarna genomförs tillsammans med de tre övriga nordligaste länens kommuner.

Fortsatta länsöverskridande utvecklingsprojekt

- Småkommunsprojektets framsteg med en gemensam samverkansöverenskommelse inom ANDT- och brottsförebyggande prevention för fem kommuner i Norr- och Västerbotten.
- Samverkan mot narkotika (nätdroger) på post- och utlämningsställen.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 6.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter**

Kostnader och årsarbetskrafter för folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)¹⁾	2 795,5	2,99
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	323,9	0,38
varav Fördelning av statsbidrag (704)	1,5	0,00
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	1 343,1	1,66
varav alkoholärenden (7051 - 7053)	921,6	1,16
varav tobaksärenden (7054 - 7056)	421,6	0,50
Totala kostnader (inkl. OH)¹⁾	3 800,1	

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2014)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 6.1

De ökade kostnaderna jämfört med 2013 beror på att handläggare heltid varit anställd under hela året vilket medfört ökade lönekostnader och verksamhetskostnader. Det har även medfört fler insatser inom såväl alkohol- som tobaksområdet.

Länsstyrelseinstruktion 5§

6. Länsstyrelsen ska verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Det övergripande målet för folkhälsa är att ”*skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.*” Folkhälsa är ett mycket viktigt område för länets utveckling och tillväxt genom att en god folkhälsa bidrar till att skapa en livsmiljö där det är attraktivt att bo och verka. Länsstyrelsens arbetar med att inkludera folkhälsoperspektivet i sina verksamheter redovisas nedan:

Samhällsplanering

Samhällsbyggnadsenheten har inkluderat folkhälsa, jämställdhet, integration i den sammanfattande redogörelsen över statliga och regionala intressen som kommunerna bör beakta i sin översiktsplan.

Regional tillväxt

Det regionala tillväxtarbetet på Länsstyrelsen bidrar till det nationella folkhälsomålet genom att bevilja projektmedel till verksamheter inom främst områdena turism, kultur och natur. Dessa projekt påverkar folkhälsan främst genom att skapa goda livsmiljöer i de områden där projekten verkar. Som exempel kan nämnas:

- Brukskanalen, Robertsfors kommun.
- Gröna Oasen, Forslunda gymnasium, Umeå kommun.
- Kulturlandet, Hushållningssällskapet.
- Utveckling av kvarnområdet, Vindelns kommun.

Krishantering

Länsstyrelsens insatser inom krishantering sker främst inom målområdena *Trygga och goda uppväxtvillkor* samt *Sunda och säkra miljöer och produkter*. Folkhälsoperspektivet beaktas bland annat i det förebyggande arbetet med samhällsstörningar samt i arbetet utifrån Länsstyrelsens roll som krishanteringsaktör om en samhällsstörning inträffar.

Detta innebär bland annat Länsstyrelsens granskning och sammanställning av kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser samt Länsstyrelsens upprättande av regional risk- och sårbarhetsanalys. Riskanalyserna bidrar till att identifiera risker och sårbarheter så att dessa kan förebyggas och åtgärdas samt att förmågan kan ökas. Under året påbörjades ett arbete med att utarbeta metod och rutiner för hur risk- och sårbarhetsanalyser kan jämställdhetsintegreras.

Som geografiskt områdesansvarig myndighet sker kontinuerlig samverkan med lokala, regionala, interregionala och nationella nätverk, som syftar till att stödja och förbättra krisberedskapen och krishanteringsförmågan i länet. Det har även genomförts utbildningar, övningar och konferenser, både för Länsstyrelsen internt men också för de samverkansforum som redovisats. Länsstyrelsen medverkar också i projekt som syftar till att stärka den samlade krisberedskapen, projekt inom krisledning och samverkan, kriskommunikation, regional inriktning och samordning, gemensam beredskapsplanering vid dammbrott och gränslös samverkan vid kärnteknisk olycka.

Länsstyrelsen verkar i övrigt för att uppnå det övergripande nationella folkhälsomålet genom att exempelvis besvara remisser i planärenden ur ett samhällsskyddsperspektiv, fatta beslut om vilka anläggningar som ska omfattas av ägarens eller verksamhetsutövarens skyldigheter vid farlig verksamhet enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 2 kap 4 §. Ovan beskrivna arbete bedöms bidra långsiktigt till att skapa trygghet och god folkhälsa i länet.

Länsstyrelsens uppföljning av kommunernas arbete enligt *lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* bidrar också till att det övergripande nationella folkhälsomålet uppnås. Här identifieras brister i kommunernas planering och beredskap vilket stärker deras beredskap och förmåga att bedriva samhällsviktig verksamhet, som vård och omsorg, utbildningsverksamhet och kommunal teknisk försörjning, vid samhällsstörningar. Under 2014 har Länsstyrelsen genomfört uppföljningsbesök i fyra av länets kommuner. Länsstyrelsen utövar även tillsyn av kommunerna enligt *lagen (2003:778) om skydd mot olyckor* som syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen. Under 2014 har Länsstyrelsen genomfört tillsyn i sex av länets kommuner. Sammantaget bedöms både uppföljning och tillsyn öka tryggheten och långsiktigt förbättra folkhälsan i länet.

Alkohol och tobak

Länsstyrelsens insatser inom ANDT- området fokuserar på målområdet ”*Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande*”, inom den nationella folkhälsopolitiken.

Länsstyrelsens ANDT-samordning har under 2014 fortsatt och förstärkt det prioriterade arbetet utifrån den nationella ANDT-strategin och stödet till den kommunala ANDT-samordningen, BRÅ och folkhälsosamordningen för att skapa ett framgångsrikt preventionsarbete i länet. Länets struktur med stora avstånd och många små kommuner medför att Länsstyrelsen lagt fokus på att ge extra stöd till de små kommunerna för att säkra preventionsarbetet kopplat till ANDT-strategin. De kommunala samordnarna och kontaktpersonerna har vid fyra tillfällen inbjudits till nätverksträffar och ytterligare fördjupningsutbildningar inom ANDT. Samordningsmötena prioriteras av kommunerna och deras arbete med nationella strategin har utvecklats i takt med att deltagandet på utbildningar och kompetenshöjande insatser ökat. Länsstyrelsens ANDT-samordning har för tredje gången, tillsammans med övriga fyra nordligaste länen, ansvarat för en konferens med kommunala samordnare/kontaktpersoner inom ANDT-BRÅ-Folkhälsa. Liksom året innan är denna konferens även riktad till länens kommunala tillsynshandläggare.

Samordning inom ANDT-BRÅ-Folkhälsa

I Västerbotten deltar nu 14 av 15 kommuner regelbundet i arbetet kopplat till Länsstyrelsens ANDT-samordning. Genom dessa möten erbjuder Länsstyrelsen den kommunala samordningen kunskaps- och kompetensutveckling.

Ett riktat fokus har varit att på en strategisk nivå koppla ihop samverkansöverenskommelser mellan polismyndigheter och kommuner med lokal ANDT-strategi som kopplas till den nationella strategins mål. De nationella indikatorerna har här varit ett instrument för uppföljning för bägge parter.

En fortsatt utmaning är att fokusera på små kommuners möjlighet till samordning inom ANDT, BRÅ och folkhälsa. Länsstyrelsen arbetar tillsammans med berörda kommuner med olika sätt att samarbeta inom kommunerna, men även att se på möjligheter att samarbeta mellan kommuner för att berika och utveckla preventionsarbetet.

De stora kommunerna i länet, Umeå och Skellefteå, har ytterligare utvecklat sitt arbete och används i nuläget av Länsstyrelsen för att säkra kartläggning och kompetens till länets övriga kommuner. De har tillsammans med Länsstyrelsens ANDT-samordning utvecklat ett framgångsrikt preventionsarbete som är modell för många kommuner i övriga landet. Arbetet har i år utvecklats med deltagande av förebyggande tillsyn där tillsynshandläggare medverkar.

Länsstyrelsen har i år förstärkt arbetet i ett nätverk, kopplat till de fyra norrlänen Jämtland, Västernorrland, Norr- och Västerbotten, där vi arbetat med Länsövergripande strategiskt samarbete med fokusområdet narkotika, i synnerhet nättdroger men fortsatt även Cannabis. I dessa processer fortsätter arbetet med ledarskapsutveckling för att leda processer inom ANDT-BRÅ-Folkhälsa.

Länsstyrelsen har kontinuerliga möten med kommunala ledningsgrupper och aktörer med ansvar för preventionsfrågor. Syftet är att säkra arbetet med implementering av ANDT-strategin. I takt med att indikatorerna kopplade till strategins mål utvecklats har fler kommuner uppdaterat sina lokala ANDT strategier. Här samverkar vi med nationella aktörer som CAN kopplat till metodutveckling inom ANDT, BRÅ och folkhälsa. Syftet är att säkra arbetet i länets kommuner, i synnerhet i de små kommunerna, med stora avstånd.

Länsstyrelsernas ANDT-samordnare samverkar strategiskt (SLUSS), för att kvalitetssäkra och strukturera uppdraget på Länsstyrelserna och föra dialog med Folkhälsomyndigheten, CAN och andra viktiga aktörer inom ANDT-området.

Föräldrastöd

Länsstyrelsen ska under åren 2014-2017 stödja kommuner, landsting och andra föräldrastödjande aktörer i arbetet med att utveckla ett universellt, kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd till föräldrar med barn i tonåren i respektive län. Länsstyrelsen i Örebro län samordnar uppdraget. En nationell mötesplats i form av en kommunikations- plattform har skapats för dialog. Länsstyrelserna i Jämtland, Västernorrland, Norr- och Västerbotten har utvecklat ett nära samarbete utifrån uppdraget och genomför gemensamma utbildningsinsatser och uppföljning av metoder med utgångspunkt i den specifika situation som finns i norrlänens små kommuner.

Länsstyrelsen Västerbotten har i uppdraget samverkat med Umeåregionens satsning *Familjepeppen*, främst gällande utbildning av instruktörer inom föräldrastödsmetoder. Ett samarbete finns även med Region Västerbotten. Tillsammans har vi genomfört utbildning för att ge spetskunskap inom området ANDT, BRÅ eller Folkhälsoarbete och tillhörande metoder kopplade till generellt och riktat föräldrastöd och barn i utsatta miljöer.

Projekt

Länsstyrelsen har förutom uppdraget med Länssamordning bedrivit projekt och riktade insats med externa medel:

- Tillsammans med länsstyrelserna i Jämtland, Västernorrland och Norrbotten har vi bedrivit en satsning på samverkan mot narkotika, i synnerhet nättdroger. I samarbete med polismyndigheter och Tullverket riktas den till personal och ansvariga för post- och utlämningsställen.
- *Tänk om* är en fortsatt insats som genomförs inom den nationella informationssatsningen.

De tidigare projekt som bedrivits av Länsstyrelsen som t.ex. Cannabisprojektet och Framgångsrikt preventionsarbete i småkommuner i Norr- och Västerbotten, är idag integrerade i befintlig verksamhet. Preventionsnätverk finns för arbetet mot Cannabis och en struktur med landets första gemensamma samverkansöverenskommelse inom ANDT-Brå arbete för fem kommuner i två län är fastlagd och används som modell för fortsatt preventionsarbete.

Jämställdhet

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 80*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,08	0,06	0,05
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,10	2,08	1,85
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,97	1,00	0,93
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 972	2 636	2 236
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,29	1,29	1,13
Antal ärenden, inkomna och upprättade	20	16	13
Antal beslutade ärenden	16	30	7
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	2	3
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	25	594	2 159

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgifterna hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Årsarbetskrafterna 2014 har varit marginellt högre än tidigare år. Ökningen av antalet ärenden är bland annat en följd av att Länsstyrelsen gått in i fler samarbeten inom området hedersrelaterat våld och förtryck. Skillnaderna gällande bidragutbetalningar går att härleda till dels att Länsstyrelsen sedan 2012 inte längre tilldelas utvecklingsmedel för att stärka stödet till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld och dels att Länsstyrelsen inte utlyst hedersmedel under 2014 utan istället gick in i samarbeten och tog kostnader direkt.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstrategi för jämställdhetsintegrering 2014-2016

Under året har länsstrategin ”Ett jämställt Västerbotten” och dess innehåll förankrats hos de nätverk som Länsstyrelsen driver inom sakområdet. En viktig del i strategin är att en större samverkan ska ske och därmed har ett antal aktiviteter genomförts i samarbete med Länsdelegationen i jämställdhet. En kortversion av strategin har tagits fram och spridits genom olika sammanhang länsstyrelsen medverkat i. För att växla upp arbetet i länet tillsammans med regionala aktörer har det gjorts en översyn av möjligheter att söka finansiering för 2015-2017.

Ett urval av aktiviteter som är genomförda redovisas löpande i sakområdets text. Mer sammanhållen text och fler aktiviteter är beskrivna i den särskilda redovisningen för regleringsbrevsuppdrag 81.

Länsdelegationen i jämställdhet

För att stärka anknytningen och samarbetet till forskningen och universitetet har delegationen utökats med delegaten Umeå centrum för genusstudier. Länsstyrelsen ser detta som en viktig förstärkning i delegationen då genusforskningen är av stor vikt för att nyansera och vidareutveckla det praktiska arbetet.

Länsstyrelsen bedömer avsiktsförklaringen som ett strategiskt dokument för delegationen då det engagerar och klargör ansvar för deltagande. I senare delen av året har Länsstyrelsen påbörjat en utvärdering av delegationens arbete och ambition.

Under året har ett flertal aktiviteter genomförts och kopplar även an till länsstrategin i jämställdhetsintegrering. Nedan listas ett urval:

- På den Internationella kvinnodagen bjöd Länsdelegationen tillsammans med länsbiblioteken och Lycksele Bibliotek in till sagostund där böcker med tjejer på äventyr var i centrum. En effekt av detta var att sagostunden fungerat som en katalysator för framtida arbete och biblioteket har utvecklat arbetet med normkritik och har numera en regnbågshylla. Länsdelegationen framhöll vikten av att starta tidigt med jämställdhetsarbetet och arrangemanget visade på värdet att arbeta med alternativa samarbetspartners som bibliotek och med målgruppen barn.
- Länsdelegationen har ett nyuppstartat samarbete med motsvarande part i Norrbotten som specifikt kopplar an till den Regionala Mineralstrategin och länsdelegationernas möjliga roll i detta. Det är ett strategiskt viktigt samarbete för att jämställdhetsintegrera denna process.
- Under året har delegationen i samband med ett möte fått ta del av den kompetenshöjande insatsen ”*Det könade landskapet*”, en bussresa genom Umeå där jämställdhetsarbete inom olika sektorer i staden beskrivs. Detta syftade till att visa delegaterna ett flertal exempel på hur jämställdhetsarbete kan bedrivas och problematiseras.

Externt stöd och samverkan under året

Länsstyrelsens dialog och erfarenhetsutbyte med andra aktörer som stödjer jämställdhetsintegrering är viktigt för frågans mandat i länet. Jämställdhetsnätverket, nätverken kopplade till delmål 4 och länsdelegationen i jämställdhet är forum som på regional nivå kan sprida erfarenheter och lärande exempel från olika insatser kopplat till jämställdhetsintegrering. I dessa forum finns aktörer som är eller har varit projektägare, deltagit i program för hållbar jämställdhet, jämställdhetsintegrering i statliga myndigheter samt ansvariga för handlingsplanen för jämställd regional tillväxt.

Länsstyrelsen arbetar med att stödja arbetet i länet på ett flertal sätt exempelvis: deltagandet i referensgrupp för kvinnohistoriskt museum, representant i styrgruppen för SEE-veckan, representant i styrgruppen för Skogsriket Västerbotten och genomförande av aktiviteter inom ramen för handlingsplanen för jämställd regional tillväxt. Länsstyrelsen har även deltagit i referensgruppen för Jämställdhet i myndigheter och samordnat Länsstyrelsernas medverkan på g14- att utmana makten.

Nedan redovisar Länsstyrelsen ett antal strategiska insatser kopplat till jämställdhetsintegrering som genomförts under året:

- Jämställdhetsnätverket- Syftet med nätverket har förtydligats och arbetsformen sker utifrån de prioriterade områdena i länsstrategin. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med och inom nätverket har förbättrats och att deltagandet från kommunerna har ökat. Nätverket har även haft möjlighet att söka samverkan och finansiellt stöd från Länsdelegationen i jämställdhet vilket resulterade i att 9 kommuner har eller kommer få stöd i genomförandet av aktiviteter. Denna samverkan mellan delegationen och nätverket ser Länsstyrelsen som viktig då det stärker jämställdhetsfrågans mandat ute i länet.
- g14- att utmana makten - Länsstyrelsen Västerbotten, Umeå kommun, Umeå centrum för genusstudier, Sveriges genusforskarförbund och Nationella sekretariatet för genusforskning arrangerade tillsammans en nationell genusforskarkonferens. Konferensen syftade till att utbyta kunskaper mellan forskningsfälten, för att stärka både

praktik och forskning samt sätta mötet, samtalet och dialogen om makt i centrum. Temat var "Att utmana makten/challenging power" som har varit ett feministiskt och genusvetenskapligt projekt under hela kulturhuvudstadsåret. Länsstyrelsens ambition var även att presentera lokala och regionala exempel under två sessioner samt under ett samarrangemang med två andra länsstyrelser där jämställdhetspolitiken och makt var det centrala. Genomförandet av denna konferens och planeringen inför den har medfört att samarbetet mellan Länsstyrelsen och universitetet har stärkts och att fler samverkansaktiviteter kommer att ske framöver.

- Strukturperioden 2014-2020 – Länsstyrelsen har fortsatt varit delaktig både regionalt och nationellt när det gäller inspel till de olika programmen och verkat för ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Till den regionala planen har samverkan skett med Länsstyrelsen Norrbotten så att våra lärdomar från förra programperioden och processtödet ESF Jämt har synliggjorts i dokumentet. Sakområdet har även ingått i Jordbruksverkets nationella arbetsgrupp för att jämställdhetsintegrera granskningsmallen för de regionala handlingsplanerna. Länsstyrelsen är förvaltande myndighet för Botnia Atlantica och under året har det arbetats fram hur ett processtödet kan stötta samtliga projekt inom programmet gällande jämställdhetsintegrering.
- MR dagarna - Länsstyrelsen har varit delaktig i planeringen av MR-dagarna 2014 under ett flertal år och under 2014 har myndigheten lämnat bidrag via det regionala politiska anslaget. Länsstyrelsen har haft en representant i den lokala arrangörsguppen, varit delaktig i hela processen, från formulerande av övergripande teman och förslag till keynote speakers till arrangerande av egna programpunkter i relation till våra uppdrag inom jämställdhetspolitiken.
- Alla lika olika - Länsstyrelsen har från hösten 2013 till hösten 2014 lämnat bidrag delar av Rättighetscentrum Västerbottens seminarieserie "Att göra lika men på olika sätt". Seminarieserien har lyft och fokuserat på rättighetsfrågor och det regionala arbetet med antidiskriminering generellt, Länsstyrelsen har finansierat de två seminarier som behandlat hbtq-personers rättigheter samt inkludering och rekrytering. Samverkan har varit positiv på flera sätt, bland annat genom att aktiviteterna nått en bred målgrupp i länet.
- Nordiskt forum - Länsstyrelsen presenterade ett regionalt exempel kring arbetet med Jämställd skogssektor och den regionala strategin för jämställdhetsintegrering inom skogsnäringen.
- Kvinnor på ledande position - Nätverket har träffats två gånger under året och haft teman som vid dessa tillfällen varit aktuella i den regionala eller nationella debatten. Under 2014 fick nätverket en presentation av kvinnohistoriskt museum och det sista temat handlade om kvotering.
- Handlingsplanen för jämställd regional tillväxt - genomförande av planerade aktiviteter samt regelbundna möten med den tillväxtansvarige aktören.
- Delegationsbesök: Umeå kommun hade under året en delegation från Kajado County i Kenya på studiebesök, Länsstyrelsen stod värd för en av deras programpunkter. Delegationen fick en presentation av Länsstyrelsens uppgifter generellt och om vårt arbete inom jämställdhetsintegrering och mäns våld mot kvinnor specifikt. Gensvaret från delegationen var stort, särskilt intresse visades för jämställdhetsintegrering i praktiken och det svenska arbetet mot könsstämpning av flickor och kvinnor.
- Samverkan har inletts med Un Women Umeå.
- Stöd i jämställdhetsintegrering för statliga myndigheter - Samtliga statliga myndigheter i länet har kontaktats i syfte att kartlägga i vilken utsträckning de behöver stöd i jämställdhetsintegrering och vilket intresse som finns för att ingå i jämställdhetsnätverket eller ett bildande av ett eget statligt nätverk.

- Jämställdhetsintegrering i projekt – utbildningen riktad till större projektägare i Västerbotten. Utbildningen baserade sig på lärdomar från förra programperioden och processtöd ESF Jämt.
- Jämställdhet i Sapmi - Länsstyrelsen har bjudit in aktörer och för att diskutera det framtida arbetet med jämställdhet i Sapmi.
- Nationell referensgrupp - Sakområdet ingår i Tillväxtverkets referensgrupp som är kopplad till Handlingsplanerna för jämställd regional tillväxt.
- Framtagande av metodmaterial JämLYS din kommun – stödmaterial rörande jämställdhetsanalyser av kommunala verksamheter.
- Framtagande av JämLYS representation - ett stödmaterial rörande jämställdhetsanalyser i politiskt beslutsfattande, representation i styrelser och ideella verksamheter.
- Ledarskapsfrukost i samverkan med fackförbundet ST - Frukosten fokuserade på strategier för ökad jämställdhet och hur utvecklingen i Västerbotten ser ut.
- Västerbottens Samhällsutvecklingsdagar - Under dessa dagar anordnades ett kunskapspass rörande trygg stad och stadsplanering utifrån ett trygghetsperspektiv med fokus på ungdomar och barn. Detta skedde i samverkan med en Samhällsutvecklingsenheten på Länsstyrelsen vilket resulterade i att aktörer som vanligtvis inte deltar på jämställdhetsutbildningar fick del av denna kunskap. Detta visar på möjligheterna som finns med att kombinera de sakområden och kompetenser som finns på Länsstyrelsen.

Länsstyrelsegemensamt arbete

Länsstyrelsen deltar aktivt både från sakområdet och från chefsnivå i utvecklingsprogrammet LUJ (Länsstyrelserna utvecklar jämställdhet). Länsstyrelsen har även deltagit med sakkunskap och goda exempel som utbildare på två av dessa utbildningsträffar.

Länsstyrelsen har deltagit aktivt i de nationella nätverksmötena och är en möjlighet till att sprida lärande exempel och kunskap från Västerbotten och vice versa. Kopplat till sakkunnignätverket har sakområdet varit ansvarig för planerandet av två av dessa. Länsstyrelsen bedömer det strategiskt viktigt att delta i det länsstyrelsegemensamma arbetet och stärka arbetet med metodutveckling och samsyn kring jämställdhetspolitiken och våra uppdrag.

Mäns våld mot kvinnor

Länsstyrelsens uppdrag inom området mäns våld mot kvinnor:

- stödja samordningen i länet av insatser som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor, att barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål,
- främja och lämna stöd till insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck,
- ge regionalt kompetensstöd med syfte att kvalitetsutveckla arbetet med våldsutsatta kvinnor, barn som har blivit utsatta för våld eller som har bevittnat våld samt våldsutövare.

Länsstyrelsen ser att det finns vinster i att samordna delar av aktiviteterna inom de tre uppdrag rörande mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Genom nätverken inom uppdraget rörande samordning kan Länsstyrelsen identifiera behov som sedan fungerar som grund till nya aktiviteter inom metod- och kompetensstödet samt att de kontakter vi har inom metod- och kompetensstödet kan nyttjas till att sprida rapporter och vägledningar rörande bland annat heder, prostitution och människohandel. Det är också positivt med flertal arenor att informera om Länsstyrelsens uppdrag och arbete. Under året har till exempel vårt deltagande på en mäsas rörande delaktighet i Skellefteå gjort att yrkesgrupper inom habilitering och hörselfrågor som vi inte haft kontakt med tidigare vänt sig till oss för stöd.

Kontakterna med Västerbottens läns landsting har även utökats och/eller fördjupats under året med verksamheter som arbetar med personer utsatta för sexuellt våld, transexuella personer och psykiatri. Detta ger en god grund för det fortsatta arbetet inom området då Socialstyrelsens nya allmänna råd och föreskrifter rörande våld i nära relation nu även gäller för delar av hälso- och sjukvården.

Länsstyrelsen Västerbottens och Norrbottens nära samarbete inom metod- och kompetensstöd till socialtjänster och ideella organisationer samt nätverk inom regleringsbrevets samordnings- och hedersuppdrag har fortsatt under 2014. Samarbetet ger mervärden både för deltagarna i kompetensutvecklingsinsatser och nätverk då det ger utvidgade möjligheter för erfarenhetsutbyten men också vad gäller utvecklingen av Länsstyrelsens arbete.

Länsstyrelsens nätverk inom området mäns våld mot kvinnor 2014:

- Kvinnofridsnätverk (genomförs tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten).
- Frivillignätverket (genomförs tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten).
- Spetskompetensnätverk hedersrelaterat våld och förtryck (genomförs tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten).
- Barnnätverket.

Aktiviter inom område utbildningar och konferenser under 2014:

- Konferens ”Socialnämnders och vårdgivares ansvar i arbetet mot våld i nära relationer” tillsammans med Socialstyrelsen och Länsstyrelsen Norrbotten.
- Utbildning ”Kvinnlig könsstympling – en fråga om barns mänskliga rättigheter” tillsammans med Skellefteå kommun och Centrum för kvinnofrid.
- Utbildningsserie rörande FREDA tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten.
- Utbildning med och för Migrationsverket norra Sverige om hedersrelaterat våld tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten och Länsstyrelsen Östergötland.
- Utbildning ”Sex mot ersättning – uppföljning och fördjupning” tillsammans med STI-nätverket Norr och Västerbottens läns landsting.
- Utbildning ”Barn och unga på internet”.
- Seminarium med Konstfrämjandet Västerbotten om konstnärliga metoder som verktyg i arbetet mot mäns våld mot kvinnor.
- Seminarium ”Att kontrollera oskulden. Mödomshinneoperationer och oskuldskontroller – globala genusfenomen” under MR-dagarna.
- Föreläsning ”Dubbelt utsatta” under Skellefteås kommuns tillgänglighetsmessa ”Ett Skellefteå för alla”.
- Workshop med och för Kriminalvården om maskulinitet och våld.

Övrig samverkan under 2014:

- Tidningen Vasaplan.
- Projektet Skriv dig själv.
- Föreningen Mama Afrika.
- Stiftelsen FairPay.
- SFI-skolan Umeå.
- Rädda barnen.

Samordning

Inom regleringsbrevets samordningsuppdrag startade Länsstyrelsen 2013 ett nätverk för personer som i sitt arbete möter barn som utsätts för eller bevittnar våld. Nätverket har under 2014 utökats och blivit en värdefull kontaktyta mot verksamheter som inte finns med i de övriga nätverken.

Under året har en student skrivit sitt examensarbete för Länsstyrelsen om olika verksamheters arbete i länet gällande prostitution och människohandel. Inom området prostitution och människohandel har Länsstyrelsen även deltagit i spridandet av kampanjen Resekurage på Umeå flygplats.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelserna i Norr- och Västerbotten har under året påbörjat en kartläggning av ungdomars livsutrymme i länen. Kartläggningen genomförs i samverkan med tre kommuner i varje län och kommer att fungera som underlag för Länsstyrelsernas fortsatta arbete inom hedersrelaterat våld och förtryck men förhoppningsvis även som underlag för andra aktörer.

Länsstyrelsen har inte utlyst projektmedel för förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck under året på grund av att uppdraget avslutas 2014. Istället har satsningar prioriterats att gå in i samverkan med aktörer i länet, detta har öppnat upp för en del mindre organisationer som mest troligen inte skulle ha möjlighet att driva ett eget projekt att ta del av medlen. Nya samverkanspartners för i år har bland annat varit föreningen Mama Africa som kompetensutvecklat sig inom området samt genomfört aktiviteter rörande könsstämpning och stiftelsen FairPay som genomfört en kartläggning av hur idrottsföreningar i länet arbetar med frågor rörande hedersrelaterat våld och förtryck.

Metod- och kompetensstöd

Två kommuner i länet har under året tagit del av det fortsatta erbjudandet om kostnadsfri utbildning om våld i nära relation genom Länsstyrelsen. Representationen från verksamheter inom kommunen var god hos båda. Utvärderingarna av utbildningarna har visat att kommunerna har varit nöjda med utbildningarna och vårt stöd. Under hösten har stort fokus lagts på att informera om och föra ut Socialstyrelsens nya allmänna råd och föreskrifter rörande våld i nära relation. Länsstyrelsen Västerbotten har tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten också erbjudit kommunerna en trestegsutbildning i metoden FREDA. Tyvärr har få kommuner från länet tagit del av dessa och Länsstyrelsen bedömer behovet av fortsatta kompetenshöjande insatser som stort. Länsstyrelsen har dessutom upplevt fortsatta svårigheter att få kontakt med, och hitta former för stöd till den ideella sektorn.

Indikatorer

Jämställdhet utgiftsområde 13¹⁾

Nystartade företag	2014	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor (%)		35,7%	33,9%	33,5%	32,8%
Andel nystartade företag av män (%)		64,3%	66,1%	66,5%	67,2%
Våld mot kvinnor	2014	2013	2012	2011	2010
Anmälda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor 18 år eller äldre. Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre. ^{2) 3)}	187	159	185	168	190

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

²⁾ Uppgifterna för 2014 visar BRÅ:s preliminära statistik. (slutlig statistik för anmälda brott 2014 finns tillgänglig först i slutet av mars 2015).

³⁾ Uppgifterna för åren 2010 – 2012 har korrigerats på grund av avrundningsfel i tidigare års underlag samt att tidigare preliminära uppgifter för 2013 har ändrats enligt den slutliga statistiken för 2013 från BRÅ.

Källa: Statistiska centralbyrån, Brottsförebyggande rådet

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Nystartade företag

Andelen kvinnor som startar företag i Västerbotten (35,7%) är något högre än riksgenomsnittet (35,5%) för 2013. Det har skett en ökning mellan åren 2010 och 2013 vilket är positivt. Vilken roll Länsstyrelsens arbete har i denna ökning i relation till nationellt arbete och övergripande förändringar i samhället är dock svårt att bedöma. Länsstyrelsen är medveten om den problematik som rör jämställdhet och företagande och arbetar på olika sätt aktivt för att öka andelen kvinnor. Genom det pilotprojekt som Länsstyrelsen drev 2013-2014 med medel från Tillväxtverket har vi arbetat för att öka andelen kvinnor som både söker och beviljas företagsstöd från Länsstyrelsen. Representanter från näringslivet ingår i Länsdelegationen för jämställdhet och kommunernas näringslivsansvariga har möjlighet att ingå i Jämställdhetsnätverket, arenor där bland annat frågor rörande kvinnors företagande diskuteras.

Våld mot kvinnor

Andelen kvinnor som anmält misshandelsbrott i länet är mindre än riksgenomsnittet, 187 mot 215. Antalet anmälningar varierar under åren 2010-2014 och orsakerna till detta kan vara flera. När anmälningarna ökar är det möjligt att tolka det som att förekomsten ökat men även att kunskapen om och tryggheten i att anmäla ökat. På samma sätt är det svårt att säga om en nedgång i anmälningar är en indikator på att förekomsten av våld minskat eller en indikation på att anmälningsklimatet försämrats. En jämförelse mellan Västerbottens län och andra län i Sverige förutom storstadslänen visar att Västerbotten ligger på ungefär samma nivåer av anmälningar. Länsstyrelsen ser det som en viktig uppgift att verka för ett gott anmälningsklimat i länet genom att sprida kunskap i frågan generellt, bryta tystnaden som omgärdar utsatthet för våld samt stötta relevanta aktörer i länet.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 7.1**

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2014	2013	2012
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	2 972,1	2 635,7	2 236,4
<i>varav ramanslag 5:1, netto (tkr)</i>	<i>971,7</i>	<i>1 542,6</i>	<i>718,3</i>
<i>varav övrig finansiering (tkr)</i>	<i>2 000,4</i>	<i>1 093,1</i>	<i>1 516,1</i>
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,28	1,29	1,13
Verksamhetsintäkter	1 425,8	877,3	1 206,6

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 7.1

De ökade verksamhetskostnaderna beror i huvudsak på att Länsstyrelsen under 2014 haft flera projektanställda. Den minskade kostnaden på ramanslaget kan bl.a. förklaras av att särskilt sakkunnig arbetat deltid.

Länsstyrelseinstruktion 5§

1. Länsstyrelsen ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

Länsstyrelsen arbetar systematiskt och ledningsstyrt med jämställdhetsintegrering. Under året har det genomförts en uppföljning av 4R. Utifrån den interna strategin för jämställdhetsintegrering har ett stort antal aktiviteter genomförts i enlighet med aktivitetsplanen. Mer detaljerad beskrivning återfinns under den särskilda rapporteringen. Under året har även en ny enhet tillkommit, ledningsstaben, vilken har valt ut två processer som ska jämställdhetsintegreras, deras programverksamhet och projekt.

Arbetet med verksamhetsplanering, tertiäl och styrsystem har vidareutvecklats då vi sett ett antal förbättringsområden. Tertiäl per augusti har tydligt kopplats an både till de aktiviteter som är beskrivna i den interna strategin samt till länsstyrelseinstruktionen 5§. Tertiäl gav en nulägesanalys på om det övergripande jämställdhetsarbetet var lika prioriterat som de valda processerna. Resultatet och analysen visar på att det kan ske ytterligare förbättringar rörande jämställdhetsintegrering av samtliga delar i länsstyrelseinstruktion § 5. Med bakgrund av detta har verksamhetsplaneringen och dess direktiv utgått ifrån länsstyrelseinstruktionen och en arbetsgrupp med samtliga områdesansvariga har tillsatts för att under slutet av 2014 samt hela 2015 ta fram en handlingsplan som ska förbättra jämställdhetsintegreringen av samtliga tvärssektoriella frågor inom myndigheten.

Samtliga enheter har rapporterat och redovisat sitt arbete i tertiäluppföljningen per augusti. Arbetet bedöms att fortgå och att det finns ett ökat intresse av att arbeta och få mer stöd i jämställdhetsfrågor. Sakområdet har presenterat slutsatserna och analyserna från tertiäluppföljningen för chefsrådet och ett resultat är att under följande år kommer två enheter få utökad processledning utöver ordinarie arbete och vald process för att se om jämställdhetsarbetet tar ytterligare steg framåt. De utvalda enheterna för kommande år är Miljöanalys och Samhällsutveckling vilka har många kopplingar till varandra.

Framgångsfaktorerna för det interna arbetet är de tydliga målen, en samordning och ett systematiskt arbetssätt. Arbetet är prioriterat av ledningen och det finns en tydlig ansvarsfördelning.

En annan faktor är kunskapshöjande insatser som under året har både bestått i utbildningsinsatser, processledning men även en uppbyggnad av en metod och materialbank. Sakområdet har även avstämningar med nyckelfunktioner såsom länsledning, controllers och ekonomienhet.

Konsultativt stöd

Sakområdet verkar som ett konsultativt stöd och nedan följer några sammanhang där jämställdhet integrerats eller beaktats.

- Översyn av upphandlingsprocessen tillsammans med ekonomienheten.
- Utbildningar i jämställd text och bild och jämställdhetsintegrera externa aktiviteter som erbjudits samtliga anställda.
- Friskare skogsvatten. Den interna processen har haft en kontinuerligt stöd under året som baserat sig på bland annat på möten, anpassade utbildningar och stöd i granskning och analys av material. Genom en text och bildanalys har projektet nått en större målgrupp och har nått fler kvinnor och barn än projektmålet. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med förändrade arbetssätt och rutiner har gett effekter på hur projektet nått och överskridit sina mål gällande deltagare. Projektets slutkonferens ”Framtidens hållbara skogsbruk – med fokus på hänsyn till vatten och jämställdhet” hade ett tydligt jämställdhetsfokus och visade upp det framgångsrika arbete som länet driver inom temat Jämställd skogssektor.
- Processkartläggning byggnadsminnen. Under året har byggnadsminnen tillkommit som process och där arbetar sakområdet gemensamt med ansvarig enhet i syfte att jämställdhetsintegrera hela processen från urval till färdigt byggnadsminne.
- Risk och sårbarhetsanalys – metodutveckling. Med tanke på att det inte finns någon färdig metod för jämställdhetsintegrering för risk- och sårbarhetsanalysen, skapas och testas arbetssätt i arbetsgruppen inom krisberedskap.
- Processtöd inom programmet Botnia Atlantica – Programadministrationen har tillsammans med sakområdet inlett ett arbete med att hitta metoder för hur projekten kan få hjälp med att vidareutveckla jämställdhetsarbetet genom kompetensutvecklingsinsatser utöver stöddokument för handläggning. Huvuddelen av arbetet kommer att fokuseras på hur upplägget kring jämställdhetsutbildningar kan erbjudas direkt till projekt samt hur resultaten av detta arbete ska bedömas.
- Pilotprojekt Jämställdhetsintegrering av det företagsfrämjande systemet- Sakområdet har under året ingått i den arbetsgrupp som med medel från Tillväxtverket bedrivit ett pilotprojekt inom programmet främja kvinnors företagande. Vi har bistått med stöd vad gäller bland annat jämställdhetsanalys av information och material, jämställdhetsintegrering av rutiner och mallar samt framtagande av stödmaterial gällande jämställdhetsplaner. Vårt deltagande i arbetsgruppen har lyfts som väldigt viktigt för att arbeta in ett jämställdhetsperspektiv i alla delar, kunskapen om vad jämställdhetsintegrering betyder har också enligt dem höjts.
- KriSAM II - Sakområdet har utbildat de sex nordliga länen i NordSam projektet Krisledning och samverkan i Jämställdhet i projektarbete.

Fler aktiviteter är beskrivna i regeringsuppdrag 81 som redovisas särskilt till regeringskansliet.

2. Länsstyrelsen ska genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Vart annat år tas den regionala statistikboken fram och den har under året används som underlag för insatser och aktiviteter och refereras till i andras strategidokument såsom regional utvecklingsstrategin (RUS) och den regionala planen.

JämLYS – jämställdhetsanalys av klimatpåverkande konsumtion, livsstil och makt färdigställdes under året och är ett kunskapsunderlag för de aktörer som arbetar i länet inom dessa frågor. Analysen har presenterats och distribuerats genom olika konferenser, nätverk och utbildningar. Det har även genomförts ett seminarium riktat till de aktörer som omnämns som centrala i rapporten för att diskutera hur vi går vidare utifrån föreslagna åtgärder. De tidigare rapporterna används fortfarande i regionen och under året gjordes ytterligare ett nytryck av rapporten som fokuserar på skog.

Ett antal aktiviteter kopplat till länsstrategin har arbetat med könsuppdelad statistik såsom:

- Tidningen Norrbruk ges ut fyra gånger per år och Länsstyrelsen har genomfört sedan ett antal år tillbaka, uppföljning ur jämställdhetssynvinkel. Under året diskuterades sätt att utveckla denna analys på samt har bistått med synpunkter på numren från 2013.
- Medarbetare som arbetar med företagsstöd har under många år tagit fram könsuppdelad statistik och gjort en analys av detta. I pilotprojektet har de under en månads tid bland annat mätt samtalstid när sökanden har kontaktat handläggarna och analyserat dessa utifrån kön.
- Projektet *Friskare skogsvatten* har tagit fram könsuppdelad statistik när det gäller målgruppen och även analyserat resultatet efter detta.

I uppföljningen av den 4R som genomförs per enhet och riktat till det länsstyrelseinterna arbetet med jämställdhetsintegrering har samtliga enheter använt sig av statistik för att analysera vilka förutsättningar kvinnor och män har på myndigheten. I tertialuppföljningen kartlades omfånget av könsuppdelad statistik i de olika sakområdena. Analysen visade en utvecklingsmöjlighet då enheterna inte använder sig av könsuppdelad statistik i samma utsträckning när det gäller den externa verksamheten. Med bakgrund av detta görs en kartläggning av vilket underlag som tas fram årligen samt vilka större samråd och nätverk som bedrivs. Myndigheten arbetar även för att fler utvärderingar ska bli webbaserade vilket underlättar hanteringen och uttaget av statistik. Enheterna efterfrågar ett större stöd vid framtagande och analys av könsuppdelad statistik och sakområdet har varit behjälplig och tagit fram stödmallar gällande frågor som bör finnas med i utvärderingar etc.

Nationella minoriteter och Mänskliga rättigheter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 81* och 82*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,24	0,12	0,01
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,84	0,03	0,00
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,48	0,07	0,00
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 162	237	38
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,50	0,12	0,02
Antal ärenden, inkomna och upprättade	23	17	0
Antal beslutade ärenden	14	6	0
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	3 251	3 679	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Bidragutbetalningar avseende verksamheten personligt ombud ingår i tabellen ovan för åren 2013-2014. Dessa återfanns tidigare inom sakområde Folkhälsa.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Förändring av antalet årsarbetskrafter och kostnader förklaras av att Länsstyrelsen under 2014 avsatt tid för en medarbetare att arbeta med MR-frågor och nationella minoriteter. Dessutom har Länsstyrelsen under året haft ett regeringsuppdrag ang. regional stödstruktur för ekonomisk utsatthet bland barn och ett uppdrag inom föräldrastöd.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsens arbete har inför året stärkts genom att en medarbetare nu är ansvarig för samordning av insatser och uppföljning av myndighetens arbete gällande nationella minoriteter.

Länsstyrelsen har under året träffat några romska representanter i länet i syfte att fortsatt stärka dialogen mellan myndigheten, det offentliga och det romska civila samhället i Västerbotten. Diskussionen berörde främst romernas upplevda problematik i samhället samt deras lagstadgade rättigheter.

På en nätverksträff inom våld för frivilligorganisationer deltog Queering Sapmi som höll en föreläsning om hur de jobbat med att samla in livsberättelser från queerpersoner inom det samiska samhället.

Ett nationellt arbete pågår med att uppdatera Socialstyrelsens handbok om våld i nära relationer. Länsstyrelsen har till Socialstyrelsen överlämnat regionala kontaktuppgifter till personer som Socialstyrelsen kan ta kontakt med och som berör området nationella minoriteter. I september medverkade Länsstyrelsen i årets Umeå Pride genom deltagande i Prideparaden under parollen ”Länsstyrelsen i Västerbotten – för öppenhet och mångfald”. Länsstyrelsen ser ett fortsatt utvecklingsarbete inom området.

Personligt ombud – en insats för bättre hälsa

Verksamheten med personligt ombud ger samhället möjlighet att komma i kontakt med personer med allvarliga och långvariga psykiska funktionsnedsättningar vilket ska bidra till en bättre hälsa för målgruppen. I Västerbottens län fanns 11 personliga ombud den sista december 2014 fördelat

på tre geografiska verksamhetsområden (Umeåregionen, Södra Lappland och Skellefteå – Norsjö). En kommun i länet saknar ett eget ombud.

Länsstyrelsen har under året fördelat statsbidrag till länets kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud och har vidare arbetat aktivt för att stödja, utveckla och följa upp verksamheten. Detta har bland annat skett genom medverkan vid de nationella nätverksträffarna som Socialstyrelsen bjudit in till. Vid dessa träffar har aktuella frågeställningar och fortsatt utvecklingsarbete behandlats men även genom löpande informationskontakter via e-post och telefon och genom medverkan i regionala träffar med de personliga ombuden i länet. Länsstyrelsen har lämnat stöd och medverkat vid en regional nätverksträff för personliga ombud omfattande de fyra nordliga länen. Under året har Länsstyrelsen medverkat vid ett ledningsgruppsmöte hos verksamhetsområde Umeåregionen. Redovisningen i övrigt till Socialstyrelsen kommer att ske utifrån deras direktiv om Personligt Ombud.

Återrapportering regleringsbrev

RB 83. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor

Åtgärder som har vidtagits för ett fortsatt utvecklingsarbete gällande lika rättigheter och möjligheter ska redovisas särskilt.

Länsstyrelsens arbete har inför året stärkts genom att en av Länsstyrelsens medarbetare nu har samordning av insatser och uppföljning av myndighetens arbete gällande mänskliga rättigheter som en av sina arbetsuppgifter.

Den nationella styrningen samt länsstyrelsernas gemensamma handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010-2012, har resulterat i en gemensam grund för arbetet på området genom det arbete som hittills gjorts. I det fortsatta utvecklingsarbetet är huvudinriktningen att ledningen för respektive länsstyrelse har ansvaret för att skapa förutsättningar för och utveckla arbetet med att mänskliga rättigheter ska beaktas och främjas i den egna organisationen och i myndighetens verksamhetsutövning. Utifrån det arbete som gjorts, gemensamt och på enskilda länsstyrelser, finns goda förutsättningar för vare länsstyrelse att bedriva ett fortsatt utvecklingsarbete.

Samverkan mellan länsstyrelserna, kring MR-frågor, har fortsatt under 2014 i olika konstellationer beroende på om det handlar om den egna organisationen, kommunikationsfrågor eller verksamhetsintegrering av mänskliga rättigheter i kärnorganisationen. Ett nytt länsstyrelsegemensamt nätverk för mänskliga rättigheter, med företrädare från samtliga länsstyrelser, har bildats och en inledande workshop med nätverket har genomförts under hösten för att analysera och planera uppdraget. Syftet med nätverket är bland annat att utveckla och sprida metoder för ett rättighetsbaserat arbetssätt i länsstyrelsernas verksamhet. I uppdraget ligger även att identifiera tillsynsområden där det finns behov av att utveckla särskilda program eller strategier för verksamhetsanpassad kompetensutveckling, samt att verka för samarbete med andra myndigheter och stödja kommuner i länet.

För mer information gällande det länsstyrelsegemensamma arbetet hänvisas till Länsstyrelsen Dalarnas årsredovisning gällande mänskliga rättigheter.

Nedan redovisas några ytterligare exempel på arbete och aktiviteter inom ramen för mänskliga rättigheter:

Under november 2014 anordnades MR- dagarna i Umeå. Länsstyrelsen var medarrangör i arrangemangent genom deltagande i den regionala arbetsgruppen samt genom bidrag av regionala utvecklingsmedel. Länsstyrelsens verksamhetsområden Jämställdhet och Integration arrangerade även ett antal aktiviteter under MR-dagarna som behandlade oskuldskontroller och mödomshinneoperationer, könsstympning m.m. området Integration höll ett seminarium om ett förbättrat mottagande av kvotflyktingar.

Jämställdhetsområdet arbetar med mänskliga rättighetsfrågor utifrån ett intersektoriellt perspektiv där samtliga diskrimineringsgrunder finns med vid samverkan med andra enheter. I Länsstyrelsens Jämställdhetsnätverk för personer i länet som arbetar med jämställdhetsfrågor ingår representanter från bland annat kommunerna samt Svenska Samernas Riksförbund (SSR) och Rättighetscentrum Västerbotten. SSR och Rättighetscentrum Västerbotten är viktiga deltagare utifrån ett anti-diskriminerings- och MR-perspektiv och bidrar både med kunskap om frågorna i nätverket och värdefulla inspel till Länsstyrelsens arbete.

Mot externa aktörer har saksområdet jämställdhet under året ekonomiskt stöttat de delar som går att knyta till de uppdrag vi har inom jämställdhetspolitiken av Rättighetscentrum Västerbottens seminarier serie ”Att göra lika men på olika sätt”. Seminarieriet har speciellt framhåvt och fokuserat på rättighetsfrågor och det regionala arbetet med antidiskriminering. Länsstyrelsen ingår även i det Jämlikhetsnätverk som arrangeras av Rättighetscentrum Västerbotten vilket ger oss värdefulla kontaktytor mot den ideella och idéburna sektorn i länet. På en träff med det Barnnätverk som Länsstyrelsen håller i för personer som i sitt yrke träffar barn som kan vara utsatta för eller bevittnar våld betonade Länsstyrelsen under hösten upp den senaste lagstiftningen rörande tvångs- och barnäktenskap för diskussion i nätverket. På en nätverksträff för frivilligorganisationer inom det uppdrag Länsstyrelsen har att samordna frågor i länet rörande mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation höll Queering Sapmi en föreläsning om hur de arbetat med att samla in livsberättelser från queerpersoner inom det samiska samhället.

Inom personalområdet används metoden kompetensbaserad rekrytering i syfte att kvalitetssäkra rekryteringsprocessen samt öka mångfalden. Den strukturerade metoden är ett effektivt sätt att finna rätt person för den aktuella tjänsten samt för att undvika diskriminering.

Länsstyrelsens systematiska arbetsmiljöarbete bygger på att säkerställa en god arbetsmiljö. Länsstyrelsen har arbetsdiplomerade chefer med kunskap om kränkande särbehandling och om diskrimineringsgrunderna. Individuella behov tillgodoses när det gäller utformning av arbetsmiljön och eventuell anpassning av arbetsuppgifterna.

Länsstyrelsens kommunikationsenhet har under de senaste åren genomfört ett antal insatser för att bidra till målen om en diskrimineringsfri kommunikation. Bland annat har länsstyrelsernas gemensamma webbplattform tagit hänsyn till kraven på tillgänglighet och vissa grundtexter om länsstyrelsernas uppdrag är översatta till minoritetsspråken, lättläst svenska samt teckenspråk.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att arbetet med att konkretisera och integrera arbetet med mänskliga rättigheter fortsatt att utvecklas men att arbete kvarstår. Länsstyrelsen behöver i första hand utveckla strukturen för området så att arbetet förtydligas i handlingsplaner, metodstöd för handläggare inom olika saksområden, enheternas verksamhetsplanering och i uppföljning. Bland annat att säkerställa integrering av mänskliga rättigheter i ärendehanteringens samt att upprätta en handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter som exempelvis kan säkerställa ansvarsområden, arbetsmetoder, kompetensutveckling, fortsatt utvecklingsarbete inom länsstyrelsens organisation, planering och uppföljning.

Länsstyrelseinstruktion 5§

3. Länsstyrelsen ska vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Länsstyrelsens arbete har inför året stärkts genom att en av Länsstyrelsens medarbetare nu har uppföljning av barnperspektivet som en av sina arbetsuppgifter. Medarbetaren ska i fortsättningen även fungera som informationsspridare och bollplank till kollegor samt ge råd och stöd i det fortsatta arbetet med att införliva barnperspektivet i Länsstyrelsens hela verksamhet.

Under senhösten 2013 gick 131 anställda på Länsstyrelsen en halvdagsutbildning i barnperspektivet och Barnkonventionen, anordnad av BRIS. Målsättningen var att öka medvetenheten och kunskapsnivån kring hur Länsstyrelsens ansvarsområden har konsekvenser för barn och därigenom skapa bättre förutsättningar för att analysera och ta hänsyn till barnperspektivet i olika beslut och åtgärder inom de olika verksamheterna. Under 2014 har enheterna fortsatt arbetet med att implementera barnperspektivet för att säkerställa att det i framtiden ingår som en naturlig del i myndighetsutövningen. Vår bedömning är att antalet barnkonsekvensanalyser som görs har ökat jämfört med tidigare år, men att området även fortsatt behöver utvecklas. Målsättningen för 2015 är att upprätta en intern checklista för att genomföra barnkonsekvensanalyser som ett stöd i ärendehantering.

Nedan redovisas några exempel på aktiviteter där barnperspektivet beaktas:

- Inom samhällsplaneringsområdet lyfts barnperspektivet kontinuerligt i samband med plan- och infrastrukturärenden, bland annat vid beslut om bullrande verksamhet. Länsstyrelsen har även inkluderat barnperspektivet i den sammanfattande redogörelsen över statliga och regionala intressen som kommunerna bör beakta i sin översiktsplan och i planarbetet.
- I den uppdragsarkeologiska undersökningen som genomfördes i samband med anläggandet av Språkskolan i Umeå avsatte Länsstyrelsen budgetmedel för att säkerställa att arbetet skedde i nära samverkan med lärare och elever. Dessa kommunikativa samverkansinsatser riktade till skolan var ett skalkrav i Länsstyrelsens förfrågningsunderlag.
- Inom miljöanalysområdet beaktas barns känslighet för kemikalier när Länsstyrelsen beslutar om vilka riktvärden som ska fastställas för giftiga ämnen.
- Inom området kulturmiljö har Länsstyrelsen deltagit i en två dagar lång extern aktivitet, ”Jorden och skogen i stan”, för skolbarn i årskurs 4-6. Där fick företag, privatpersoner och myndigheter m.fl. berätta om sin verksamhet på landsbygden/i skogen. Länsstyrelsen visade en modell av ett västerbottniskt lantbruk och barnen fick möjlighet att beskriva vad de såg i modellen samt reflektera över egna erfarenheter.
- Inom området landsbygd har Länsstyrelsen vid en konferens om psykisk hälsa i Skellefteå, informerat socialtjänst, vårdpersonal, polis, kvinno- och mansjourer m.fl. om sambandet mellan våld i nära relation och våld mot djur. Ur ett barnperspektiv är djuret ofta en fullvärdig familjemedlem och våld mot djur kan påverka barn mycket starkt.
- I skriften Norrbruk, som skickas ut till alla som söker jordbrukarstöd, har Länsstyrelsen belyst hur lantbrukare kan uppmärksamma farliga situationer och risker för barn inom lantbruket samt hur de kan arbeta för att förebygga olyckshändelser, både för barn och vuxna.

I Länsstyrelsens strategi för jämställdhetsintegrering utgör barn och unga kvinnor och män en horisontell målgrupp som Länsstyrelsen ska beakta i relation till alla fyra jämställdhetspolitiska delmål. Under 2014 gjordes detta bland annat genom att på internationella kvinnodagen 8 mars

arrangera bokläsning för barn på Lycksele bibliotek där normkritiska förebilder och berättelser lyftes.

Ett arbete med trygghetsvandringar för barn har också startats under året. I relation till det fjärde jämställdhetspolitiska delmålet, att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, är barn-perspektivet både tydligt och återkommande i de aktiviteter som Länsstyrelsen genomför.

Som exempel på detta kan nämnas det barnnätverk som Länsstyrelsen håller i, en arena där Länsstyrelsen erbjuder olika typer av kompetensutveckling inom området till yrkesverksamma, men fungerar också som en kanal in till Länsstyrelsen från de aktörer som finns i länet. Under 2014 har bland annat ungas utsatta situation på nätet samt de nya lagarna rörande tvångs- och barnnäktenskap lyfts. Inom det särskilda arbete Länsstyrelsen gör gällande hedersrelaterat våld och förtryck har det under året arrangerats en konferens rörande kvinnlig könsstympning där innehållet utgick från barns mänskliga rättigheter samt stöttat genomförandet av temaveckan Kärleken är fri i ett flertal kommuner länet. Länsstyrelsen Västerbotten har även genomfört en kartläggning av ungdomars livsutrymme tillsammans med Länsstyrelsen Norrbotten vilken kan användas som underlag för fortsatt arbete inom området.

Inom Länsstyrelsens förebyggande arbete inom ANDT-området är barnperspektivet ett högt prioriterat område och ingår som en del i länsstrategin. Några insatser med barn och unga som målgrupp är antilångningsinsatsen Tänk om, projektet tobaksfri skolgård, handslaget för tobaksfri uppväxt och kampanjen Varannan Vatten.

I Länsstyrelsens tillsynsarbete inom alkoholområdet är ett huvudmål att begränsa alkoholens skadeverkningar, till exempel överkonsumtion och alltför tidig alkoholdebut. Inom ramen för detta arbete ligger Länsstyrelsens tonvikt på att informera om detta vid externa utbildningar för bland annat kommunala alkoholhandläggare samt att kontrollera detta vid tillsyner. Flera kommuner i länet arbetar även enligt metoden *Ansvarsfull alkoholservice* där Länsstyrelsen ansvarar för att metoden följs. I denna utbildning finns ett beaktande av barnperspektivet och personal inom krogbranschen erhåller utbildning i legitimationskontroll samt hur de ska agera och samverka för att minimera att ungdomar under 18 år serveras alkohol på krogen.

Länsstyrelsen har även ambitionen att kontinuerligt uppdatera den externa webbsidan med relevanta planeringsunderlag kopplat till barnperspektivet.

4. Länsstyrelsen ska vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen arbetar med tillgänglighetsfrågor bland annat på följande sätt:

- Tillgänglighetsperspektivet beaktas i det pågående arbete med myndighetens kommunikationsstrategi.
- Verktuget Talande webb på den externa webbplatsen har uppgraderats till Talande webb plus, som gör att användaren både kan få text uppläst och visuellt markerad.
- Verktuget Talande webb har också tagits i bruk i intranätet under 2014.
- Åtgärder har vidtagits för att förbättra användbarheten i hur e-tjänsterna presenteras på den externa webbplatsen.
- Information på webbplatsen på lättläst svenska.
- Lokalanpassning i samband med om- och tillbyggnad av myndighetens lokaler.

5. Länsstyrelsen ska integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Länsstyrelsen återrapporterar detta under regleringsbrevets uppdrag 83.

Integration

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2014	2013	2012
Avser verksamhet 85*			
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,02	1,01	1,11
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,06	2,10	1,46
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,82	1,46	1,25
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 589	3 571	3 029
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,99	1,75	1,54
Antal ärenden, inkomna och upprättade	98	57	32
Antal beslutade ärenden	30	40	14
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	1
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1	0	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 851, Integrationsfrågor ³⁾	66		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 851 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande 19 länsstyrelser är 65.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Det för närvarande stora antalet flyktingar som söker sig till vårt land har ställt Länsstyrelsen inför betydande utmaningar. Länsstyrelsen har på främst tre sätt prövat att uppnå kommunal beredskap och kapacitet i länet i nivå med de behov som har funnits: (1) stärka samordningen av bosättningen av såväl nyanlända, ensamkommande barn som asylsökande, (2) utveckla formerna på lokal nivå för mottagandet av nyanlända samt (3) genomföra informations- och kommunikationsinsatser för främst kommunala beslutsfattare. De förstärkningar av resursinsatserna som gjordes under 2014 skedde mot denna bakgrund, och har finansierats ur externa medel.

Omförhandlingar har under 2014 inletts av samtliga nyanländaöverenskommelser i länet, där mottagandenivån anpassas till det nya och betydligt högre länstalet för 2015 och de nya överenskommelserna enbart ska omfatta anvisningsbara platser.

För att kunna höja den kommunala beredskapen och kapaciteten och klara ett ökat mottagande behöver den kommunala ”verktygslådan” i mottagandet på olika sätt förbättras. Genom Länsstyrelsens projekt *INclude* har myndigheten under 2014 inlett ett samarbete med fyra kommuner i länet för att utveckla samverkan, mottagningskapacitet och etableringsinsatser (se vidare här nedan). Också i bilaterala överläggningar Länsstyrelsen har genomfört med flertalet kommuner i länet under året har de kommunala genomförandestrategierna i mottagandet kommit att vara en central fråga.

Med tyngdpunkten på vårvintern 2014 genomförde Länsstyrelsen en informationssatsning i länet med två politikerdialoger (se nedan) samt framtagande av en tidningsbilaga om länets flyktingmottagande som distribuerades ut med de tre största länsstidningarna. Till informationssatsningen kunde även fogas två ministerbesök i februari resp. mars månad.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Det samlade nyanländamottagandet i länet är starkt knutet till mottagandet i länets två största kommuner, Umeå och Skellefteå. Nästan 3/4-delar av länets befolkning bor i Umeå och Skellefteå kommuner. Mottagandet i Umeå kommun är lågt, också jämfört med övriga landet. Överläggningar fördes under 2014 mellan Länsstyrelsens ledning och den politiska ledningen för Umeå kommun. Det utmynnade i att Umeå kommun förbereder extra insatser tillsammans med omgivande fem kranskommuner för att under 2015 på ett bättre sätt klara mottagandet av nyanlända.

Ett viktigt forum i dialogen med länets kommuner var också under 2014 en till länets *Migrationsråd* knuten förhandlingsdelegation, *Partsforum*, med tre ledande kommunföreträdare från vardera Umeåregionen, Region 8 och Skellefteå kommun. Partsforums överläggningar leds av landshövding/länsråd. I Partsforum hade inför 2015 framförhandlats en preliminär fördelning av länets länstal mellan Umeåregionen, Region 8 resp. Skellefteå kommun.

Bärande i projektet *INclude* var att involvera olika förvaltningar inom kommunerna, myndigheter och framförallt civila samhället i aktiviteter som exempelvis studiecirkel, informationsträffar om boende och socialförsäkringsförmåner, fadderverksamhet, läxhjälp och mötesplatser. Som ett led i att förbättra utbudet av etableringsinsatser som erbjuds nyanlända har *INclude* bland annat fokuserat på att stödja kommunerna i arbetet med praktikplatser genom att projektet erbjuder praktikhandledarutbildning.

Sedan tidigare håller Länsstyrelsen i ett *Asylsamråd* för Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Västerbottens läns landsting och Polisen. Asylsamrådet genomförs som en kort telefonkonferens var sjätte vecka för uppdatering och avstämning. Det har i slutet av året kompletterats med *Bosättningsråd* där Arbetsförmedlingens och Migrationsverkets bosättningsfunktioner överlägger med Länsstyrelsen över telefon om status i pågående bosättningsarbete i länet. I länet har även satts en struktur för dialog- och nätverksmöten.

Beredskap och kapacitet för mottagande av asylsökande ensamkommande barn varierar kraftigt i länet. I den ena ytterligheten finns kommuner som ligger i täten i Sverige när det gäller organisation och kompetens kring mottagande av ensamkommande barn och som har en progressiv ansats vad gäller utvecklingsarbete och mottagande. I den andra ytterligheten finns kommuner som kämpar med både demografiska, ekonomiska och organisatoriska problem och knappt klarar uppgiften. Flera gymnasieskolor i länet är också under avveckling vilket innebär långa resvägar för glesbygdselever alternativt internatboende för att lösa skolgången. Frågan om kostnadstäckning för interkommunal skolersättning är högaktuell i länet och potentiellt begränsande för kommuner utan egen gymnasieskola att kunna ta emot ensamkommande barn.

Under 2014 har Länsstyrelsen på ett par olika sätt arbetat med uppföljning, delvis i samverkan med Umeå universitet och FoU Västerbotten. Länsstyrelsen genomförde på egen hand en enkel registerstudie avseende barn som anlända till länet perioden 2006-2009. Studien belyste på ett värdefullt sätt bland annat många ensamkommande barns studiesituation och behovet av vägledning i privatekonomi.

Politikerdialoger genomfördes under våren 2014 i Umeå och Lycksele. I en utvärdering av politikerdialogerna avseende hela landet uppgav 94 procent av deltagarna att det var ganska eller väldigt sannolikt att de skulle delta om likande dialoger anordnades.

Indikatorer

Integration utgiftsområde 13¹⁾

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl	2014	2013	2012	2011	2010
Andel kommuner som tecknat överenskommelser om flyktingmottagande (%)	100%	100%	100%	100%	100%
Antal platser per 10 000 invånare i länet	35,1	34,7	34,2	29,0	25,5
Ensamkommande barn	2014	2013	2012	2011	2010
Antal platser per 10 000 invånare i länet	16,5	12,4	11,3	9,0	7,7

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Migrationsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl

Mottagandet av nyanlända ökade under 2014 i Västerbottens län, men inte i takt med övriga landet. Länsstyrelsen ser främst tre skäl till den jämförelsevis låga ökningstakten:

- Förhållandevis lågt mottagande i länet av asylsökande, särskilt i södra länsdelen.
- Stor andel anvisade nyanlända som tackar nej till föreslagen anvisning; över 40 procent.
- Lågt mottagande av nyanlända i länets båda största kommuner, Umeå och Skellefteå kommuner, särskilt i Umeå kommun.

Västerbottens geografiska läge i landet gör särskilt länets inland till en mindre attraktiv destination för nyanlända från Sydsverige. Från kommunalt håll har vid flera tillfällen påpekats att anvisningar till länets inland från mellersta och södra Sverige nästan undantagslöst leder till att anvisningen avböjs. Den ”närhetsprincip” vid bosättning som bland annat regeringens båda samordnare, Hedberg och Stjernkvist fört fram skulle sannolikt väsentligt minska andelen avböjda anvisningar.

Bristen på tillgång till hyresbostäder är starkt bidragande orsak till det låga mottagandet i Umeå och Skellefteå, men av olika skäl. I Skellefteå disponeras ett betydande antal lämpliga lägenheter av Migrationsverket för asylboende. I Umeå har flyktingmottagande inte haft tillräckligt hög prioritet, i en tid av kraftig efterfrågan på bostäder från flera olika målgrupper.

Asylsökande ensamkommande flyktingbarn

Tillgången på platser i länet för asylsökande ensamkommande barn är fortsatt god och alla kommuner har en överenskommelse om mottagande. Länet har med god marginal nått sitt fördelningstal för verksamhetsåret 2014. Vid utgången av 2014 fanns 99 tillgängliga asylplatser, att jämföra med fördelningstalet om 88 asylplatser. Under 2014 fördes fortsatta diskussioner med kommunerna om möjligheten att ändra åldersspann, med mera för att överenskommelserna i så hög grad som möjligt ska motsvara behoven av platser.

Under senhösten 2014 fördes också dialog med kommunerna om de nya fördelningstalen inför 2015 som innebar en fördubbling av länets mottagande av asylsökande ensamkommande barn. Dialogen resulterade i att samtliga kommuner under november och december månad ingick nya överenskommelser som trädde ikraft den 1 jan 2015. Västerbotten klarade därmed sitt åtagande om ett mottagande i nivå med fördelningstalen även under 2015.

Den regionala samverkan behöver fortsätta utvecklas och fördjupas och vissa nyckelaktörer behöver involveras bättre, som länets regionförbund och barn- och ungdomspsykiatri. De regionala nätverk och konferenser som Länsstyrelsen arrangerar utgör viktiga stödjande strukturer i mottagandet, inte minst för små kommuner. Sedan 2013 finns också ett regionalt program för mottagande av ensamkommande barn i länet som Länsstyrelsen samordnar och som ger struktur och riktning för det länsgemensamma arbetet.

Återrapportering regleringsbrev

RB 74. Ersättning enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktmottagande*. Insatser enligt 37 § som syftar till att underlätta bosättning och öka kommunernas mottagningskapacitet samt möjligheter att tillhandahålla samhällsorientering ska prioriteras. Länsstyrelsen i Jönköpings län ska efter att övriga länsstyrelser har fått tillfälle att yttra sig besluta om hur stor del av anvisade medel som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse.

Ersättning enligt 37 a § förordningen om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder*.

Länsstyrelserna ska redovisa för vilka olika insatser som ersättning enligt ovan nämnda förordning lämnas samt en bedömning av resultaten. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Beslutade insatser 2014

Ordinarie § 37-medel

Under verksamhetsåret har Länsstyrelsen disponerat drygt 1,7 mnkr av ordinarie § 37-medel. Söktrycket under 2014 var fortsatt högt, sammantaget 3,3 mnkr. Medel beviljades enligt nedanstående sammanställning:

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Kommun	Sökt insats	Syfte	Beviljat belopp, tkr
Skellefteå	Skogen som integrationsarena (Profil: mottagningskapacitet, etablering)	Tillsammans med bland annat Dorotea kommun, Sveriges lantbruksuniversitet byggs en plattform upp för förberedande orientering och utbildning för att ge nyanlända bättre möjligheter till utbildning och arbete inom skogsbruket.	150
Lycksele	Kvotflykting i Västerbotten (Profil: mottagningskapacitet, etablering)	Tillsammans med Norsjö, Skellefteå, Vilhelmina utveckla samverkan, mottagningskapacitet och etableringsinsatser i berörda kommuner. §37-medlen används som medfinansiering i ansökan om regionala utvecklingsmedel.	358
Region Västerbotten	Uppföljningsmodell för mottagande av ensamkommande barn i länet (Profil: mottagningskapacitet)	Tillsammans med kommunerna i länet utveckla en modell för uppföljning av mottagandet av ensamkommande barn i kommunerna.	385
Bjurholm	Länsövergripande aktiviteter för utvecklad regional samverkan (Profil: mottagningskapacitet)	Tillsammans med övriga kommuner i länet vidareutveckla för mottagandet nödvändiga mellankommunala stödjande strukturer i länet i form av nätverksmöten, erfarenhetsdialoger och utbildningsverksamhet.	189
Vännäs	Mottagandekonomi (Profil: mottagningskapacitet)	Tillsammans med Örnsköldsvik och Kramfors kommun utarbeta riktlinjer för inomkommunal fördelning av statliga ersättningar i syftet att öka kommunernas samlade beredskap och kapacitet.	60
Åsele	Framtid i Åsele (Profil: mottagningskapacitet, etablering, strategiskt integrationsarbete)	Genom insatsen vill Åsele kommun förbättra kvaliteten på mottagande och etablering, med syftet att öka mottagandet och få fler nyanlända att bli kvar i kommunen.	577
Summa:			1720

Beviljade § 37 projekt är villkorade med obligatorisk träff där samtliga projektägare ska presentera sina projekt för information, kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte. Träffen arrangeras av Länsstyrelsen och är ett sätt att följa upp insatserna utöver skriftliga återrapporteringar.

Samtliga ansökningar om medel för sfi-insatser avslogs under 2014. Skolverket har särskilda medel för utveckling av sfi. En ansökan avsåg samhällsorientering, men kunde inte bifallas då sökanden inte fullföljde utlovad medfinansiering.

37plus-medel

Från Västerbottens län inkom fyra så kallade 37plus-ansökningar, det vill säga medel om insatser enligt riksdagens beslut i vårpropositionen 2014, sammantaget 20 mnkr. Från länet söktes totalt cirka 4,2 mnkr. Länsstyrelsen Jönköping ställde medel till förfogande enligt följande:

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Kommun	Beviljad insats	Syfte	Belopp, tkr
Vännäs	Iordningsställande av nio lägenheter för mottagande av nyanlända.	Öka kommunens tillgång på anvisningsbara platser med cirka 30 platser.	1900
Vindeln	Iordningställa lägenheter i två kransorter (tidigare skola respektive pensionärsboende).	Öka kommunens tillgång på anvisningsbara platser med cirka 15-20 platser.	850
Umeåregionen/Umeå kommun	Kartlägga och utveckla Umeåregionens samlade kapacitet av mottagande av nyanlända.	Öka Umeåregionens mottagande av anvisade nyanlända under 2015 med minst 180 personer.	1026

Åtterrappporterade insatser under 2014

Ett 20-tal projekt har sedan införandet av § 37-medel sedan år 2011 hunnit avslutas i Västerbotten. Av dessa avrapporterades nedanstående fem under 2014:

Kommun	Beviljad insats	Resultat	Beviljat belopp, tkr
Malå	Förstudier om utvecklingsmöjligheter gällande körkortsutbildning (Profil: etablering, bosättning)	Slutrapporten utmynnar i förslag till utveckla lokala koncept där det bland annat ingår: <ul style="list-style-type: none"> o Samordning av studiecirkel inom grundläggande vuxenutbildning o Introduktionsutbildning med tolk. o Lokala handledare och tillgång till lånebil för mängdträning o Samverkan med trafikskolor 	222
Dorotea	Skogen som integrationsarena (Profil: mottagningskapacitet, etablering, bosättning)	I en förstudie prövades att väcka nyanländas intresse för utbildning och arbete i skogen. Totalt kom omkring 15 personer att ingå i förstudien, varav sex efterföljande säsong var anställda i röjningsuppdrag.	160
Lycksele	Medfinansiering till förstudie om kvotflyktingars etableringsprocess (Profil: mottagningskapacitet, etablering, integrationsstrategiskt arbete)	Förstudien har genom intervjuer med kvotflyktingar från fyra kommuner i länet identifierat goda exempel och utvecklingsområden avseende arbetet med bland annat mottagande och etablering. Slutresultatet har utmynnat i rekommendationer till kommuner och myndigheter om förbättringsåtgärder. §37-medlen användes som medfinansiering till Europeiska flyktingfonden.	150
Umeå/Lycksele	Kompetensutveckling för sfi-lärare i alfabetisering (Profil: sfi)	Umeå och Lycksele kommun anordnade en utbildning i alfabetisering för sfi-lärare i hela länet som ett led i att bättre rusta kommunerna för att kunna erbjuda anpassad sfi-undervisning även för kortutbildade.	179
Umeå	Regional kompetenspool för förbättrad mottagningskapacitet i Umeåregionen (Profil: mottagningskapacitet, etablering)	Insatsen syftade till att alla kommuner i Umeåregionen skulle starta/utveckla mottagande av kvotflyktingar. Under projektiden togs cirka 50 kvotflyktingar emot i regionen.	590

Tolv av länets 15 kommuner har mindre än 9 000 invånare; den minsta under 2 500 invånare. Ett högt och bra nyanländamottagande förutsätter därför att det finns välfungerande regionala stödjande strukturer som är anpassade till länets egna förhållanden och att stödstrukturen kontinuerligt utvecklas. De avrapporterade insatserna ovan är bra exempel på detta. Länsstyrelsen prioriterade i huvudsak enbart insatser där två eller flera kommuner inom länet samverkade vilket ytterligare har förstärkt det gemensamma utbytet av insatta årgärder.

Organisationsstyrning

Intern styrning och kontroll 2014

Länsstyrelsen har fortsatt att arbeta för att utveckla intern styrning och kontroll och för att säkerställa att Länsstyrelsens verksamhet bedrivs enligt de krav som ställs på myndigheten genom 3§ myndighetsförordningen (2007:515). Länsstyrelsen har med anledning av kravet i förordningen om intern styrning och kontroll (2007:603) tagit fram riktlinjer för arbetet med riskhantering.

I riktlinjerna beskrivs den metod för riskanalys som vi på Länsstyrelsen använder och utgångspunkten för metoden är att bemöta alla typer av risker på ett enhetligt och samordnat sätt. I riktlinjerna ingår bland annat en enhetlig riskmall, beskrivning av processen under året samt roller och ansvar i processen. Länsstyrelsens riskarbete är en integrerad del i vår årliga process för verksamhetsplanering och uppföljning. Uppföljning och revidering av riskanalyserna genomförs vid samtliga tertialuppföljningar under året.

I tertialuppföljningarna under året samt vid årets slut förs tre riskområden fram som av enheterna bedömts som särskilt viktiga att prioritera. Dessa tre riskområden är:

- Risker i arbetsmiljön i form av hot- och våldssituationer som påverkar vår verksamhet.
- Brister i vår IT-miljö.
- Sena beslut om tilldelning av medel från sakanslag vilket Länsstyrelsen inte kan påverka.

Vid Länsstyrelsens helårsuppföljning ska samtliga enhetschefer, enligt våra riktlinjer, till länsrådet kortfattat avrapportera statusen på sin enhets interna styrning och kontroll för det gångna verksamhetsåret. Enhetschefernas bedömning är en del av underlaget för Landshövdingens bedömning av hela myndighetens interna styrning och kontroll.

För verksamhetsåret 2014 har samtliga enhetschefer bedömt att den interna styrningen och kontrollen är tillfredställande inom sin verksamhet. Länsstyrelsen har under verksamhetsåret 2014 även beaktat synpunkter från både intern och extern revision.

Den externa revisionen, har efter årets granskningar, uppmärksammat Länsstyrelsen om hanteringen av bygdemedel. Länsstyrelsen kommer att utreda hanteringen vidare och åtgärda eventuella brister 2015.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Åtterrapporering

Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Att kontinuerligt, långsiktigt och systematiskt attrahera, utveckla samt avveckla kompetens är av strategisk betydelse för att fortsätta strävan mot Länsstyrelsens vision ”*Tillsammans gör vi det hållbara möjligt*”. Under det gångna året fortsatte organisationen att uppvisa ett anpassat och planmässigt in- och utflöde av kompetens, lägre sjuktal samt en säker och systematiskt utformad arbetsmiljö med ett skriftligt godkännande vid årlig extern 3:e parts-revision enligt AFS 2001:1.

Medarbetare	2014	2013	2012
Total sjukfrånvaro (%)	2,8	3,6	3,5
– varav kvinnor	3,6	5,5	4,7
– varav män	1,8	1,6	2,2
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	7,8	13,1	7,5
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	8,8	9,2	8,0

I linje med myndighetens långsiktiga strategi var fokus under året på nedanstående sammanhängande områden:

- Intensifierat värdegrundsarbete för att samla medarbetarna kring en meningsskapande och vägledande helhetsidé.
- Vidareutveckling av intern styrning, ledar- och medarbetarskap.
- Fortsatt etablering av gemensamma arbetssätt och ständiga förbättringar.

Sammantaget har detta bland annat resulterat i en ökad insikt och förståelse för hur kvalitet i den slutliga prestationen avgörs av hur väl verksamhetens olika delar fungerar i samverkan med varandra. Arbetet har inte sällan inneburit samverkan med externa partners som svarar för delar i ärendekedjorna.

Genomgående för de insatser som genomförts har varit att skapa så goda förutsättningar som möjligt för alla medarbetare att känna ansvar och engagemang samt aktivt delta kunna i detta mycket viktiga förbättringsarbete.

Konkreta exempel på insatser är att samtliga medarbetare lokalt har diskuterat och reflekterat kring de sex principer som anges i den statliga värdegrunden och relaterat denna till vardagliga arbetssituationer.

Ytterligare exempel är att introduktionen för nyanställda sker på ett mer sammanhållet sätt och att innehållet genomsyras i ännu högre grad än tidigare av myndighetens meningsskapande och vägledande helhetsidé.

Vidare har det inom ett flertal områden genomförts bokcirklar i praktiskt förbättringsarbete, grupputveckling, deltagande i externa LEAN-nätverk och utbildningar samt etablering av puls - förbättringsmöten med styrtavlor. En betydande del av medarbetarna har även deltagit i seminarier där externa inspiratörer och organisationer berättat om tillämpning av systemsynsätt och erfarenheter av förbättringsarbete inom offentlig sektor.

Även studiebesök har genomförts inom såväl privata som offentliga organisationer för att studera olika sätt att utforma en framgångsrik organisationskultur och därigenom minimera avvikelser och maximera värdet för kunder eller medborgare.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet är sedan tidigare integrerat i organisationen och löper hand i hand med den vardagliga verksamheten och utvecklingsarbetet. För att säkerställa att chefer, verksamhetsledare samt representanter för arbetstagarna samverkar eller tar ansvar för arbetsmiljön krävs sedan ett flertal år tillbaka s k arbetsmiljödiplomering. Denna utförs årligen och har under 2014 utvidgats med en särskild fördjupning i organisatorisk och social arbetsmiljö.

Innan sommaren genomfördes den återkommande medarbetarundersökningen enligt den nya modell som upphandlats gemensamt av länsstyrelserna. I sin helhet bedöms resultatet av undersökningen som bra men pekade på att vissa brister förekom. Resultat ska utgöra del i det förbättringsarbete som enheterna ska bedriva under 2015.

Under året har ombyggnad av myndighetens lokaler påbörjats och i vissa delar har inflyttning skett. Syftet är att skapa en ljusare, modernare och mer attraktiv fysisk miljö. Detta har mottagits mycket väl av medarbetarna och ombyggnationerna förväntas i sin helhet att vara slutförda under 2015.

Som del av myndighetens jämställdhetsintegrering har Länsstyrelsen under året reviderat rekryteringsprocessen utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Arbetet är slutfört enligt planen för 2014 och kommer kontinuerligt att uppdateras när behov uppstår.

När det gäller arbetsgivarens ansvar för arbetet med mänskliga rättigheter så har länsstyrelsernas personalchefs nätverk, sedan 2013, i uppdrag att förvalta och utveckla det arbete som påbörjades inom ramen för den gemensamma handlingsplanen 2010-2012. Alla länsstyrelser är företrädade, på chefsnivå, i nätverket, som har regelbundna möten för informations- och erfarenhetsutbyte. Nätverket rapporterar till länsrådsgrupp G2 och under 2014 har diskussionen med G2 bl.a. rört behovet av kollegialt stöd och erfarenhetsutbyte, behov av ensning av processer och rutiner och behovet av gemensamma utbildningsinsatser.

Länsstyrelsen har under året fått fortsatt många förfrågningar om praktikplats, arbetsträning, möjlighet till examensjobb, frågor om val av högskoleutbildning samt relevant yrkeserfarenhet för att vara attraktiva sökanden till tjänster vid Länsstyrelsen. Länsstyrelsens bedömning är att den låga personalomsättningen, högt antal sökanden till utannonserade tjänster, och de rekryteringar som genomförts under året, tyder på att Länsstyrelsen fortsatt är en attraktiv arbetsgivare hos såväl medarbetare som hos allmänheten.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2014			2013		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	not ¹⁾	0,2	0,0	13	0,3	0,0
	30 - 49	65	1,6	18,4	60	1,6	0,0
	50 -	53	2,3	24,1	57	1,7	20,7
	Alla	125	1,8	42,5	130	1,6	20,7
Kvinnor	- 29	17	2,3	0,0	19	2,4	0,0
	30 - 49	91	3,4	27,6	84	5,9	36,8
	50 -	49	4,3	25,1	50	5,6	25,4
	Alla	157	3,6	52,8	153	5,5	62,2
Samtliga	- 29	24	1,6	0,0	32	1,6	0,0
	30 - 49	156	2,6	24,8	144	4,0	29,2
	50 -	102	3,2	24,8	107	3,5	24,4
	Alla	282	2,8	49,6	283	3,6	53,6

¹⁾ Uppgift skall inte lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentar

Länsstyrelsens totala sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid, har under åren 2008-2014 varierat mellan 1,9 procent till 3,6 procent och för året 2014 ligger den på 2,8 procent.

Året i siffror

Tabell A - Verksamhetskostnader 2012 - 2014

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2014 Tkr	2013 Tkr	2012 Tkr
20-21	Övrig förvaltning	4 987,4	3 928,0	4 064,8
25	Trafikföreskrifter m.m.	246,7	316,0	360,7
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 787,7	6 527,3	6 473,7
30	Regional tillväxt	25 184,9	21 255,0	21 131,7
34	Infrastrukturplanering	976,9	933,5	1 060,3
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 661,2	6 105,0	10 498,2
41	Stöd till boende	193,7	283,9	128,2
42	Energi och klimat	8 361,6	3 463,4	2 626,0
43	Kulturmiljö	5 263,8	4 324,2	5 204,2
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	10 293,3	8 029,4	6 010,0
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16 759,8	14 920,2	22 993,1
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	35 619,2	30 089,8	20 741,9
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 108,0	2 124,1	2 356,9
53	Vattenverksamhet	5 477,7	6 483,6	5 857,3
54	Mineral- och torvfyndigheter	195,6	257,7	216,0
55	Miljöfarlig verksamhet	8 373,8	7 615,0	5 934,7
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	265,1	361,9	289,1
57	Föreoparade områden, efterbehandling	2 515,5	2 763,0	2 809,3
58	Restaurering	12 291,4	6 698,3	7 810,9
60	Lantbruk och landsbygd	11 759,4	11 870,1	11 103,8
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2 972,0	2 681,0	2 405,4
62	Fiske	2 080,3	2 191,7	1 949,7
70	Folkhälsa	2 795,5	2 560,0	2 651,5
80	Jämställdhet	2 295,1	1 918,1	1 713,8
81	Nationella minoriteter	6,4	51,0	34,6
82	Mänskliga rättigheter	806,2	115,8	0,2
83	Barnperspektivet			0,6
85	Integration	3 373,1	2 562,6	2 261,3
	SUMMA PRODUKTION	175 651,5	150 429,4	148 687,8
10	Myndighetsövergripande verksamhet	15 119,5	14 948,8	14 627,6
11	Administration och intern service	40 536,4	39 248,0	34 008,1
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	231 307,4	204 626,1	197 323,5
99	Resurssamverkan ¹⁾	299,9	393,9	85,8
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	231 607,3	205 020,0	197 409,3

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta Länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Tabell B – Verksamhetskostnader 2014

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH-kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	4 987,4	2,16%	2 221,0	4,00%	7 208,5	3,12%
25	Trafikföreskrifter m.m.	246,7	0,11%	104,9	0,19%	351,6	0,15%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 787,7	2,93%	2 881,3	5,19%	9 669,0	4,18%
30	Regional tillväxt	25 184,9	10,89%	6 455,5	11,62%	31 640,4	13,69%
34	Infrastrukturplanering	976,9	0,42%	409,9	0,74%	1 386,8	0,60%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 661,2	1,58%	2 393,3	4,31%	6 054,5	2,62%
41	Stöd till boende	193,7	0,08%	90,0	0,16%	283,7	0,12%
42	Energi och klimat	8 361,6	3,61%	1 088,3	1,96%	9 449,9	4,09%
43	Kulturmiljö	5 263,8	2,28%	2 028,0	3,65%	7 291,8	3,15%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	10 293,3	4,45%	2 847,3	5,13%	13 140,6	5,68%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16 759,8	7,25%	5 128,6	9,24%	21 888,3	9,47%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	35 619,2	15,40%	9 392,0	16,91%	45 011,2	19,47%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 108,0	0,91%	866,0	1,56%	2 974,1	1,29%
53	Vattenverksamhet	5 477,7	2,37%	2 404,8	4,33%	7 882,5	3,41%
54	Mineral- och torvfyndigheter	195,6	0,08%	89,4	0,16%	284,9	0,12%
55	Miljöfarlig verksamhet	8 373,8	3,62%	3 776,1	6,80%	12 149,9	5,26%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	265,1	0,11%	122,0	0,22%	387,1	0,17%
57	Förenade områden, efterbehandling	2 515,5	1,09%	1 104,8	1,99%	3 620,4	1,57%
58	Restaurering	12 291,4	5,31%	2 496,9	4,50%	14 788,3	6,40%
60	Lantbruk och landsbygd	11 759,4	5,08%	4 813,3	8,67%	16 572,7	7,17%
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2 972,0	1,28%	770,9	1,39%	3 742,9	1,62%
62	Fiske	2 080,3	0,90%	800,2	1,44%	2 880,5	1,25%
70	Folkhälsa	2 795,5	1,21%	1 004,6	1,81%	3 800,1	1,64%
80	Jämställdhet	2 295,1	0,99%	677,0	1,22%	2 972,1	1,29%
81	Nationella minoriteter	6,4	0,00%	3,0	0,01%	9,4	0,00%
82	Mänskliga rättigheter	806,2	0,35%	346,4	0,62%	1 152,6	0,50%
85	Integration	3 373,1	1,46%	1 216,2	2,19%	4 589,3	1,99%
	SUMMA PRODUKTION	175 651,5	75,94%	55 531,6	100,00%	231 183,1	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	15 119,5	6,54%				
11	Administration och intern service	40 536,4	17,52%				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	231 307,4	100,00%			231 183,1	100,00%
99	Resurssamverkan ¹⁾	299,9		124,3		424,2	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	231 607,3				231 607,3	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾						
	Nivå 1 (113-115)	28 641,2	24,09%				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	11 895,2	10,00%				
	Nivå 3 (100-109)	15 119,5	12,72%				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-9)	118 901,8					

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna Länsstyrelsen redovisas på denna rad.

Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-9 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell A och B

De totala verksamhetskostnaderna för Länsstyrelsens verksamhet enligt resultaträkningen för året är 231 607 tkr. Vid jämförelse med föregående år är det en ökning av de totala verksamhetskostnaderna med 26 587 tkr. Länsstyrelsen finansierar 47,2 procent av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader inklusive OH, för sakområde 5 – *Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd*.

De ökade verksamhetskostnaderna mellan år 2013 – 2014 finns inom fyra verksamhetsområden, *30 Regional tillväxt, 42 Energi och Klimat, 45 Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar samt 50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd*.

Kostnadsandelen för 10 Myndighetsövergripande verksamhet samt 11 Administration och intern service, har minskat jämfört med 2013, från 26,4 procent till 24,0 procent 2014. Denna procentuella minskning beror på att sakområdena 2-8 haft ökade verksamhetskostnader 2014, från ca 150 mnkr till ca 175 mnkr, och följden blir att kostnadsandelen för OH (10+11) blir lägre.

Kommentarer Tabell C

Länsstyrelsens totala årsarbetskrafter har ökat totalt med 11,8 årsarbetskrafter och största förändringarna redovisas inom *20-21 Övrig förvaltning, 30 Regional tillväxt, 43 Kulturmiljö samt 5* Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd* som bland annat beror på följande:

- Resursförstärkning inom övrig förvaltning med anledning av supervalåret.
- Resursförstärkning inom regional tillväxt med anledning av utbetalningar inom företagsstöd, regionala projektmedel och Interreg.
- Extrapersonal under 2014 inom sakområde kulturmiljö.
- Ökade årsarbetskrafter på grund av projekt inom område restaurering, övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd samt inom miljöfarlig verksamhet har tillfälliga satsningar genomförts under året.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2012 – 2014¹⁾

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2014			2013	2012
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	7,25	3,94	3,31	5,06	5,59
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,38	0,37	0,01	0,47	0,65
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9,51	6,50	3,01	9,41	9,27
30	Regional tillväxt	20,18	8,69	11,49	17,30	17,39
34	Infrastrukturplanering	1,42	0,91	0,51	1,32	0,66
40	Hållbar samhällsplanering och boende	7,27	5,27	2,01	7,69	8,60
41	Stöd till boende	0,34	0,25	0,10	0,48	0,23
42	Energi och klimat	3,77	2,52	1,25	3,47	2,91
43	Kulturmiljö	6,86	3,79	3,07	5,15	5,40
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	8,95	4,99	3,96	8,90	7,54
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	16,13	8,16	7,97	13,72	25,31
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	34,81	8,30	26,51	34,61	24,81
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,09	2,28	0,81	2,93	3,46
53	Vattenverksamhet	8,68	5,76	2,91	10,51	9,69
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,33	0,31	0,02	0,38	0,37
55	Miljöfarlig verksamhet	13,21	8,17	5,03	12,14	9,87
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,45	0,31	0,13	0,62	0,55
57	Förorenade områden, efterbehandling	3,79	2,26	1,53	3,86	4,74
58	Restaurering	9,40	1,38	8,01	7,04	9,43
60	Lantbruk och landsbygd	17,22	11,20	6,03	17,09	16,87
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarna, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	2,63	1,44	1,19	2,46	2,52
62	Fiske	2,70	0,35	2,35	2,83	2,49
70	Folkhälsa	2,99	0,20	2,79	2,62	2,46
80	Jämställdhet	2,17	2,10	0,08	2,13	1,90
81	Nationella minoriteter	0,01	0,00	0,00	0,04	0,01
82	Mänskliga rättigheter	1,07	0,84	0,24	0,11	0,00
83	Barnperspektivet					0,00
85	Integration	4,08	3,06	1,02	3,11	2,56
	SUMMA PRODUKTION	188,69	93,36	95,33	175,46	175,28
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11,89	5,95	5,94	11,67	14,00
11	Administration och intern service	23,18	15,14	8,05	24,65	15,50
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	223,76	114,44	109,32	211,78	204,79
99	Resurssamverkan ²⁾	0,43	0,18	0,25	0,60	0,12
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	224,19	114,62	109,57	212,38	204,91

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna Länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Tabell D - Representation

Kostnader för representation	2014		2013		2012	
	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	151	675,27	285	1 343,99	253	1 236,70
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	715	3 189,45	317	1 494,57	455	2 220,56

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell D

Länsstyrelsens totala representation har ökat med ca 260 tkr 2014 i jämförelse med 2013. Den interna representationen har minskat med ca 130 tkr medan ökningen med ca 400 tkr finns i den externa representationen. Anledningen till ökningen beror främst på de aktiviteter som genomförts med anledning av Kulturhuvudstatsåret 2014 i Umeå och för vilka Länsstyrelsen även fått särskilda medel.

Tabell E - Lokaler

Lokalkostnader	2014	2013	2012
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103 ¹⁾	1 864	1 695	1 547
Lokalyta (m ²)	1 032	1 032	1 024
Lokalkostnad per m ² (kr) ¹⁾	1 806	1 642	1 511
Lokaler ²⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113 ¹⁾	11 012	10 782	11 023
Lokalyta (m ²)	9 052	9 052	9 052
Lokalkostnad per m ² (kr) ¹⁾	1 217	1 191	1 218
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr) ¹⁾	49	51	54
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	40	43	44
Kontorslokaler ³⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	7 130	7 130	7 130
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	32	34	35
SUMMA LOKALKOSTNADER	12 876	12 477	12 570

¹⁾ Konto 6912 Avskrivningar ingår nu i summan för lokalkostnader vilket gör att jämförelsetalen för år 2012 och 2013 har ett högre värde än i årsredovisningarna för dessa år.

²⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

³⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell E

De ökade lokalkostnaderna för 113* beror på ökade kostnader för säkerheten och de ökade lokalkostnaderna för 103* beror främst på renovering av residenset.

Redogör även för följande:**Planerade större lokalförändringar**

Länsstyrelsen tecknade ett nytt hyresavtal för sina kontorslokalytor i december 2013.

Hyresavtalet löper för perioden 2015-11-01—2021-10-31. Innan nytt hyresavtal träder i kraft ska nuvarande lokaler byggas om för modernisering och förtätning. Kontorslokalytan kommer att minska från 7 030 m² till 6 329 m².

Tabell F – Redovisning av ärenden 2014 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Myndighetsövergripande, administration och intern service (10-11)	32	72	185	253	36	0
Övrig förvaltning (20-21)	88	824	172	997	87	1
varav Stiftelser (206) ³⁾	0	0	0	0	0	0
varav Allmän kameraövervakning (211)	7	68	5	66	14	0
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	11	0	11	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	10	119	5	125	9	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	91	897	618	1 490	116	0
varav Livsmedelskontroll (281)	10	45	54	100	9	0
varav Djurskydd (282)	68	641	484	1 106	87	0
varav Smittskydd (283)	3	75	13	86	5	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	5	42	35	80	2	0
Regional tillväxt (30)	181	394	46	424	197	26
Infrastrukturplanering (34)	10	36	3	37	12	3
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	41	484	19	470	74	2
Stöd till boende (41)	34	44	2	60	20	1
Energi och klimat (42)	8	14	4	19	7	0
Kulturmiljö (43)	52	352	68	419	53	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	108	163	82	212	141	3
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	20	24	26	58	12	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	130	369	54	392	161	18
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	187	140	136	188	275	91
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	1	0	1	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	120	801	42	860	103	3
Vattenverksamhet (53)	88	246	48	297	85	9
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	52	145	45	181	61	9
Mineral- och torvfyndigheter (54)	13	72	2	72	15	1
Miljöfarlig verksamhet (55)	208	749	122	901	178	9
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	105	498	112	630	85	2
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	24	176	15	206	9	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	40	31	18	60	29	3
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	14	23	14	33	18	1
Restaurering (58)	12	23	6	28	13	4
Lantbruk och landsbygd (60)¹	674	5 874	297	6 327	518	10

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	461	5212	260	5456	477	2
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61))	117	523	109	560	189	15
Fiske (62) ²⁾	25	493	11	474	55	2
Folkhälsa (70)	27	73	14	78	36	1
Jämställdhet (80)	8	12	8	16	12	0
Nationella minoriteter (81)	0	1	0	0	1	0
Mänskliga rättigheter (82)	12	6	16	14	20	0
Integration (85)	26	49	49	30	94	1
Summa	2 366	13 037	2 151	15 009	2 545	203
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	73	79	3	87	68	7

¹⁾ Inkl. lantbruks- och jordbrukarstödsärenden registrerade hos Jordbruksverket

²⁾ Inkl. strukturfondsärenden registrerade hos Jordbruksverket

³⁾ Området stiftelser (206) är en koncentrerad verksamhet och saknas vid Länsstyrelsen Västerbotten.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket.

Kommentarer Tabell F

Länsstyrelsens inkomna ärenden, inklusive initiativärenden, har minskat mellan åren 2013 och 2014 med 2 102 ärenden. Denna minskning hänförs i sin helhet till område *Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)*. Det totala antalet initiativärenden har minskat med 341 ärenden och antalet öppna ärenden äldre än två år har en marginell ökning med 26 ärenden vid en jämförelse med föregående års siffror.

Av de 203 öppna ärenden äldre än två år, återfinns ärendegrupper som vanligtvis har en ärendeprocess som sträcker sig längre än två år. Exempel på dessa ärendegrupper är:

- Regional tillväxt – Ärenden rörande EU:s strukturfonder.
- Skydd av områden och arter - Naturre Reservatsärenden.

Kommentar till skillnad mellan utgående balans 2013 jämfört med ingående balans 2014

Ärendehanteringssystemet stänger inte möjligheten för registreringar vid årsskiftet utan är fortsatt öppet både för registreringar och justeringar, vilket leder till att uppgifter alltid kan förändras. Totalt är differensen mellan utgående balans och ingående balans en ökning med totalt 133 ärenden. Länsstyrelsen har analyserat vissa ärendegrupperns balanser och redogör för följande:

- Den övervägande största balansskillnaden rör ärenden som finns inom jordbruksstödsärenden vars uppgifter Länsstyrelsen erhållits från Jordbruksverkets system.
- Skillnaden i balanser för övriga granskade ärendegrupper gäller
 - beslut som registrerats efter statistikuttag,
 - nya ärenden med ankomstdatum på redovisningsåret 2014 som registrerats in först efter statistikuttaget och
 - ärenden har makulerats (tagits bort t.ex. för att de är dubbelregistrerade) efter statistikuttaget.

Ständiga förbättringar

Länsstyrelsen eftersträvar att ständigt förbättra det arbete som utförs gentemot våra medborgare och företag i länet och vill därför redovisa följande aktiviteter nedan.

Kunden i centrum

Regering, medborgare och företag ställer idag allt högre krav på myndigheterna när det gäller service, tillgänglighet och effektivitet och för att möta dessa krav har Länsstyrelsen under året tagit nästa steg i e-utvecklingen mot en modern rationell hantering av ärendeflödet. Arbetet är ett led i vår strävan att nå regeringens mål om en effektiv förvaltning, som innebär att alla statliga myndigheter ska sträva efter offentlig likvärdig service som mest effektivt tillgodoser medborgarnas och företagens behov.

En väg in

Från och med den 1 oktober 2013 infördes att nya ärenden som skickas via e-post ska gå till vår centrala e-postadress vasterbotten@lansstyrelsen.se. Förändringen är ett led i Länsstyrelsens arbete med att skapa en mer rättsäker och personoberoende ärendehantering.

Digitalt godkända beslut

Länsstyrelsen har i början av året digitaliserat ärendehandläggningen och tar på så sätt ytterligare ett steg mot en modern rationell hantering av ärendeflödet. Den som tar del av ett beslut från Länsstyrelsen som beslutats digitalt får ta del av ett dokument som saknar namnunderskrift. Samtliga digitala beslut har istället följande text under rubriken Digitalt godkänt:

”Beslutet är godkänt i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift”.

Länsstyrelsen har utvecklat denna rutin som ett led i arbetet med att digitalisera och förenkla, vilket på sikt också ska bidra till förkortade handläggningstider.

Systemsynsätt

Fem medarbetare från Länsstyrelsen deltog 2013 i Verksamhetslyftets kurs ”Effektiv Styrning” om systemsynsätt. Ett resultat av detta blev att Länsstyrelsen ville sprida kunskap och inspirera om systemsynsätt till övriga medarbetare inom organisationen. 2014 genomfördes tre seminariedagar med fokus på kunskaps- och inspirationsspridning om systemsyn, utifrån kundens behov. Upplägget har varit att dels sprida de teoretiska delarna om systemsynsättet till våra medarbetare med föreläsare, dels att få ta del av hur man praktiskt har arbetat med systemsynsätt inom en offentlig tjänsteverksamhet vid Skönsmons hemtjänst i Sundsvalls Kommun.

Kundundersökningar

Länsstyrelsen har tillsammans med övriga länsstyrelser genomfört en brukarundersökning för ett antal ärendegrupper under 2014. Syftet med den gemensamma brukarundersökningen är att följa upp utvalda verksamheter och få in underlag till förbättringsarbetet. Genom att undersökningen genomförs i samverkan skapas möjligheter till jämförelser mellan länsstyrelserna och ett tillfälle att identifiera goda exempel. Tre verksamheter med skilda målgrupper har i år undersökts av samtliga länsstyrelser och en verksamhet har undersökts av de län där dessa koncentrerade verksamheter bedrivs.

Följande ärendegrupper ingick i undersökningen för Länsstyrelsen Västerbotten 2014:

- Djurskydd - djurskyddskontroll – normalkontroller (28261).
- Detaljplaner (402).
- Integrationsfrågor (851).
- Länssamordning ANDT (700).
- Överklagande lovärenden (4032).
- Överklagande kommunens beslut enligt MB (5051).

Uppföljning av mål på handläggningstider, öppna ärenden och JK-balanser

Länsstyrelsen har under ett flertal år arbetat systematiskt med uppföljning av ärendeproduktionen och vid varje tertialuppföljning följs ärendeproduktionen upp med bland annat fokus på ärenden som är öppna, ärenden som avstannat, överklagade ärenden där beslut ändrats av högre instans och preliminära JK-balanser. I tertialgenomgångarna följs även upp det urval av ärendegrupper där ett mål på handläggningstider tagits fram. Under året har fokus på förberedelsearbete inför kommande beslutsverktyg varit prioriterat. Se vidare nedan stycke Förberedelsearbete LISA-beslutsverktyg.

Förberedelsearbete inför införande av LISA-beslutsverktyg

Länsstyrelsen har under året genomfört förberedelseaktiviteterna enligt LISA-projektets upplägg. Det har handlat om att demonstrera prototypen för alla chefer och diskuterat tillhörande frågeställningar som uppkommit inför ett införande. Vidare har verksamheten fått möjlighet att lämna synpunkter på behov och förslag till förbättringar och dessutom har justeringar i arbetssätt gjorts för ett bättre införande. Från och med 2014 använder Länsstyrelsen de tre perspektiven i prototypen: ekonomi, medarbetare och verksamhet i sitt uppföljningsarbete. Länsstyrelsen har tagit fram underlag på olika organisatoriska nivåer då det har varit ett mycket positivt gensvar från verksamheten. Under året har även arbetet fokuserats på att kvalitetsgranska informationen i de datakällor som ska ligga som underlag för ett framtida beslutsstödsverktyg. Exempelvis handlar detta om att alla ärenden ska ha en organisatorisk enhet och att LISA-rutinen för att registrera ärenden följs.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2014 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden ¹⁾	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²⁾	varav antal ändrade ärenden ³⁾
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	1	1	0
Övrig förvaltning (20-21)	18	17	5
varav Stiftelser (206)	0	0	0
varav Allmän kameraövervakning (211)	5	3	3
varav Bevakningsföretag m.m. (212)	0	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	11	7	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	17	13	3
varav Livsmedelskontroll (281)	0	0	0
varav Djurskydd (282)	17	13	3
varav Smittskydd (283)	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	0	0
Regional tillväxt (30)	1	2	0
Infrastrukturplanering (34)	0	0	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	30	19	7
Stöd till boende (41)	1	0	0
Energi och klimat (42)	0	0	0
Kulturmiljö (43)	0	0	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	0	1	0
varav Tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	9	10	2
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	4	2	0
varav Tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	22	19	4
Vattenverksamhet (53)	6	6	3
varav Tillsyn av vattenverksamheten (535)	5	6	3
Mineral- och torvfyndigheter (54)	20	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	27	16	5
varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	5	4	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	0	0	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	0	0	0
varav Tillsyn av förorenade områden och miljörisikområden (575)	0	0	0
Restaurering (58)	0	0	0
Lantbruk och landsbygd (60)	15	9	1
varav Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	13	6	0
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	3	0	0
Fiske (62)	5	2	0
Folkhälsa (70)	0	0	0
Jämställdhet (80)	0	0	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0
Integration (85)	0	0	0
Summa	190	124	30
varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0
varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	22	12	4

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av Länsstyrelsen och som överklagats till högre instans under 2014.

²⁾ Avser ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2014, oavsett vilket år överklagandet skickades in.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Kommentarer Tabell G

Antalet överklagade ärenden som avgjorts i högre instans har minskat från 189 ärenden 2013 till 124 ärenden 2014. Det är följande ärendegrupper som bland annat står för denna minskning:

- Allmän kameraövervakning med 12 ärenden.
- Djurskydd med 12 ärenden.
- Hållbar samhällsplanering och boende med 16 ärenden.
- Övergripande gemensamt för naturvård och miljöskydd med 5 ärenden.
- Stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar med 16 ärenden.

Av dessa 124 ärenden som avgjorts i högre instans, har 24 procent ändrats under 2014, att jämföra med 2013 då 15 procent av överklagade ärenden ändrades av högre instans.

Länsstyrelsen har sedan ett par år utarbetat en rutin för att följa upp överklagade ärenden som ändrats i högre instans. Uppföljningen genomförs systematiskt vid varje tertialuppföljning med anledning av 2010-års beslut, Landshövdingens beslut med anledning av internrevisionens rapport "Rapport om överklagade och ändrade ärenden". Syftet med rutinen är att:

- Hitta orsakerna till att ärenden överklagats och att beslutet ändrats i högre instans.
- Förbättra handläggningen och minska antalet överklagade ärenden.

Tabell H – Handläggningstider

H1 – Ärendeslag med gemensamma mål		Mål dagar	Utfall %		
VÄS	Beskrivning	2012-2014	2014	2013	2012
212	Bevakningsföretag – Ansökan godkännande personal (konc ²)	- ²⁾	- ²⁾	- ²⁾	
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen ¹⁾	90	100		
282	Ansökan om förprovning djurstall ¹⁾	56	100		
282	Anmälningens ärenden djurskydd	365	100		
403	Överklagande av detaljplan	150	88	100	
403	Överklagande av lov, förhandsbesked	180	96	100	
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd (konc ³) ¹⁾	180	66	68	
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	120	26	31	46
	varav företagsstöd	120	14	46	62
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	120	75	51	62
	varav PROLAG	120	1	15	37
	varav miljöinvesteringar	120	16	30	20
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90	73	50	63
	varav företagsstöd	90	70	62	77
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90	55	40	59
	varav PROLAG	90	78	41	44
	varav miljöinvesteringar	90	83	71	73

¹⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

²⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till Länsstyrelsen i Dalarnas, Norrbottens, Skåne, Stockholms, Västernorrlands, Västra Götalands och Östergötlands län.

³⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentarer Tabell H1

Länsstyrelserna målsätter och följer upp handläggningstiden för ett gemensamt urval av ärendeslag. Målen är satta utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av alla ärenden ska beslutas inom. Minst 90 procent av ärendena förväntas att beslutas inom den uppsatta tiden. Utfallet redovisas som hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid. I tabell H1 redovisas ärendeslag med gemensamma mål för länsstyrelserna.

Dessa är reglerade genom olika föreskrifter, lagar, regeringsuppdrag eller är överenskomna mellan länsstyrelserna.

Länsstyrelsen vill särskilt lyfta fram och kommentera följande ärendegrupper i tabellen H1 – Ärendeslag med gemensamma mål:

551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken – Ansökan om tillstånd

Länsstyrelsen har under ett par år haft ett stort inflöde av vindkraftsansökningar vilket har medfört att handläggningstiderna för vindkraft har ökat. Att måluppfyllelsen är 66 procent beror bland annat på att Länsstyrelsen avsatt extra resurser för att arbeta med vindkraftsprövningar under 2014. Detta har medfört att flera av de äldre ärendena har kunnat avslutas under året som påverkat handläggningstiderna för året.

602 Ansökan om stöd samt om utbetalning om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder

Länsstyrelsen har arbetat för att minska handläggningstiderna för ansökan om utbetalning, vilket resulterat i att handläggningstiderna förbättrats högst betydligt jämfört med tidigare år. Måluppfyllelsen har förbättrats för samtliga stödformer från 50 procent år 2013 till 73 procent under 2014. Framförallt har handläggningstiderna för utbetalning till Leader-projekten förbättrats. I Leaderutbetalningarna, som är stödformen med störst ärendevolymer, har måluppfyllelsen ökat från 41 procent år 2013 till 78 procent under 2014.

Uppgifterna beträffande ansökan om stöd har begränsad relevans eftersom programperioden avslutades 2013-12-31 och i princip har inga beslut om stöd fattats under 2014. Redovisade ärenden avser avslag och förlängning av genomförandetider för stöden.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

H2 – Ärendeslag med länspecifika mål		2014		2013		2012	
VÄS	Beskrivning	Mål (dgr)	Utfall %	Mål (dgr)	Utfall %	Mål (dgr)	Utfall %
202	Anmälan om svenskt medborgarskap (konc ²)	_ 2)	_ 2)	_ 2)	_ 2)		
204	Ansökan om tillstånd att strö ut aska efter avliden (konc ²)	_ 2)	_ 2)	_ 2)	_ 2)		
206	Ändringsanmälan stiftelser (konc ²)	_ 2)	_ 2)	_ 2)	_ 2)		
211	Anmälan om kameraövervakning	60	79	60	97		
211	Ansökan om kameraövervakning	110	53	100	75		
402	Detaljplaner – Begäran om yttrande över utställning och granskning	30	89	21	75		
431	Ansökan tillstånd ingrepp i fornlämning	55	94	40	52		
431	Anmälan om föryngringsavverkning	35	89	35	92		
433	Kyrkliga kulturminnen – Ansökan om tillstånd renovering och ändring	180	85	180	80		
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författningar	110	47	90	78		
521	Ansökan om tillstånd och dispenser avseende naturskydd	80	72	30	25		
525	Samråd enligt 12 kap. 6§ Miljöbalken	85	90	85	84		
526	Granskning kommunal strandskyddsdispens	21	98	21	99		
535	Anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. Miljöbalken	160	91	160	81		
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	60	25	60	70		
562	Ansökan om tillstånd till transport av avfall och farligt avfall	80	98	80	96		
566	Anmälan om transport av avfall och farligt avfall	60	99	60	87		
606	Ansökan om förvärvstillstånd för jordbruksfastigheter	70	92	60	88		
621	Ansökan om yrkesfiskelicens	30	100	30	71		
623	Ansökan om förordnande fisketillsynsman	45	99	45	98		
623	Ansökan tillstånd flyttning, utplantering av fisk	30	100	30	93		

¹⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

²⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till Länsstyrelsen i Dalarnas, Norrbottens, Skåne, Stockholms, Västernorrlands, Västra Götalands och Östergötlands län.

³⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentarer Tabell H2

I tabell H2 redovisas ärendeslag där varje länsstyrelse har satt upp ett eget mål. Vissa ärendeslag är koncentrerade (konc) till ett mindre antal länsstyrelser.

Länsstyrelsen vill särskilt lyfta följande kommentarer till tabellen H2 – Ärendeslag med länspecifika mål:

Utav 18 stycken har:

- 10 ärendegrupper nått målet på minst 90 procent.
- 13 ärendegrupperna visar ett utfall på 80 procent eller mer.
- 2 ärendegrupper omfattar färre än 10 ärenden.
 - *Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet*
 - *Ansökan om yrkesfiskelicens*

505 Överklagade beslut enligt miljöbalken

Länsstyrelsens avvikelse från det länsspecifika målet beror på att arbetet med de två valen har prioriterats före dessa överklagandeärenden.

555 Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet

Utfallet baseras på endast åtta ärenden och variationen inom dessa ärenden är stor.

Anmälningspliktiga förändringar är ibland enkla och ibland mycket omfattande, det är därför svårt att sätta realistiska mål för denna ärendegrupp.

Tabell I – Länsstyrelsen i siffror

	2014	2013	2012
Verksamhet			
Inkomna och initiativärenden (st)	15 188	17 290	17 399
Beslutade ärenden (st)	15 009	17 288	17 357
Utgående ärendebalans (st)	2 545	2 233	2 246
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st)	203	177	142
Medarbetare			
Årsarbetskrafter (st)	224,19	212,38	204,91
– varav kvinnor	114,62	105,30	100,58
– varav män	109,57	107,08	104,33
Total sjukfrånvaro (%)	2,8	3,6	3,5
– varav kvinnor	3,6	5,5	4,7
– varav män	1,8	1,6	2,2
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	7,8	13,1	7,5
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	8,8	9,2	8,0
Ekonomi			
Förvaltningsanslag av totala intäkter (%)	49,69	53,36	52,75
OH-kostnad av total kostnad (%)	24,03	26,43	24,64
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr) ¹⁾	49,12	50,77	53,79
Intern representation (tkr)	151	285	253
Extern representation (tkr)	715	317	455

¹⁾ Konto 6912 Avskrivningar ingår nu i summan för lokalkostnader vilket gör att jämförelsetalen för år 2012 och 2013 har ett högre värde än i årsredovisningarna för dessa år.

Avgiftsbelagd verksamhet

Belopp angivna i tkr

Verksamhet	2014 intäkter	2014 kostnader	2014 nettoutfall	2014 nettobudget	2014 ackumulerat utfall	2013 intäkter	2013 kostnader	2013 nettoutfall	2012 ackumulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet									
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	354	345	9	-10	-189	522	426	96	-293
Registreringsavgift för jaktområden	345	345	0	-50	0	587	548	39	-39
Delgivning	21	13	7	2	16	11	10	1	8
Övrig offentligrättslig verksamhet	24	32	-8	-30	-36	22	25	-3	-25
Uppdragsverksamhet									
Resurssamordning	271	282	-11	0	-11	386	383	3	-3
Fjällförvaltning	1 838	2 992	-1 154	300	1 263	1 550	1 024	527	1 890
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0		0	0	0	0	0
Summa totalt	2 853	4 009	-1 156	212	1 043	3 078	2 416	661	1 538
- fördelat på									
Summa offentligrättsligt	744	736	9	-88	-208	1 141	1 009	132	-349
Summa uppdragsverksamhet	2 109	3 274	-1 165	300	1 252	1 936	1 407	529	1 888

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Resurssamordning avser Webbsamordning (2012 - 2014), ProCap (2014), Gemensam inlämningsfunktion för skogsägare - en dörr in (2014) samt ESF Jämt (2011 - 2013).

Fjällförvaltning: under 2014 har delar av det ackumulerade överskottet nyttjats för renovering av stugor och övriga anläggningar, därav de höga kostnaderna.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr	2014	2013	2012	2011	2010
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	8 000	7 000	5 400	5 400	9 000
Utnyttjad	4 250	4 633	2 062	2 512	2 456
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	6 200	6 200	6 200	6 200	6 200
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	139	257	445	336	168
Räntekostnader	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	2 437	5 900	5 464	1 090	375
Utfall	9 152	9 704	8 729	6 828	7 502
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	7 370	6 918	7 150	8 270	6 840
Utfall	6 715	7 179	8 033	7 729	11 847
Anslagskredit					
<i>Utgiftsområde 01</i>					
<i>Rikets styrelse</i>					
<i>01 05 001 020 Länsstyrelserna m.m.</i>					
Beviljad	4 669	4 560	4 415	4 349	4 300
Utnyttjad	0	0	0	0	291
<i>Utgiftsområde 05</i>					
<i>Internationell samverkan</i>					
<i>05 01 011 005 Barentssamarbete</i>					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 19</i>					
<i>Regional tillväxt</i>					
<i>19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder</i>					
Beviljad	7 350	7 350	7 350	7 350	8 350
Utnyttjad	0	851	8	162	497
<i>19 33 005 003 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006</i>					
Beviljad	-	-	0	0	0
Utnyttjad	-	-	0	0	0

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Anslagssparande					
<i>Utgiftsområde 01</i>					
<i>Rikets styrelse</i>					
<i>01 05 001 020 Länsstyrelserna m.m.</i>					
Summa anslagssparande	2 369	2 913	3 070	986	-291
<i>Utgiftsområde 05</i>					
<i>Internationell samverkan</i>					
<i>05 01 011 005 Barentssamarbete</i>					
Summa anslagssparande	44	12	36	8	88
<i>Utgiftsområde 19</i>					
<i>Regional tillväxt</i>					
<i>19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder</i>					
Summa anslagssparande	8 828	-851	-8	-162	-497
<i>19 33 005 003 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006</i>					
Summa anslagssparande	-	-	1 500	4 998	4 998
- Därav intecknade åtaganden med stöd av anslagssparande	8 873	0	27	4 844	4 589
Bemyndiganden					
Tilldelat	115 000	115 000	115 000	125 000	135 000
Åtaganden	70 655	65 210	62 321	87 040	105 937
Personal					
Antal årsarbetskrafter ¹	224,19	212,38	204,91	209,69	210,76
Medeltal anställda ¹	251	245	238	236	240
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 026	959	957	987	980
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-1 376	1 929	1 644	3 835	-4 969
Balanserad kapitalförändring	2 564	634	-1 009	220	5 189

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med 1760 timmar (220 dagar x 8 timmar). Medeltalet anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på mätningar vid tolv tidpunkter under året. Mätmetod finns dokumenterad.

Avgiftsintäkter som disponeras: budget enligt regleringsbrev avser endast avgiftsfinansierad verksamhet (intäkter enligt budgetunderlaget). Utfallet innehåller totala avgiftsintäkter inklusive övriga projekts intäkter på berörda S-koder.

RESULTATRÄKNING

Belopp i tkr	2014	2013	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	119 320	114 462	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	9 152	9 704	2
Intäkter av bidrag	100 740	83 573	3
Finansiella intäkter	173	270	4
Summa	229 385	208 009	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-143 262	-134 070	5
Kostnader för lokaler	-13 461	-13 710	
Övriga driftskostnader	-73 216	-55 888	6
Finansiella kostnader	-66	-31	7
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 602	-1 321	
Summa	-231 607	-205 020	
Verksamhetsutfall	-2 222	2 989	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras	6 715	7 179	8
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-6 715	-7 179	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	62 315	75 097	9
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	68 767	76 118	10
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	56 144	53 261	11
Finansiella intäkter	141	224	12
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	1 085	-1 647	13
Lämnade bidrag	-187 607	-204 113	14
Saldo	846	-1 060	
Årets kapitalförändring	-1 376	1 929	15

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR (TKR)	2014-12-31	2013-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Summa	0	0	16
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	1 103	1 426	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3 280	3 367	
Pågående nyanläggningar	221	0	
Summa	4 604	4 793	17
Utlåning			
Utlåning	268	343	
Summa	268	343	18
Varulager m.m.			
Fastigheter	5	5	
Summa	5	5	
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 361	1 066	19
Fordringar hos andra myndigheter	7 772	4 913	20
Övriga kortfristiga fordringar	1 022	877	21
Summa	10 155	6 856	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	3 180	3 104	
Upplupna bidragsintäkter	25 427	13 611	
Övriga upplupna intäkter	175	84	
Summa	28 782	16 799	22
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	40 991	38 194	
Summa	40 991	38 194	23
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	13 380	28 132	24
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	17 035	16 858	25
Kassa och bank	94 583	103 824	26
Summa	124 997	148 815	
Summa tillgångar	209 803	215 805	

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2014-12-31	2013-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	428	503	
Balanserad kapitalförändring	2 564	634	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-1 376	1 929	
Summa	1 616	3 067	27
Fonder			
Fonder	50 844	51 929	
Summa	50 844	51 929	13
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	760	308	28
Övriga avsättningar	618	524	29
Summa	1 379	832	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	4 250	4 633	30
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	8 393	5 921	31
Leverantörsskulder	4 255	3 159	
Övriga kortfristiga skulder	55 878	62 720	32
Depositioner	17 033	16 862	33
Summa	89 808	93 296	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	12 488	14 252	
Oförbrukade bidrag	53 668	52 430	
Summa	66 156	66 682	34
Summa kapital och skulder	209 803	215 805	

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 01							
Rikets styrelse							
01 05 001 020 Länsstyrelserna m.m.	2 913	116 736	0	0	119 649	-117 280	2 369
Utgiftsområde 05							
Internationell samverkan							
05 01 011 005 Barentssamarbete	12	1 400	0	-12	1 400	-1 356	44
Utgiftsområde 19							
Regional tillväxt							
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder	-851	73 500	0	0	72 649	-63 820	8 828
Summa	2 073	191 636	0	-12	193 698	-182 456	11 242

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot anslag

Regional tillväxt: storleken på utgående överföringsbelopp beror främst på dåligt inflöde av rekvisitioner från företag samt att ansökta investeringar inte fullföljts i samma utsträckning som beräknats.

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
2394 123 Övriga ränteinkomster	10	3
2511 017 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 360	1 004
2528 017 Avgifter för torvfyndigheter	0	24
2537 117 Miljöskyddsavgift	5 800	5 593
2714 115 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	100	10
2811 205 Övriga inkomster	100	99
4137 015 Återbetalning av övriga näringslån, Statens Jordbruksverk	0	-17
Summa	7 370	6 715

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot inkomsttitel

Övriga inkomster avser återkrav av erhållit investeringsstöd enligt förordning (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling. Awikelse mot beräknat belopp i regleringsbrev: utfallet på expeditions- och ansökningsavgifter, miljöskyddsavgifter samt sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen understeg beräknat belopp med totalt 653 tkr.

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Belopp i tkr

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden 2014	Utestående åtaganden 2014	Utestående åtagandenas fördelning per år			
				2015	2016	2017	2018
19 01 001 020 Regionala tillväxtåtgärder	115 000	65 210	70 655	53 600	13 750	2 100	1 205

Kommentarer till beställningsbemyndiganden

Åtagandet är väsentligt mindre än tilldelat bemyndigande. Det utestående åtagandet har ökat jämfört med år 2013, vilket bland annat kan förklaras med ett dåligt inflöde av rekvisitioner från företagen. Dessutom fullföljs inte ansökta investeringar i samma omfattning som beräknat, vilket innebär mindre infrianden och större mängd återföringar. Under år 2015 kommer beslutsutrymmet att minska, vilket kommer att leda till ökade utbetalningar under året.

Åtaganden i fleråriga projekt beräknas uppgå till ca 3 490 tkr för år 2015 och ca 290 tkr för år 2016. Av de beräknade besluten för såväl 2015 och 2016 avser 100% projekt inom regional utveckling. Att medlen endast fördelas mot en stödform beror på att år 2014 varit ett mellanår mellan den nyligen avslutade strukturfondsperioden 2007-2013 och den nu uppstartade perioden 2014-2020. Under uppstartsåret har de nya programmen inte tagit några beslut, vilket alltså syns i hur projektmedlen fördelats.

Finansiella villkor

Belopp i tkr

Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
01 05 001 020 Rikets styrelse, Länsstyrelserna m.m., Västerbottens län	Anslagskredit	4 669	0
	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 502	2 369
	Kredit på räntekonto	6 200	0
	Låneram för anläggningstillgångar	8 000	4 250
	Finansiering av förvaltningskostnader hos samverkansorganet i Västerbottens län Länsstyrelsen i Västerbotten län ska svara för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i det territoriella programmet Botnia-Atlantica och Norra periferin	3 260	3 260
05 01 011 005 Internationell samverkan, Samarbete inom Östersjöregionen, Barentssamarbete	Anslagskredit	0	
	Anslagsbehållning som disponeras	Inget	44
19 01 001 020 Regional tillväxt, Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Västerbottens Län	Anslagskredit	7 350	0
	Anslagsbehållning som disponeras	Inget	8 828
	Uppföljning och utvärdering	2 000	1 868
	Bemyndiganderam	115 000	70 655
	Maximala utbetalningar 2015	73 500	
	Inbetalningar till inkomsttitel 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet, avseende återkrav av regionalt bidrag till företagsutveckling.		99
	Inbetalningar till anslaget avseende ränta - kommersiell service		1
	Inbetalningar till anslaget avseende återkrav - projektverksamhet		9
Inbetalningar till anslaget avseende konkurser		1 138	

NOTER

Tilläggsupplysningar och noter

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsen redovisning följer god redovisningssed en 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring. Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet "Mål och Återrapporteringskrav", "Organisationsstyrning" och "Avgifter och bidrag" samt bilaga 1 (mall för redovisning av statistik) i regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, var den 5 januari 2015.

De flesta belopp i de finansiella delarna är framtagna med hjälp av excelator. Det innebär att talen innehåller decimaler och att varje rad är avrundad med automatik vilket kan ge differenser jämfört med slutsumman. Fördelning av kostnader mellan olika sakområden i resultatredovisningen sker dels med direktkonterade kostnader på sakområden och dels med ofördelade lönekostnader som fördelas genom Länsstyrelsens tidredovisning på sakområden.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 10 tkr. Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror m.m. för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 10 tkr. Skulder till personalen i form av kompedighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m. Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd nyttjandeperiod om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar:	
- Förbättringsutgift på annans fastighet	5 år (högst 6 år)
- Maskiner, inventarier m.m.	
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner	4 år
Konst	ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år
- Pågående nyanläggning	ingen avskrivning

Jordfonden

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris, med justering för gjorda åtgärder. Då särskild skuldpost saknas - statskapitalet finns bokfört hos Jordbruksverket - balanseras redovisningen mot statens checkräkning.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar som är mer än tre månader gamla värderas och om de bedöms som osäkra bokförs de som befarade kundförluster och värderas. Fordringar på statliga myndigheter värderas inte. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag samt övriga uppdrag som de har anmält.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Andersson, Magdalena	1 276 454	
Länsråd		
Lustig, Lars	989 956	Styrelseledamot i Universitets- och högskolerådet
Insynsråd		
Eliasson, Hans	4 782	Ordförande i Cranab AB Ordförande i AC invest Ordförande i Fällmyra AB Ordförande i AC-forest AB Ledamot i Vimex AB Ledamot i Olofsfors AB Ledamot i Skogstekniskt kluster Ledamot i Bilbolaget Nord AB
Holmlund, Lennart	2 900	Ordförande i Umeå Badhus AB Ordförande i Frakten 1 i Umeå AB Ordförande i Infrastruktur i Umeå AB Ordförande i Vagnverkstad Umeå AB Ordförande i ACnet internservice AB Ledamot i Svenska kommun försäkrings AB
Öhlund, Bert	6 018	Ordförande i Fastighet AB Polaris Ordförande i Skellefteå City Airport Ordförande i Primärkommunala delegationen Ordförande i AC Konsensus Ledamot i Kommuninvests föreningsstyrelse Ledamot i Norrbottenregionens AB:s styrelse Ledamot i Träcentrum Norrs styrelse Ledamot i Sammes stiftelse
Gustafsson, Lena	4 350	Ordförande i Huvudmannarådet för KAW Vicepreses/presidiet Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien -IVA Styrelseledamot i ESS AB (European Spallation Source) Styrelseledamot i SUHF:s styrelse
Bäcklund, Lilly	4 608	Kommunstyrelsens ordförande Lycksele Ordförande i Stadshus AB Lycksele Ordförande i flygplatsstyrelsen Lycksele Ordförande i Blå Vägen-föreningen Ledamot i styrelsen för Region Västerbotten Ledamot i Region Västerbottens arbetsutskott Ledamot i Flygrådet Ledamot i Kvarkenrådets styrelse Ledamot i Rennäringsdelegationen Ordinarie ledamot i kollektivtrafikutskottet för Region Västerbotten Ordinarie ledamot i SKL beredning Demokratifrågor Ersättare Kommuninvest Ekonomiska Förening
Karlsson, Ewa-May	1 594	Kommunstyrelsens ordförande Vindeln Vice ordförande Styrelsen för Regionförbundet i Västerbotten Regionkommittén utskottet för Energi och klimat (ENVE) Ledamot i Strukturfondpartnerskapet Ledamot i Styrelsen i Kommuninvest ekonomiska förening/arbetsutskott Ledamot i Skogsstyrelsen region norr sektorsråd Ledamot i Internationella beredningen SKL
K Nilsson, Viktoria	4 746	Styrelseledamot i Knut Karlssons Snickerifabrik AB Styrelseledamot i Hantverksföreningens servicebyrå i Umeå AB
Riedl, Edward	3 510	Riksdagsledamot Ledamot av polisstyrelsen i Västerbotten Vigselrätt

Noter till resultaträkningen

Not	1 Intäkter av anslag	2014	2013
	01 05 001 Förvaltningsanslag	113 095	110 575
	19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	5 870	3 494
	05 01 011 Barentssamarbete	355	392
	Summa intäkter av anslag	119 320	114 462

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen, 895 tkr samt årets amortering avseende kommersiell service, -75 tkr. Motsvarande värden för år 2013 var 417 tkr samt -79 tkr.

Not	2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2014	2013
	Offentligrättsliga avgifter	3 253	4 207
	Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	5 200	4 750
	Intäkter av andra ersättningar	699	747
	Summa	9 152	9 704

Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av

Intäkter uthyrning	242	482
Intäkter utbildning/konferenser	705	887
Intäkter konsultuppdrag	4 248	3 176
Intäkter övriga 4 § avgifter	4	205
Summa	5 200	4 750

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not.

Enligt anvisning från Naturvårdsverket gällande intäkter på 1:3 anslaget avgår 389 tkr som har omförts till intäkter av bidrag.

Not	3 Intäkter av bidrag	2014	2013
	Bidrag från statliga myndigheter	86 128	69 274
	varav		
	Naturvårdsverket	33 339	33 914
	Havs- och vattenmyndigheten	12 565	9 029
	Statens jordbruksverk	10 608	5 256
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	7 337	4 907
	Trafikverket	4 087	588
	Kammarkollegiet	3 936	1 674
	Statens energimyndighet	3 232	1 358
	Tillväxtverket	3 061	-2 492
	Riksantikvarieämbetet	1 843	901
	Länsstyrelsen i Uppsala län	1 207	1 479
	Socialstyrelsen	1 011	534
	Folkhälsomyndigheten	966	0
	Regeringskansliet	816	1 291
	Migrationsverket	557	425
	Arbetsförmedlingen	482	652
	Post- och telestyrelsen	474	464
	Länsstyrelsen i Dalarnas län	396	786
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	367	-41
	Länsstyrelsen i Örebro län	293	22

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Länsstyrelsen i Jämtlands län	265	98
Övriga motparter (ersättning för nystartsjobb på skattekontot)	200	311
Länsstyrelsen i Norrbottens län	175	2 210
Sveriges lantbruksuniversitet	158	143
Länsstyrelsen i Kronobergs län	92	579
Länsstyrelsen i Västmanlands län	79	-24
Boverket	73	17
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	66	91
Affärsverket svenska kraftnät	38	0
Umeå universitet	37	7
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	26	176
Länsstyrelsen i Skåne län	23	34
Sveriges geologiska undersökning	10	0
Statens folkhälsoinstitut - Upphört	0	2 336
Sametinget	0	605
Statens veterinärmedicinska anstalt	0	120
Brottsoffermyndigheten	0	24
Lunds universitet	0	18
Länsstyrelsen i Kalmar län	0	4
Naturhistoriska riksmuseet	0	3
Valmyndigheten	-15	2
Skogsstyrelsen	-1 679	1 775
Bidrag från övriga	14 611	14 299
varav bidrag från EU:s fonder		
ERUF - regionala utvecklingsfonden	5 987	4 893
Summa	100 740	83 573

Not 4 Finansiella intäkter **2014** **2013**

Räntekonto i Riksgälden	139	257
Övriga finansiella intäkter	35	13
Summa	173	270

Not 5 Kostnader för personal **2014** **2013**

Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-97 408	-90 566
Övriga kostnader för personal	-45 854	-43 504
Summa	-143 262	-134 070

Under år 2014 har ingen lönerrevision genomförts.

Not 6 Övriga driftskostnader **2014** **2013**

Övriga driftskostnader	-73 216	-55 888
------------------------	---------	---------

Kostnaderna för övriga tjänster har ökat med 16 094 tkr. Ökningen kan inte härledas till ett specifikt projekt utan är en naturlig variation.

Not 7 Finansiella kostnader **2014** **2013**

Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-21	-28
Övriga finansiella kostnader	-45	-4
Summa	-66	-31

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Not 8 Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	2014	2013
Expeditions- och ansökningsavgifter	1 004	1 330
Miljöskydd- och täktavgifter	5 593	5 174
Övriga intäkter som inte disponeras	118	675
Summa	6 715	7 179

Not 9 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2014	2013
01 05 001 Förvaltningsanslag	3 290	3 173
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	58 025	70 928
05 01 011 Barentssamarbete	1 000	996
Summa	62 315	75 097

Not 10 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2014	2013
Från myndighet		
Naturvårdsverket	27 907	35 517
Havs- och vattenmyndigheten	19 168	16 772
Tillväxtverket	8 097	13 594
Post- och telestyrelsen	6 337	2 289
Socialstyrelsen	3 101	3 879
Länsstyrelsen i Örebro län	1 894	922
Statens energimyndighet	747	186
Statens jordbruksverk	421	358
Regeringskansliet	325	1 091
Länsstyrelsen i Norrbottens län	307	38
Kammarkollegiet	239	394
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	100	0
Länsstyrelsen i Dalarnas län	70	20
Umeå universitet	27	0
Sveriges lantbruksuniversitet	25	161
Migrationsverket	1	0
Länsstyrelsen i Kronobergs län	0	642
Riksantikvarieämbetet	0	116
Länsstyrelsen i Uppsala län	0	100
Statens folkhälsoinstitut - Upphört	0	40
Summa	68 767	76 118

Medel från Naturvårdsverket avseende efterbehandling av förorenadeområden uppgår år 2014 till 22 648 tkr att jämföra med 30 349 tkr år 2013.

Not 11 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2014	2013
Bygdemedel	31 148	32 722
Övriga periodiserade kostnader SCR (Interreg till statliga mottagare)	17 325	12 631
Privata sektorn	3 765	4 821
Älgvårdsfonden	2 677	2 580
Region Västerbotten	564	322
Kommuner	561	175
Utländska finansiärer	71	53
Västerbottens läns landsting	34	5
Övriga landsting eller regioner	0	-48
Summa	56 144	53 261

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Not 12 Finansiella intäkter	2014	2013
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet <i>varav</i>	141	224
<i>Ränta på särskilda bankmedel (Bygde- och villkorsmedel)</i>	140	221
<i>Ränta på utlåning (Kommersiell service)</i>	1	3
Summa	141	224

Not 13 Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringsändamål	2014	2013
Ingående balans	51 929	50 282
Årets förändring	-1 085	1 647
Utgående balans	50 844	51 929
Uppdelat på		
Ålgårdsfonden		
Ingående balans	6 436	4 451
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2 677	2 580
Lämnade bidrag	-1 128	-595
Utgående balans	7 985	6 436
Bygdemedel		
Ingående balans	43 455	43 799
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	31 148	32 722
Finansiella intäkter	131	205
Lämnade bidrag	-33 916	-33 270
Utgående balans	40 818	43 455
Villkorsmedel		
Ingående balans	2 038	2 032
Finansiella intäkter	8	16
Lämnade bidrag	-5	-11
Utgående balans	2 041	2 038

I saldot för Bygdemedel ingår uttag avseende Rennäringen för december med 480 tkr som regleras med banken i januari. Motsvarande värde för år 2013 var 131 tkr. Se även not 26.

Not 14 Lämnade bidrag	2014	2013
Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-108 261	-118 625
Lämnade bidrag till internationella organisationer	-3 461	-5 363
Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-75 885	-80 125
Summa Lämnade bidrag	-187 607	-204 113
inom verksamhetsområden		
<i>Företagsstöd inom regional tillväxt</i>	-54 197	-60 253
<i>Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.</i>	-29 999	-30 197
<i>Efterbehandling av förorenade områden</i>	-22 648	-30 349
<i>EU:s strukturfonder</i>	-17 419	-12 702
<i>Kalkning av försurade vatten</i>	-14 697	-13 879
<i>Regional projektverksamhet</i>	-8 477	-13 311
<i>Kommunikationsplanering</i>	-8 231	-3 211
<i>Förnybar energi</i>	-4 077	-576
<i>Stöd inom rennäring</i>	-3 831	-3 175
<i>Fjällförvaltning</i>	-3 556	-4 560

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

<i>Allmänt och övergripande inom regional tillväxt</i>	-3 310	-3 173
<i>Frågor inom mänskliga rättigheter</i>	-3 251	-3 679
<i>Miljömål</i>	-2 478	-2 340
<i>Jakt och viltvård</i>	-1 822	-1 135
<i>Fiskevård och fritidsfiske</i>	-1 631	-995
<i>Gränsregionalt samarbete</i>	-1 558	-1 462
<i>Stöd till fisket</i>	-1 315	-1 437
<i>Övrig prövning avseende naturskydd</i>	-1 245	-2 206
<i>Strategiskt arbete, planer och stöd inom energi och klimat</i>	-647	0
<i>Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)</i>	-608	-90
<i>Biologisk återställning i kalkade vatten</i>	-537	-585
<i>Rennäring</i>	-500	-74
<i>Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön</i>	-498	-200
<i>Restaurering av vatten som inte kalkas</i>	-388	0
<i>Förvaltning och skötsel av skyddade områden</i>	-262	-524
<i>Allmänt och övergripande inom naturvård och miljöskydd</i>	-195	0
<i>Fornminnes- och kulturlandskapsvård</i>	-56	-116
<i>Fiskerinäring m.m.</i>	-38	0
<i>Främjande insatser inom folkhälsoområdet</i>	-32	-40
<i>Länsledning</i>	-30	0
<i>Jämställdhetsfrågor</i>	-25	-594
<i>Bostadsförsörjning</i>	-18	0
<i>Prövning av miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken (inkl. samråd)</i>	-15	0
<i>Miljöövervakning</i>	-15	-31
<i>Integrationsfrågor</i>	-1	0
<i>Ekologiskt hållbar samhällsutveckling</i>	0	-12 150
<i>Övriga ärenden inom rennäring</i>	0	-604
<i>Allmänt och övergripande inom energi och klimat</i>	0	-186
<i>Anläggningar där staten har underhållsskyldighet</i>	0	-128
<i>Klimatanpassning</i>	0	-100
<i>Utveckling av jordbruksnäringen och landsbygden</i>	0	-47
<i>Allmänt och övergripande inom rennäring m.m.</i>	0	-5
	<hr/>	
	-187 607	-204 113
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
<i>ERUF - regionala utvecklingsfonden</i>	-17 325	-12 631

Finansiering genom EU-fonder (ERUF) avser endast den del av lämnade bidrag inom Interreg Norra Periferin och Botnia-Atlantica som betalats till en svensk myndighet. Övriga lämnade bidrag inom Interreg redovisas endast via balansräkningen. Totalt 100 600 tkr för 2014 jämfört med 87 044 tkr för 2013 inklusive utbetalningar till svenska myndigheter.

Not 15 Årets kapitalförändring	2014	2013
Verksamhetsutfall		
Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-1 156	661
Avslutade externa medel RTA	-1 258	2 230
Semesterlöne- och löneskuld	1 088	515
Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av externa medel	-895	-417
Summa verksamhetsutfall	-2 222	2 989
Uppbörd	0	0
Transfereringar		
Avslutade externa medel RTA - lämnade bidrag	-213	0
Övriga periodiserade kostnader SCR	1 060	-1 060
Summa Transfereringar	847	-1 060
Summa årets kapitalförändring	-1 376	1 929

Noter till balansräkningen

Not 16 Immateriella anläggningstillgångar	2014-12-31	2013-12-31
Ingående anskaffningsvärde	267	267
Årets anskaffning	0	0
Årets försäljning, utrangering	-267	0
Utgående anskaffningsvärde	0	267
Ingående avskrivningar	-267	-267
Årets avskrivningar	0	0
Årets försäljning, utrangering	267	0
Utgående avskrivningar	0	-267
Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0

Avskrivningstid 3 år.

Not 17 Materiella anläggningstillgångar	2014-12-31	2013-12-31
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	5 266	4 170
Årets anskaffning	115	1 096
Årets försäljning, utrangering	-1 373	0
Utgående anskaffningsvärde	4 008	5 266
Ingående avskrivningar	-3 840	-3 568
Årets avskrivningar	-438	-272
Årets försäljning, utrangering	1 373	0
Utgående avskrivningar	-2 905	-3 840
Bokfört värde	1 103	1 426
Maskiner, inventarier, installationer mm.		
Ingående anskaffningsvärde	15 372	13 819
Årets anskaffning	1 178	2 833
Årets överföring från Pågående nyanläggningar	0	0
Årets försäljning, utrangering	-2 368	-1 280
Utgående anskaffningsvärde	14 182	15 372
- varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
Ingående avskrivningar	-12 005	-12 200
Årets avskrivningar	-1 165	-1 049
Årets försäljning, utrangering	2 267	1 244
Utgående avskrivningar	-10 902	-12 005
- varav innehav enligt finansiellt leasingavtal	0	0
Bokfört värde	3 280	3 367

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Pågående nyanläggningar

Ingående anskaffningsvärde	0	0
Årets anskaffning	221	0
Årets överföringar	0	0
Utgående anskaffningsvärde	221	0
Bokfört värde	221	0

Bokfört värde materiella anläggningstillgångar **4 604** **4 793**

Avskrivningstid varierar mellan 4 till 5 år beroende på tillgångstyp. Under året har försäljning av anläggningstillgångar medfört en reavinst på 143 tkr jämfört med 331 tkr föregående år. Konstföremål har motkontering mot statskapital utan avkastningskrav, se not 27.

Not 18 Utlåning **2014-12-31** **2013-12-31**

Lånefordringar

Kommersiell service

Ingående balans, utlåning	143	222
Årets amortering, utlåning	-75	-79
Utgående balans Kommersiell service	68	143

Lånefordringar med villkorad återbetalningsskyldighet

Särskilt skuldtungda jordbrukare

Ingående balans, utlåning	200	200
Årets amortering, utlåning	0	0
Värdereglering, utlåning	0	0
Utgående balans Särskilt skuldtungda jordbrukare	200	200

Summa utlåning **268** **343**

Återstående löptid för Kommersiell service 3 år. Särskilt skuldtungda jordbrukare är förfallen till betalning.

Not 19 Kundfordringar **2014-12-31** **2013-12-31**

Kundfordringar	1 816	1 502
Kundfordringar - värdereglerat	-455	-436
Summa	1 361	1 066

Not 20 Fordringar hos andra myndigheter **2014-12-31** **2013-12-31**

Diverse fordringar andra myndigheter	5 403	2 737
Mervärdesskatt	2 369	2 176
Summa	7 772	4 913

Not 21 Övriga kortfristiga fordringar **2014-12-31** **2013-12-31**

Uppbördsfordringar	1 067	1 167
Uppbördsfordringar - värdereglerat	-167	-387
Återkrav EG-medel (Interreg)	56	3
Övriga kortfristiga fordringar	66	94
Summa	1 022	877

Not 22 Periodavgränsningsposter	2014-12-31	2013-12-31
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyror	2 741	2 713
Övriga förutbetalda kostnader	439	391
Summa förutbetalda kostnader	3 180	3 104
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter varav	8 691	3 724
Statens jordbruksverk	4 882	1 014
Tillväxtverket	2 195	558
Havs- och vattenmyndigheten	482	0
Migrationsverket	408	0
Naturvårdsverket	307	190
Post- och telestyrelsen	287	0
Regeringskansliet	29	4
Umeå universitet	21	7
Länsstyrelsen i Kronobergs län	19	0
Kammarkollegiet	16	4
Länsstyrelsen i Jämtlands län	15	0
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	12	10
Sveriges geologiska undersökning	10	0
Länsstyrelsen i Dalarnas län	3	0
Länsstyrelsen i Norrbottens län	2	0
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	2	0
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	2	0
Skogsstyrelsen	0	1 775
Statens folkhälsoinstitut - Upphört	0	77
Sveriges lantbruksuniversitet	0	50
Socialstyrelsen	0	20
Valmyndigheten	0	15
Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	16 736	9 888
varav finansiering genom EU-fonder		
ERUF - regionala utvecklingsfonden	5 424	2 072
Totala upplupna bidragsintäkter	25 427	13 611
Övriga upplupna intäkter	175	84
Summa periodavgränsningsposter	28 782	16 799

Projekt Förbättrad hänsyn till vattenmiljöer i skogslandskap redovisades år 2013 mot Skogsstyrelsen (1 775 tkr) men redovisas nu mot Statens Jordbruksverk (3 774 tkr).

Not 23 Avräkning med statsverket	2014-12-31	2013-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	-779	-519
Redovisat mot inkomstitel (-)	-6 715	-7 179
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	6 594	6 919
Skulder avseende uppbörd	-900	-779
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	-16	26
Redovisat mot anslag (+)	65 176	75 732
Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-65 170	-75 774
Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	-10	-16
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-2 913	-3 070
Redovisat mot anslag (+)	117 280	114 165
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-116 736	-114 008
Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	0
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 369	-2 913
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	3 436	3 853
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-895	-417
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	2 541	3 436
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
Ingående balans	38 466	67 605
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	92 229	86 446
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-147 541	-184 440
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	58 576	68 855
Övriga fordringar på statens centralkonto	41 730	38 466
Summa utgående balans avräkning med statsverket	40 991	38 194
Not 24 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2014-12-31	2013-12-31
Räntekonto i Riksgälden	13 380	28 132
Beviljad kreditram enligt regleringsbrevet	6 200	6 200
Under året nyttjad kredit	0	0
Not 25 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2014-12-31	2013-12-31
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	17 035	16 858

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Not 26 Kassa och bank	2014-12-31	2013-12-31
Bygdemedel- och Villkorsmedel	43 339	45 623
Valutakonto (Norra Periferin och Creator)	46 105	57 796
Valutakonto (Botnia-Atlantica)	5 139	405
Summa	94 583	103 824

Uttag av Bygdemedel avseende rennärningen för december, 480 tkr, regleras med banken i januari. Motsvarande värde för år 2013 var 131 tkr. Se även not 13.

Not 27 Förändring av myndighetskapitalet

	Stats- kapital	Balanserad kapital- förändring, anslags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, avgifts- belagd verksamhet	Balanserad kapital- förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Kapital- förändring enl resultat- räkningen	Summa
Utgående balans 2013	503	0	1 538	-904	1 929	3 067
Ingående balans 2014	503	0	1 538	-904	1 929	3 067
Föregående års kapitalförändring	0	-23	661	1 291	-1 929	0
Årets kapitalförändring	-75	0	0	0	-1 376	-1 451
Summa årets förändring	-75	-23	661	1 291	-3 305	-1 451
Utgående balans 2014	428	-23	2 200	387	-1 376	1 616

Not 28 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2014-12-31	2013-12-31
Ingående avsättningar	308	52
Årets pensionskostnader	599	307
Årets pensionsutbetalningar	-147	-50
Utgående avsättning	760	308

Utgående avsättning avser fem delpensioner år 2014 jämfört med två delpensioner år 2013.

Not 29 Övriga avsättningar	2014-12-31	2013-12-31
Kompetensväxlingsåtgärder		
Ingående avsättning	524	941
Årets förändring - avsättning	291	268
Årets förändring - uttag	-197	-684
Utgående balans	618	524

Av avsättningen bedöms 250 tkr att regleras under år 2015.

Not 30 Lån i Riksgäldskontoret	2014-12-31	2013-12-31
Ingående balans	4 633	2 062
Under året upptagna lån	1 293	3 928
Årets amorteringar	-1 676	-1 357
Utgående balans	4 250	4 633
Beviljad låneram	8 000	7 000

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

Not 31 Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2014-12-31	2013-12-31
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	5 565	3 033
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 427	2 690
Mervärdesskatt	401	199
Summa	8 393	5 921

Not 32 Övriga kortfristiga skulder	2014-12-31	2013-12-31
Personalens källskatt	2 241	2 582
Övriga kortfristiga skulder	53 637	60 139
<i>Bestående av</i>		
EU-medel för vidarebefordran (Interreg)	51 244	58 201
Upplåtelser	2 306	1 905
Övrigt	87	33
Summa	55 878	62 720

Not 33 Depositioner	2014-12-31	2013-12-31
Deponering av hyra och arrendeavgift (12 kap 21§, 8 kap 12a § Jordabalken)	207	113
Deponering av säkerheter avseende miljöfarlig verksamhet	16 826	16 749
Summa	17 033	16 862

Deponering av säkerheter avseende miljöfarlig verksamhet bedöms inte regleras inom 12 månader.

Not 34 Periodavgränsningsposter	2014-12-31	2013-12-31
Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl social avg	348	293
Upplupna semesterlöner inkl social avg	10 987	11 788
Upplupna bidragskostnader	0	1 060
Övriga upplupna kostnader	1 153	1 111
Summa upplupna kostnader	12 488	14 252
Oförbrukade bidrag från annan myndighet	51 987	50 267
<i>varav</i>		
Post- och telestyrelsen	16 650	6 967
Naturvårdsverket	12 672	16 438
Havs- och vattenmyndigheten	6 132	4 991
Skogsstyrelsen	2 904	3 000
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2 414	1 914
Länsstyrelsen i Örebro län	2 251	2 489
Länsstyrelsen i Jönköpings län	933	475
Boverket	815	398
Länsstyrelsen i Uppsala län	786	465
Statens energimyndighet	757	2 498
Statens jordbruksverk	728	785
Regeringskansliet	670	1 587
Socialstyrelsen	669	904
Kammarkollegiet	633	622
Riksantikvarieämbetet	526	367
Tillväxtverket	506	4 268
Svenska institutet	396	0
Folkhälsomyndigheten	297	0
Länsstyrelsen i Dalarnas län	294	194
Länsstyrelsen i Kronobergs län	239	311
Länsstyrelsen i Västmanlands län	181	24
Länsstyrelsen i Norrbottens län	181	200

LÄNSSTYRELSEN VÄSTERBOTTENS LÄN ÅRSREDOVISNING 2014

<i>Sveriges lantbruksuniversitet</i>	112	32
<i>Affärsverket svenska kraftnät</i>	100	0
<i>Länsstyrelsen i Västernorrlands län</i>	75	4
<i>Trafikverket</i>	66	770
<i>Statens folkhälsoinstitut - Upphört</i>	0	406
<i>Migrationsverket</i>	0	150
<i>Länsstyrelsen i Jämtlands län</i>	0	4
<i>Länsstyrelsen i Gävleborgs län</i>	0	4
<i>Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas:</i>		
- <i>Inom tre månader</i>	6 794	7 183
- <i>mer än tre månader till ett år</i>	37 626	32 431
- <i>mer än ett år till tre år</i>	7 151	10 613
- <i>mer än tre år</i>	416	40
Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	1 681	2 162
<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
<i>ERUF - regionala utvecklingsfonden</i>	0	0
Summa oförbrukade bidrag	53 668	52 430
Förändringen avseende Post- och telestyrelsen beror främst på Robusthetspengar, 11 300 tkr för år 2014.		
Summa periodavgränsningsposter	66 156	66 681

Länsstyrelsen Västerbotten

Storgatan 71 B, 901 86 Umeå

www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

vasterbotten@lansstyrelsen.se

010-225 40 00

ISSN 0348-0291